

අභිධම්ම පිටකයෙහි

09 වන ග්‍රන්ථය

යමකප්‍රකරණ

ප්‍රථම භාගය

ලඞ්කා බෞද්ධමණ්ඩලයේ ආරාධනායෙන්
සරික්කාමුල්ලේ සිරිනායුන පරිවේණාධිපති
පණ්ඩිත මැදලයන්ගොඩ විමලකිත්ති සථවීරයන් වහන්සේ

විසින් කළ සිංහල අනුවාදය
මාකඩවර ශ්‍රී රෙවත පරිවේණාධිපති

ශ්‍රී ධම්මසංකත රෙවත පණ්ඩිත කාරහම්පිටිගොඩ ශ්‍රී සුමනසාර
සතරකෝරළ මහදිසාවේ ප්‍රධාන සභානායක සථවීරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය මගින් කරන ලද
විශේෂ සංස්කරණයෙන් යුක්ත යි.

ශ්‍රී ලී: ව: 2550
රාජ්‍ය වසි: 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 48

The Ninth Book in the
Abhidhamma-Pitaka

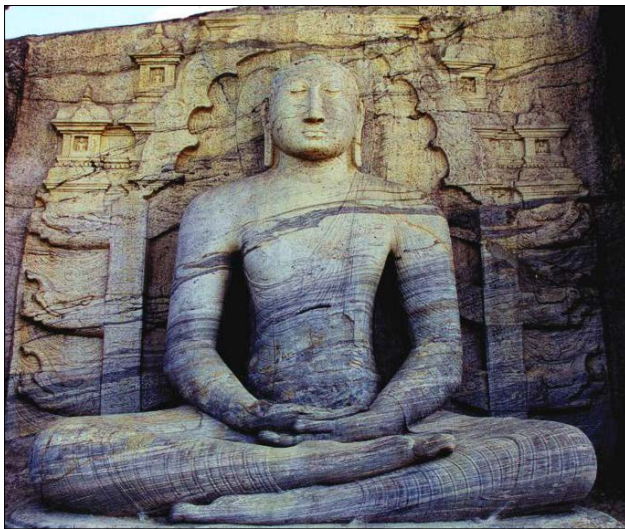
9

YAMAKAPPAKARANA (I)

With the Sinhala translation by
Venerable Pandit Medauyangoda Wimalakitti Thera
The Principal of Siri Nandana Pirivena, Sarikkamulla, Panadura

Revised and Edited by
The Tripitaka Editorial Board

With the special assistance of
Venerable Pandit Karahampitigoda
Sri Dhammakkhandha Rewata Sumanasāra Thera
The Chief High Priest of the Province of Four Koralas and
The Principal of Sri Rewata Pirivena, Makadawara

නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!!

මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව,
 නිවනේ සැනසීම සොයන සෑම ලොවසියෙකුටම
 පරිහරණය කළහැකි ලෙස සැකසීමට නන් අයුරින් ආයතනවල දැක්වූ
 සෑම උතුමන්ටම පළමුව ස්තූතිය පුදකරන අතරම
 යමෙක් මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව පරිහරණයෙන්,
 යම් සත් කටයුත්තක් කරන්නේනම් එහි ද,
 නිවනේ සැනසීම ලබනම් එහි ද
 සියලු ආනිසංසයෝ මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව
 මේ අයුරින් සැකසීමට ආයතනවල දැක්වූ
 ඔවුන් සෑම දෙනාටම අනුමෝදන් වෙත්වා!!!
 නිවන් දකින තුරු අභිවුර්ධියක්ම වෙත්වා!!!
 පතනා බෝධියකින් වහා වහා නිවනේ සැනසීම ම අත්වේවා!!!

ඔබ සැමට යහපතක්ම වෙත්වා!!!

සැලකිය යුතුය :

මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත. එහි පටුන මත ඇති මාතෘකා මත click කිරීම මගින් ඊට අදාළ පිටුව වෙතට යොමුවේ.

නැවත පටුන වෙතට යොමුවීමට Table of Contents හෝ පිටු අංකය (23) සටහන් කර යොමු වන්න.

අභිධම්මපිටකේ
සමක පඨකරණං.

පඨමො භාගො

අභිධම්මපිටකයෙහි
සමක ප්‍රකරණං

ප්‍රථම භාගය

**“තථාගතපපච්ඡේදිතො භික්ඛවෙ ධම්මවිනයො විවචො විරොචති
නො පටිච්ඡන්තො.”**

**“මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරන ලද
ධර්මය හා විනය විවෘත වූයේ බබළයි, වැසුණේ නො මැ බබළයි.”**

(අඩගුඤ්ඤානිකාය, තිකනිපාත - හරණ්ඩුවගග, 9 සූත්‍රය)

පටුන CONTENTS

			පිටු
සංස්කාරක නිවේදනය	...	..	xxiii- xxiv
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	...	...	xxv
සංඛ්‍යාත්මක නිරූපණය	..	..	xxvii
සංඥාපනය	..	..	xxix-xxxvii
පාළි භෝධිය	...	...	xxxix
විසය සූචි	...	...	xli
පෙළ හා පරිවර්තනය	...	...	2-553
විෂයසපදනුකෘතමණිකා	...	...	555-557
බුද්ධිජයනම් ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා	..	...	559

සංස්කාරක නිවේදනය

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් දෙදහස්පන්සියවසක් පිරිම අනුසම්මරණය සඳහා ලඩ්ඩා බෞද්ධ මණ්ඩලය මගින් සංවිහිත වූ සත්ත්ත්වයන් අතුරෙහි අභිසිද්ධ දුර්ගත වූ එහෙත් අර්ථාන්විත වූ කායභිය වූයේ බුදුන් වදන ත්‍රිපිටක පාළිය සියබසින් පරිවර්තන කොට පළකරවැලීම යැ. 1955 වාර්තා මස 19 වැනි දින කොළඹ රාජකීය විද්‍යාලයෙහි වූදුන් ගිහි පැවිදි මහාසභායෙහි දී ත්‍රිපිටක ධර්මයෙහි හසළ බුද්ධිමත් මහතෙරවරුන් සුසාලස්තමක් නඟාගෙන අග්‍රාමාත්‍ය ශ්‍රීමත් ජෝන් කොතලාවල මැතිතුමන් විසින් ත්‍රිපිටකයෙහි ඒ ඒ ග්‍රන්ථප්‍රදේශයන් සියබසට නඟාලනු සඳහා පවරාදෙන ලද්දේ ය. යමකප්‍රකරණයෙහි යමක පඤ්චකයකින් සුත් ප්‍රථමභාගය භාර දෙන ලද්දේ සරිත්කාවුල්ලේ සිරිනන්දා පරිවේණාධිපති පණ්ඩිත මැදුරයන්ගොඩ විමලකිත්ති මහාසංචාරයන් වහන්සේට ය.

මෙසේ පරිවර්තන සඳහා ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ භාරගත් ඇතැම් මහ තෙර කෙනකුන් වහන්සේ තමනට නියත වූ ග්‍රන්ථයන් නිසිපරිදි සියබසට නඟා යථාකාලයෙහි භාර දුන්හ. ඇතැම් පරිවර්තනයක් මුද්‍රණයට සුදුසු තත්ත්වයෙහි නො පැවැති අතර ඇතැම් ග්‍රන්ථයක් පරිවර්තන වූයේ ම නැත. මෙසේ හෙයින් ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථ බොහෝ ගණනක් සංස්කාරකමණ්ඩලය මගින් පරිවර්තන කරන්නට සිදුවිය. "යළිකප්‍රකරණ" පරිවර්තනය ද එසේ සංස්කරණයට පැමිණි ග්‍රන්ථයකි. මුද්‍රණ අවසානවට පැමිණ ඒ සංස්කරණයෙහි ද අක්ෂරපරිවර්තනය දුටු හෙයින් සම්පාදක මණ්ඩලයෙහි ජ්‍යෙෂ්ඨ සාමාජිකයකු වූ සතරකෝරළමහදිසාචාර්ය ප්‍රධාන සංඝනායක පණ්ඩිත කර්මමපිටිගොඩ සුමනසාරසංචාරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ සම්පාදක තෙරවරුන් විසින් පාඨශෝධනය හා පරිවර්තනය මැනවින් සකස් කොට මුද්‍රණයට පමුණුවනලද්දේ ය. තවද යමකප්‍රකරණය හඳුන්වාලමින් පූර්ණවූ සංඥාපනය ද පණ්ඩිත කර්මමපිටිගොඩ සුමනසාර නායක සංචාරයන් වහන්සේ විසින් මැ සපයන ලද්දේ ය. මුද්‍රණයේ දී කිසි තැනෙක ගිලිහී ගිය වර්ණ ඇතිබව පෙනෙනුයේ අර්ථවශෝධනයට භානියක් නොවන හෙයින් ශුද්ධිපත්‍රයකු මෙහි නොයොදන ලද වෙයි.

බුද්ධිජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලායෙහි අටසාලස් (48) වැන්න ද අභිධම්මපිටකයෙහි අටවැනි ග්‍රන්ථය ද වශයෙන් සලකන ලද යමක-ප්‍රකරණයේ ප්‍රථමභාගය මෙසේ බෞද්ධජනතාව අතට පමුණුවා-ලන්නට ලැබීම මහත් ප්‍රීතියට හේතුයකි. ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ පූර්ණ අනුග්‍රහය ද සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ ගරු අමාත්‍ය තැන් පත් ඩී. ඇල්. ඩී. හුරුල්ලේ ඇමැති

තුමාණන්ගේ කාරුණික සහයෝගය ද ගෞරවයෙන් සඳහන් කරමිනි. විශේෂයෙන් සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම් තැන් පත් සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන් සාධාරණ විවේකය ද නො සලකා දවරයෙහි කරන උත්සාහය ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සුහුසුරුව කරගෙනයෑමට මහත් අනුබලයෙක් වී ඇති බව කෘතඥතායෙන් පවසමිනි. ත්‍රිපිටක කායාබාලය පවත්වාගෙන යන කොළඹ මහානායක වාරිකාරාමයෙහි නියුක්ත ඇම්. ඒ. ආර්. සමරසිංහ මහතාගෙන් ලැබෙන සහයෝගය ද, දෙතිවල දුටුගැමුණු මාවතෙහි “තිසර” මුද්‍රණායතනයෙහි අධිකාරී මහතුන් ප්‍රමුඛ කෘතඥයන් වූ කායාබාලයෙහි ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මුද්‍රණයෙහි ලා දක්වන අනුකූලතාව ද කෘතඥතා පූර්වක වැ කරුණායෙන් සිහිපත් කරමිනි.

සඳෙවක ලොකයාට සුවසෙත පිණිස පවත්නා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සාධාරණ වූ සඳාචාරවිධිනාමය පිණිස අනුබල දෙන සතුටුවන හැම සාමූහික මැ සුබභාගී වෙත්වා’යි මෙන්සිතින් ආශංසනය කරමිනි.

මේ වගට, ශාසනෝදයකාරී,
ලබුගම ලඬකානඤ්ඤ
මහානායක ස්ථවිර
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක

2528
1985 ජූනි 22 වැනි දින

115, මහානායක වාරිකාරාමයේ
ත්‍රිපිටක මණ්ඩලය,
විජේරාම මාවත,
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදෙශක :

අග්‍රහමහාපණ්ඩිත, ඔළුන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රය මහානායක මහාසංචරිපාදයන් වහන්සේ.

සභාපති :

අගංගම් විද්‍යාවනුපරිච්ඡේදාධිපති, ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරාවායා, කෝදුගොඩ ශ්‍රී ඥානාලෝක දක්ෂිණලක්ඛායෙහි ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සංචරිපාදයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රච්චිනෝදය පරිච්ඡේදාධිපති ශ්‍රී මහාවිහාරවංශාලක්ඛාර වීම කීර්ති ශ්‍රී ත්‍රිපිටකවාගීශ්වර, රාජකීයපණ්ඩිත ලබුගම ශ්‍රී ලක්ඛානන්ද-කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධම් මහාසඛ්‍යසභායෙහි මහානායක සංචරිපාදයන් වහන්සේ.

සම්පාදක :

කීරුළුපන පූර්වාරාමයෙහි හා නාරාහේන්පිට අග්‍යාරාමයෙහි අධිපති අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාමක ධර්මපියාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීයපණ්ඩිත, රද්දල්ලේ ශ්‍රී ප්‍රඥාලෝක - කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධම් මහාසඛ්‍යසභායෙහි අනුනායක සංචරිපාදයන් වහන්සේ.

ගෙරලියාවල ශ්‍රී සුධර්මාරාමාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වෙඞ්ඞුවේ ශ්‍රී අනවමදර්ශී-කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධම් මහාසඛ්‍යසභායෙහි අනුනායක සංචරිපාදයන් වහන්සේ.

තිඟුලේ - මාකඩවර විහාරාධිපති, ශ්‍රී රෙවත පරිච්ඡේදාධිපති, ශ්‍රී ධර්මසානි රෙවත රාජකීය පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර සතර කෝරළ මහදිසාවේ ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සංචරිපාදයන් වහන්සේ.

කොළඹ තිඹිරිගස්සායේ අග්‍රහකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරදන ශ්‍රී ප්‍රඥලක්ඛාර නායක සංචරිපාදයන් වහන්සේ.

අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාමක ධර්මපියෙහි ත්‍රිපිටක අංගයෙහි මහාවායා හා වැඩබලන පියාධිපති ශාස්ත්‍රාචාර්ය, රාජකීය පණ්ඩිත, ත්‍රිපිටකාවායා උඩුවේ ජනානන්ද රඬගම කෝරළයේ ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සංචරිපාදයන් වහන්සේ.

ලේකම් :

කොළඹ බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල-කොළඹදිශයෙහි ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සංචරිපාදයන් වහන්සේ.

සංකේත නිරූපණය

- සී.වු.** - සිහලකර්මවුද්දින යමකප්පකරණං
කා. - කාශ්‍යකර්මවුද්දින යමකප්පකරණං
ම.ජ.සං - මරමච්ඡවට්ඨසංගිතියා සොධිත යමකප්පකරණං
අවධකරා - සිහලකර්ම වුද්දින පඤ්චාසකරණවධකරා
PTS - PALI TEXT SOCIETY

සංඥාපන

සම්බුද්ධාදීන් විසින් නයමුඛ වශයෙන් සැකෙවින් වදළ, අගසවු සැරිසුන් මහරහතුන් වහන්සේ විසින් විස්තර විභාග කොට වාචනා-මාර්ගයට නඟනලද අභිධම්මපිටකයෙහි සවැනි ප්‍රකරණය යමක ප්‍රකරණ නම් වෙයි. මේ වූකලී බෞද්ධ දර්ශනයෙහි නාමරූප ධර්මයන්ගේ යථාතත්ත්වය ප්‍රශ්නෝත්තර සචරූපයෙන් විවිධා-කාරයෙන් නිරූපණය වූ සියුම් කුවණට මැ විෂය වන ඉතා-ගැඹුරු දහම්විවරණයෙකි. 'ධම්මසංඛයණි' ආදී සෞඛ්‍ය ප්‍රකරණයන්හි නිර්දේශිත ධර්මයන් විශද කොට තර. කිරීම යමකප්‍රකරණයෙන් සිදු වෙයි.

ථේරවාදී මහතෙරවරු යමකප්‍රකරණයෙහි ප්‍රශ්න නඟා කුසාග්‍ර-බුද්ධිමත් විතණ්ඩවාදීන්ගේ ඔද තෙද සිදැ ඔවුන් නිහඬ කළහ. සිග්ගට මහතෙරණුවන් සමග ත්‍රිවේදපාරප්‍රාප්ත මොග්ගලියුක්කතිස්ස මුණිමණ මාණවකයා කළ වාදයෙහි දී 'සිග්ගට' තෙරණුවෝ මාණ-වකයාට වික්කයමකයෙහි:

“යස්ස විතං උපපජ්ඣති න නිරුජ්ඣති. තස්ස විතං නිරු-ජ්ඣතිස්සති නුපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන විතං නිරුජ්ඣතිස්සති නුපපජ්ඣති, තස්ස විතං උපපජ්ඣති න නිරුජ්ඣතිති” යි

යමක්හට සිත උපදි නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔහට සිත නිරුද්ධ වන්නේ නුපදනේ වේ ද?

තවද යමක්හට සිත නිරුද්ධ වන්නේ යැ නුපදනේ යැ, ඔහට සිත උපදි, නිරුද්ධ නො වේ ද?

යන ප්‍රශ්නය යොමු කළහ. මාණවක නිරුත්තර වැ අහම් උගන්නා පිණිස සිග්ගට තෙරුන් වෙත පැවිදි වී. ඔහු පසු කලෙකැ ‘මොග්ගලියුක්කතිස්ස’ මහරහත් නමින් ප්‍රකට සඛ්‍යසථවීර වැ පරව්‍යාදමථන කොට ථේරවාදය නඟා අශෝක අධිරාජයාගේ ධර්ම-වීජයෙහි සසුන් ව්‍යාප්ත කළ අයුරු ශාසන ඉතිහාසයෙහි පළට වෙයි. මෙසේ යමකප්‍රකරණය දර්ශනිකයන්ගේ බහුමානයට පාත්‍ර වූයේ යි. මේ තැන් සිට එහි නයවිභාග සැකෙවින් දක්වමහ.

“කෙතවෙඨන යමකතති යුගලවෙඨන” - ‘කවර අරුතින් යමක වේ යැ යත්: යුගලාකීයෙනැ’ යි ‘යමකපාටිභාරිය, යමකසාලා’ ආදී තත්ති සෙයින් යුගලාකීයෙන් යමක නම් වූ සැටි අකී කථායෙහි දක්වනලද යැ. යුගල සංඛ්‍යාත යමකයන්ගේ වශයෙන් දෙසනලද වන බැවින් මේ යමක නම් වෙයි.

මූලයමක යැ විකියමක යැ ආයතනයමක යැ ධාතුයමක යැ සව්වයමක යැ සම්බරයමක යැ අනුසයයමක යැ වීර්‍යයමක යැ ධම්මයමක යැ ඉන්ද්‍රියයමක යැ යි දශප්‍රකාරයෙන් යමකප්‍රකාරණය විභාග කරනලදි.

මූලයමක

කුසලාදි ධර්මයන් මූල වශයෙන් පාව්‍යාවිසර්ජන කොට දෙසන ලද්දේ මූලයමක නම, මූලයමකයෙහි දෙසු කුසලාදිධර්මයන් සැකි වශයෙන් සඬග්‍රහ කරන ලද්දේ විකියමක නම, ආයතන වශයෙන් සඬග්‍රහ කොට දෙසන ලද්දේ ආයතනයමක නම, ධාතු වශයෙන් සඬග්‍රහ කොට දෙසන ලද්දේ ධාතුයමක නම, සත්ත්‍ව වශයෙන් සඬග්‍රහ කොට දෙසනලද්දේ සව්වයමක නම, කුසලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙයක් සඬග්‍රහ කොට කායසංස්කාර වාක්සංස්කාර වීර්‍යසංස්කාර යන මෙහි ලා දෙසනලද්දේ සබ්බර-යමක නම, කුසලාදිධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙයක් සඬග්‍රහ කොට අනුසයපදයන්හි ලා දෙසනලද්දේ අනුසයයමක නම, කුසලාදිධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙයක් සඬග්‍රහ කොට 'සරාගං වීර්‍යං' ආදි සොළොස් පදයෙහි ද 'කුසලං වීර්‍යං' ආදි අතිධර්මමාත්‍යකා පදයන්හි ද ලා දෙසනලද්දේ වීර්‍යයමක නම, කුසලාදිධර්මයන්ගේ මාත්‍යකා තබා දෙසනලද්දේ ධම්මයමක නම කුසලාදිධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙයක් සඬග්‍රහ කොට ඉන්ද්‍රිය-යන්ගේ වශයෙන් දෙසනලද්දේ ඉන්ද්‍රියයමක නම.

මෙහි පාළු ව්‍යවස්ථානය නය, යමක, පාව්‍යා, අතී, වාර ප්‍රභේද වශයෙනි. මේ මූලයමකයෙහි කුසලක්‍රිකමාත්‍යකායෙහි 'කුසලා ධම්මා' යන ආදි පදය නිසා මූලනය යැ මූලමූලනය යැ මූලක-නය යැ මූලමූලකනය යැ යි නය සතරෙක් වෙයි. ඒ එකෙකි නයෙහි මූලයමක යැ එකමූලයමක යැ අද්‍යක්‍ෂමද්‍යක්‍ෂමමූලයමක යැ යි තුන් තුන් යමකයෝ වෙති. සතර නයෙහි දෙළොස් යමකයෙකි. එකෙකි යමකයෙහි අනුලොම ප්‍රතිලොම වීදින් පාව්‍යා දෙකක් දෙකක් බැවින් සුවිසි පාව්‍යායෙකි. එකෙකි පාව්‍යායෙහි සංගය, නිශ්චය වශයෙන් අතී දෙකක් දෙකක් බැවින් අටසාලික් අතී-යෙකි. මෙසේ මැ අකුසලපදය නිසා ද අව්‍යාත්තපදය නිසා ද එතුන් පදයන් එක්කොට දක්වනලද නාමපදය නිසා ද මෙතෙක් මැ ප්‍රභේද වෙයි. මෙසේ කුසලක්‍රිකමාත්‍යකායෙහි සතර පදයෙහි ලා නය සොළොසක් යමක අටසාලිසෙක් පාව්‍යා සයානුවක් අතී එක්සිය දෙයානුවක් උදෙසා වශයෙන් කියනලද යැ.

එ මැ මූලවාරයාගේ පයඛය වශයෙන් හේතුචාර යැ නිදා-වාර යැ සමභවචාර යැ ප්‍රභවචාර යැ සමුත්පානචාර යැ ආභාර-වාර යැ ආලම්භනචාර යැ පච්චයචාර යැ සමුදයචාර යැ යි තවද නවචාරයෙක් දක්වනලද යැ සියල්ල දසයෙකි. දසවාරයෙහි නය එක්සියසැටෙකැ යමක සාරභියඅසුචකැ පාව්‍යා නවභියසැටෙකැ

අපි එක්දහස් නවසියවිස්සෙකි, උදෙසා නිර්දේශ වීයින් මෙහි වාර දෙකෙකි. උදෙසාවාරයෙහි නැඟු ප්‍රශ්නයන්ට නිර්දේශවාරයෙහි පිළිතුරු සැපයෙයි.

බන්ධනමක

ප්‍රඥප්තිවාර: මූලයමකයෙහි දෙසු කුලද්වාරයන් ස්කන්ධ වශයෙන් සම්ප්‍රග්‍ර කොට දෙසනලද්දේ බන්ධනමක නම් වෙයි. මෙහි මහාවාර තුනෙකි. ප්‍රඥප්තිවාර යැ ප්‍රවෘත්තිවාර යැ පරිඥා-වාර යැ කියා යි. ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි ලා ස්කන්ධයන්ගේ නාමාභිධාන භෞමික කෙරෙයි. ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි ලා භෞමික නාමාභිධාන ඇති ස්කන්ධයන්ගේ උත්පාද නිරෝධ වශයෙන් ප්‍රවෘත්තිය භෞමික කෙරෙයි. පරිඥාවාරයෙහි ලා ප්‍රවෘත්ත ස්කන්ධයන්ගේ ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත අතීත අනාගත කාල වශයෙන් ත්‍රිවිධ පරිජානනය සැකෙවින් දක්වෙයි. ප්‍රඥප්තිවාරය උදෙසා නිර්දේශ වීයින් දෙ අයුරින් බෙද දක්වනලද යැ. ප්‍රවෘත්ති පරිඥාවාරයන්හි උදෙසාවාරයක් නැත. පෘථ්වි ව්‍යුත්පන්න වශයෙන් විශාල කරනලද යැ. නය වීයින් පද-භෞමිකවාර යැ, පදභෞමිකමූලවක්‍රවාර යැ, ඉද්ධස්කන්ධවාර යැ, ඉද්ධ-ස්කන්ධමූලවක්‍රවාර යැ යි නයවාර සතරෙකි.

පදභෞමිකවාරයෙහි ලා "රූපය රූපස්කන්ධ වේ ද? රූපස්කන්ධය රූප වේ ද?" ආදීන් පදභෞමික කෙරෙයි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම පෘථ්වි වීයින් ද්විවිධ වෙයි. "රූපය රූපස්කන්ධ වේ ද? රූපස්කන්ධය රූප වේ ද?" යනු අනුලොම පෘථ්වි යැ. "රූප නො වූයේ රූපස්කන්ධ නො වේ ද? රූපස්කන්ධ නො වූයේ රූප නො වේ ද?" යනු ප්‍රතිලොම පෘථ්වි යි. එහි පඤ්ඤාස්කන්ධයාගේ වශයෙන් අනුලොම යමක පසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක පසෙක් ද යි යමක දශයෙකි.

පදභෞමිකවාරයෙහි භෞමික ස්කන්ධයන් ගෙන "රූපය රූප ස්කන්ධ වේ ද? ස්කන්ධයෝ වෙද්‍යාස්කන්ධ වේ ද?" ආදීන් එක් එක් ස්කන්ධයක් මුල් කොට සතර සතර බැවින් වක්‍ර බෙදනා ලද්දේ පදභෞමික මූලවක්‍රවාර නම් වෙයි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම පෘථ්වි වීයින් ද්විවිධ වෙයි, එකෙකි ස්කන්ධයෙහි වාර සතර සතර බැවින් පඤ්ඤාස්කන්ධයෙහි අනුලොම යමක විස්සෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක විස්සෙක් ද යි යමක සාලිසෙකි.

"රූපය රූපස්කන්ධ වේ ද? ස්කන්ධයෝ රූප වේ ද?" ආදීන් අමිශ්‍ර කොට වක්‍ර බෙදනාලද්දේ 'ඉද්ධස්කන්ධවාර' නම් වෙයි. මේ ද අනුලොම පෘථ්වි ප්‍රතිලොම පෘථ්වි වීයින් ද්විවිධ වෙයි. මෙහි අනුලොම පසෙක් ද ප්‍රතිලොම පසෙක් ද යි යමක දශයෙකි.

"රූපය ස්කන්ධ වේ ද? ස්කන්ධයෝ වෙද්‍යා වේ ද?" ආදීන් එකෙකි ස්කන්ධයක් මුල් කොට සතර සතර බැවින් වක්‍ර බෙදනා ලද්දේ 'ඉද්ධස්කන්ධමූලවක්‍රවාර' නම් වෙයි. එ ද අනුලොම ප්‍රති-

ලොම විසින් ද්විවිධ යැ. එකෙකි සාකච්ඡාත් මුල් කොට සතර සතර වක්‍ර බැවින් අනුලොම යමක විස්සෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක විස්සෙක් ද වෙයි.

මෙසේ උග්‍රභවාරයෙහි යමක සියයෙක් ද එකෙකි යමක-යෙහි පාව්‍ය දෙක බැවින් පාව්‍ය දෙසියෙක් ද එකෙකි පාව්‍ය යෙහි සංඝය නිශ්චය විසින් අභි දෙක බැවින් අභි සාරසිය-යෙක් ද ලැබේ. නිර්දේශවාරයෙහි ලා උග්‍රභවාරයෙහි උද්දේව එකෙකි ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සැපයෙයි.

ප්‍රවෘත්තිවාර: ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි උග්‍රභවාර නය දක්වනලද හෙයින් ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි ලා නිර්දේශවාර පමණක් ගන්නාලදී. මේ ප්‍රවෘත්ති මහාවාරයෙහි උත්පාදවාර යැ නිරෝධවාර යැ උත්-පාදනිරෝධවාර යැ යි අතුරුවාර තුනෙක් වෙයි. උත්පාදවාරයෙහි ලා ධර්මයන්ගේ උත්පාද ලක්ෂණ දක්වයි. නිරෝධවාරයෙහි ලා ඔවුන්ගේ මැ නිරෝධ ලක්ෂණ දක්වයි. උත්පාදනිරෝධවාරයෙහි ලා එදෙකහි ලක්ෂණ දක්වයි.

උත්පාදවාරය කාල වශයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත යැ, අතීත යැ, අනාගත යැ, ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තාතීත යැ, ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තානාගත යැ, අතීතා-නාගත යැ යි වාර සයෙකැ බෙද දක්වනලද යැ. ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත-වාරයෙහි යළි පුද්ගල, අවකාශ, පුද්ගලාවකාශ විසින් වාර තුනෙකි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම විසින් ද්විවිධ වෙයි. පුද්ගලවාරයෙහි රූපසංකය මුල් කොට යමක සතරෙකැ වේදනාසංකය මුල් කොට තුනෙකැ සංඝසංකය මුල් කොට දෙකෙකැ සංසාර-සංකය මුල් කොට එනෙකැ යි අනුලොම යමක දශයෙකැ එසෙයින් මැ අවකාශවාරයෙහි දසයෙකැ පුද්ගලාවකාශවාරයෙහි දශයෙකැ යි වාරත්‍රයෙහි අනුලොම යමක තිසෙකි. එසේ මැ ප්‍රති-ලොම යමක තිසෙකැ යි යමක සැටෙකි. පාව්‍ය එක්සියවස්සෙකි. අභි දෙසියසාලිසෙකි. අවශෙෂ එක් එක් කාලයෙහි ද මෙසේ මැ ප්‍රභේද වෙයි. කාලවාර සයෙහි යමක තුන්සිය සැටෙකැ, පාව්‍ය සත්සියවස්සෙකැ, අභි එක්දහස් සාරසිය සාලිසෙකි. මේ දක්වන ලද්දේ උත්පාදවාර පාළි විභාගය යි. නිරෝධවාර උත්පාදනිරෝධ-වාර දෙකහිදු අභි විකල්පනය මෙසේ මැ දක්වනු.

පරිඤ්චාර: පරිඤ්චාරයෙහි ද කාලප්‍රභේද සයක් අනුලොම ප්‍රතිලොම දෙකෙක් ලැබෙයි. පුද්ගලවාර අවකාශවාර පුද්ගලාව-කාශවාර අතුරින් පුද්ගලවාරය මැ ලැබෙයි. පරිජානන කාත්‍යය පුද්ගලයා විසින් මැ කළයුතු වන බැවින් අවකාශවාර පුද්ගලාව-කාශවාර එහි නො යෙදෙයි. එහි ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තවාරයෙහි රූපසං-කය මුල් කොට සතරෙකැ, වේදනාසංකය මුල් කොට තුනෙකැ, සංඝසංකය මුල් කොට දෙකෙකැ, සංසාරසංකය මුල් කොට එකෙකැ යි යට කියනලද පරිදි මැ අනුලොම නයෙහි දස යම-කයෙක් ද ප්‍රතිලොම නයෙහි දස යමකයෙක් ද යි යමක විස්-

සෙක් ලැබෙයි. එක් එක් කාලභෙදයෙහි විස්ස විස්ස බැවින් වාර සයෙහි යමක එක්සිය විස්සෙක් ද පෘථ්වි දෙසියසාලිසෙක් ද අභි සාරසියඅසූවක් ද වේ.

ආයතන යමක

ප්‍රඥප්තිවාර: මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදිධර්මයන් මෑ ආයතන වශයෙන් සධ්‍රුහ කරනලද්දේ ආයතන යමක නම. මෙහි පාළි විභාගය සාකච්ඡාමකයෙහි මෙනි. එහි මෙන් මෙහිදු ප්‍රඥප්තිවාර යැ ප්‍රවෘත්තිවාර යැ පරිඥාවාර යැ යි මහාවාර කුනෙකි. ප්‍රඥප්තිවාරය උදෙසා නිර්දේශ විසින් ද්විවිධ වෙයි. ප්‍රවෘත්ති පරිඥාවාර දෙකේ නිර්දේශවාර පමණි. නයවාර දෙළොස් ආයතනයන්ගේ වශයෙන් පදශොධනවාර යැ පදශොධනමූලවක්‍රවාර යැ ඥායතනවාර යැ ඥායතනමූලවක්‍රවාර යැ යි සතරෙකි. එකෙකි නයවාරය අනුලොම ප්‍රතිලොම විසින් ද්විවිධ වෙයි.

පදශොධනවාරයෙහි ආයතනයන්ගේ වශයෙන් අනුලොම යමක දෙළොසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක දෙළොසෙක් ද යි සූචි යමකයෙක් වෙයි. පදශොධනමූලවක්‍රවාරයෙහි එකෙකි ආයතනය මූල් කොට එකොළොස් එකොළොස් යමක බැවින් දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම යමක එක්සිය දෙතිසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක එක්සිය දෙතිසෙක් ද යි දෙසිය සූභූට යමක කෙනෙක් වෙයි. ඥායතනවාරයෙහි දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම දෙළොසෙකු ප්‍රතිලොම දෙළොසෙකු යි සූචි යමකයෙකි. ඥායතනමූලවක්‍රවාරයෙහි එකෙකි ආයතන මූල් කොට එකොළොස් එකොළොස් බැවින් දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම එක්සියදෙතිසෙකු ප්‍රතිලොම එක්සිය දෙතිසෙකු යි දෙසියසූභූට යමකයෝ වෙති. මෙසේ ප්‍රඥප්ති උදෙසායෙහි යමක පන්සිය සසෑත්තැන් ද පෘථ්වි එක්දහස් එක්සිය දෙපනසෙක් ද අභි දෙදහස් තුන්සිය සතරෙක් ද ලැබෙයි. නිර්දේශයෙහි දී පෙරසේ මෑ උදෙසා ප්‍රශ්නයනට අනුක්‍රමයෙන් පිළිතුරු සැපැයෙයි.

ප්‍රවෘත්තිවාර : මෙහිදු උත්පාදවාර, නිරෝධවාර, උත්පාදනිරෝධවාර යන තුන් අතුරුවාරයෙහි එකක් එකක් කාලභෙදයෙන් සවැරුම් වෙයි. එකෙකි කාලයෙහි පුද්ගලවාර අවකාශවාර පුද්ගලාවකාශවාර විසින් වාරත්‍රයෙකි. එහාම අනුලොම ප්‍රතිලොම නය විසින් ද්විවිධ වෙයි.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත පුද්ගලවාර අනුලොම නයෙහි වක්‍රායතනය මූල් කොට යමක එකොළොසකු සෝභායතනය මූල් කොට දශයකු සාභායතනය මූල් කොට නවයකු ජිව්හායතනය මූල් කොට අටකු කායායතනය මූල් කොට සතකු රූපායතනය මූල් කොට සයකු සංඝායතනය මූල් කොට පසෙකු ගන්ධායතනය මූල් කොට සතරකු රසායතනය මූල් කොට තුනකු

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එංග්ලන්තයේ මුල් කොට දෙකකු මනාසතනය මුල් කොට එකකු යි යමක් සඳහන් වෙයි. මෙසේ මැ අවකාශවාරයෙහි සඳහන් ද පුද්ගලාචාරයෙහි සඳහන් ද යි වාර්තයෙහි එක්කිය අවකාශය යමක් වෙයි. ප්‍රතිලෝමනයෙහි ද එකක් මැ යමක් ලැබෙයි. දෙනෙහි යමක් තුන්කිය සයනුවකු පාවිච්ඡා සත්කිය දෙයනුවකු අත් එක්දහස් පන්කිය සුචාසුවකි. මෙසේ අවමය කාලයෙහි පස ද එක් කොට ගත් කල්හි යමක් දෙදහස් තුන්කිය සඳහන්වකු, පාවිච්ඡා සාර්ථක සත්කිය දෙපනසක, අත් නවදහස් පන්කිය සත රකු යි දක්වනු. මෙ දක්වනුදෙසු උත්පාදවාරයෙහි නය පමණි නිරෝධවාංගයෙහි ද උත්පාදනිරෝධවාරයෙහි ද මෙකෙක් මැ නය විභාග කළයුතු.

පරිභාෂාවරය සාකච්ඡාමකයෙහි කී නයින් මැ ගතයුතු.

ධාතූයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුලලාදි ධර්මයන් ධාතූ වශයෙන් සම්ප්‍රගත කරන ද්වේශ ධාතූයමක නම් වෙයි. මෙහි දු පාළි විභාගය ආයතනයමකයෙහි කී නයින් මැ දක්වනු. ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහා-වාර ද අවමය අනාරවාර ද කාලප්‍රභේදය ද ආයතනයමකයෙහි මෙකී. ධාතූ අවමය සත් වන බැවින් නයවිකල්ප ආයතනයමකයට වඩා අධික වෙයි. එ හැම ආයතනයමකයෙහි කී නයානුසාරයෙන් ගතයුතු.

සව්වයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුලලාදි ධර්මයන් සත්තය වශයෙන් සම්ප්‍රගත කරනුදෙසු 'සව්වයමක' නම් වෙයි. යට දක්වු නයින් මැ ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහාචාරයෙහි ද අනාරවාරාදි අවමය ප්‍රභේදයෙහි ද දක්වන්නාහ. ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි සතර සත්තයන්ගේ වශයෙන් පදසංඛ්‍යාවාර, පදසංඛ්‍යා මූලවක්‍රවාර, ඉද්ධසත්තවාර, ඉද්ධසත්ත-මූලවක්‍රවාර යන මේ සතරවාරයෙහි යමක් සම්බන්ධ දක්වනු.

ප්‍රචක්ඛිතවාරයෙහි ප්‍රත්‍යක්ෂපනපුද්ගලවාර අනුලෝමනයෙහි නිරෝධයාගේ උත්පාදනිරෝධ නොයෙදෙන බැවින් දුක්ඛසත්තය. මුල් කොට සමුදයසත්තය මාර්ගසත්තය සමග යමක් දෙකක් ද සමුදයසත්තය මුල් කොට මාර්ගසත්තය සමග එකක් ද යි යමක් තුනක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලෝමනයෙහි ද අවකාශවාරාදියෙහි ද එ පමණ මැ වෙයි. මෙසේ හැම වාරයෙහි මැ තුන් තුන් යමක් යන්ගේ වශයෙන් යමක් ගිණියැයුතු.

සත්තයමක ප්‍රචක්ඛිතවාරයෙහි නිරෝධසත්තය නො ලැබේ මැ යි. සමුදයසත්තයත් මාර්ගසත්තයත් යන දෙක ප්‍රචක්ඛියෙහි මැ ලැබෙයි. දුක්ඛසත්තය චක්ඛිප්‍රතිසන්ධියෙහි දු ප්‍රචක්ඛියෙහි දු ලැබෙයි. කාල හෙදය චක්ඛිප්‍රතිසන්ධියෙන් ද ප්‍රචක්ඛියෙන් ද වශයෙන් ලැබෙයි. ලැබෙන පරිදි අත් විනිශ්චය දක්වනු.

සංඝකාරයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුලොදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එක දෙසෙයකින් ගෙන සංඝකාරයන්ගේ වශයෙන් සච්ඡුත කරනලද්දේ සංඝකාරයමක නම් වෙයි. කායසංඝකාර, වාක්සංඝකාර, විතාසංඝකාර විසින් සංඝකාර තුනෙකි. මෙහි දු ප්‍රඥප්තිවාරාදී තුන් මහාවාරයෝ ද අනාරවාරයෝ ද අවශෙෂ ප්‍රභේදයෝ ද පළමු කී නයින් මැ දතයුත්තාහ.

ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි : පදගොධනවාර අනුලොමනයෙහි යමක තුනෙකැ ප්‍රතිලොමනයෙහි තුනෙකැ යි යමක සයෙක් වෙයි. පදගොධනමූලවක්‍රවාරයෙහි එකෙකි. සංඝකාරය මුල් කොට යමක දෙකක් දෙකක් බැවින් සයෙකැ ප්‍රතිලොමනයෙහි සයෙකැ යි යමක දෙළොසෙකි. ශුඬිමූලවක්‍රවාරය මෙහි නො ගන්නාලද යැ.

ප්‍රතිප්තිවාරයෙහි : ප්‍රත්‍යක්ෂන්තකාල පුද්ගලවාර අනුලොම නයෙහි කායසංඝකාරය මුල් කොට යමක දෙකෙක් ද වාක්සංඝකාරය මුල් කොට එකෙක් ද යි යමක තුනෙක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලොමනයෙහි දු අවකාශාදී වාරයන්හි දු තුන් තුන් යමක විසින් යමක සංඛ්‍යා දතයුතු.

අනුසයයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුලොදි ධර්මයන් ලැබෙන අයුරින් එක-දෙසෙයකින් ගෙන අනුසයයන්ගේ වශයෙන් සච්ඡුත කරනලද්දේ 'අනුසයයමක' නම් වෙයි. මෙහි පරිවේෂදවාර යැ පරිව්ෂ්නනුද්‍රෝශ-වාර යැ උපාසක්ඛිනවාර යැ යි වාර තුනෙක් වෙයි. යළි අනුසයවාර යැ සාත්‍යසයවාර යැ පච්ඡනවාර යැ පරිඤ්ඤවාර යැ පභින-වාර යැ උපාජ්ජනවාර යැ ධාතුවාර යැ යි සත් මහාවාරයෙක් වෙයි.

මෙහි අනුසයවාර අනුලොම ප්‍රතිලොම නය විසින් ද්විවිධ ය. අනුලොම නයෙහි පුද්ගලවාර යැ අවකාශවාර යැ පුද්ගලාවකාශ-වාර යැ යි අතුරු වාර තුනෙක් වෙයි. පුද්ගලවාරයෙහි කාම-රූභානුසය මුල් කොට යමක සයෙකැ පටිසානුසය මුල් කොට පසෙකැ මානානුසය මුල් කොට සතරෙකැ දිට්ඨානුසය මුල් කොට තුනෙකැ විචික්චිකානුසය මුල් කොට දෙකෙකැ භවරූභානුසය මුල් කොට එකෙකැ යි එකමූලක යමක එක්විස්සෙක් වෙයි. යළි සුක-මූලක පසෙකැ තිකමූලක සතරෙකැ චතුස්සමූලක තුනෙකැ පඤ්චක-මූලක දෙකෙකැ ඡක්කමූලක එකෙකැ යි අනාග පු ද යමක පස-ළොසෙක් වෙයි. පළමු එක්විස්ස හා සමග පුද්ගලවාරයෙහි සතිස් යමකයෝ වෙති.

මෙසේ මැ අවකාශවාරයෙහි සතියෙකැ පුද්ගලාවකාශවාරයෙහි සතියෙකැ යි අනුලෝමනයෙහි අවතුරාසියක් යමකයෝ වෙති. එපරිදි මැ ප්‍රතිලෝමනයෙහි ද අවතුරාසියෙකි. සියල්ල එක් වැ දෙසිය සොළසෙකි. පාව්‍යා සාරසිය දෙතියෙකි. අතී අවසිය සුසැටෙකි. මෙ පරිදි සානුසයවාර යැ පජ්ඣනවාර යැ පරිඤ්ඤා-වාර යැ පභිනවාර යැ උපාස්නවාර යැ යන වාර පසෙහි ද එකෙකි වාරයෙහි මෙනෙක් මැ යමකයෝ ලැබෙති. යමක දෙගුණ කොට පාව්‍යා ද, එ දෙගුණ කොට අතීයෝ ද දතසුත්තාහ. අවකාශවාරයෙහි “යඤ්ඤා” යි සජ්ඣාමි නිර්දේශ නො කොට “යනො තනො” යි පඤ්ඤාමි නිර්දේශය මෙහි විශේෂයෙකි.

ධාතුවාරය: පාව්‍යාවාර යැ විසර්ජනවාර යැ යි දෙපරිදි වෙයි. මෙහි එකෙකි යමකයෙහි එකෙකි පාව්‍යායෙක් මැ වෙයි. කාමධාතු-මූලක අනුලෝමපාව්‍යා ඉඤ්ඤා සයෙකැ මිශ්‍රක තුනෙකැ යි නවයෙකි. එසේ මැ රූපධාතුමූලක නවයෙකැ අරූපධාතුමූලක නවයෙකැ යි අනුලෝමපාව්‍යා සත්විස්සෙකැ ප්‍රතිලෝමපාව්‍යා සත්විස්සෙකැ ද්‍රව්‍යමූලකපාව්‍යා සත්විස්සෙකැ යි එකාසු පාව්‍යාවෝ වෙත්.

විත්තයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුලොදි ධර්මයන් ලැබෙන සේ එකදෙශ-යෙකින් ගෙන විත්ත වශයෙන් සධුග්‍රහ කරනලද්දේ ‘විත්තයමක’ නම් වෙයි. මෙහි මාතෘකා තැබීම යැ තැබූ මාතෘකා විසඳීම යැ යි වාර දෙකකි. මාතෘකායමනයෙහි පුද්ගලවාර යැ ධර්මවාර යැ පුද්-ගලධර්මවාර යැ යි ඉද්ධික මහාවාර තුනෙකි. “සරාගං විත්තං” ආදී සොළොස්පදයෙන් වෙසසනලද පුද්ගලවාර සොළොසෙකැ ධර්මවාර සොළොසෙකැ පුද්ගලධර්මවාර සොළොසෙකැ යි මිශ්‍රක-වාර අටසැලසෙක් වෙයි. “කුසලං විත්තං” ආදී නයින් දෙසිය සසැටක් අභිධර්මමාතෘකා පදයන්ගේ වශයෙන් කුලොදි පදයෙන් වෙසසනලද පුද්ගලවාර දෙසිය සසැටෙකැ ධර්මවාර දෙසිය සසැ-ටෙක පුද්ගලධර්මවාර දෙසිය සසැටෙකැ යි සත්සිය අවානුවක් මිශ්‍රකවාරයෝ වෙති.

මවුනතුරෙහි ඉද්ධිකපුද්ගල මහාවාරයෙහි: උත්පාදනිරොධකාල-සම්භෙදවාර යැ උත්පාදෙත්පත්තවාර යැ නිරොධොත්පත්තවාර යැ උත්පාදවාර යැ නිරොධවාර යැ උත්පාදනිරොධවාර යැ උත්පදා-මානනිරොධවාර යැ උත්පදාමානොත්පත්තවාර යැ නිරුධාමා-නොත්පත්තවාර යැ උත්පත්තොත්පාදවාර යැ අතිතානාගතවාර යැ උත්පත්තොත්පදාමානවාර යැ නිරුද්ධනිරුධාමානවාර යැ අතිත්‍රානා-කාලවාර යැ යි අනතරවාර තුදසෙකි.

ඔවුනතුරෙහි: උත්පාදවාර යැ නිරෝධවාර යැ උත්පාදනිරෝධ-
වාර යැ යන මේ වාරත්‍රයෙහි අනුලෝම ප්‍රතිලෝම වශයෙන්
සයක් සයක් බැවින් අටළොස් යමකයෙක් වෙයි. උත්පත්තොත්-
පාදවාරයෙහි අතීතානාගතකාල වශයෙන් අනුලෝම නය දෙකෙකු
ප්‍රතිලෝම නය දෙකෙකු යි යමක සතරෙකි. සෙසු වාරයන් අතු-
රෙහි ආදියෙහි කී වාරත්‍රය යැ අනන්තරවාරත්‍රය යැ අවසානවාර
සතර යැ යන දසවාරයෙහි එකෙකි වාරයෙහි අනුලෝම එකෙකු
ප්‍රතිලෝම එකෙකු යි යමක ඊස්සෙකි. මෙසේ තුදුස් අතුරුවාර-
යෙහි යමක දෙසාළිසෙක් ලැබෙයි. එහි පාවිෂා සුවාසුවකි. අතී
එක්සිය අටකැටෙකි. ශුද්ධික ධර්මවාරයෙහි ද ශුද්ධික පුද්ගලධර්ම-
වාරයෙහි ද මෙතෙක් මැ යමකයෝ වෙති. සියලු යමක එක්සිය
සවිස්සෙකු. එමෙන් දෙගුණයක් පාවිෂා ද එමෙන් දෙගුණයක්
අතීයෝ ද වෙති. මෙසෙයින් සෙසු වාරයන්හි ද යමක සංඛ්‍යා
දක්වනු.

ධම්මයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුශලාදි ධර්මයන්ගේ මාතෘකා තබා
විත්තයමකයට අනතුරු වැ සඬග්‍රහ කරනලද්දේ 'ධම්මයමක' නම්
වෙයි. මෙහි පාළි විභාගය ඤාන්ධයමකයෙහි මෙනි. ප්‍රඥප්තිවාර-
යෙහි කුශලාදිධර්මයන්ගේ වශයෙන් පදගොධනවාර යැ පදගොධන-
මූලවක්‍රවාර යැ ශුද්ධධර්මවාර යැ ශුද්ධධර්මමූලවක්‍රවාර යැ යන
මේ නය සතරෙහි යමක සංඛ්‍යා පළමු කී නයානුසාරයෙන්
සලකන්නො යැ.

ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි: ප්‍රත්‍යක්ෂත්පන්න පුද්ගලවාර අනුලෝමනයෙහි
කුශලධර්ම මුල් කොට යමක දෙකෙකු අකුශලධර්ම මුල් කොට
එකෙකු යි යමක තුනෙක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලෝම නයෙහි ද අවි-
කාශාදිවාරයන්හි ද මෙතෙක් මැ වෙයි. හැමවාරයෙකු මැ තුන්
තුන් යමකයෝ ගිණියැ යුත්තාහ.

ඉන්ද්‍රියයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එක-
දෙගුණයකින් ගෙන ඉන්ද්‍රියන්ගේ වශයෙන් සඬග්‍රහ කරනලද්දේ
'ඉන්ද්‍රියයමක' නම් වෙයි. පාළි විභාගය ඤාන්ධයමකාදියෙහි මෙනි.
ප්‍රඥප්තිවාරයාදි තුන් මහාවාරයෝ ද අවගෙහ අන්තරවාරයෝ ද කාල-
ප්‍රභේදය ද ඤාන්ධයමකයෙහි ආ පරිදි මැ ගතයුතු. ඉන්ද්‍රිය සංඛ්‍යා
බොහෝ බැවින් ධාතුයමකයට ද වඩා මෙහි යමකවිකල්පයෝ
වෙති. පළමු කී නයානුසාරයෙන් නයවිභාග දක්වනු.

කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර
සතරකෝරළ මහදිසාවට
ප්‍රධාන සංඛ්‍යානායක සථවිර

රෙවත පිරිවෙන,
මාකඩවර,
හිතුල.
85. 6. 21.

අනු අංශ ඉතිරි වී උප උප එළි බව

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ධdha			
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤña			
ටa	ඨha	ඳda	ඬdha	ණna			
තta	ථtha	දda	ධdha	නna			
පpa	ඵpha	බba	භbha	මma			
යya	රra	ලla	වva	සsa	හha	ළla	ඞna
කka	කඤ්ඤ	කිකි	කිකි	කුකු	කුකු	කෙකේ	කෙකේ
ඛkha	ඛඤ්ඤ	ඛිඛි	ඛිඛි	ඛුඛු	ඛුඛු	ඛෙඛේ	ඛෙඛේ
ගga	ගඤ්ඤ	ගිගි	ගිගි	ගුගු	ගුගු	ගෙගේ	ගෙගේ

[illegible]

සමකප්පකරණ - ප්‍රථමභාගය

විෂය සූචි

1. මූලයමක 2 - 33

1. පඤ්ඤාත්ති උදෙසභවාරො	..	..	2-15
2. නිදෙසභවාරො	..	..	16-33

2. ඛනධයමක 34 - 139

1. පඤ්ඤාත්ති උදෙසභවාරො	..	..	34-41
2. පඤ්ඤාත්ති නිදෙසභවාරො	..	..	42-61
3. පච්ඡත්ති උපපාදවාරො	..	..	62-85
4. පච්ඡත්ති නිරොධවාරො	..	..	86-111
5. උපපාද නිරොධවාරො	..	..	112-133
6. පරිඤ්ඤාවාරො	..	..	134-139

3. ආයතනයමක 140 - 413

1. පඤ්ඤාත්ති උදෙසභවාරො	..	..	140-147
2. පඤ්ඤාත්ති නිදෙසභවාරො	..	..	148-159
3. පච්ඡත්ති උපපාදවාරො	..	..	160-267
4. පච්ඡත්ති නිරොධවාරො	..	..	268-357
5. උපපාද නිරොධවාරො	..	..	358-407
6. පරිඤ්ඤාවාරො	..	..	408-413

4. ධාතුයමක 414 - 433

1. උදෙසභවාරො	..	..	414-419
2. පඤ්ඤාත්ති නිදෙසභවාරො	..	..	420-429
3. උපපාදවාරො	..	..	430-433
4. පරිඤ්ඤාවාරො	..	..	432-433

5. සඞ්ඛයමක 434 - 553

1. උදෙසභවාරො	..	..	434-437
2. නිදෙසභවාරො	..	..	438-445
3. උපපාදවාරො	..	..	446-487
4. නිරොධවාරො	..	..	488-525
5. උපපාදනිරොධවාරො	..	..	526-547
6. පරිඤ්ඤාවාරො	..	..	548-553

අභිධම්මපිටකේ
සම්කප්පකරණං

අභිධම්මපිටකේ

සම කප්පකරණං

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

1. මූලයමකං

1. පඤ්ඤානිඋද්දෙසවාරො

1. යෙ තෙච්ඡි කුසලා ධම්මා සංඛේතෙ තෙ කුසලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලා සංඛේතෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

2. යෙ තෙච්ඡි කුසලා ධම්මා සංඛේතෙ තෙ කුසලමූලොප්පාදා, යෙ චා පන කුසලමූලොප්පාදා සංඛේතෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

3. යෙ තෙච්ඡි කුසලමූලොප්පාදා ධම්මා සංඛේතෙ තෙ කුසලමූලොප්පාදා අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලොප්පාදා අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලා සංඛේතෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

4. යෙ තෙච්ඡි කුසලා ධම්මා සංඛේතෙ තෙ කුසලමූලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලමූලා සංඛේතෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

5. යෙ තෙච්ඡි කුසලා ධම්මා සංඛේතෙ තෙ කුසලමූලොප්පාදා මූලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලොප්පාදා මූලමූලමූලා සංඛේතෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

6. යෙ තෙච්ඡි කුසලමූලොප්පාදා මූලමූලමූලා ධම්මා සංඛේතෙ තෙ කුසලමූලොප්පාදා අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලොප්පාදා අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලමූලා සංඛේතෙ තෙ ධම්මා කුසලා.

අභිධම්මපිටකසංගහි

සමකප්‍රකරණ

එ හඟවත් අරහත් සම්මාසම්පූර්ණාණන් වහන්සේට
නමස්කාර වේවා.

1. මූලසමක.

1. ප්‍රඥප්ති උද්දේශමාර

1. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල වෙත් ද, යළි යම් කුශලමූල කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

2. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

3. කුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

4. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශලමූල සඛ්ඛ්‍යාක මූල (ධර්ම) වෙත් ද, යළි කුශලමූල මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

5. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වූ මූල වෙත් ද, යළි කුශල මූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

6. කුශලමූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

7. යෙ තෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛිතං තෙ කුසලමුලකා, යෙ චා පන කුසලමුලකා සංඛිතං තෙ ධර්මා කුසලා.

8. යෙ තෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛිතං තෙ කුසලමුලෙන් ඵකමුලකා, යෙ චා පන කුසලමුලෙන් ඵකමුලකා සංඛිතං තෙ ධර්මා කුසලා.

9. යෙ තෙච්ඡි කුසලමුලෙන් ඵකමුලකා ධර්මා සංඛිතං තෙ කුසලමුලෙන් අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලකා, යෙ චා පන කුසලමුලෙන් අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලකා සංඛිතං තෙ ධර්මා කුසලා.

10. යෙ තෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛිතං තෙ කුසලමුලමුලකා, යෙ චා පන කුසලමුලමුලකා සංඛිතං තෙ ධර්මා කුසලා.

11. යෙ තෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛිතං තෙ කුසලමුලෙන් ඵකමුලමුලකා, යෙ චා පන කුසලමුලෙන් ඵකමුලමුලකා සංඛිතං තෙ ධර්මා කුසලා.

12. යෙ තෙච්ඡි කුසලමුලෙන් ඵකමුලමුලකා ධර්මා සංඛිතං තෙ කුසලමුලෙන් අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලමුලකා, යෙ චා පන කුසලමුලෙන් අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලමුලකා¹ සංඛිතං තෙ ධර්මා කුසලා.

කුසලපදායවකුසලාං.

13. යෙ තෙච්ඡි අකුසලා ධර්මා සංඛිතං තෙ අකුසලමුලා, යෙ චා පන අකුසලමුලා සංඛිතං තෙ ධර්මා අකුසලා.

14. යෙ තෙච්ඡි අකුසලා ධර්මා සංඛිතං තෙ අකුසලමුලෙන් ඵකමුලා, යෙ චා පන අකුසලමුලෙන් ඵකමුලා සංඛිතං තෙ ධර්මා අකුසලා.

1. අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලකා - P.T.S.

7. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

8. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසල මූල විසින් ඵකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

9. කුසලමූල විසින් ඵකමූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, ඒ හැම කුසලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

10. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල සම්බන්ධ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල සම්බන්ධ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

11. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල විසින් ඵකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

12. කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍ය මූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍ය මූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

කුසලපද නය චතුෂ්කයයි.

13. අකුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුසලමූල වෙත් ද, යළි අකුසලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුසල වෙත් ද.

14. අකුසල ස්වභාව වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි අකුසලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුසල වෙත් ද.

15. යෙ තෙථි අකුසලමූලෙන ඵකමූලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

16. යෙ තෙථි අකුසලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලමූලා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

17. යෙ තෙථි අකුසලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

18. යෙ තෙථි අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

19. යෙ තෙථි අකුසලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලකා, යෙ චා පන අකුසල මූලකා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

20. යෙ තෙථි අකුසලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

21. යෙ තෙථි අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

22. යෙ තෙථි අකුසලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලමූලකා, යෙ චා පන අකුසලමූලමූලකා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

23. යෙ තෙථි අකුසලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

15. අකුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

16. අකුශල ස්වභාව වූ යම ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල සම්භ්‍යාත මූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

17. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අකුශල මූල විසින් ඵකමූල සම්භ්‍යාත මූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

18. අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

19. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

20. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

21. අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

22. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම අකුශලමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

23. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම අකුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

24. යෙ තෙච්ඡි අකුසලවූලෙන ඵකවූලවූලකා ධම්මා සංඛෙතෙ අකුසලවූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤවූලවූලකා, යෙ චා පන අකුසලවූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤවූලවූලකා සංඛෙතෙ ධම්මා අකුසලා.

අකුසලපදනායවතුකතං.

25. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛෙතෙතෙ අබ්‍යාකතවූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලා සංඛෙතෙතෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

26. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛෙතෙතෙ අබ්‍යාකතවූලෙන ඵකවූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලෙන ඵකවූලා සංඛෙතෙතෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

27. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතවූලෙන ඵකවූලා ධම්මා සංඛෙතෙතෙ අබ්‍යාකතවූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤවූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤවූලා සංඛෙතෙතෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

28. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛෙතෙතෙ අබ්‍යාකතවූලවූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලවූලා සංඛෙතෙතෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

29. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛෙතෙතෙ අබ්‍යාකතවූලෙන ඵකවූලවූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලෙන ඵකවූලවූලා සංඛෙතෙතෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

30. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතවූලෙන ඵකවූලවූලා ධම්මා සංඛෙතෙතෙ අබ්‍යාකතවූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤවූලවූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤවූලවූලා සංඛෙතෙතෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

31. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛෙතෙතෙ අබ්‍යාකතවූලකා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලකා සංඛෙතෙතෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

24. අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශල ල විසින් අනෙකා'න්‍යමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූල වූ මූල ඇති ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

අකුශලපද නය චතුෂ්ක යි.

25. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

26. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

27. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

28. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල සබ්බසාත මූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

29. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

30. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

31. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

32. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධර්මා සංඛිතො තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

33. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා ධර්මා සංඛිතො තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

34. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධර්මා සංඛිතො තෙ අබ්‍යාකතමූලමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලමූලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

35. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධර්මා සංඛිතො තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

36. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා ධර්මා සංඛිතො තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

අබ්‍යාකතපදායවතුකතා.

37. යෙ කෙච් නාමා ධර්මා සංඛිතො තෙ නාමමූලා, යෙ වා පන නාමමූලා සංඛිතො තෙ ධර්මා නාමා.

38. යෙ කෙච් නාමා ධර්මා සංඛිතො තෙ නාමමූලෙන එකමූලා, යෙ වා පන නාමමූලෙන එකමූලා සංඛිතො තෙ ධර්මා නාමා.

39. යෙ කෙච් නාමමූලෙන එකමූලා ධර්මා සංඛිතො තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා, යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සංඛිතො තෙ ධර්මා නාමා.

32. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

33. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'නාමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'නාමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

34. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘත මූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

35. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

36. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'නාමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'නාමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

අව්‍යාකෘතපද නාමපදයක යි.

37. නාම සහකාරක යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාමමූල වෙත් ද, යළි නාමමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

38. නාම වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම මූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

39. නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාමමූල විසින් අනෙකා'නාමූල වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් අනෙකා'නාමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

40. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලවුලා, යෙ වා පන නාමවුලවුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

41. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන ඵකවුලවුලා, යෙ වා පන නාමවුලෙන ඵකවුලවුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

42. යෙ කෙච් නාමවුලෙන ඵකවුලවුලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලවුලා, යෙ වා පන නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලවුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

43. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලකා, යෙ වා පන නාමවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

44. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන ඵකවුලකා, යෙ වා පන නාමවුලෙන ඵකවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

45. යෙ කෙච් නාමවුලෙන ඵකවුලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලකා, යෙ වා පන නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

46. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලවුලකා, යෙ වා පන නාමවුලවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

47. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන ඵකවුලවුලකා, යෙ වා පන නාමවුලෙන ඵකවුලවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

40. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම-
මූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි නාමමූලමූල වූ යම
ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

41. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම-
මූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින්
එකමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ
නාම වෙත් ද.

42. නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක්
ඇද්ද ඒ හැම නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල වූ මූල වෙත් ද,
යළි නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක්
හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

43. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම-
මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක්
හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

44. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාමමූල
විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් එකමූල
ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම
වෙත් ද.

45. නාමමූල විසින් එකමූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක්
ඇද්ද ඒ හැම නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල ඇත්තාහු වෙත් ද,
යළි නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක්
හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

46. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම-
මූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල වූ මූල ඇති යම
ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

47. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම-
මූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල
විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ
හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

48. යෙ කෙව් නාමවුලෙන එකවුලවුලකා ධම්මා සබ්බි
තෙ නාමවුලෙන අඤ්ඤිමඤ්ඤිවුලවුලකා, යෙ වා පන නාමවුලෙන
අඤ්ඤිමඤ්ඤිවුලවුලකා සබ්බි තෙ ධම්මා නාමා.

නාමපද්ධතියවතුකකං.

වුලවාර උදෙසො.

49. යෙ කෙව් කුසලා ධම්මා සබ්බි තෙ කුසලහෙතු -පෙ-
කුසලනිදනා -පෙ- කුසලසම්භවා -පෙ- කුසලපාභවා -පෙ- කුසල-
සම්ප්පාදනා -පෙ- කුසලාභාරා -පෙ- කුසලාරම්භණා -පෙ- කුසල
පච්චයා -පෙ- කුසලසම්ප්පාදයා -පෙ-.

හෙතුචාරාදි උදෙසො.

වුලං හෙතු නිදනඤ්ඤි සම්භවො පභවෙන ව,
සම්ප්පාදනාභාරාරම්භණා පච්චයො සම්ප්පාදයෙන වාති.

උදෙසවාරො නිට්ඨිතො.

48. නාමමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙකු'නාමමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් අනෙකු'නාමමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

නාමසද් නයමකුමක යි.

මූලවාර උද්දෙශ යි:

49. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශල හෙතු වෙත් ද ... කුශල නිදාන වෙත් ද ... කුශලසම්භව වෙත් ද ... කුශලප්‍රභව වෙත් ද ... කුශලසමුත්ථාන වෙත් ද ... කුශල ආහාර වෙත් ද ... කුශල ආලම්භන වෙත් ද ... කුශල ප්‍රත්‍යය වෙත් ද ... කුශලසමුදය වෙත් ද...

හේතුමාරාදි උද්දෙශ යි.

මූල යැ හෙතු යැ නිදාන යැ සම්භව යැ ප්‍රභව යැ සමුත්ථාන යැ ආහාර යැ ආලම්භන යැ ප්‍රත්‍යය යැ සමුදය යැ යි වාර දසයෙකි.

උද්දෙශවාර නිමි.

2. භිදදසවාරො

1. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සංඛිතො තෙ කුසලමුලාති: තිණෙව කුසලමුලාති, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලමුලා. යෙ වා පන කුසලමුලා සංඛිතො තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

2. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සංඛිතො තෙ කුසලමුලෙන එකමුලාති: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමුලෙන එකමුලා සංඛිතො තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමුලෙන එකමුලං, න කුසලං. කුසලං කුසලමුලෙන එකමුලකොච්චි කුසලකොච්චි.

3. යෙ කෙවි කුසලමුලෙන එකමුලා ධම්මා සංඛිතො තෙ කුසලමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලාති: මුලාති යාති එකතො උපපජ්ජන්ති කුසලමුලාති එකමුලාති චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමුලාති ච, අවසෙසා කුසලමුලසහජාතා ධම්මා කුසලමුලෙන එකමුලා න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමුලා. යෙ වා පන කුසලමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලා සංඛිතො තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

4. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සංඛිතො තෙ කුසලමුලමුලාති: තිණෙව කුසලමුලමුලාති, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලමුලමුලා. යෙ වා පන කුසලමුලමුලා, සංඛිතො තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

5. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සංඛිතො තෙ කුසලමුලෙන එකමුලමුලාති: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමුලෙන එකමුලමුලා සංඛිතො තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමුලෙන එකමුලමුලං, න කුසලං. කුසලං කුසලමුලෙන එකමුලමුලකොච්චි කුසලකොච්චි.

6. යෙ කෙවි කුසලමුලෙන එකමුලමුලා ධම්මා සංඛිතො තෙ කුසලමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලාති: මුලාති යාති එකතො උපපජ්ජන්ති කුසලමුලාති එකමුලමුලාති චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලාති ච, අවසෙසා කුසලමුලසහජාතා ධම්මා කුසලමුලෙන එකමුලමුලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලා. යෙ වා පන කුසලමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලා සංඛිතො තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

2. නිර්දේශවාර

1. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසලමූල වෙති යත්: (අලොභාදි) කුසලමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුසලධර්මයෝ කුසලමූල නො වෙති. යළි කුසලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙති යත්: එසේ යැ.

2. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වෙති යත්: එසේ යැ. (ස්පර්ශයට මූල වූ අලොභාදිය වේදාන්තයට ද මූල වන හෙයින්) යළි කුසලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙති යත්: කුසල (විඤා) සමුප්පාන වූ රූපය (අලොභාදි) කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වෙයි. (කුසල ලක්ෂණ නැති හෙයින් එ) කුසල නො වෙයි. කුසල තෙම කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) ද කුසල ද වේ.

3. කුසලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසලමූල විසින් අනෙකුත්තාමූල වෙති යත්: කුසලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) ඵකමූල ද (ඔහු-නොවුනට හේතුප්පත්තය විසින්) අනෙකුත්තාමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ කුසලමූලසහජාත වූ (ස්පර්ශාදි) ධර්මයෝ කුසලමූල විසින් ඵක-මූල වෙති. අනෙකුත්තාමූල නොද වෙති. යළි කුසලමූල විසින් අනෙකුත්තාමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙති යත්: එසේ යැ.

4. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසලමූල වූ මූල වෙති යත්: (අලොභාදි) කුසලමූල වූ මූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුසලධර්මයෝ කුසලමූල වූ මූල නො වෙති. යළි කුසලමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙති යත්: එසේ යැ.

5. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසලමූල විසින් ඵකමූලමූල වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුසල-මූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙති යත්: කුසලසමුප්පාන රූපය කුසල-මූල විසින් ඵකමූල වෙයි, කුසල නො වෙයි. කුසලය කුසලමූල විසින් ඵකමූලමූල ද කුසල ද වේ.

6. කුසලමූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසලමූල විසින් අනෙකුත්තාමූල වූ මූල වෙති යත්: කුසලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) ඵකමූල වූ මූල ද අනෙකුත්තාමූල වූ මූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුසලමූලසහජාත ධර්මයෝ කුසලමූල විසින් ඵකමූල මූල වෙති, අනෙකුත්තාමූල වූ මූල නොද වෙති. යළි කුසලමූල විසින් අනෙකුත්තාමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙති යත්: එසේ යැ.

7. යෙ කෙච් කුසලා ධම්මා සංඛෙ තෙ කුසලමූලකානි: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලකා සංඛෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: කුසලසම්ප්පාදනං රූපං කුසලමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලකංකෙච් කුසලංකථි.

8. යෙ කෙච් කුසලා ධම්මා සංඛෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලකානි: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලකා සංඛෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: කුසලසම්ප්පාදනං රූපං කුසලමූලෙන එකමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලෙන එකමූලකංකෙච් කුසලංකථි.

9. යෙ කෙච් කුසලමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සංඛෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකානි: මූලානි යානි එකතො උපාස්සනති කුසලමූලානි එකමූලකානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකානි ව, අවසෙසා කුසලමූලසහජාතා ධම්මා කුසලමූලෙන එකමූලකා, න ව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සංඛෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: ආමන්තා.

10. යෙ කෙච් කුසලා ධම්මා සංඛෙ තෙ කුසලමූලමූලකානි: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලමූලකා සංඛෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: කුසලසම්ප්පාදනං රූපං කුසලමූලමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලමූලකංකෙච් කුසලංකථි.

11. යෙ කෙච් කුසලා ධම්මා සංඛෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලමූලකානි: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා සංඛෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: කුසලසම්ප්පාදනං රූපං කුසලමූලෙන එකමූලමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලෙන එකමූලමූලකංකෙච් කුසලංකථි.

12. යෙ කෙච් කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සංඛෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකානි: මූලානි යානි එකතො උපාස්සනති කුසලමූලානි එකමූලමූලකානි චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකානි ව, අවසෙසා කුසලමූලසහජාතා ධම්මා කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා, න ව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සංඛෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: ආමන්තා.

කුසලසද්ධායවකුසලං.

7. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශල (වික්ක) සමුදායා රූපය කුශලමූල ඇත්තේ වෙයි, කුශල නො වෙයි. කුශල (වික්ක) තෙම කුශලමූල ඇත්තේ ද කුශල ද වේ.

8. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුදායා රූප තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තේ වෙයි. කුශල නො වෙයි. කුශල තෙම කුශලමූල විසින් එකමූලක ද කුශල ද වේ.

9. කුශලමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අනෙයා'නාමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදිත් ද (ඔහු) එකමූලක ද අනෙයා'නාමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ කුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙති, අනෙයා නාමූලක නො ද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අනෙයා'නාමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යි.

10. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූලමූලක වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුදායා රූප තෙම කුශලමූලමූලක වෙයි. කුශල නො වෙයි. කුශල (වික්ක) තෙම කුශලමූලමූලක ද කුශල ද වේ.

11. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුදායා රූප තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තේ යැ. කුශල නො වෙයි. කුශල තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තේ ද කුශල ද වේ.

12. කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අනෙයා'නාමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදානාහු වෙත් ද ඔහු එකමූල මූලක ද අනෙයා'නාමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ කුශලමූලසහජාත ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල මූලක වෙති. අනෙයා'නාමූලමූලක නොද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අනෙයා'නාමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යි.

කුශලපද නයවකුෂ්ක යි.

13. යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා සංඛෙ තෙ අකුසලමුලාති: තිංසෙව අකුසලමුලාති, අවසෙසා අකුසලා ධම්මා න අකුසලමුලා. යෙ වා පන අකුසලමුලා සංඛෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

14. යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා සංඛෙ තෙ අකුසලමුලෙන එකමුලාති; අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමුලෙන න එකමුලං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමුලෙන එකමුලං. යෙ වා පන අකුසලමුලෙන එකමුලා සංඛෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමුලෙන එකමුලං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමුලෙන එකමුලකෙඤ්ච අකුසලකෙඤ්ච.

15. යෙ කෙව් අකුසලමුලෙන එකමුලා ධම්මා සංඛෙ තෙ අකුසලමුලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලාති: මුලාති යාති එකතො උප්පජ්ජන්ති අකුසලමුලාති එකමුලාති වෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලාති ච, අවසෙසා අකුසලමුලසහජාතා ධම්මා අකුසලමුලෙන එකමුලා, න ච අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලා. යෙ වා පන අකුසලමුලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලා සංඛෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

16. යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා සංඛෙ තෙ අකුසලමුලමුලාති: තිංසෙව අකුසලමුලමුලාති, අවසෙසා අකුසලා ධම්මා න අකුසලමුලමුලා. යෙ වා පන අකුසලමුලමුලා සංඛෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

17. යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා සංඛෙ තෙ අකුසලමුලෙන එකමුලමුලාති: අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමුලෙන න එකමුලමුලං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමුලෙන එකමුලමුලං. යෙ වා පන අකුසලමුලෙන එකමුලමුලා සංඛෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමුලෙන එකමුලමුලං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමුලෙන එකමුලමුලකෙඤ්ච අකුසලකෙඤ්ච.

18. යෙ කෙව් අකුසලමුලෙන එකමුලමුලා ධම්මා සංඛෙ තෙ අකුසලමුලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලමුලාති: මුලාති යාති එකතො උප්පජ්ජන්ති අකුසලමුලාති එකමුලමුලාති වෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලමුලාති ච, අවසෙසා අකුසලමුලසහජාතා ධම්මා අකුසලමුලෙන එකමුලමුලා, න ච අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලමුලා. යෙ වා පන අකුසලමුලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලමුලා සංඛෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

13. අකුලය ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුලයමුල වෙති යත්: (ලොභාදි) අකුලයමුලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ (ස්පර්ශාදි) අකුලයධර්මයෝ අකුලයමුල නො වෙති. යළි යම් අකුලයමුල කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුලය වෙති යත්: එසේ යි.

14. අකුලය ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුලයමුල විසින් එකමුල වෙති යත්: (විචිකිත්සා ඖක්කා සම්ප්පය්ක මොහ සංඛාරාන) අහේතුක අකුලය තම අකුලයමුල විසින් එකමුල (සමානමුල) නො වෙයි. සහෙතුක අකුලය අකුලයමුල විසින් එකමුල වෙයි. යළි අකුලයමුල විසින් එකමුල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුලය වෙති යත්: අකුලය (විතා) සමුත්ත රූපය අකුලයමුල විසින් එකමුල වෙයි. අකුලය නො වෙයි. අකුලය අකුලයමුල විසින් එකමුල ද අකුලය ද වේ.

15. අකුලයමුල විසින් එකමුල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුලයමුල විසින් අනොයා'නාමුල වෙති යත්: අකුලයමුල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) එකමුල ද අනොයා'නාමුල ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුලයමුල සහජාන වූ ධර්මයෝ අකුලයමුල විසින් එකමුල වෙති, අනොයා'නාමුල නොද වෙති. යළි අකුලයමුල විසින් අනොයා'නාමුල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුලය වෙති යත්: එසේ යි.

16. අකුලය ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුලයමුල වූ මූල වෙති යත්: අකුලයමුලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ අකුලය ධර්මයෝ අකුලයමුල වූ මූල නො වෙති. යළි යම් අකුලයමුල වූ මූල කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුලය වෙති යත්: එසේ යි.

17. අකුලය ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුලයමුල විසින් එකමුල වූ මූල වෙති යත්: අහේතුක අකුලය අකුලයමුල විසින් එකමුලයමුල නො වෙයි. සහෙතුක අකුලය අකුලයමුල විසින් එකමුලයමුල වෙයි. යළි අකුලයමුල විසින් එකමුලයමුල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුලය වෙති යත්: අකුලය (විතා) සමුත්ත රූපය අකුලයමුල විසින් එකමුල මූල වෙයි, අකුලය නො වෙයි. අකුලය අකුලය මූල විසින් එකමුල මූල ද අකුලය ද වේ.

18. අකුලයමුල විසින් එකමුලයමුල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුලයමුල විසින් අනොයා'නාමුල වූ මූල වෙති යත්: අකුලයමුල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද (ඔහු) එක මූලයමුල ද අනොයා'නාමුලයමුල ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුලය මූලසහජාන ධර්මයෝ අකුලයමුල විසින් එකමුලයමුල වෙති. නොද අනොයා'නාමුලයමුල වෙති. යළි අකුලයමුල විසින් අනොයා'නාමුලයමුල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුලය වෙති යත්: එසේ යි.

19. යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලකාති: අභෙතුකං අකුසලං න අකුසලමූලකං, සභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලකං. යෙ වා ජන අකුසලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පාදනං රූපං අකුසලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලකං ආරම්භං අකුසලං.

20. යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලකාති: අභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න ඵකමූලකං, සභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලකං. යෙ වා ජන අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පාදනං රූපං අකුසලමූලෙන ඵකමූලකං, න අකුසලං අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලකං ආරම්භං අකුසලං.

21. යෙ කෙව් අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකාති: මූලානි යාති ඵකතො උපපන්නා අකුසලමූලානි ඵකමූලකානි වෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකානි ව. අවිසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා, න ච අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකා. යෙ වා ජන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආරම්භං.

22. යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලමූලකාති: අභෙතුකං අකුසලං න අකුසලමූලමූලකං, සභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලමූලකං. යෙ වා ජන අකුසලමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පාදනං රූපං අකුසලමූලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලමූලකං ආරම්භං අකුසලං.

23. යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකාති: අභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න ඵකමූලමූලකං, සභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකං. යෙ වා ජන අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පාදනං රූපං අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකං ආරම්භං අකුසලං.

19. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: අභේතුක අකුශලය අකුශල මූල ඇත්තේ නො වෙයි. සභේතුක අකුශලය අකුශලමූල ඇත්තේ වෙයි. යළි අකුශලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුත්පාන රූපය අකුශලමූල ඇත්තේ වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශල මූල ඇත්තේ ද අකුශල ද වේ.

20. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: අභේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇත්තේ නො වෙයි. සභේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇත්තෙ යැ. යළි අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශලසමුත්පාන රූපය අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇත්තේ වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇත්තෙ ද අකුශල ද වේ.

21. අකුශලමූල විසින් ඵකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූල විසින් අනෙකා'නාමූලක වෙති යත්: අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද (මහ) ඵකමූලක ද අනෙකා'නාමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් ඵකමූලක වෙති, නොද අනෙකා'නාමූලක වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අනෙකා'නාමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: එසේ යි.

22. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූලමූලක වෙති යත්: අභේතුක අකුශලය අකුශලමූලමූලක නො වෙයි. සභේතුක අකුශලය අකුශලමූලමූලක වෙයි. යළි අකුශලමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුත්පාන රූපය අකුශලමූලමූලක වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූලමූලක ද අකුශල ද වේ.

23. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වෙති යත්: අභේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක නො වෙයි. සභේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වෙයි. යළි අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුත්පාන රූපය අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක ද අකුශල ද වේ.

24. යෙ කෙවි අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උපපජ්ඣති අකුසලමූලානි එකමූලමූලකානි වෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකානි ච. අවසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

අකුසලපද්ධතයම්බුකකං.

25. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලාති: තිණේව අබ්‍යාකතමූලානි, අවසෙසා අබ්‍යාකතා ධම්මා න අබ්‍යාකතමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

26. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න එකමූලං, සහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

27. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලාති: මූලානි යානි එකතො උපපජ්ඣති අබ්‍යාකතමූලානි එකමූලානි වෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලානි ච. අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

28. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලමූලාති: තිණේව අබ්‍යාකතමූලමූලානි, අවසෙසා අබ්‍යාකතා ධම්මා න අබ්‍යාකතමූලමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

24. අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යා'න්‍යමූලමූලක වෙති යත් : අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපද්‍රාහ වෙත් ද ඔහු ඵකමූලමූලක ද අන්‍යා'න්‍යමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වෙති, නොද අන්‍යා'න්‍යමූලක වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යා'න්‍යමූල මූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : එසේ යි.

අකුශලපද නයවතුමක යි.

25. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අව්‍යාකෘතමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූලයෝ (කුශලවිපාක යැ ක්‍රියා යැ යන මේහි අලොභ අදෙස අමොහ විසින්) තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘත ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල නො වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

26. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වෙති යත් : අභේතුක වූ අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල නො වෙයි. සභේතුක වූ අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

27. අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යා'න්‍යමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපද්‍රාහ වෙත් ද (ඔහු) ඵකමූල ද අන්‍යා'න්‍යමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘත මූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වෙති, නොද අන්‍යා'න්‍යමූල වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යා'න්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

28. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අව්‍යාකෘතමූලමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘත ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූලමූල නො වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

29. යෙ කෙව් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත-
මූලෙන එකමූලමූලාති: අභේතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න
එකමූලමූලං, සභේතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලං.
යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා
අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

30. යෙ කෙව් අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලාති: මූලාති යාති එකතො
උපපජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලාති එකමූලමූලාති වෙව් අඤ්ඤමඤ්ඤමූල-
මූලාති ච, අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන
එකමූලමූලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකත-
මූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති:
ආමන්තා.

31. යෙ කෙව් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත
මූලකාති: අභේතුකං අබ්‍යාකතං න අබ්‍යාකතමූලකං, සභේතුකං
අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලකං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලකා සබ්බෙ
තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

32. යෙ කෙව් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත-
මූලෙන එකමූලකාති: අභේතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න
එකමූලකං, සභේතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකං. යෙ
වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යා-
කතාති: ආමන්තා.

33. යෙ කෙව් අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකාති: මූලාති යාති එකතො
උපපජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලාති එකමූලකාති වෙව් අඤ්ඤමඤ්ඤමූල-
කාති ච, අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන
එකමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා. යෙ වා පන අබ්‍යාකත-
මූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

34. යෙ කෙව් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූල-
මූලකාති: අභේතුකං අබ්‍යාකතං න අබ්‍යාකතමූලමූලකං, සභේතුකං
අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලමූලකං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලමූලකා
සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

29. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වෙති යත් : අභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල නො වෙයි. සභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි. යළි අව්‍යාකෘත මූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

30. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යො'න්‍යමූලමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදනාහු වෙත් ද (ඔහු) එකමූලමූල ද අන්‍යො'න්‍යමූලමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘතමූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වෙති, නොද අන්‍යො'න්‍යමූලමූල වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යො'න්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

31. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූලක වෙති යත් : අභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල ඇත්තේ නො වෙයි. සභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල ඇත්තේ වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

32. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක වෙති යත් : අභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක නො වෙයි. සභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක වෙයි. යළි අව්‍යාකෘත මූල විසින් එකමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

33. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යො'න්‍යමූලක වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලක ද අන්‍යො'න්‍යමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘතමූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක වෙති, නොද අන්‍යො'න්‍යමූලක වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යො'න්‍යමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

34. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූලමූලක වෙති යත් : අභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූලමූලක නො වෙයි. සභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල මූලක වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

35. යෙ කෙව් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත-
වූලෙන එකවූලවූලකාති: අභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතවූලෙන
න එකවූලවූලකං, සභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතවූලෙන එකවූල-
වූලකං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතවූලෙන එකවූලවූලකා සබ්බෙ තෙ
ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්‍යා.

36. යෙ කෙව් අබ්‍යාකතවූලෙන එකවූලවූලකා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ අබ්‍යාකතවූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලවූලකාති: වූලාති යාති එකතො
උප්පජ්ජන්ති අබ්‍යාකතවූලාති එකවූලවූලකාති වෙව් අඤ්ඤමඤ්ඤවූල
වූලකාති ව, අවිසෙසා අබ්‍යාකතවූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතවූලෙන
එකවූලවූලකා, න ව අඤ්ඤමඤ්ඤවූලවූලකා. යෙ වා පන අබ්‍යා-
කතවූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලවූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති:
ආමන්‍යා.

අබ්‍යාකතපද්‍යායවතුකකං.

37. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවූලාති: නවෙව්
නාමවූලාති, අවිසෙසා නාමා ධම්මා න නාමවූලා. යෙ වා පන
නාමවූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්‍යා.

38. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවූලෙන එක-
වූලාති: අභෙතුකං නාමං නාමවූලෙන න එකවූලං, සභෙතුකං
නාමං නාමවූලෙන එකවූලං. යෙ වා පන නාමවූලෙන එකවූලා
සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසම්ප්‍රධානං රූපං නාමවූලෙන
එකවූලං, න නාමං. නාමං නාමවූලෙන එකවූලකේච නාමකේ.

39. යෙ කෙව් නාමවූලෙන එකවූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ
නාමවූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලාති: වූලාති යාති එකතො උප්පජ්ජන්ති
නාමවූලාති එකවූලාති වෙව් අඤ්ඤමඤ්ඤවූලාති ව, අවිසෙසා නාම-
වූලසහජාතා ධම්මා නාමවූලෙන එකවූලා න ව අඤ්ඤමඤ්ඤවූලා.
යෙ වා පන නාමවූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා
නාමාති: ආමන්‍යා.

35. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති යත්: අභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක නො වෙයි. සභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

36. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූලමූලක වෙති යත්: අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපද්‍රව්‍ය වෙත් නම් එකමූලමූලක ද අනෙකුත් නාමමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘතමූල සහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති. නොද අනෙකුත් නාමමූලමූලක වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

අව්‍යාකෘතපද නයවතුමක යි.

37. (සතර අරූපකකුඩ යැ නිර්වාණ යැ යන) නාම සංඛ්‍යාත වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල වෙති යත්: (කුශල - අකුශල - අව්‍යාකෘතමූල විසින්) නාමමූලයෝ නවදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ නාම ධර්මයෝ නාමමූල නො වෙති. යළි නාමමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

38. නාම සංඛ්‍යාත වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම නාමමූල විසින් එකමූල වෙති යත්: අභේතුක වූ නාමය නාමමූල විසින් එකමූල නො වෙයි. සභේතුක වූ නාමය නාමමූල විසින් එකමූල වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම සමුප්පාදන වූ රූපය නාමමූල විසින් එකමූල වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූල ද නාම ද වේ.

39. නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල වෙති යත්: නාම මූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපද්‍රව්‍ය වෙත් නම් එකමූල ද අනෙකුත් නාමමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූල සහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූල වෙති නොද අනෙකුත් නාමමූල වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

40. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලමුලාති: නවෙවි නාමවුලමුලාති. අවසෙසා නාමා ධම්මා න නාමවුලමුලා. යෙ වා පන නාමවුලමුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

41. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන එක-වුලමුලාති: අහෙතුකං නාමං නාමවුලෙන න එකවුලමුලං, සහෙතුකං නාමං නාමවුලෙන එකවුලමුලං. යෙ වා පන නාමවුලෙන එකවුලමුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමවුලෙන එකවුලමුලං, න නාම, නාමං. නාමවුලෙන එකවුලමුලකෙඤ්ච නාමකඤ්ච.

42. යෙ කෙවි නාමවුලෙන එකවුලමුලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලමුලාති: මුලාති යාති එකතො උපප්පන්නි නාමවුලාති එකවුලමුලාති වෙවි අඤ්ඤමඤ්ඤවුලමුලාති ව. අවසෙසා නාමවුලසහජායා ධම්මා නාමවුලෙන එකවුලමුලා, න ව අඤ්ඤමඤ්ඤවුලමුලා. යෙ වා පන නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලමුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

43. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලකාති: අහෙතුකං නාමං න නාමවුලකං, සහෙතුකං නාමං නාමවුලකං. යෙ වා පන නාමවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමවුලකං, න නාමං. නාමං නාමවුලකකෙඤ්ච නාමකඤ්ච.

44. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන එකවුලකාති: අහෙතුකං නාමං නාමවුලෙන න එකවුලකං, සහෙතුකං නාමං නාමවුලෙන එකවුලකං. යෙ වා පන නාමවුලෙන එකවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමවුලෙන එකවුලකං, න නාමං. නාමං නාමවුලෙන එකවුලකකෙඤ්ච නාමකඤ්ච.

45. යෙ කෙවි නාමවුලෙන එකවුලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලකාති: මුලාති යාති එකතො උපප්පන්නි නාමවුලාති එකවුලකාති වෙවි අඤ්ඤමඤ්ඤවුලකාති ව. අවසෙසා නාමවුලසහජායා ධම්මා නාමවුලෙන එකවුලකා, න ව අඤ්ඤමඤ්ඤවුලකා. යෙ වා පන නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

40. නාම සම්භාෂණ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලමූල වෙති යත්: නාමමූලයෝ නවදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ නාමධර්මයෝ නාමමූලමූලමූල නො වෙති. යළි නාමමූල-මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

41. නාම සම්භාෂණ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම-සමුත්ථාන වූ රූපය නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල ද නාම ද වේ.

42. නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙක් නාමමූලමූල වෙති යත්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලමූල ද අනෙක් නාමමූලමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූලසහජාන ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙති. නොද අනෙක් නාමමූලමූල වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙක් නාමමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

43. නාම සම්භාෂණ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලක වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාමමූලක නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූලක වෙයි. යළි නාමමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම-සමුත්ථාන රූපය නාමමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූලක ද නාම ද වේ.

44. නාම සම්භාෂණ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලක වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම-සමුත්ථාන රූපය නාමමූල විසින් එකමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක ද නාම ද වේ.

45. නාමමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙක් නාමමූලක වෙති යත්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලක ද අනෙක් නාමමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූලසහජාන ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලක වෙති. නොද අනෙක් නාමමූලක වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙක් නාමමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

46. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලමූලකාති: අහෙතුකං නාමං න නාමමූලමූලකං, සහෙතුකං නාමං නාමමූලමූලකං. යෙ වා පන නාමමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමමූලමූලකං, න නාමං. නාමං නාමමූලමූලකකෙඤ්ච නාමකඤ්ච.

47. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන එකමූලමූලකාති: අහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන න එකමූලමූලකං, සහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන එකමූලමූලකං. යෙ වා පන නාමමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමමූලෙන එකමූලමූලකං, න නාමං. නාමං නාමමූලෙන එකමූලමූලකකෙඤ්ච නාමකඤ්ච.

48. යෙ කෙව් නාමමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උප්පාදානති නාමමූලානි එකමූලමූලකානි වෙව අඤ්ඤ ඤාණමූලමූලකානි ච, අවසෙසා නාමමූලසහජායා ධම්මා නාමමූලෙන එකමූලමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා. යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

නාමපදනායවතුකකං.

මූලවාරතිදෙදසො.

49. යෙ කෙව් කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලහෙතුති: තයො එව කුසලහෙතු, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලහෙතු -පෙ- කුසලනිදනා - කුසලසමුච්ඡායා - කුසලපච්චයා - කුසලසමුට්ඨානා - කුසලාභාරා - කුසලාරම්භණා - කුසලපච්චයා - කුසලසමුදයා: යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා -පෙ- යෙ කෙව් අධ්මාකතා ධම්මා -පෙ- යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමහෙතුති -පෙ- නාමනිදනා - නාමසමුච්ඡායා - නාමපච්චයා - නාමසමුට්ඨානා - නාමාභාරා - නාමාරම්භණා - නාමපච්චයා - නාමසමුදයා:

මූලං හෙතුනිදානකඤ්ච - සමුච්ඡායා පහවෙන ච
සමුට්ඨානාභාරාරම්භණා - පච්චයො සමුදයෙන වාති.

නිදෙදසවාරො නිධ්දිකො.

මූලස්මකං නිධ්දිකං.

46. නාම සංඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලමූලක වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාමමූලමූලක නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූලමූලක වෙයි. යළි නාමමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුප්පාදන රූපය නාමමූලමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූලමූලක ද නාම ද වේ.

47. නාම සංඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාම- මූල විසින් එකමූලමූලක නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුප්පාදන රූපය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක ද නාම ද වේ.

48. නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූලමූලක වෙති යත්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදනාහු වෙත් නම් එක- මූලමූලක ද අනෙකුත් නාමමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූල සහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති, නොද අනෙකුත් නාමමූලමූලක වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල- මූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

නාමපද නයවතුණක යි.

මූලවාරනිර්දේශ යි.

49. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසල (එල නිපයනුවට පවතිනු යි) හෙතු වෙති යත්: කුසල හේතු තිදෙනෙක් ම වෙති. අවශේෂ කුසල ධර්මයෝ කුසලහේතු නො වෙත්. කුසල (එල දත්වා දේ නු යි) නිදන ... කුසල (එල සමභව වේ නු යි) සමභව ... කුසල (එල ප්‍රභව කෙරේ නු යි) ප්‍රභව ... කුසල (එල සමුප්පාදනකෙරේ නු යි) සමුප්පාදන ... කුසල (එල ගෙන දේ නු යි) ආහාර ... කුසල (එලයෙන් එල්වේ නු යි) ආලම්බන ... කුසල (එල පවත්වා නු යි) ප්‍රත්‍යය ... කුසල (එල උද කෙරේ නු යි) සමුදය වෙති යත්: ...අකුසල ස්වභාව වූ යම් කිසි ධර්ම කෙනෙක් ... අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ... නාම සංඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමහේතු ... නාමනිදන ... නාමසමභව ... නාමප්‍රභව ... නාමසමුප්පාදන ... නාමාහාර ... නාමාලම්බන ... නාමප්‍රත්‍යය ... නාමසමුදය වෙති යත්: ...

මූල යැ හේතු යැ නිදන යැ සමභව යැ ප්‍රභව යැ සමුප්පාදන යැ ආහාර යැ ආලම්බන යැ ප්‍රත්‍යය යැ සමුදය යැ යි වාර දසයෙකි.

නිර්දේශවාර නිමි.

මූලයමක නිමි.

2. බන්ධුසම්බන්ධ

1. පරිශ්‍රයෙහි උදෙසා වාර්තා

පරිශ්‍රයෙහි : රූපයෙහි වෙනස්වීම් සහතිකයෙහි සහතිකයෙහි විස්තරයෙහි.

1. රූපය රූපයෙහි, රූපයෙහි රූපය. වෙනස් වෙනස්වීම්, වෙනස්වීම් වෙනස්. සහතික සහතිකයෙහි සහතිකයෙහි සහතික, සහතික සහතිකයෙහි, සහතිකයෙහි සහතිකය. විස්තරය විස්තරයෙහි, විස්තරයෙහි විස්තරය. (අනුමතය.)

2. න රූපය න රූපයෙහි, න රූපයෙහි න රූපය. න වෙනස් න වෙනස්වීම්, න වෙනස්වීම් න වෙනස්. න සහතික න සහතිකයෙහි, න සහතිකයෙහි න සහතික. න සහතික න සහතිකයෙහි, න සහතිකයෙහි න සහතික. න විස්තරය න විස්තරයෙහි, න විස්තරයෙහි න විස්තරය. (පවර්තනය.)

පරිශ්‍රයෙහි.

3. රූපය රූපයෙහි, වෙනස් වෙනස්වීම්. රූපය රූපයෙහි, වෙනස් සහතිකයෙහි. රූපය රූපයෙහි, වෙනස් සහතිකයෙහි, රූපය විස්තරයෙහි.

4. වෙනස් වෙනස්වීම්, වෙනස් රූපයෙහි. වෙනස් වෙනස්වීම්, වෙනස් සහතිකයෙහි. වෙනස් වෙනස්වීම්, වෙනස් සහතිකයෙහි. වෙනස් වෙනස්වීම්, වෙනස් විස්තරයෙහි.

5. සහතික සහතිකයෙහි, වෙනස් රූපයෙහි. සහතික සහතිකයෙහි, වෙනස් වෙනස්වීම්. සහතික සහතිකයෙහි, වෙනස් සහතිකයෙහි. සහතික සහතිකයෙහි, වෙනස් විස්තරයෙහි.

6. සහතික සහතිකයෙහි, වෙනස් රූපයෙහි. සහතික සහතිකයෙහි, වෙනස් වෙනස්වීම්. සහතික සහතිකයෙහි, වෙනස් සහතිකයෙහි. සහතික සහතිකයෙහි, වෙනස් විස්තරයෙහි.

2. සකස්කිරීම

1. ප්‍රඥප්ති උද්දේශවාර

සකස්කිරීමේ පස් දෙනෙකු: රූපසකස්කිරීම යැ, වේදනාසකස්කිරීම යැ, සංඥාසකස්කිරීම යැ, සංස්කාරසකස්කිරීම යැ, විඥානසකස්කිරීම යි.

1. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, රූපසකස්කිරීම වූයේ රූප වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, වේදනාසකස්කිරීම වූයේ වේදනා වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සංඥාසකස්කිරීම වූයේ සංඥා වේ ද. සංස්කාර වූවාහු සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සංස්කාරසකස්කිරීම වූයේ සංස්කාරයෝ වෙත් ද. විඥාන වූයේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද, විඥානසකස්කිරීම වූයේ විඥාන වේ ද.

2. රූප නොවූයේ රූපසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, රූපසකස්කිරීම නොවූයේ රූප නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා වේදනාසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, වේදනාසකස්කිරීම නොවූයේ වේදනා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, සංඥාසකස්කිරීම නොවූයේ සංඥා නොවූවා වේ ද. සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද සංස්කාරසකස්කිරීම නොවූයේ සංස්කාර වූවාහු වෙත් ද. විඥාන නොවූයේ විඥානසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, විඥානසකස්කිරීම නොවූයේ විඥාන නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යක්ෂය යි.)

පදනමෙහිවාර යි.

3. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ වේදනාසකස්කිරීම වේ ද. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංඥාසකස්කිරීම වේ ද. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද.

4. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ රූපසකස්කිරීම වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංඥාසකස්කිරීම වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද.

5. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ රූපසකස්කිරීම වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ වේදනාසකස්කිරීම වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද.

6. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ රූපසකස්කිරීම වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ වේදනාසකස්කිරීම වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංඥාසකස්කිරීම වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද.

7. විශේෂයෙන්ම විශේෂයෙන්ම, මෙය රූපයෙන්ම. විශේෂයෙන්ම විශේෂයෙන්ම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම. විශේෂයෙන්ම විශේෂයෙන්ම, මෙය සංකීර්ණයෙන්ම. විශේෂයෙන්ම විශේෂයෙන්ම, මෙය සංකීර්ණයෙන්ම. (අනුප්‍රාප්තිය)

8. නිසාම නිසාම, නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම. නිසාම නිසාම, නිසාම නිසාම, මෙය සංකීර්ණයෙන්ම. නිසාම නිසාම, නිසාම නිසාම, මෙය සංකීර්ණයෙන්ම. නිසාම නිසාම, නිසාම නිසාම, මෙය විශේෂයෙන්ම.

9. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම, නිසාම නිසාම, මෙය සංකීර්ණයෙන්ම. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම, නිසාම නිසාම, මෙය සංකීර්ණයෙන්ම. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම, නිසාම නිසාම, මෙය විශේෂයෙන්ම.

10. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම, නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම, නිසාම නිසාම, මෙය සංකීර්ණයෙන්ම. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම, නිසාම නිසාම, මෙය විශේෂයෙන්ම.

11. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම, නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම, නිසාම නිසාම, මෙය සංකීර්ණයෙන්ම. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම, නිසාම නිසාම, මෙය විශේෂයෙන්ම.

12. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම, නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම, නිසාම නිසාම, මෙය සංකීර්ණයෙන්ම. නිසාම නිසාම, මෙය වෙනස්වීමෙන්ම, නිසාම නිසාම, මෙය විශේෂයෙන්ම. (පවිත්‍රය)

සදාසාධන මූලධර්මය.

7. විභූත වූයේ විභූතාසනය වේ ද, සනයයේ රූපයක් වේ ද. විභූත වූයේ විභූතාසනය වේ ද, සනයයේ වේදනාසනය වේ ද. විභූත වූයේ විභූතාසනය වේ ද, සනයයේ සංඥාසනය වේ ද. විභූත වූයේ විභූතාසනය වේ ද සනයයේ සංසාරසනය වේ ද. (අනුලොම සි)

8. රූප නොවූයේ රූපයක් නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද. රූප නොවූයේ රූපයක් නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද. රූප නොවූයේ රූපයක් නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද. රූප නොවූයේ රූපයක් නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද.

9. වේදනා නොවූවා වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු රූපයක් නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද.

10. සංඥා නොවූවා සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු රූපයක් නොවූයේ වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද.

11. සංසාර නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද සනය නොවූවාහු රූපයක් නොවූයේ වේ ද. සංසාර නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද. සංසාර නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද. සංසාර නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද.

12. විභූත නොවූයේ විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු රූපයක් නොවූයේ වේ ද. විභූත නොවූයේ විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද. විභූත නොවූයේ විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද. විභූත නොවූයේ විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යක්ෂ සි.)

පදගොධන මූලවක්‍රමය සි.

13. රූපං ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං රූපං. වේදනා ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං වේදනා. සංකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං සංකෘතිය. සංකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං සංකෘතිය. විකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං විකෘතිය. (අනුලෝමං.)

14. න රූපං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න රූපං. න වේදනා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න වේදනා. න සංකෘතිය න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංකෘතිය. න සංකෘතිය න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංකෘතිය. න විකෘතිය න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න විකෘතිය. (පච්චිනිකං.)

සුඛඛණ්ඩාරො.

15. රූපං ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං වේදනා. රූපං ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං සංකෘතිය. රූපං ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං සංකෘතිය. රූපං ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං විකෘතිය.

16. වේදනා ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං රූපං. වේදනා ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං සංකෘතිය. වේදනා ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං සංකෘතිය. වේදනා ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං විකෘතිය.

17. සංකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං රූපං. සංකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං වේදනා. සංකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං සංකෘතිය. සංකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං විකෘතිය.

18. සංකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං රූපං. සංකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං වේදනා. සංකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං සංකෘතිය. සංකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං විකෘතිය.

19. විකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං රූපං. විකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං වේදනා. විකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං සංකෘතිය. විකෘතිය ඛණ්ඩං, ඛණ්ඩං සංකෘතිය. (අනුලෝමං.)

13. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු රූප වේ ද. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු වේදනා වේ ද. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඥා වේ ද. සංඝාර වූවාහු සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඝාර වෙත් ද. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු විඥාන වේ ද. (අනුලොම යි.)

14. රූප නොවූයේ සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු වේදනා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. සංඝාර නොවූවාහු සකනි නොවූයේ වේ ද, සංඝාර නොවූවාහු සකනි නොවූවාහු වෙත් ද. විඥාන, නොවූයේ සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යතික යි.)

භූද්ධ සකපධවාර යි.

15. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු වේදනා වේ ද. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඥා වේ ද. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඝාර වෙත් ද. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු විඥාන වේ ද.

16. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු රූප වේ ද. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඥා වේ ද. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඝාර වෙත් ද. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු විඥාන වේ ද.

17. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනියෝ රූප වේ ද. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනියෝ වේදනා වේ ද. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනියෝ සංඝාර වෙත් ද. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනියෝ විඥාන වේ ද.

18. සංඝාරයෝ සකනි වේ ද, සකනියෝ රූප වේ ද. සංඝාරයෝ සකනි වේ ද, සකනියෝ වේදනා වේ ද. සංඝාරයෝ සකනි වේ ද, සකනියෝ සංඥා වේ ද. සංඝාරයෝ සකනි වේ ද, සකනියෝ විඥාන වේ ද.

19. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනියෝ රූප වේ ද. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනියෝ වේදනා වේ ද. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනියෝ සංඥා වේ ද. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනියෝ සංඝාර වෙත් ද. (අනුලොම යි.)

20. න රූපං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න චේදනා. න රූපං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංස්ඤ්ඤා න රූපං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංස්ඤ්ඤා. න රූපං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න විශිෂ්ටං.

21. න චේදනා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න රූපං. න චේදනා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංස්ඤ්ඤා. න චේදනා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංස්ඤ්ඤා. න චේදනා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න විශිෂ්ටං.

22. න සංස්ඤ්ඤා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න රූපං. න සංස්ඤ්ඤා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න චේදනා. න සංස්ඤ්ඤා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංස්ඤ්ඤා. න සංස්ඤ්ඤා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න විශිෂ්ටං.

23. න සංස්ඤ්ඤා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න රූපං. න සංස්ඤ්ඤා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න චේදනා. න සංස්ඤ්ඤා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංස්ඤ්ඤා. න සංස්ඤ්ඤා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න විශිෂ්ටං.

24. න විශිෂ්ටං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න රූපං. න විශිෂ්ටං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න චේදනා. න විශිෂ්ටං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංස්ඤ්ඤා. න විශිෂ්ටං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංස්ඤ්ඤා. (පට්ටනිකං)

සුඛං ඛණ්ඩං මූලචක්කවායො.

උදෙසභවායො නිව්ඨිතො.

20. රූප නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු වෙනත් නොවූවා වේ ද. රූප නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. රූප නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවාහු වේ ද. රූප නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

21. වෙනත් නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. වෙනත් නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. වෙනත් නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවාහු වේ ද. වෙනත් නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

22. සංඥා නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. සංඥා නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු වෙනත් නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවාහු වේ ද. සංඥා නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

23. සංඥා නොවූවාහු සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. සංඥා නොවූවාහු සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු වෙනත් නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවාහු සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවාහු සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

24. විඥාන නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. විඥාන නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු වෙනත් නොවූවා වේ ද. විඥාන නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. විඥාන නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවාහු වේ ද.

ඉතිරි සකස් වූවන්ගේ නිමි.

උද්දේශවාර නිමි.

2. පණ්ණාසකි නිදේදසම්මාරො

1. රූපං රූපකම්මෙති: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපකම්මෙති, රූපකම්මෙති රූපකම්මෙති රූපකම්මෙති ව. රූපකම්මෙති රූපනති ආමන්තා.

වේදනා වේදනාකම්මෙති: ආමන්තා. වේදනාකම්මෙති වේදනාති: ආමන්තා.

සංකප්පං සංකප්පකම්මෙති: දිට්ඨි සංකප්පං සංකප්පං, න සංකප්පකම්මෙති, සංකප්පකම්මෙති සංකප්පවෙව සංකප්පකම්මෙති ව. සංකප්පකම්මෙති සංකප්පති: ආමන්තා.

සම්බාරා සම්බාරකම්මෙති: සම්බාරකම්මං ධර්මො අවසෙසා සම්බාරා¹ න සම්බාරකම්මෙති, සම්බාරකම්මෙති සම්බාරා වෙව සම්බාරකම්මෙති ව. සම්බාරකම්මෙති සම්බාරති: ආමන්තා.

විශුද්ධං විශුද්ධකම්මෙති: ආමන්තා. විශුද්ධකම්මෙති විශුද්ධනති: ආමන්තා. (අනුලොමං.)

2. න රූපං න රූපකම්මෙති: ආමන්තා. න රූපකම්මෙති න රූපනති: පියරූපං සාතරූපං න රූපකම්මෙති, රූපං, රූපකම්මෙති රූපකම්මෙති ධර්මො අවසෙසා න වෙව රූපං න ව රූපකම්මෙති.

න වේදනා න වේදනාකම්මෙති: ආමන්තා. න වේදනාකම්මෙති න වේදනාති: ආමන්තා.

න සංකප්පං න සංකප්පකම්මෙති: ආමන්තා. න සංකප්පකම්මෙති න සංකප්පති: දිට්ඨිසංකප්පං න සංකප්පකම්මෙති, සංකප්පං, සංකප්පකම්මෙති සංකප්පකම්මෙති ධර්මො අවසෙසා න වෙව සංකප්පං න ව සංකප්පකම්මෙති.

න සම්බාරා න සම්බාරකම්මෙති: ආමන්තා. න සම්බාරකම්මෙති න සම්බාරති: සම්බාරකම්මං ධර්මො අවසෙසා න සම්බාරකම්මෙති, සම්බාරා, සම්බාරෙව සම්බාරකම්මෙති ධර්මො අවසෙසා න වෙව සම්බාරා න ව සම්බාරකම්මෙති.

න විශුද්ධං න විශුද්ධකම්මෙති: ආමන්තා. න විශුද්ධකම්මෙති න විශුද්ධනති: ආමන්තා. (පච්චිතිකං.)

පදසංකප්පකම්මාරො.

1. අවසෙසා සම්බාරා සම්බාරා - සතා.

2. ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාර

1. රූපය රූපසකක වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසකක නො වෙයි. රූපසකකය රූප ද රූපසකක ද වෙයි. රූපසකකය රූප වෙයි යත්: එසේ යැ.

වේදනාව වේදනාසකක වෙයි යත්: එසේ යැ. වේදනාසකකය වේදනා වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඥාව සංඥාසකක වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥාව සංඥා වෙයි, සංඥාසකක නො වෙයි. සංඥාසකකය සංඥා ද සංඥාසකක ද වෙයි. සංඥාසකකය සංඥා වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකක වෙයි යත්: සංස්කාරසකකය තබා (හැර) අවශේෂ සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකක නො වෙයි. සංස්කාරසකකය සංස්කාර ද සංස්කාරසකක ද වෙයි. සංස්කාරසකකය සංස්කාරයෝ යැ යත්: එසේ යැ.

විඥානය විඥානසකක වෙයි යත්: එසේ යැ. විඥානසකකය විඥාන වෙයි යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. රූප නොවූයේ රූපසකක නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ. රූපසකක නොවූයේ රූප නොවූයේ වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූපසකක නොවූයේ වෙයි, රූප වෙයි. රූපයත් රූපසකකයත් තබා (හැර) අවශේෂයෝ නොද රූප වෙයි, නොද රූපසකක වෙයි.

වේදනා නොවූයේ වේදනාසකක නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ. වේදනාසකක නොවූයේ වේදනා නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඥා නොවූයේ සංඥාසකක නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ. සංඥාසකක නොවූයේ සංඥා නොවූයේ වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥා සංඥාසකක නොවූයේ වෙයි, සංඥා වෙයි. සංඥාව ද සංඥාසකකය ද තබා රූපාදි අවශේෂයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද සංඥාසකක වෙයි.

සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරසකක නොවූයේ යැ යත්: එසේ යැ. සංස්කාරසකක නොවූයේ සංස්කාර නොවූවාහු යැ යත්: සංස්කාරසකකය තබා අවශේෂයෝ සංස්කාරසකක නොවූයේ යැ, සංස්කාර වෙයි. සංස්කාර ද සංස්කාරසකක ද තබා අවශේෂයෝ නොද සංස්කාරයෝ යැ, නොද සංස්කාරසකක යි.

විඥාන නොවූයේ විඥානසකක නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ. විඥානසකක නොවූයේ විඥාන නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

පදසංඛ්‍යාවාර යි.

3. රූප. රූපකමයෙකි: පියරූප. සාතරූප. රූප, න රූපකමයෙකි. රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි ව. බෙකි වෙදනාකමයෙකි: වෙදනාකමයෙකි බෙකි වෙව වෙදනාකමයෙකි ව. අවසෙසා බෙකි¹, න වෙදනාකමයෙකි.

රූප. රූපකමයෙකි: පියරූප. සාතරූප. රූප, න රූපකමයෙකි. රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි ව. බෙකි සකිකමයෙකි: සකිකමයෙකි බෙකි වෙව සකිකමයෙකි ව. අවසෙසා බෙකි, න සකිකමයෙකි.

රූප. රූපකමයෙකි: පියරූප. සාතරූප. රූප, න රූපකමයෙකි. රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි ව. බෙකි සකිකමයෙකි: සකිකමයෙකි බෙකි වෙව සකිකමයෙකි ව. අවසෙසා බෙකි, න සකිකමයෙකි.

රූප. රූපකමයෙකි: පියරූප. සාතරූප. රූප, න රූපකමයෙකි. රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි ව. බෙකි විකිකමයෙකි: විකිකමයෙකි බෙකි වෙව විකිකමයෙකි ව. අවසෙසා බෙකි, න විකිකමයෙකි.

4. වෙදනා වෙදනාකමයෙකි: ආමනා. බෙකි රූපකමයෙකි: රූපකමයෙකි බෙකි වෙව රූපකමයෙකි ව. අවසෙසා බෙකි, න රූපකමයෙකි.

වෙදනා වෙදනාකමයෙකි: ආමනා. බෙකි සකිකමයෙකි: සකිකමයෙකි බෙකි වෙව සකිකමයෙකි ව. අවසෙසා බෙකි, න සකිකමයෙකි.

වෙදනා වෙදනාකමයෙකි: ආමනා. බෙකි සකිකමයෙකි: සකිකමයෙකි බෙකි වෙව සකිකමයෙකි ව. අවසෙසා බෙකි, න සකිකමයෙකි.

වෙදනා වෙදනාකමයෙකි: ආමනා. බෙකි විකිකමයෙකි: විකිකමයෙකි බෙකි වෙව විකිකමයෙකි ව. අවසෙසා බෙකි, න විකිකමයෙකි.

5. සකිකමයෙකි: පියරූප. සාතරූප. රූප, න රූපකමයෙකි. රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි ව. බෙකි රූපකමයෙකි: රූපකමයෙකි බෙකි වෙව රූපකමයෙකි ව. අවසෙසා බෙකි, න රූපකමයෙකි.

1. අවසෙසා බෙකි බෙකි - බෙකි.

3. රූපය රූපසාකෘති වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසාකෘති නො වෙයි. රූපසාකෘතිය රූප ද රූපසාකෘති ද වෙයි. සාකෘතියේ වේදනාසාකෘති වෙයි යත්: වේදනාසාකෘතිය සාකෘති ද වේදනාසාකෘති ද වෙයි. (රූපාදි) අවශේෂයේ සාකෘතියේ යැ, වේදනාසාකෘති නො වේ.

රූපය රූපසාකෘති වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසාකෘති නො වෙයි. රූපසාකෘතිය රූප ද රූපසාකෘති ද වෙයි. සාකෘතියේ සංඥාසාකෘති වෙයි යත්: සංඥාසාකෘතිය සාකෘති ද සංඥාසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයේ සාකෘතියේ යැ, සංඥාසාකෘති නො වේ.

රූපය රූපසාකෘති වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසාකෘති නො වෙයි. රූපසාකෘතිය රූප ද රූපසාකෘති ද වෙයි. සාකෘතියේ සංකාරසාකෘති වෙයි යත්: සංකාරසාකෘතිය සාකෘති ද සංකාරසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයේ සාකෘතියේ යැ, සංකාරසාකෘති නො වේ.

රූපය රූපසාකෘති වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසාකෘති නො වෙයි. රූපසාකෘතිය රූප ද රූපසාකෘති ද වෙයි. සාකෘතියේ විඥානසාකෘති වෙයි යත්: විඥානසාකෘතිය සාකෘති ද විඥානසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයේ සාකෘතියේ යැ, විඥානසාකෘති නො වේ.

4. වේදනා වේදනාසාකෘති වෙයි යත්: එසේ යැ. සාකෘතියේ රූපසාකෘති වෙයි යත්: රූපසාකෘති සාකෘති ද රූපසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයේ සාකෘතියේ යැ, රූපසාකෘති නො වේ.

වේදනා වේදනාසාකෘති වෙයි යත්: එසේ යැ. සාකෘතියේ සංඥාසාකෘති වෙයි යත්: සංඥාසාකෘති සාකෘති ද සංඥාසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයේ සාකෘතියේ යැ, සංඥාසාකෘති නො වේ.

වේදනා වේදනාසාකෘති වෙයි යත්: එසේ යැ. සාකෘතියේ සංකාරසාකෘති වෙයි යත්: සංකාරසාකෘති සාකෘති ද සංකාරසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයේ සාකෘතියේ යැ, සංකාරසාකෘති නො වේ.

වේදනා වේදනාසාකෘති වෙයි යත්: එසේ යැ. සාකෘතියේ විඥානසාකෘති වෙයි යත්: විඥානසාකෘති සාකෘති ද විඥානසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයේ සාකෘතියේ යැ, විඥානසාකෘති නො වේ.

5. සංඥා සංඥාසාකෘති වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාසාකෘති නො වෙයි. සංඥාසාකෘති සංඥා ද සංඥාසාකෘති ද වෙයි. සාකෘතියේ රූපසාකෘති වෙයි යත්: රූපසාකෘති සාකෘති ද රූපසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයේ සාකෘතියේ යැ, රූපසාකෘති නො වේ.

සංඥා සංඥාසකයා වෙයි යත් : දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාසකයා නො වෙයි. සංඥාසකයා සංඥා ද සංඥාසකයා ද වෙයි. සකයාගේ වේදනාසකයා වෙයි යත් : වේදනාසකයා සකයා ද වේදනාසකයා ද වෙයි. අවශ්‍යයෙන් සකයාගේ යැ, වේදනාසකයා නො වේ.

සංඥා සංඥාකාන්ති වෙයි යත් : දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාකාන්ති නො වෙයි. සංඥාකාන්ති සංඥා ද සංඥාකාන්ති ද වෙයි. කාන්තියෝ සංකාරකාන්ති වෙයි යත් : සංකාරකාන්ති කාන්ති ද සංකාරකාන්ති ද වෙයි. අවශෙෂයෝ කාන්තියෝ යැ, සංකාරකාන්ති නො වේ.

සංඥා සංඥාකාන්ති වෙයි යත් : දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාකාන්ති නො වෙයි. සංඥාකාන්ති සංඥා ද සංඥාකාන්ති ද වෙයි. කාන්තියෝ විඤානාකාන්ති වෙයි යත් : විඤානාකාන්ති කාන්ති ද විඤානාකාන්ති ද වෙයි. අවශේෂයෝ කාන්තියෝ යැ. විඤානාකාන්ති නො වේ.

6. සංඝාරයේ සංඝාරඤ්ඤා වෙයි යත් : සංඝාරඤ්ඤා නම් තමා අවගෙහයේ සංඝාර වෙති. සංඝාරඤ්ඤා නො වෙයි. සංඝාරඤ්ඤා සංඝාර ද සංඝාරඤ්ඤා ද වෙයි. ඤානියෝ රූපඤ්ඤා වෙයි යත් : රූපඤ්ඤා ඤානි ද රූපඤ්ඤා ද වෙයි. අවගෙහයේ ඤානියෝ යැ, රූපඤ්ඤා නො වේ.

සංඝාරයෝ සංඝාරඤ්ඤා වෙයි යත්: සංඝාරඤ්ඤාය තබා අවශෙෂයෝ සංඝාර වෙති, සංඝාරඤ්ඤා නො වෙයි. සංඝාර ඤ්ඤා සංඝාර ද සංඝාරඤ්ඤා ද වෙයි. ඤ්ඤායෝ වේදනාඤ්ඤා වෙයි යත්: වේදනාඤ්ඤා ඤ්ඤා ද වේදනාඤ්ඤා ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ ඤ්ඤායෝ යැ, වේදනාඤ්ඤා නො වේ.

සංඝකාරයෝ සංඝකාරඤ්ඤානි වෙයි යත් : සංඝකාරඤ්ඤානිය තඛා අවගෙහයෝ සංඝකාර වෙති, සංඝකාරඤ්ඤානි නො වෙයි. සංඝකාර-ඤ්ඤානි සංඝකාර ද සංඝකාරඤ්ඤානි ද වෙයි. ඤානියෝ සංඝඥාඤ්ඤානි වෙයි යත් : සංඝඥාඤ්ඤානි ඤානි ද සංඝඥාඤ්ඤානි ද වෙයි. අවගෙහයෝ ඤානි වෙති, සංඝඥාඤ්ඤානි නො වේ.

සංඝාරයේ සංඝාරඤ්ඤා වෙයි යත් : සංඝාරඤ්ඤා නම් අවශ්‍යයෙන් සංඝාර වෙති, සංඝාරඤ්ඤා නො වෙයි. සංඝාර-ඤ්ඤා සංඝාර ද සංඝාරඤ්ඤා ද වෙයි. ඤානියේ විඤ්ඤාන ඤාන වෙයි යත් : විඤ්ඤාන ඤාන ද විඤ්ඤාන ඤාන ද වෙයි. අව-ශ්‍යයෙන් ඤාන වෙති, විඤ්ඤාන ඤාන නො වේ.

7. විද්‍යාත විද්‍යාතාකාරී වෙයි යන්න: එසේ යැ. සාකච්ඡායෝ රූපකාරී වෙයි යන්න: රූපකාරී සාකච්ඡා ද රූපකාරී ද වෙයි. අවශ්‍යයෝ සාකච්ඡායෝ යැ, රූපකාරී නො වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

විද්‍යාණං විද්‍යාණකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. ඛෙධා වේදනාකඛ්‍යෙධාති: වේදනාකඛ්‍යෙධා ඛෙධා වෙව වේදනාකඛ්‍යෙධා ව. අවසෙසා ඛෙධා, න වේදනාකඛ්‍යෙධා.

විද්‍යාණං විද්‍යාණකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. ඛෙධා සද්දාකඛ්‍යෙධාති: සද්දාකඛ්‍යෙධා ඛෙධා වෙව සද්දාකඛ්‍යෙධා ව. අවසෙසා ඛෙධා, න සද්දාකඛ්‍යෙධා.

විද්‍යාණං විද්‍යාණකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. ඛෙධා සඛිංරකඛ්‍යෙධාති: සඛිංරකඛ්‍යෙධා ඛෙධා වෙව සඛිංරකඛ්‍යෙධා ව. අවසෙසා ඛෙධා, න සඛිංරකඛ්‍යෙධා. (අනුලොමං)

8. න රූපං න රූපකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. න ඛෙධා න වේදනාකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා.

න රූපං න රූපකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. න ඛෙධා න සද්දාකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා.

න රූපං න රූපකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. න ඛෙධා න සඛිංරකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා.

න රූපං න රූපකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. න ඛෙධා න විද්‍යාණකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා.

9. න වේදනා න වේදනාකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. න ඛෙධා න රූපකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා.

න වේදනා න වේදනාකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. න ඛෙධා න සද්දාකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා.

න වේදනා න වේදනාකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. න ඛෙධා න සඛිංරකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා.

න වේදනා න වේදනාකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. න ඛෙධා න විද්‍යාණකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා.

10. න සද්දා න සද්දාකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. න ඛෙධා න රූපකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා.

න සද්දා න සද්දාකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. න ඛෙධා න වේදනාකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා.

න සද්දා න සද්දාකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. න ඛෙධා න සඛිංරකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා.

න සද්දා න සද්දාකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා. න ඛෙධා න විද්‍යාණකඛ්‍යෙධාති: ආමන්‍යා.

විද්‍යාන විද්‍යානාසන්නා වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නායුග්මක වෙයි යත් : වෙද්‍යානාසන්නා සන්නා ද වෙද්‍යානාසන්නා ද වෙයි. අවශේෂයෙන් සන්නායුග්මක යැ, වෙද්‍යානාසන්නා නො වේ.

විද්‍යාන විද්‍යානාසන්නා වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නායුග්මක සංඥාසන්නා වෙයි යත් : සංඥාසන්නා සන්නා ද සංඥාසන්නා ද වෙයි. අවශේෂයෙන් සන්නායුග්මක යැ, සංඥාසන්නා නො වේ.

විද්‍යාන විද්‍යානාසන්නා වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නායුග්මක සංඝාරාසන්නා වෙයි යත් : සංඝාරාසන්නා සන්නා ද සංඝාරාසන්නා ද වෙයි. අවශේෂයෙන් සන්නායුග්මක යැ, සංඝාරාසන්නා නො වේ. (අනුලොම යි.)

8. රූප නොවූයේ රූපසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නා නොවූවාහු වෙද්‍යානාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

රූප නොවූයේ රූපසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නා නොවූවාහු සංඥාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

රූප නොවූයේ රූපසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නා නොවූවාහු සංඝාරාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

රූප නොවූයේ රූපසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නා නොවූවාහු විද්‍යානාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

9. වෙද්‍යා නොවූවා වෙද්‍යානාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නා නොවූවාහු රූපසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

වෙද්‍යා නොවූවා වෙද්‍යානාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නා නොවූවාහු සංඥාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

වෙද්‍යා නොවූවා වෙද්‍යානාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නා නොවූවාහු සංඝාරාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

වෙද්‍යා නොවූවා වෙද්‍යානාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නා නොවූවාහු විද්‍යානාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

10. සංඥා නොවූවා සංඥාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නා නොවූවාහු රූපසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා සංඥාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නා නොවූවාහු වෙද්‍යානාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා සංඥාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නා නොවූවාහු සංඝාරාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා සංඥාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සන්නා නොවූවාහු විද්‍යානාසන්නා නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

11. න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරස්මිනිධෙය්‍යාති: ආමන්තා. න ඛෙය්‍යා න රූපකඛිධෙය්‍යාති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරස්මිනිධෙය්‍යාති: ආමන්තා. න ඛෙය්‍යා න වේදනාකඛිධෙය්‍යාති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරස්මිනිධෙය්‍යාති: ආමන්තා. න ඛෙය්‍යා න සංකෘතකඛිධෙය්‍යාති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරස්මිනිධෙය්‍යාති: ආමන්තා. න ඛෙය්‍යා න විශුද්ධිකඛිධෙය්‍යාති: ආමන්තා.

12. න විශුද්ධිකං න විශුද්ධිකඛිධෙය්‍යාති: ආමන්තා. න ඛෙය්‍යා න රූපකඛිධෙය්‍යාති: ආමන්තා.

න විශුද්ධිකං න විශුද්ධිකඛිධෙය්‍යාති: ආමන්තා. න ඛෙය්‍යා න වේදනාකඛිධෙය්‍යාති: ආමන්තා.

න විශුද්ධිකං න විශුද්ධිකඛිධෙය්‍යාති: ආමන්තා. න ඛෙය්‍යා න සංකෘතකඛිධෙය්‍යාති: ආමන්තා.

න විශුද්ධිකං න විශුද්ධිකඛිධෙය්‍යාති: ආමන්තා. න ඛෙය්‍යා න සඞ්ඛාරස්මිනිධෙය්‍යාති: ආමන්තා. (පච්චිනිකං)

පදසොධනමුලවක්ඛායො.

13. රූපං ඛෙය්‍යාති: ආමන්තා. ඛෙය්‍යා රූපකඛිධෙය්‍යාති: රූපකඛිධෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වේච්ච රූපකඛිධෙය්‍යා ච. අවසෙසා ඛෙය්‍යා න රූපකඛිධෙය්‍යා.

වේදනා ඛෙය්‍යාති: ආමන්තා. ඛෙය්‍යා වේදනාකඛිධෙය්‍යාති: වේදනාකඛිධෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වේච්ච වේදනාකඛිධෙය්‍යා ච, අවසෙසා ඛෙය්‍යා න වේදනාකඛිධෙය්‍යා.

සංකෘත ඛෙය්‍යාති: ආමන්තා. ඛෙය්‍යා සංකෘතකඛිධෙය්‍යාති: සංකෘතකඛිධෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වේච්ච සංකෘතකඛිධෙය්‍යා ච. අවසෙසා ඛෙය්‍යා න සංකෘතකඛිධෙය්‍යා.

සඞ්ඛාරා ඛෙය්‍යාති: ආමන්තා. ඛෙය්‍යා සඞ්ඛාරකඛිධෙය්‍යාති: සඞ්ඛාරකඛිධෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වේච්ච සඞ්ඛාරකඛිධෙය්‍යා ච. අවසෙසා ඛෙය්‍යා න සඞ්ඛාරකඛිධෙය්‍යා.

විශුද්ධිකං ඛෙය්‍යාති: ආමන්තා. ඛෙය්‍යා විශුද්ධිකඛිධෙය්‍යාති: විශුද්ධිකඛිධෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වේච්ච විශුද්ධිකඛිධෙය්‍යා ච, අවසෙසා ඛෙය්‍යා න විශුද්ධිකඛිධෙය්‍යා. (අනුලොමං)

11. සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කකර්ම නොවූවාහු රූපකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කකර්ම නොවූවාහු වේදනාකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කකර්ම නොවූවාහු සංඝාරකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කකර්ම නොවූවාහු විඤ්ඤානකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යි.

12. විඤ්ඤාන නොවූයේ විඤ්ඤානකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කකර්ම නොවූවාහු රූපකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

විඤ්ඤාන නොවූයේ විඤ්ඤානකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කකර්ම නොවූවාහු වේදනාකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

විඤ්ඤාන නොවූයේ විඤ්ඤානකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කකර්ම නොවූවාහු සංඝාරකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

විඤ්ඤාන නොවූයේ විඤ්ඤානකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කකර්ම නොවූවාහු සංඝාරකකර්ම නො වෙයි යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂික යි.)

පදගොධන මූලවක්‍රවාර යි.

13. රූපය කකර්ම වෙයි යත්: එසේ යැ. කකර්මයේ රූප-කකර්ම යැ යත්: රූපකකර්මය කකර්ම ද රූපකකර්ම ද වෙයි, (වේදනාදී) අවගෙෂ්ඨයේ කකර්ම වෙති, රූපකකර්ම නො වෙයි.

වේදනාව කකර්ම වෙයි යත්: එසේ යැ. කකර්මයේ වේදනා-කකර්ම යැ යත්: වේදනාකකර්මය කකර්ම ද වේදනාකකර්ම ද වෙයි. අවගෙෂ්ඨයේ කකර්මයේ යැ, වේදනාකකර්ම නො වෙයි.

සංඝාව කකර්ම වෙයි යත්: එසේ යැ. කකර්මයේ සංඝාකකර්ම යැ යත්: සංඝාකකර්මය කකර්ම ද සංඝාකකර්ම ද වෙයි. අවගෙෂ්ඨයේ කකර්මයේ යැ, සංඝාකකර්ම නො වෙයි.

සංඝාරයේ කකර්ම යැ යත්: එසේ යැ. කකර්මයේ සංඝාර-කකර්ම යැ යත්: සංඝාරකකර්මය කකර්ම ද සංඝාරකකර්ම ද වෙයි. අවගෙෂ්ඨයේ කකර්මයේ යැ, සංඝාරකකර්ම නො වෙයි.

විඤ්ඤාන කකර්ම වෙයි යත්: එසේ යැ. කකර්මයේ විඤ්ඤාන-කකර්ම යැ යත්: විඤ්ඤානකකර්මය කකර්ම ද විඤ්ඤානකකර්ම ද වෙයි. අවගෙෂ්ඨයේ කකර්මයේ යැ, විඤ්ඤානකකර්ම නො වෙයි.

14. න රූපං න ඛෙය්‍යාති: රූපං යපෙඤා අවසෙසා ඛෙය්‍යා න රූපං, ඛෙය්‍යා. රූපඤ්ඤා ඛෙය්‍යා ව යපෙඤා අවසෙසා න වෙච්ච රූපං න ච ඛෙය්‍යා. න ඛෙය්‍යා න රූපකඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා.

න වෙද්‍යා න ඛෙය්‍යාති: වෙද්‍යාං යපෙඤා අවසෙසා ඛෙය්‍යා න වෙද්‍යා, ඛෙය්‍යා. වෙද්‍යාඤ්ඤා ඛෙය්‍යා ව යපෙඤා අවසෙසා න වෙච්ච වෙද්‍යා න ච ඛෙය්‍යා. න ඛෙය්‍යා න වෙද්‍යාකඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා.

න සඤ්ඤා න ඛෙය්‍යාති: සඤ්ඤාං යපෙඤා අවසෙසා ඛෙය්‍යා න සඤ්ඤා, ඛෙය්‍යා. සඤ්ඤාඤ්ඤා ඛෙය්‍යා ව යපෙඤා අවසෙසා න වෙච්ච සඤ්ඤා න ච ඛෙය්‍යා. න ඛෙය්‍යා න සඤ්ඤාකඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා.

න සංඛාරා න ඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා. න ඛෙය්‍යා න සංඛාරකඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා.

න විශුද්ධිණං න ඛෙය්‍යාති: විශුද්ධිණං යපෙඤා අවසෙසා ඛෙය්‍යා න විශුද්ධිණං, ඛෙය්‍යා. විශුද්ධිණඤ්ඤා ඛෙය්‍යා ව යපෙඤා අවසෙසා න වෙච්ච විශුද්ධිණං න ච ඛෙය්‍යා. න ඛෙය්‍යා න විශුද්ධිණකඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා. (පච්චිනිකං)

සුභ්බන්ධවාරො.

15. රූපං ඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා. ඛෙය්‍යා වෙද්‍යාකඛෙය්‍යාති: වෙද්‍යාකඛෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වෙච්ච වෙද්‍යාකඛෙය්‍යා ව. අවසෙසා ඛෙය්‍යා, න වෙද්‍යාකඛෙය්‍යා.

රූපං ඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා. ඛෙය්‍යා සඤ්ඤාකඛෙය්‍යාති: සඤ්ඤාකඛෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වෙච්ච සඤ්ඤාකඛෙය්‍යා ව. අවසෙසා ඛෙය්‍යා, න සඤ්ඤාකඛෙය්‍යා.

රූපං ඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා. ඛෙය්‍යා සංඛාරකඛෙය්‍යාති: සංඛාරකඛෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වෙච්ච සංඛාරකඛෙය්‍යා ව. අවසෙසා ඛෙය්‍යා, න සංඛාරකඛෙය්‍යා.

රූපං ඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා. ඛෙය්‍යා විශුද්ධිණකඛෙය්‍යාති: විශුද්ධිණකඛෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වෙච්ච විශුද්ධිණකඛෙය්‍යා ව. අවසෙසා ඛෙය්‍යා, න විශුද්ධිණකඛෙය්‍යා.

14. රූප නොවූයෙ සකනි නොවූයෙ වෙයි යත් : රූපය තබා අවශේෂ සකනියෝ රූප නොවූයෙ යැ, සකනියෝ යැ. රූපයත් සකනියනුත් තබා අවශේෂයෝ (පඤ්ඤාසකනි විනිර්මුක්ත වූ නිර්වාණයත් ප්‍රඥප්තියත්) නොද රූප වෙයි, නොද සකනි වෙති. සකනි නොවූවාහු රූපසකනි නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යැ.

වේදනා නොවූයෙ සකනි නොවූයෙ වෙයි යත් : වේදනාව තබා අවශේෂයෝ සකනියෝ යැ, වේදනාසකනි නො වෙති. වේදනාව ද සකනියන් ද තබා අවශේෂයෝ නොද වේදනා යැ, නොද සකනියෝ යැ. සකනි නොවූවාහු වේදනාසකනි නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූයෙ සකනි නොවූයෙ යැ යත් : සංඥාව තබා අවශේෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වෙති. සංඥාවත් සකනියනුත් තබා අවශේෂයෝ නොද සංඥා යැ, නොද සකනි වෙති. සකනි නොවූවාහු සංඥාසකනි නොවූයෙ වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සකනි නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යැ. සකනි නොවූවාහු සංඝාරසකනි නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යැ.

විඤාන නොවූයෙ සකනි නොවූයෙ වෙයි යත් : විඤානය තබා අවශේෂ සකනියෝ විඤාන නොවූයෙ යැ, සකනියෝ යැ. විඤානය ද සකනියන් ද තබා අවශේෂයෝ නොද විඤාන යැ නොද සකනියෝ යැ. සකනි නොවූවාහු විඤානසකනි නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

ශ්‍රේෂ්ඨස්තත්ථවාර යි.

15. රූප සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ වේදනා-සකනි වෙයි යත් : වේදනාසකනි සකනි ද වේදනාසකනි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකනියෝ යැ, වේදනාසකනි නො වේ.

රූප සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ සංඥාසකනි වෙයි යත් : සංඥාසකනි සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වේ.

රූප සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ සංඝාරසකනි වෙයි යත් : සංඝාරසකනි සකනි ද සංඝාරසකනි ද වෙයි. අව-ශේෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඝාරසකනි නො වේ.

රූප සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ විඤානසකනි වෙයි යත් : විඤානසකනි සකනි ද විඤානසකනි ද වෙයි. අව-ශේෂයෝ සකනියෝ යැ, විඤානසකනි නො වේ.

16. වේදනා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූප-සකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, රූපසකනි නො වේ.

වේදනා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංඥාසකනි වෙයි යත්: සංඥාසකනි සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වේ.

වේදනා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංසාර-සකනි වෙයි යත්: සංසාරසකනි සකනි ද සංසාරසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංසාරසකනි නො වේ.

වේදනා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ විඥාන-සකනි වෙයි යත්: විඥානසකනි සකනි ද විඥානසකනි ද, වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, විඥානසකනි නො වේ.

17. සංඥා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූප-සකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, රූපසකනි නො වේ.

සංඥා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ වේදනා සකනි වෙයි යත්: වේදනාසකනි සකනි ද වේදනාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, වේදනාසකනි නො වේ.

සංඥා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංසාර-සකනි වෙයි යත්: සංසාරසකනි සකනි ද සංසාරසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංසාරසකනි නො වේ.

සංඥා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ විඥානසකනි වෙයි යත්: විඥානසකනි සකනි ද විඥානසකනි ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ විඥානසකනි නො වේ.

18. සංසාරයෝ සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූපසකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, රූපසකනි නො වේ.

සංසාරයෝ සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ වේදනාසකනි වෙයි යත්: වේදනාසකනි සකනි ද වේදනාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, වේදනාසකනි නො වේ.

සංසාරයෝ සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංඥා-සකනි වෙයි යත්: සංඥාසකනි සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වේ.

සංසාරයෝ සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ විඥාන-සකනි වෙයි යත්: විඥානසකනි සකනි ද විඥානසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, විඥානසකනි නො වේ.

19. විශුද්ධිණං ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා රූපකඛණ්ඩාති: රූපකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා චෙව රූපකඛණ්ඩා ච. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න රූපකඛණ්ඩා.

විශුද්ධිණං ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා වේදනාකඛණ්ඩාති: වේදනාකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා චෙව වේදනාකඛණ්ඩා ච. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න වේදනාකඛණ්ඩා.

විශුද්ධිණං ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා සංකෘතකඛණ්ඩාති: සංකෘතකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා චෙව සංකෘතකඛණ්ඩා ච. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සංකෘතකඛණ්ඩා.

විශුද්ධිණං ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා සංඛාරකඛණ්ඩාති: සංඛාරකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා චෙව සංඛාරකඛණ්ඩා ච. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සංඛාරකඛණ්ඩා. (අනුලොමං)

20. න රූපං න ඛණ්ඩාති: රූපං ධර්මභාවා අවසෙසා ඛණ්ඩා න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච ධර්මභාවා අවසෙසා න චෙව රූපං, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න වේදනාකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

න රූපං න ඛණ්ඩාති: රූපං ධර්මභාවා අවසෙසා ඛණ්ඩා, න රූපං ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච ධර්මභාවා අවසෙසා න චෙව රූපං, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සංකෘතකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

න රූපං න ඛණ්ඩාති: රූපං ධර්මභාවා අවසෙසා ඛණ්ඩා න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච ධර්මභාවා අවසෙසා න චෙව රූපං, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සංඛාරකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

න රූපං න ඛණ්ඩාති: රූපං ධර්මභාවා අවසෙසා ඛණ්ඩා: න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච ධර්මභාවා අවසෙසා න චෙව රූපං න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න විශුද්ධිණංකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

21. න වේදනා න ඛණ්ඩාති: වේදනා ධර්මභාවා අවසෙසා ඛණ්ඩා න වේදනා, ඛණ්ඩා. වේදනඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච ධර්මභාවා අවසෙසා න චෙව වේදනා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න රූපකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

19. විද්‍යාන සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූප-සකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ සකනියෝ යැ. රූපසකනි නො වේ.

විද්‍යාන සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ වේදනා-සකනි වෙයි යත්: වේදනාසකනි සකනි ද වේදනාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ. වේදනාසකනි නො වේ.

විද්‍යාන සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංඥාසකනි වෙයි යත්: සංඥාසකනි සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ. සංඥාසකනි නො වේ.

විද්‍යාන සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංසාර-සකනි වෙයි යත්: සංසාරසකනි සකනි ද සංසාරසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ. සංසාරසකනි නො වේ.

20. රූප නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නො වෙයි. සකනියෝ වෙති. රූපය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු වේදනාසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. රූපය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු සංඥාසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. රූපය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු සංසාරසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. රූපය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු විද්‍යානසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යි.

21. වේදනා නොවූවා සකනි නො වෙයි යත්: වේදනාව තබා අවශෙෂ සකනියෝ වේදනා නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. වේදනාව ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද වේදනා වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු රූපසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

න වේදනා න ඛෙදානි: වේදනං යපෙතා අවසෙසා ඛෙදා
න වේදනා, ඛෙදා. වේදනාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතා අවසෙසා න
වෙව වේදනා, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න සංකෂ්ණකඛෙදානි: ආමනතා.

න වේදනා න ඛෙදානි: වේදනං යපෙතා අවසෙසා ඛෙදා
න වේදනා, ඛෙදා. වේදනාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතා අවසෙසා න
වෙව වේදනා, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න සංකෂ්ණකඛෙදානි:
ආමනතා.

න වේදනා න ඛෙදානි: වේදනං යපෙතා අවසෙසා ඛෙදා
න වේදනා, ඛෙදා. වේදනාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතා අවසෙසා න
වෙව වේදනා, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න විශුද්ධිකඛෙදානි:
ආමනතා.

22. න සංකෂ්ණ න ඛෙදානි: සංකෂ්ණං යපෙතා අවසෙසා
ඛෙදා න සංකෂ්ණ, ඛෙදා. සංකෂ්ණාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතා අවසෙසා
න වෙව සංකෂ්ණ, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න රූපකඛෙදානි:
ආමනතා.

න සංකෂ්ණ න ඛෙදානි: සංකෂ්ණං යපෙතා අවසෙසා ඛෙදා
න සංකෂ්ණ, ඛෙදා. සංකෂ්ණාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතා අවසෙසා න
වෙව සංකෂ්ණ, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න වේදනාකඛෙදානි:
ආමනතා.

න සංකෂ්ණ න ඛෙදානි: සංකෂ්ණං යපෙතා අවසෙසා ඛෙදා
න සංකෂ්ණ, ඛෙදා. සංකෂ්ණාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතා අවසෙසා න
වෙව සංකෂ්ණ, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න සංකෂ්ණකඛෙදානි:
ආමනතා.

න සංකෂ්ණ න ඛෙදානි: සංකෂ්ණං යපෙතා අවසෙසා ඛෙදා,
න සංකෂ්ණ, ඛෙදා. සංකෂ්ණාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතා අවසෙසා න
වෙව සංකෂ්ණ, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න විශුද්ධිකඛෙදානි:
ආමනතා.

වේදනා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : වේදනාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි වේදනා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. වේදනාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද වේදනා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවාහු සංඥා සකස් නොවෙයි යන්න : එසේ යැ.

වේදනා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : වේදනාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි වේදනා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. වේදනාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද වේදනා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවාහු සංඥා සකස් නොවෙයි යන්න : එසේ යැ.

වේදනා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : වේදනාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි වේදනා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. වේදනාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද වේදනා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවාහු විඥානසකස් නොවෙයි යන්න : එසේ යැ.

22. සංඥා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : සංඥාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි සංඥා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. සංඥාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද සංඥා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවාහු රූපසකස් නොවෙයි යන්න : එසේ යැ.

සංඥා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : සංඥාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි සංඥා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. සංඥාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද සංඥා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවාහු වේදනාසකස් වේ යන්න : එසේ යැ.

සංඥා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : සංඥාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි සංඥා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. සංඥාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද සංඥා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවාහු සංඥා සකස් නොවෙයි යන්න : එසේ යැ.

සංඥා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : සංඥාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි සංඥා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. සංඥාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද සංඥා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවාහු විඥානසකස් නොවෙයි යන්න : එසේ යැ.

23. න සඛිබුරු න බණ්ඩාති: ආමනායා, න බණ්ඩා න රූපකබණ්ඩාති: ආමනායා.

න සඛිබුරු න බණ්ඩාති: ආමනායා, න බණ්ඩා න වේදනා-කබණ්ඩාති: ආමනායා.

න සඛිබුරු න බණ්ඩාති: ආමනායා, න බණ්ඩා න සඤ්ඤා-කබණ්ඩාති: ආමනායා.

න සඛිබුරු න බණ්ඩාති: ආමනායා, න බණ්ඩා න විඤ්ඤාණ-කබණ්ඩාති: ආමනායා.

24. න විඤ්ඤාණං න බණ්ඩාති: විඤ්ඤාණං යංපෙත්වා අවසෙසා බණ්ඩා න විඤ්ඤාණං, බණ්ඩා. විඤ්ඤාණඤ්ඤා බණ්ඩා ච යංපෙත්වා අවසෙසා න වෙච්ච විඤ්ඤාණං, න ච බණ්ඩා. න බණ්ඩා න රූපකබණ්ඩාති: ආමනායා.

න විඤ්ඤාණං න බණ්ඩාති: විඤ්ඤාණං යංපෙත්වා අවසෙසා බණ්ඩා න විඤ්ඤාණං, බණ්ඩා. විඤ්ඤාණඤ්ඤා බණ්ඩා ච යංපෙත්වා අවසෙසා න වෙච්ච විඤ්ඤාණං, න ච බණ්ඩා. න බණ්ඩා න වේදනාකබණ්ඩාති: ආමනායා.

න විඤ්ඤාණං න බණ්ඩාති: විඤ්ඤාණං යංපෙත්වා අවසෙසා බණ්ඩා න විඤ්ඤාණං, බණ්ඩා. විඤ්ඤාණඤ්ඤා බණ්ඩා ච යංපෙත්වා අවසෙසා න වෙච්ච විඤ්ඤාණං, න ච බණ්ඩා. න බණ්ඩා න සඤ්ඤා-කබණ්ඩාති: ආමනායා.

න විඤ්ඤාණං න බණ්ඩාති: විඤ්ඤාණං යංපෙත්වා අවසෙසා බණ්ඩා න විඤ්ඤාණං, බණ්ඩා. විඤ්ඤාණඤ්ඤා බණ්ඩා ච යංපෙත්වා අවසෙසා න වෙච්ච විඤ්ඤාණං, න ච බණ්ඩා. න බණ්ඩා න සඛිබුරු-කබණ්ඩාති: ආමනායා. (පච්චනිකං)

සුද්ධබණ්ඩමූලවක්ඛායායො.

පඤ්ඤාතතිනිදේශසවායො නිට්ඨිතො.

23. සංස්කාර නොවූවාහු සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ. සකඤ්ඤා නොවූවාහු රූපසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ. සකඤ්ඤා නොවූවාහු වේදනාසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ. සකඤ්ඤා නොවූවාහු සංඥාසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ. සකඤ්ඤා නොවූවාහු විඤ්ඤාසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යි.

24. විඤ්ඤා නොවූයේ සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: විඤ්ඤාය තඛා අවශෙෂ සකඤ්ඤායේ විඤ්ඤා නොවෙයි, සකඤ්ඤායේ යැ. විඤ්ඤාය ද සකඤ්ඤායන් ද තඛා අවශෙෂයේ නොද විඤ්ඤා යැ, නොද සකඤ්ඤායේ යි. සකඤ්ඤා නොවූවාහු රූපසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ.

විඤ්ඤා නොවූයේ සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: විඤ්ඤාය තඛා අවශෙෂ සකඤ්ඤායේ විඤ්ඤා නොවෙයි, සකඤ්ඤායේ යැ. විඤ්ඤාය ද සකඤ්ඤායන් ද තඛා අවශෙෂයේ නොද විඤ්ඤා යැ, නොද සකඤ්ඤායේ යි. සකඤ්ඤා නොවූවාහු වේදනාසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ.

විඤ්ඤා නොවූයේ සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: විඤ්ඤාය තඛා අවශෙෂ සකඤ්ඤායේ විඤ්ඤා නොවෙයි, සකඤ්ඤායේ යැ. විඤ්ඤාය ද සකඤ්ඤායන් ද තඛා අවශෙෂයේ නොද විඤ්ඤා යැ, නොද සකඤ්ඤායේ යි. සකඤ්ඤා නොවූවාහු සංඥාසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ.

විඤ්ඤා නොවූයේ සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: විඤ්ඤාය තඛා අවශෙෂ සකඤ්ඤායේ විඤ්ඤා නොවෙයි, සකඤ්ඤායේ යැ. විඤ්ඤාය ද සකඤ්ඤායන් ද තඛා අවශෙෂයේ නොද විඤ්ඤා යැ, නොද සකඤ්ඤායේ යි. සකඤ්ඤා නොවූවාහු සංස්කාරසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ. (ප්‍රත්‍යක්ෂික යි.)

ඉද්ධ ඡක්ඛන්ධ මූලවත්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්තිනිර්දේශවාර නිමි.

2. පව්ගති උපාදවාරො

1. යසං රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති: අසංඝර්ශකං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති. පඤ්චොධාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣති.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති: අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති. පඤ්චොධාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣති. රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣති. (අනුලොම සුග්ගල)

2. යත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති: අසංඝර්ශකෙත තත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති, නො ච තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති. පඤ්චොධාරෙ තත් රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති: අරූපෙ තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති, නො ච තත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති. පඤ්චොධාරෙ තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣති. (අනුලොම ඔකාස)

3. යසං යත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති: අසංඝර්ශකං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති. පඤ්චොධාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣති.

යසං වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති: අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣති. පඤ්චොධාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣති. (අනුලොම සුග්ගලොකාස)

4. යසං රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති: අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති, නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති. සබ්බෙසං චිචන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං ච නුපාජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපාජ්ඣති.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති: අසංඝර්ශකං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති. සබ්බෙසං චිචන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච නුපාජ්ඣති. (පට්ඨිතිකසුග්ගල)

2. ප්‍රවෘත්ති උත්පාදවාර

1. යම්කිසි රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපද්ධා (අසංඥසත්ත්වයට උප-ප්‍රාප්ති වශයෙන් පැමිණෙන) ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපදිනි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදී. පඤ්චොකාර හවයෙහි උපද්ධා ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද උපදිනි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යම්කිසි වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපහවයෙහි උපද්ධා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ උපදිනි. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදී. පඤ්චොකාරහවයෙහි උපද්ධා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද උපදිනි. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

2. යම් තැනෙකු රූපස්කන්ධ උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදිනි. එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදිනි. පඤ්චොකාරහව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදිනි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යම් තැනෙකු හෝ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපහව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපදිනි. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදිනි. පඤ්චොකාරහව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදිනි. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

3. යම්කිසි යම් තැනෙකු රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපද්ධා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදිනි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදිනි. පඤ්චොකාරහවයෙහි උපද්ධා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදිනි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකු වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපහවයෙහි උපද්ධා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදිනි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදිනි. පඤ්චොකාරහවයෙහි උපද්ධා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදිනි. රූපස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම සුභ්ග ලොකාස යි.)

4. යම්කිසි රූපස්කන්ධ නූපදීනම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අරූපහවයෙහි උපද්ධා ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදිනි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ව්‍යුහ වන්තා වූ එ හැමට රූපස්කන්ධ ද නූපදිනි. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදී.

යළි යම්කිසි හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපද්ධා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදිනි. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ව්‍යුහ වන්තා වූ එ හැමට වේදනාස්කන්ධ නූපදිනි. රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

5. යත් රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති: උපාජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති: උපාජ්ඣති. (පච්චර්ඣික ඔක්කාස)

6. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති: අරූපං උපාජ්ඣතානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති, නො ච ධෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති, සංඛිධං වචනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ච නුපාජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපාජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති අසංකප්පකානං උපාජ්ඣතානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති, සංඛිධං වචනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපාජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච නුපාජ්ඣති. (පච්චර්ඣික පුග්ගලොක්කාස)

පච්චුපපනවාරො.

7. යස්ස රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්ති: ආමතානා.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත් තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්ති: ආමතානා. (අනුලොමපුග්ගල).

8. යත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්ති: අසංකප්පකානං තත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, නො ච තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්. පඤ්ඤාචෝක්කාරෙ තත් රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්, වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත් තත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්ති: අරූපෙ තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, නො ච තත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්. පඤ්ඤාචෝක්කාරෙ තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත් රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්. (අනුලොම ඔක්කාස)

9. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්ති: අසංකප්පකානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, නො ච ධෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, පඤ්ඤාචෝක්කාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්, වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත් තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්ති: අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, පඤ්ඤාචෝක්කාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්, රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්. (අනුලොම- පුග්ගලොක්කාස)

5. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ කුපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ කුපදී යැ යත් : උපදියි.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ කුපදී නම් එහි රූපස්කන්ධ කුපදී යැ යත් : උපදී.

6. යමක්භව යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ කුපදී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ කුපදී යැ යත් : අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ කුපදියි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද කුපදනෙ වෙයි. චක්‍රිත වන්නා වූ එ හැමට එහි රූපස්කන්ධ ද කුපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද කුපදී.

යළි යමක්භව හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ කුපදී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ කුපදී යැ යත් : අසංඝස්සන්ධියෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ කුපදියි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද කුපදනෙ වෙයි. චක්‍රිත වන්නා වූ එ හැමට එහි වේදනාස්කන්ධ ද කුපදියි, රූපස්කන්ධ ද කුපදී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාචර්‍යාය යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්ත්වාර යි.

7. යමක්භව රූපස්කන්ධ උපති නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ උපන යත් : එසේ යැ.

යළි යමක්භව හෝ වේදනාස්කන්ධ උපති නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ උපන යත් : එසේ යි.

8. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපති නම් එතන්හි වේදනාස්කන්ධ උපන යත් : අසංඝස්සන්ධි වූ එහි රූපස්කන්ධ උපන, එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාරභව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපන, වේදනාස්කන්ධ ද උපන.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ උපති නම් එතන්හි රූපස්කන්ධ උපන යත් : අරූපභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපන, එහි රූපස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාරභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපන, රූපස්කන්ධ ද උපන.

9. යමක්භව යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපති නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ උපන යත් : අසංඝස්සන්ධි වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාරභව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපන, වේදනාස්කන්ධ ද උපන.

යළි යමක්භව හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපති නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ උපන යත් : අරූපභව වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාරභව වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපන, රූපස්කන්ධ ද උපන.

10. යස්ස රූපකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං තස්ස තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං: නස්ථි.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං තස්ස රූපකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං: නස්ථි. (පච්චිනිකපුග්ගල)

11. යස්ස රූපකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං: උපපජ්ජත්.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං තස්ස රූපකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං: උපපජ්ජත්. (පච්චිනික ඕකාස)

12. යස්ස යස්ස රූපකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං තස්ස තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං: අරුපානං තෙසං තස්ස රූපකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං, නො ච තෙසං තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං. සුඤ්චාචාසානං තෙසං තස්ස රූපකඛ්ඤාං ච භූතථස්සත්තං, වේදනාකඛ්ඤාං ච භූතථස්සත්තං.

යස්ස වා පන යස්ස වේදනාකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං තස්ස තස්ස රූපකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං: අසඤ්ඤාසංකාතං තෙසං තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං, නො ච තෙසං තස්ස රූපකඛ්ඤාං භූතථස්සත්තං. සුඤ්චාචාසානං තෙසං තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං ච භූතථස්සත්තං, රූපකඛ්ඤාං ච භූතථස්සත්තං. (පච්චිනික පුග්ගලොකාස)

අතිතවාසො.

13. යස්ස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති: යෙ අරුපං උපපජ්ජන්ති පච්චිනිකාසිත්තන්ති තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති, ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ජන්ති රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ජන්ති. (අනුලොමපුග්ගල)

14. යස්ස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති: අසඤ්ඤාසංකාතං තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති, නො ච තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති. පඤ්චොවාකාරෙ තස්ස රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ජන්ති වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ජන්ති.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති: අරුපෙ තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති නො ච තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ජන්ති. පඤ්චොවාකාරෙ තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ජන්ති රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ජන්ති. (අනුලොම ඕකාස)

10. යම්කිසි රූපයකින්ම නූතන නම් ඔහුට වේදනායුක්තියක් ඇති යැයි සිතයි.

යළි යම්කිසි රූපයකින්ම නූතන නම් ඔහුට රූපයකින්ම නූතන යැයි සිතයි. (ප්‍රකාශන පද්ධතිය)

11. යම් තැනක රූපයකින්ම නූතන නම් එයින්ම වේදනායුක්තියක් ඇති යැයි සිතයි.

යළි යම් තැනක රූපයකින්ම නූතන නම් එයින්ම රූපයකින්ම නූතන යැයි සිතයි. (ප්‍රකාශන පද්ධතිය)

12. යම්කිසි යම් තැනක රූපයකින්ම නූතන නම් ඔහුට එහි වේදනායුක්තියක් ඇති යැයි සිතයි. අරුත වූ ඔහුට එහි රූපයකින්ම නූතන. ඔහුට එහි වේදනායුක්තියක් නොද නූතන වේයි. ඉදිරිපස වූ ඔහුට එහි රූපයකින්ම ද නූතන, වේදනායුක්තියක් ද නූතන.

යළි යම්කිසි රූපයකින්ම නූතන නම් ඔහුට එහි රූපයකින්ම නූතන යැයි සිතයි. අසංසන්ධ වූ ඔහුට එහි වේදනායුක්තියක් නූතන. ඔහුට එහි රූපයකින්ම නොද නූතන වේයි. ඉදිරිපස වූ ඔහුට එහි වේදනායුක්තියක් ද නූතන, රූපයකින්ම ද නූතන. (ප්‍රකාශන පද්ධතිය)

අනිත්‍යයයි.

13. යම්කිසි රූපයකින්ම (මතු) උපදන නම් ඔහුට වේදනායුක්තියක් ඇති යැයි සිතයි.

යළි යම්කිසි රූපයකින්ම උපදන නම් ඔහුට රූපයකින්ම උපදන යැයි සිතයි. යම් කෙනෙක් අරුතවශයෙන් ඉපද පිරිනිවේනාහු නම් ඔහුට වේදනායුක්තියක් උපදන යැයි සිතයි. රූපයකින්ම නොද උපදන යැයි සිතයි. ඔහුට වේදනායුක්තියක් ද උපදන යැයි, රූපයකින්ම ද උපදන යැයි.

14. යම් තැනක රූපයකින්ම උපදන නම් එයින්ම වේදනායුක්තියක් ඇති යැයි සිතයි. අසංසන්ධ වූ එහි රූපයකින්ම උපදන යැයි. එහි වේදනායුක්තියක් නොද උපදන වේයි. පසු-වේදනාව වූ එහි රූපයකින්ම ද උපදන යැයි, වේදනායුක්තියක් ද උපදන යැයි.

යළි යම් තැනක රූපයකින්ම උපදන නම් එහි රූපයකින්ම උපදන යැයි සිතයි. අරුත වූ එහි වේදනායුක්තියක් උපදන යැයි. එහි රූපයකින්ම නොද උපදන යැයි, පසු-වේදනාව වූ එහි වේදනායුක්තියක් ද උපදන යැයි, රූපයකින්ම ද උපදන යැයි.

15. යසං යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති: අසංඝර්ශකානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. පඤ්චොධාකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති: අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. පඤ්චොධාකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

16. යසං රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣතිති: යෙ අරූපං උපපජ්ඣති පටිච්ඡිධායිකානී, තෙසං රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං ච නුපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣතිති: ආමන්සා. (පටිච්ඡිකපුග්ගල)

17. යත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣතිති: උපපජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣතිති: උපපජ්ඣති. (පටිච්ඡික ඕකාස)

18. යසං යත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ච නුපපජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣතිති: අසංඝර්ශකානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපපජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච නුපපජ්ඣති. (පටිච්ඡික පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාචො.

15. යමක්භව යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, වේදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යමක්භව හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: අරූපභව වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, රූපස්කන්ධ ද උපදනෙ යි. (අනුලොම පුග්ග ලොකාස යි.)

16. යමක්භව රූපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: යම් කෙනෙක් අරූපභවයෙහි ඉපැද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්භව හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

17. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එතන්හි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එතන්හි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යි. (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

18. යමක්භව යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: අරූපභව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්භව හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි. (පට්ඨනික පුග්ගලොකාස යි.)

අනාගතවාර යි.

19. යස්ස රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තස්ස රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති: සංඛේසං වච්ඡානානං අරූපං උපපජ්ඣානානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣානානං අසංඝාතං උපපජ්ඣානානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්. රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති.

20. යස්ස වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති තස්ස සංඝාතකඛ්ඤේ උපපජ්ඣාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සංඝාතකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති: සංඛේසං වච්ඡානානං අසංඝාතං උපපජ්ඣානානං තෙසං සංඝාතකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. චතුරොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣානානං තෙසං සංඝාතකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්. වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

21. යත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣාති: අසංඝාතො තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. නො ච තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. පඤ්චොකාරො තත් රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති අරූපෙ තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති, පඤ්චොකාරො තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්, රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති.

22. යත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති තත් සංඝාතකඛ්ඤේ උපපජ්ඣාති: ආමන්තා.

යත් වා පන සංඝාතකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති: ආමන්තා. (අනුලොම ඕකාස)

23. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති, තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣාති: සුඛාවාසං උපපජ්ඣානානං, අසංඝාතං උපපජ්ඣානානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣානානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තස්ස තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති: පඤ්චොකාරො වච්ඡානානං, අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣානානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත් රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති.

19. යමක්භව රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යැ.

යළි යමක්භව හෝ වේදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ව්‍යුහ වන්තා වූ අරූපභවයට උපගත වන්තා වූ එ හැමට වේදනාස්කන්ධ උපන. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරභවයෙහි උපද්‍යා අසංඤ්ඤාසංඝටයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද උපන. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

20. යමක්භව වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට සංඤාස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යැ.

යළි යමක්භව හෝ සංඤාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ව්‍යුහ වන්තා වූ අසංඤ්ඤාසංඝටයෙහි උපද්‍යා වූ එ හැමට සංඤාස්කන්ධ උපන. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. චතුරොකාර පඤ්චොකාරභවයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට සංඤාස්කන්ධ ද උපන. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම සුභ්ගෙ යි.)

21. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපන යත්: අසංඤ්ඤා වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපන.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ උපනි නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපන. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපන. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

22. යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් එහි සංඤාස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඤාස්කන්ධ උපනි නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: එසේ යි. (අනුලොම ඔකාස යි.)

23. යමක්භව යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ උපන යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා වූ අසංඤ්ඤාසංඝටයෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපන. අවගෙහයන් කෙරෙහි පඤ්චොකාරයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපන.

යළි යමක්භව හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: පඤ්චොකාරභවයෙන් ව්‍යුහ වන්තාවූනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපන. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරභවයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපන. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

24. යසං යත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති තස්ස තත් සංකෘතකඛ්ඤේ උපපජ්ඣාති: සුඛාචාරං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංකෘතකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. ඉතරෙසං චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති. සංකෘතකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්.

යසං චා පන යත් සංකෘතකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්, තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති: චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං චචනානං තෙසං තත් සංකෘතකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් සංකෘතකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත් වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති. (අනුලොමප්ලායලාකාස)

25. යසං රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති, තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣාති: උපපජ්ඣත්.

යසං චා පන වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣත් තස්ස රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති: නත්ථි,

26. යසං වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති තස්ස සංකෘතකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣාති: උපපජ්ඣත්.

යසං චා පන සංකෘතකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති: නත්ථි. (පට්ඨනිකප්පශෙල)

27. යත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති, තත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣාති: උපපජ්ඣත්.

යත් චා පන වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣත්, තත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති.

28. යත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති තත් සංකෘතකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣාති: ආමනාය.

යත් චා පන සංකෘතකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣත් තත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති: ආමනාය. (පට්ඨනික ඔකාස)

29. යසං යත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣාති: පඤ්චොකාරං චචනානං අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣත්. සුඛාචාරං පටිච්ඡිද්ධනානං, අසංකෘතකඛ්ඤේ චචනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ ච නුපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤේ ච නුපපජ්ඣත්.

24. යම්කිසි යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධ උපන යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද උපන. අවශේෂයන් කෙරෙහි චතුරොක්කාර පක්ඛිංවොක්කාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද උපන.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ උපන නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: චතුරොක්කාර පක්ඛිංවොක්කාර භවයෙන් චූෂ්ණ වන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. චතුරොක්කාර පක්ඛිංවොක්කාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද උපන. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ගලොක්කාස යි.)

25. යම්කිසි රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යම්කිසි හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපන නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: නැති.

26. යම්කිසි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යම්කිසි හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපන නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: නැති. (පටිච්චික පුග්ගල යි.)

27. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපන නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදී.

28. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධ නූපන යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපන නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: එසේ යි.

29. යම්කිසි යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: පක්ඛිංවොක්කාරභවයෙන් චූෂ්ණ වන්නවුනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපත්තො වෙයි. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනුවනට යැ අසංඥසත්තයෙන් චූෂ්ණ වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපන.

යඤ්ඤ වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤේ තුප්පජ්ඣත්තං තඤ්ඤ රූපකඛ්ඤේ තුප්පජ්ඣත්තී: සුඤ්ඤාචාරං උපපජ්ජන්තානං, අසංකල්පනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ තුප්පජ්ඣත්තං. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ තුප්පජ්ඣත්තී. සුඤ්ඤාචාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසංකල්පනං චන්දනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච තුප්පජ්ඣත්තං. රූපකඛ්ඤේ ච තුප්පජ්ඣත්තී.

30. යඤ්ඤ යත් වේදනාකඛ්ඤේ තුප්පජ්ඣත්තං තඤ්ඤ තත් සංකල්පනං තුප්පජ්ඣත්තී: චතුරාරාධාරං පඤ්ඤාධාරං චන්දනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ - තුප්පජ්ඣත්තී. නො ච තෙසං තත් සංකල්පනං තුප්පජ්ඣත්තං. සුඤ්ඤාචාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංකල්පනං චන්දනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච තුප්පජ්ඣත්තී සංකල්පනං ච තුප්පජ්ඣත්තං.

යඤ්ඤ වා පන යත් සංකල්පනං තුප්පජ්ඣත්තං තඤ්ඤ තත් වේදනාකඛ්ඤේ තුප්පජ්ඣත්තී: සුඤ්ඤාචාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සංකල්පනං තුප්පජ්ඣත්තං. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ තුප්පජ්ඣත්තී, සුඤ්ඤාචාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංකල්පනං චන්දනානං තෙසං තත් සංකල්පනං ච තුප්පජ්ඣත්තං. වේදනාකඛ්ඤේ ච තුප්පජ්ඣත්තී. (පච්චික පුග්ගලොකාස)

පච්චිකපනාතිකවාරො.

31. යඤ්ඤ රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්තං තඤ්ඤ වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්තී: පච්චිකපනානං පඤ්ඤාධාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්තී, නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්තී. ඉතරෙසං පඤ්ඤාධාරං උපපජ්ජන්තානං, අසංකල්පනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්තී. වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්තී.

යඤ්ඤ වා පන වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්තං තඤ්ඤ රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්තී: සංකල්පනං චන්දනානං, අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්තී. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්තී. පඤ්ඤාධාරං උපපජ්ජන්තානං අසංකල්පනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්තී. රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්තී.

32. යඤ්ඤ වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්තං තඤ්ඤ සංකල්පනං තුප්පජ්ඣත්තී: පච්චිකපනානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්තී. නො ච තෙසං සංකල්පනං තුප්පජ්ඣත්තං. ඉතරෙසං චතුරාරාධාරං පඤ්ඤාධාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්තී සංකල්පනං ච තුප්පජ්ඣත්තං.

1. අසංකල්පනං තෙසං - රෙසං.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ තුළ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ තුළ යැ යත්: ඉද්ධාචායයෙහි උපද්‍රවනට යැ අසංඝසන්ධයෙහි උපද්‍රවනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ තුළ නම්. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද තුළදී. ඉද්ධාචායයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අසංඝසන්ධයෙන් ව්‍යුත්පන්නවනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද තුළ නම්. රූපස්කන්ධ ද තුළදී.

30. යමක්හට යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ තුළ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ තුළ යත්: ව්‍යුත්පන්න පඤ්චෝක්කාර හවයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ තුළදී. ඔවුනට එහි සංඝාස්කන්ධ නොද තුළ නම්. ඉද්ධාචායයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අසංඝසන්ධයෙන් ව්‍යුත්පන්නවනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද තුළදී. සංඝාස්කන්ධ ද තුළ නම්.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ සංඝාස්කන්ධ තුළ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ තුළ යැ යත්: ඉද්ධාචායයෙහි උපද්‍රවනට එහි සංඝාස්කන්ධ තුළ නම්. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද තුළදී. ඉද්ධාචායයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අසංඝසන්ධයෙන් ව්‍යුත්පන්නවනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඝාස්කන්ධ ද තුළ නම්. වේදනාස්කන්ධ ද තුළදී. (පව්වනික පුග්ගලොක්කාස යි.)

පව්වනිකානුකූලව යි.

31. යමක්හට රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ (මතු) උපදනෙ යැ යත්: පඤ්චෝක්කාර හවයෙහි උපද්‍රවන පස්විම-හවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපදී. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද (මතු) උපදනෙ යැ. අවශ්‍යයෙන් කෙරෙහි පඤ්චෝක්කාරයෙහි උපද්‍රවනට යැ අසංඝසන්ධයෙහි උපද්‍රවනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද උපදී. වේදනාස්කන්ධ ද (මතු) උපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ව්‍යුත්පන්න හැමට යැ අරූපහවයෙහි උපද්‍රවනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදී. පඤ්චෝක්කාරහවයෙහි උපද්‍රවනට යැ අසංඝසන්ධයෙහි උපද්‍රවනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

32. යමක්හට වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට සංඝාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: පස්විමහවික වූ උපද්‍රවන වේදනාස්කන්ධ උපදී. ඔවුනට සංඝාස්කන්ධ නොද (මතු) උපදනෙ යැ. අවශ්‍යයෙන් කෙරෙහි ව්‍යුත්පන්න පඤ්චෝක්කාර හවයෙහි උපද්‍රවනට වේදනාස්කන්ධ ද උපදී. සංඝාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යළි යම්කිසි භෞතික සංඥාස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: ව්‍යුහ වන භූමිය යැ අසංඥාසංඝට්ඨයෙහි ලපදනාවක් යැ යන ඔවුන්ට සංඥාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ. ඔවුන්ට වේදනාස්කන්ධය නොදී ලපදිමි. වතුමාකාර පඤ්චමාකාර භවයෙහි ලපදනා ඔවුන්ට සංඥාස්කන්ධය ද ලපදනා යැ. වේදනාස්කන්ධය ද ලපදි. (අනුලොම සුග්ගල යි.)

33. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් එහි වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: අසංඥාසංඝට්ඨයෙහි වූ එහි රූපස්කන්ධයක් ලෙසින්. එහි වේදනාස්කන්ධය නොදී ලපදනා යැ. පඤ්චමාකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද ලපදිමි. වේදනාස්කන්ධය ද ලපදනා යි.

යළි යම් තැනෙකැ භෞතික වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් එහි රූපස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: අරූපභවය වූ එහි වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ. එහි රූපස්කන්ධය නොදී ලපදිමි. පඤ්චමාකාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද ලපදනා යැ. රූපස්කන්ධය ද ලපදි.

34. යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් එහි සංඥාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ භෞතික සංඥාස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් එහි වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: එසේ යි. (අනුලොම ඕකාස යි.)

35. යම්කිසි යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: පඤ්චමාකාරයෙහි ලපදනා පස්විම භවිකයාට යැ අසංඥාසංඝට්ඨයෙහි ලපදනාවක් යැ යන ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධයක් ලෙසින්. ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධය නොදී ලපදනා යැ. අවශේෂ වූ පඤ්චමාකාර භවයෙහි ලපදනා ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය ද ලපදිමි. වේදනාස්කන්ධය ද ලපදනා යි.

යළි යම්කිසි භෞතික යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: පඤ්චමාකාරයෙන් ව්‍යුහ ව්‍යුචනයක් යැ අරූපභවයක් යැ යන ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ. ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය නොදී ලපදිමි. පඤ්චමාකාරයෙහි ලපදනා ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධය ද ලපදනා යැ රූපස්කන්ධය ද ලපදි.

36. යම්කිසි යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: පස්විම භවික වූ ලපදනා ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින්. ඔවුන්ට එහි සංඥාස්කන්ධය (අනාගතයෙහි) නොදී ලපදනා යැ. සෙසු වතුමාකාර පඤ්චමාකාර භවයෙහි ලපදනා ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධය ද ලපදිමි. සංඥාස්කන්ධය ද ලපදනා යි.

යස්ස වා පන යත් සඤ්ඤාකම්මෙධං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකම්මෙධං උපපජ්ඣති: වතුචොකාරො පඤ්චොකාරො විචන්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකම්මෙධං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං උපපජ්ඣති. වතුචොකාරො පඤ්චොකාරො උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකම්මෙධං ච උපපජ්ඣති වේදනාකම්මෙධං ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

37. යස්ස රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: සංඛිසං විචන්තානං, අරූපං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති. වේදනාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තස්ස රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරො උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං වේදනාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති: රූපකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති.

38. යස්ස වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති, තස්ස සඤ්ඤාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: සංඛිසං විචන්තානං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති, සඤ්ඤාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති,

යස්ස වා පන සඤ්ඤාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරො උපපජ්ඣන්තානං¹ තෙසං සඤ්ඤාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං සඤ්ඤාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති, වේදනාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති. (පට්ටිකපුග්ගල)

39. යත් රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තත් වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තත් රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති.

40. යත් වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තත් සඤ්ඤාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: ආමන්ත.

යත් වා පන සඤ්ඤාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තත් වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: ආමන්ත. (පට්ටිකපුග්ගල)

1. පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ඣන්තානං - මෙසං.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධ උපදන නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: වතුචෝකාර පඤ්චෝකාර හවයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ උපදන යැ. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. වතුචෝකාරයෙහි පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද උපදන යැ. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

37. යමක්හට රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: ව්‍යුත්පන්න වන හැමට යැ අරූපහවයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ යැ. පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අරූප හවයෙහි පස්විමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: පස්විමභවිකයනට යැ පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද නූපදියි. පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අරූපහවයෙහි පස්විමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

38. යමක්හට වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: ව්‍යුත්පන්න වන හැමට යැ අසංඥස්කන්ධයෙහි උපදන වුනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. සංඥාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ ය. පිරිනිවේන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද නූපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: පස්විම භවිකයනට යැ පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදියි. පිරිනිවේන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදී. (පට්ඨනික පුග්ගල යි.)

39. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධ නූපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යි.

යළි යම් තැනෙක හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදී.

40. යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: එසේ යි.

යළි යම් තැනෙක හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඒ වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: එසේ යි. (පට්ඨනික ඕකාස යි.)

41. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති, තස්ස තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරො වචනානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බතානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤස්ස වචනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති, වේද්‍යාකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරො උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤස්ස උපපජ්ජනානං තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බතානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤස්ස වචනානං, තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති, රූපකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති.

42. යස්ස යත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති, තස්ස තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣතිති: චතුරොකාරො පඤ්චොකාරො වචනානං තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. පරිනිබ්බතානං අසඤ්ඤාස්සනානං තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති. සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති, තස්ස තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. පරිනිබ්බතානං, අසඤ්ඤාස්සනානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති. වේද්‍යාකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති. (පච්චිනික පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පනානාගතවාරො.

43. යස්ස රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්, තස්ස වේද්‍යාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං වේද්‍යාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්, වේද්‍යාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති,

යස්ස වා පන වේද්‍යාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති, තස්ස රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣතිති: අමනා.

41. යම්කිසි යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ තුළදී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ තුළදෙන යැ යත්: පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ තුළදීයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද තුළදෙන යැ. පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඥසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ තුළදීයි, වේදනාස්කන්ධ ද තුළදෙන යි.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ තුළදෙන නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ තුළදී යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පඤ්චෝකාරයෙහි උපද්‍රව්‍යවුනට යැ අසංඥසන්ධියෙහි උපද්‍රව්‍යවුනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ තුළදෙන යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද තුළදීයි. පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අරූපයෙහි - පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඥසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද තුළදෙන යැ. රූපස්කන්ධ ද තුළදී.

42. යම්කිසි යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ තුළදී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධ තුළදෙන යැ යත්: වතුචෝකාර පඤ්චෝකාර භවයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ තුළදීයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද තුළදෙන යැ. පිරිනිවේනවුනට යැ අසංඥසන්ධියනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද තුළදීයි. සංඥාස්කන්ධ ද තුළදෙන යි.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ තුළදෙන නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ තුළදී යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පඤ්චෝකාරයෙහි උපද්‍රව්‍යවුනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ තුළදෙන යැ. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද තුළදීයි. පිරිනිවේනවුනට යැ අසංඥසන්ධියනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද තුළදෙන යැ. වේදනාස්කන්ධ ද තුළදී. (පච්චික ප්‍රශ්නලෝකාස යි.)

පවිච්ඡිදපත්තානාගතවාර යි.

43. යම්කිසි රූපස්කන්ධ උපති නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ උපදෙන යැ යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපත, ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදෙන යැ. අවශේෂයනට රූපස්කන්ධ ද උපත. වේදනාස්කන්ධ ද උපදෙන යි.

යළි යම්කිසි හෝ වේදනාස්කන්ධ උපදෙන නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ උපත යත්: එසේ යි.

T-6

44. යස්ස වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස්ස සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමග්ගිකානං තෙසං වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති, ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති, සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

45. යස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣතිති: අසංකෘතියාකම්මෙය්‍ය තස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. නො ච තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරෙ තස් රූපකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති වේදනාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති.

යස් චා පන වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති: අරූපෙ තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති, නො ච තස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරෙ තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති, රූපකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති.

46. යස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස් සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස් චා පන සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති: ආමන්තා. (අනුලොම ඕකාස)

47. යස්ස යස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොපාකාරෙ පච්ඡිමග්ගිකානං, අසංකෘතියාකම්මෙය්‍ය තෙසං තස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තස් රූපකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති, වේදනාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස්ස තස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති: අරූපානං තෙසං තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති, රූපකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති.

48. යස්ස යස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස්ස තස් සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමග්ගිකානං තෙසං තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුරොපාකාරානං, පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති, සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස් සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

44. යම්කිසි වෙනස්කමක් උපති නම් ඔහුට සංඥාප්තියක් ලෙසට යැ යත් : පස්විමහවික වූ ඔවුන්ට වෙනස්කමක් ලෙසට ඔවුන්ට සංඥාප්තියක් නොද ලෙසට යැ. අවශ්‍ය වූ ඔවුන්ට වෙනස්කමක් ද ලෙසට. සංඥාප්තියක් ද ලෙසට යැ.

යළි යම්කිසි වෙනස්කමක් ලෙසට නම් ඔහුට වෙනස්කමක් ලෙසට යත් : එසේ යි.

45. යම් තැනෙක රූපයක් ලෙසට නම් එහි වෙනස්කමක් ලෙසට යැ යත් : අසංඥාප්තියක් වූ එහි රූපයක් ලෙසට. එහි වෙනස්කමක් නොද ලෙසට යැ. පඤ්චාකාරයක් වූ එහි රූපයක් ලෙසට ද ලෙසට. වෙනස්කමක් ද ලෙසට යැ.

යළි යම් තැනෙක වෙනස්කමක් ලෙසට නම් එහි රූපයක් ලෙසට යත් : අරූපයක් වූ එහි වෙනස්කමක් ලෙසට යැ. එහි රූපයක් ලෙසට නොද ලෙසට. පඤ්චාකාරයක් වූ එහි වෙනස්කමක් ද ලෙසට යැ. රූපයක් ලෙසට ද ලෙසට.

46. යම් තැනෙක වෙනස්කමක් ලෙසට නම් එහි සංඥාප්තියක් ලෙසට යැ යත් : එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙක වෙනස්කමක් ලෙසට නම් එහි වෙනස්කමක් ලෙසට යත් : එසේ යි. (අනුලෝම ඔකාස යි.)

47. යම්කිසි යම් තැනෙක රූපයක් ලෙසට නම් ඔහුට එහි වෙනස්කමක් ලෙසට යැ යත් : පඤ්චාකාරයෙහි පස්විමහවිකයන්ට යැ අසංඥාප්තියන්ට යැ යන ඔවුන්ට එහි රූපයක් ලෙසට. ඔවුන්ට එහි වෙනස්කමක් නොද ලෙසට යැ. අවශ්‍ය පඤ්චාකාරයක් වූ ඔවුන්ට එහි රූපයක් ලෙසට ද ලෙසට. වෙනස්කමක් ද ලෙසට යි.

යළි යම්කිසි වෙනස්කමක් ලෙසට නම් ඔහුට එහි රූපයක් ලෙසට යත් : අරූපයක් වූ ඔවුන්ට එහි වෙනස්කමක් ලෙසට යැ. ඔවුන්ට එහි රූපයක් ලෙසට නොද ලෙසට. පඤ්චාකාරයක් වූ ඔවුන්ට එහි වෙනස්කමක් ද ලෙසට යැ. රූපයක් ලෙසට ද ලෙසට.

48. යම්කිසි යම් තැනෙක වෙනස්කමක් ලෙසට නම් ඔහුට එහි සංඥාප්තියක් ලෙසට යැ යත් : පස්විමහවික වූ ඔවුන්ට එහි වෙනස්කමක් ලෙසට. ඔවුන්ට එහි සංඥාප්තියක් නොද ලෙසට යැ. අවශ්‍ය වතුප්චාකාර පඤ්චාකාරයක් වූ ඔවුන්ට එහි වෙනස්කමක් ද ලෙසට. සංඥාප්තියක් ද ලෙසට යි.

යළි යම්කිසි වෙනස්කමක් ලෙසට නම් ඔහුට එහි වෙනස්කමක් ලෙසට යත් : එසේ යි. (අනුලෝම ප්‍රත්‍යලෝකාස යි.)

49. යසස රූපකම්මෙයා නුපප්පසති තසස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : නත්ථි.

යසස වා පන වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති තසස රූපකම්මෙයා නුපප්පසතිති : උපප්පසති.

50. යසස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති තසස සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : නත්ථි.

යසස වා පන සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසති තසස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : උපප්පසති. (පට්ඨනිකප්පකොල)

51. යස රූපකම්මෙයා නුපප්පසති, තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : උපප්පසති.

යස වා පන වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති තස රූපකම්මෙයා නුපප්පසතිති : උපප්පසති.

52. යස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති තස සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : ආමනං.

යස වා පන සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසති තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : ආමනං. (පට්ඨනික ඔකාස)

53. යසස යස රූපකම්මෙයා නුපප්පසති තසස තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : අරුපානං තෙසං තස රූපකම්මෙයා නුපප්පසති, නො ච තෙසං තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති. සුඤ්චායානං අරුපෙ පටිවිමභවිකානං තෙසං තස රූපකම්මෙයා ච නුපප්පසති, වේදනාකම්මෙයා ච නුපප්පසති.

යසස වා පන යස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති තසස තස රූපකම්මෙයා නුපප්පසතිති : පඤ්චායානං පටිවිමභවිකානං අසංකෘතියානං තෙසං තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති, නො ච තෙසං තස රූපකම්මෙයා නුපප්පසති. සුඤ්චායානං, අරුපෙ පටිවිමභවිකානං තෙසං තස වේදනාකම්මෙයා ච නුපප්පසති, රූපකම්මෙයා ච නුපප්පසති.

54. යසස යස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති තසස තස සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : ආමනං.

යසස වා පන යස සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසති තසස තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : පටිවිමභවිකානං තෙසං තස සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසති. නො ච තෙසං තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති. සුඤ්චායානං, අසංකෘතියානං තෙසං තස සංකෘතියාකම්මෙයා ච නුපප්පසති, වේදනාකම්මෙයා ච නුපප්පසති. (පට්ඨනික පුඤ්ඤායානං)

අභිනානාගතවාරො.

පට්ඨනි උපපාදවාරො නිවසීතො.

49. යමක්හට රූපස්කන්ධ කුපති නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ යැ යත් : නැති.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ කුපන යත් : උපති.

50. යමක්හට වෙදනාස්කන්ධ කුපති නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ යැ යත් : නැති.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ කුපන යත් : උපති. (පට්ඨනික පුග්ගල යි.)

51. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ කුපති නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ යැ යත් : උපදනේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ නම් එහි රූපස්කන්ධ කුපන යත් : උපති.

52. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ කුපති නම් එහි සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ යැ යත් : එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ කුපන යත් : එසේ යි. (පට්ඨනික ඕකාස යි.)

53. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ කුපති නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ යැ යත් : අරූපභව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ කුපන. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද කුපදනේ යැ. ශුද්ධාවාසයනව යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනව යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද කුපන. වෙදනාස්කන්ධ ද කුපදනේ යැ.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ කුපන යත් : පශ්චිමභවිකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනව යැ අසංඥසත්භවයනව යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද කුපන. ශුද්ධාවාසයනව යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනව යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද කුපදනේ යැ. රූපස්කන්ධ ද කුපති.

54. යමක්හට යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ කුපති නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ යැ යත් : එසේ යැ.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ කුපන යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ යැ. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද කුපන. ශුද්ධාවාසයනව යැ අසංඥසත්භවයනව යැ යන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද කුපදනේ යැ. වෙදනාස්කන්ධ ද කුපති. (පට්ඨනික පුග්ගලොකාස යි.)

අතිකානාගතවාර යි.

ප්‍රවෘත්ති උත්පාදවාර නිමි.

3. පවත්වනීරෝධවාරෝ

1. යසස් රූපකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤාසත්තා වචනානාං තෙසං රූපකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති, පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං රූපකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣති. වේදනාකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣති.

යසස් වා පන වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣතීති: අරූපා වචනානාං තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති, පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣති රූපකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

2, යස් රූපකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති තස් වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤාසත්ත තස් රූපකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති. නො ච තස් වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති, පඤ්චොකාරො තස් රූපකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣති වේදනාකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣති,

යස් වා පන වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති තස් රූපකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣතීති: අරූපෙ තස් වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති නො ච තස් රූපකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරො තස් වේදනාකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම ඕකාස)

3. යසස් යස් රූපකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤාසත්තා වචනානාං තෙසං තස් රූපකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං තස් රූපකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣති, වේදනාකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣති.

යසස් වා පන යස් වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති තස්ස තස් රූපකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣතීති: අරූපා වචනානාං තෙසං තස් වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං තස් වේදනාකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣති. රූපකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

3. ප්‍රවෘත්ති නිරෝධවාර

1. යම්කිසි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අසංඥසත්තියෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය - නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම්කිසි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අරූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

2. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අසංඥසත්තිය වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අරූප වූ එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමාවකාශ යි.)

3. යම්කිසි යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අසංඥසත්තියෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අරූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුත්තලොකාශ යි.)

4. යසං රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣතිති : අරූපා වචනානං තෙසං රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති. සංවේදකං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපකඛ්ඤාන ව න නිරුජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤාන ව න නිරුජ්ඣති,

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣතිති : අසංකල්පනා වචනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති. සංවේදකං උපපජ්ජනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාන ව න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාන ව න නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

5. යත් රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣතිති : නිරුජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣතිති : නිරුජ්ඣති. (පච්චනික ධිකාස)

6. යත් යත් රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣතිති : අරූපා වචනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති. සංවේදකං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාන ව න නිරුජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤාන ව න නිරුජ්ඣති.

යත් වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣතිති : අසංකල්පනා වචනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣති. සංවේදකං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාන ව න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාන ව න නිරුජ්ඣති. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චසන්නවාරො.

7. යත් රූපකඛ්ඤාන නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාන නිරුජ්ඣතීති : ආමනා. යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤාන නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤාන නිරුජ්ඣතීති : ආමනා. (අනුලොම පුග්ගල)

4. යම්කිසි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වෙනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අරුපාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට වෙනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රවය වූ සියලු ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෙනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කිසි වෙනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අසංඝට්ඨයෙන් ව්‍යුත්පන්න ඔවුනට වෙනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රවය වූ සියලු ඔවුනට වෙනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

5. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි වෙනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වෙනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂාවකාශ යි.)

6. යම්කිසි යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වෙනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අරුපාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වෙනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. උපද්‍රවය වූ සියලු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෙනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කිසි යම් තැනෙක වෙනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අසංඝට්ඨයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුනට එහි වෙනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රවය වූ සියලු ඔවුනට එහි වෙනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාචකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තාර යි.

7. යම්කිසි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වෙනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි. තවද යම්කිසි වෙනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි. (අනුලෝම පුද්ගල යි.)

8. යස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සාති : අසංකෘතං තස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස. නො ච තස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස, පඤ්චොධාකාරෙ තස් රූපකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස, වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස.

යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සාති : අරූපෙ තස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස. නො ච තස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස. පඤ්චොධාකාරෙ තස් වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස. රූපකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස. (අනුලොම ඕක්කාස)

9. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සාති : අසංකෘතං තස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස. නො ච තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස. පඤ්චොධාකාරං තස් රූපකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස. වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස.

යස්ස වා පන යස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස තස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සාති : අරූපානං තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස නො ච තස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස. පඤ්චොධාකාරං තස් වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස, රූපකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස. (අනුලොම සුග්ගලොකාස)

10. යස් රූපකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්සාති : නස්සී. යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්සාති : නස්සී. (පට්ටනික සුග්ගල)

11. යස් රූපකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්සාති : නිරුජ්ඣස්ස. යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්සාති : නිරුජ්ඣස්ස. (පට්ටනික ඕක්කාස)

12. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්සාති : අරූපානං තස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස. නො ච තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස. සුද්ධාධායානං තස් රූපකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣස්ස, වේදනාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣස්ස.

8. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥාසත්‍ය වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී. එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ද යත්: අරූප වූ එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. පඤ්චොකාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී (අනුලොමාවකාශ යි.)

9. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥාසත්‍ය වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

10. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී ද යත්: නැති. තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

11. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී ද යත්: නිරුද්ධ වී. තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

12. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නොවී. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවී.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛිජේය්න න නිරුජ්ඣේය්න තස්ස තත් රූපකඛිජේය්න න නිරුජ්ඣේය්නාති : අසංඝායකානං තෙසං තත් වේදනාකඛිජේය්න න නිරුජ්ඣේය්න. නො ච තෙසං තත් රූපකඛිජේය්න න නිරුජ්ඣේය්න. සුද්ධාචාසානං තෙසං තත් වේදනාකඛිජේය්න ච න නිරුජ්ඣේය්න, රූපකඛිජේය්න ච න නිරුජ්ඣේය්න. (පට්ටනීක පුග්ගලොකාස)

අතිතවාචො.

13. යස්ස රූපකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති තස්ස වේදනාකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති : ආමන්ත.

යස්ස වා පන වේදනාකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති තස්ස රූපකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති : පටිච්ඡම්භවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පටිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං වට්ටන්තානං තෙසං වේදනාකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති. නො ච තෙසං රූපකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති. ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකඛිජේය්න ච නිරුජ්ඣේය්නාති, රූපකඛිජේය්න ච නිරුජ්ඣේය්නාති. (අනුලොමපුග්ගල)

14. යත් රූපකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති තත් වේදනාකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති : අසංඝායකො තත් රූපකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති. නො ච තත් වේදනාකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති. පඤ්චොපාකාරෙ තත් වේදනාකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති. පඤ්චොපාකාරෙ තත් රූපකඛිජේය්න ච නිරුජ්ඣේය්නාති, වේදනාකඛිජේය්න ච නිරුජ්ඣේය්නාති.

යත් වා පන වේදනාකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති තත් රූපකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති : අරූපෙ තත් වේදනාකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති, නො ච තත් රූපකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති, පඤ්චොපාකාරෙ තත් වේදනාකඛිජේය්න ච නිරුජ්ඣේය්නාති, රූපකඛිජේය්න ච නිරුජ්ඣේය්නාති. (අනුලොම ඕකාස)

15. යස්ස යත් රූපකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති තස්ස තත් වේදනාකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති : අසංඝායකානං තෙසං තත් රූපකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති. පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තත් රූපකඛිජේය්න ච නිරුජ්ඣේය්නාති, වේදනාකඛිජේය්න ච නිරුජ්ඣේය්නාති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති තස්ස තත් රූපකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති : අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති, නො ච තෙසං තත් රූපකඛිජේය්න නිරුජ්ඣේය්නාති. පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛිජේය්න ච නිරුජ්ඣේය්නාති, රූපකඛිජේය්න ච නිරුජ්ඣේය්නාති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : අසංඥාසක වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අතීතවාර යි.

13. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පස්විමභවික වූ අරූපයෙහි උපද්‍යායුතව ද, යම් මෑ කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපද පිරි-නිවේන්තෘහු නම් ඔවුනට ද ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

14. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අසංඥාසක වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අරූප වූ එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යැ රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

15. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අසංඥාසක වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

16. යසං රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සතීති : පටිඝ්ඛවිකානං අරූපං උපපජ්ජනානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පටිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං, වචනානං තෙසං රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සති නො ව තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සති, පටිනිබ්බනානං තෙසං රූපකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣස්සති, වේදනාකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣස්සති.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සති පසං රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සතීති : ආමන්තා. (පට්ටනික පුග්ගල)

17. යත් රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සති තත් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සතීති : නිරුජ්ඣස්සති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සති තත් රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සතීති : නිරුජ්ඣස්සති. (පට්ටනික ඔකාස)

18. යසං යත් රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සතීති : අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සති. පටිනිබ්බනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣස්සති. වේදනාකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣස්සති,

යසං වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සතීති : අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සති නො ව තෙසං තත් රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣස්සති පටිනිබ්බනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣස්සති. රූපකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣස්සති. (පට්ටනික පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

19. යසං රූපකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣතීති : ආමන්තා.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣත් තස්ස රූපකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣතීති : සංකප්පං උපපජ්ජනානං, අරූපා වචනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣත්, නො ව තෙසං රූපකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචනානං, අසඤ්ඤාසත්තා වචනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං ව නිරුජ්ඣත්, රූපකඛ්ඤානං ව නිරුජ්ඣති.

16. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පස්වීමහවික වූ අරූපයෙහි උපද්ධතාව ද, යම් මෑ කෙනෙක් අරූපහවයෙහි ඉපද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද, ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රදේශය යි.)

17. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂානුකූල යි.)

18. සමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අසංඝසන්ධ වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රදේශානුකූල යි.)

අනාගතචාර යි.

19. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : උපද්ධතාව වූ සියල්ලන්ට ද අරූපයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චාකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අසංඝසන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි.

20. යසං වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති තසං සඤ්ඤාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමන්තා.

යසං වා පන සඤ්ඤාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති තසං වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං සඤ්ඤාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති, චතුචොකාරා, පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං සඤ්ඤාකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

21. යස් රූපකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති තස් වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣත්ථාති: අසඤ්ඤාසත්තා තස් රූපකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති, නො ච තස් වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති, පඤ්චොකාරෙ තස් රූපකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣති.

යස් වා පන වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති තස් රූපකඛිජෙධා නිරුජ්ඣතිති: අරූපෙ තස් වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති, නො ච තස් රූපකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ තස් වෙදනාකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣති, රූපකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣති.

22. යස් වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති තස් සඤ්ඤාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමන්තා.

යස් වා පන සඤ්ඤාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති තස් වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා. (අනුලොම ඕකාස)

23. යසං යස් රූපකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති තසං යස් වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣත්ථාති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තස් රූපකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තස් රූපකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන යස් වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති තසං තස් රූපකඛිජෙධා නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තස් වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපකඛිජෙධා නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තස් වෙදනාකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣති, රූපකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣති.

20. යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රවය වූ සියල්ලන්ට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූ ඔවුන්ට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුන්ට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ ඔවුන්ට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

21. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥාස්කන්ධය වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. පඤ්චෝකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරූප වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චෝකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

22. යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාචාරය යි.)

23. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාචාරයෙන් පිරිනිවේන්නාවූ ඔවුන්ට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූ ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුන්ට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූ ඔවුන්ට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ ඔවුන්ට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි.

24. යස්ස යත් වේදනාකමයේන නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සංඝඤ්ඤාකමයේන නිරුජ්ඣති; සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් වේදනාකමයේන නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකමයේන නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුළොකාරා පඤ්චොළොකාරා විවන්හානං තෙසං තත් වේදනාකමයේන ච නිරුජ්ඣති, සංඝඤ්ඤාකමයේන ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සංඝඤ්ඤාකමයේන නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකමයේන නිරුජ්ඣති; චතුළොකාරං පඤ්චොළොකාරං උපපජ්ජන්හානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකමයේන නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකමයේන නිරුජ්ඣති. චතුළොකාරා පඤ්චොළොකාරා විවන්හානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකමයේන ච නිරුජ්ඣති, වේදනාකමයේන ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

25. යස්ස රූපකමයේන න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකමයේන න නිරුජ්ඣති; නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන වේදනාකමයේන න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකමයේන න නිරුජ්ඣති; නත්ති.

26. යස්ස වේදනාකමයේන න නිරුජ්ඣති තස්ස සංඝඤ්ඤාකමයේන න නිරුජ්ඣති; නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන සංඝඤ්ඤාකමයේන න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකමයේන න නිරුජ්ඣති; නත්ති. (පච්චිනික පුග්ගල)

27-28. යත් රූපකමයේන න නිරුජ්ඣති (යත්කං පරිපුණ්ණං කාතමං) (පච්චිනික ඕකාස)

29. යස්ස යත් රූපකමයේන න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකමයේන න නිරුජ්ඣති; පඤ්චොළොකාරං උපපජ්ජන්හානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකමයේන න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකමයේන න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්හානං අසංඝඤ්ඤාසං උපපජ්ජන්හානං තෙසං තත් රූපකමයේන ච න නිරුජ්ඣති. වේදනාකමයේන ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකමයේන න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපකමයේන න නිරුජ්ඣති; සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බානානං, අසංඝඤ්ඤාසං විවන්හානං තෙසං තත් වේදනාකමයේන න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපකමයේන න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්හානං, අසංඝඤ්ඤාසං උපපජ්ජන්හානං තෙසං තත් වේදනාකමයේන ච න නිරුජ්ඣති, රූපකමයේන ච න නිරුජ්ඣති.

24. යම්කුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. චතුරොක්කාරයෙන් ද පඤ්චොක්කාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුරොක්කාරයෙහි ද පඤ්චොක්කාරයෙහි ද උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. චතුරොක්කාරයෙන් ද පඤ්චොක්කාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය, වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

25. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැතී.

26. යම්කුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැතී. (ප්‍රත්‍යතික පුද්ගල යි.)

27, 28. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් (යත්තය සම්පූර්ණ කළයුතු යි, ප්‍රත්‍යතිකාවකාශ යි)

29. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි උපද්‍යා වූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො විය. ශුද්ධවාසයෙහි උපද්‍යා වූනට ද අසංඥාසත්‍යයෙහි උපද්‍යා වූනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධවාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො විය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධවාසයෙහි උපද්‍යා වූනට ද නිරුද්ධ නො විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

30. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සංඝිග්ගකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣති; චතුළොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංඝිග්ගකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣත්. සුද්ධාචාරං උපපජ්ජන්තානං, අසංඝර්ශනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣති. සංඝිග්ගකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣත්.

යස්ස චා පන යත් සංඝිග්ගකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣති; සුද්ධාචාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සංඝිග්ගකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාචාරං උපපජ්ජන්තානං අසංඝර්ශනානං තෙසං තත් සංඝිග්ගකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣත්, වේදනාකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣති. (පව්විතික සුභගලොකාස)

පච්චිප්පන්තාත්තවාගො.

31. යස්ස රූපකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣස්සති; පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා වචන්තානං, අසංඝර්ශනා වචන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣති; සංඛේසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා වචන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචන්තානං, අසංඝර්ශනා වචන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣස්සති, රූපකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣති.

32. යස්ස වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣති තස්ස සංඝිග්ගකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣස්සති; පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං සංඝිග්ගකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුළොකාරා පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣති, සංඝිග්ගකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣස්සති.

30. යමකුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: වතු-වෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො විය. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා වූනට ද අසංඥා සන්ධනට ද යි ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො විය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො විය. ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා වූනට ද අසංඥාසන්ධනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො විය. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තරාසිකවාර යි.

31. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූ සෙස්සනට ද අසංඥාසන්ධනට ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අසංඥාසන්ධනට ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

32. යමකුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වතුවෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසං වා පන සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස වේදනා-
කම්මෙධං නිරුජ්ඣතිති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං අසංඝඤ්ඤාසත්තං
විවන්තානං තෙසං සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ව තෙසං
වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣති. චතුචොකාරා පඤ්චචොකාරා විවන්තානං
තෙසං සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං ව නිරුජ්ඣතිස්සති, වේදනාකම්මෙධං ව
නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

33-34. යත් රූපකම්මෙධං නිරුජ්ඣති - පෙ -

33. යසං යත් රූපකම්මෙධං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනා-
කම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති: පඤ්චචොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝඤ්ඤා-
සත්තං විවන්තානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධං නිරුජ්ඣති. නො ව
තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චචොකාරා
විවන්තානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධං ව නිරුජ්ඣති, වේදනාකම්මෙධං
ව නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන යත් වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස
තත් රූපකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චචොකාරං උපපජ්ජන්තානං,
අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ව තෙසං
තත් වේදනාකම්මෙධං ව නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපකම්මෙධං ව නිරුජ්ඣති

36. යසං යත් වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්
සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්
වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං
නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං චතුචොකාරා, පඤ්චචොකාරා විවන්තානං
තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං ව නිරුජ්ඣති, සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං ව
නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන යත් සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස
තත් වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිති: චතුචොකාරං පඤ්චචොකාරං
උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති.
නො ව තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣති. චතුචොකාරා,
පඤ්චචොකාරා විවන්තානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං ව නිරු-
ජ්ඣතිස්සති, වේදනාකම්මෙධං ව නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍යාන වූ සියල්ලනට ද අසංඥාසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූ නට ද සි ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල සි.)

33, 34. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් (අනුලොමාවකාශ සි.)

35. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූ නට ද අසංඥාසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූ නට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි උපද්‍යානවූ නට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

36. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපද්‍යාන වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ සි.)

37. යස්ස රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා වචන්තානං තෙසං රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣති, වේදනාකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ච තෙසං රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣති.

38. යස්ස වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිති: නිරුජ්ඣති. (පච්චනික ප්‍රශ්නල)

39-40. යත් රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනික මාකාස)

41. යස්ස යත් රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣති, වේදනාකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣති.

37. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : උපදානා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : පඤ්චවෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි, අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

38. යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

39-40. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම්(ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

41. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පඤ්චවෝකාරයෙහි උපදානාවට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාසත්‍යයෙහි උපදානාවට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : පඤ්චවෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාසත්‍යයෙහි උපදානාවට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

42. යස්ස යත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣති, තස්ස තත් සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: වතුචොකාරං, පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣතිස්සති. අසංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො ච න නිරුජ්ඣති. සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස චා පන යත් සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ච තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣති. අසංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො තෙසං තත් සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො ච න නිරුජ්ඣතිස්සති. වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චතික පුග්ගලොකාස)

පච්චුසප්පන්තානාගතවාරො.

43. යස්ස රූපකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත් තස්ස වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සති, ඉතරෙසං තෙසං රූපකඛ්‍යෙය්‍යො ච නිරුජ්ඣත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස චා පන වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස රූපකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත්තාති: ආමන්තා.

44. යස්ස වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත් තස්ස සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො ච නිරුජ්ඣත්, සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස චා පන සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සති, තස්ස වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත්තාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

45-46. යත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත් -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

47. යස්ස යත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත්, තස්ස තත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යො ච නිරුජ්ඣත්. වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

42. යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත් : වතුපෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නොවෙයි. අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රදේශලාභකාය යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂපන්තානාගතවාර යි.

43. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි.

44. යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි. (අනුලොම ප්‍රදේශ යි.)

45 - 46. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම්... (අනුලොමාච්ඡාය යි.)

47. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චෝකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති. නො ව තෙසං තත් රූපකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානි ව නිරුජ්ඣන්ති. රූපකඛ්ඤානි ව නිරුජ්ඣන්ති.

48. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති තස්ස තත් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති: පටිතිබ්බන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති. නො ව තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං චතුරොකාරානං, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානි ව නිරුජ්ඣන්ති. සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤානි ව නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන යත් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති, තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති, නො ව තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං චතුරොකාරානං, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤානි ව නිරුජ්ඣන්ති, වේදනාකඛ්ඤානි ව නිරුජ්ඣන්ති. (අනුලොම පුත්තලොකාස)

49. යස්ස රූපකඛ්ඤානි න නිරුජ්ඣන්ති තස්ස වේදනාකඛ්ඤානි න නිරුජ්ඣන්ති: නත්ථි.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤානි න නිරුජ්ඣන්ති තස්ස රූපකඛ්ඤානි න නිරුජ්ඣන්ති: නිරුජ්ඣන්ති.

50. යස්ස වේදනාකඛ්ඤානි න නිරුජ්ඣන්ති තස්ස සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤානි න නිරුජ්ඣන්ති: නත්ථි.

යස්ස වා පන සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤානි න නිරුජ්ඣන්ති තස්ස වේදනාකඛ්ඤානි න නිරුජ්ඣන්ති: නිරුජ්ඣන්ති. (පට්ඨනික පුත්තල)

51-52. යත් රූපකඛ්ඤානි න නිරුජ්ඣන්ති -පෙ- (පට්ඨනික ඕකාස)

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : ඉද්ධාචායයෙහි උපද්‍රව්‍යව ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

48. යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේණා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වතුචොකාර වූ ද පඤ්චොකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : ඉද්ධාචායයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. වතුචොකාර වූ ද පඤ්චොකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලා වකාය යි.)

49. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නැහි.

තවද යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : නිරුද්ධ වී.

50. යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නැහි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

51-52. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් (ප්‍රත්‍යානිකාවකාය යි.)

53. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චෝක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාසන්ධියනට ද ශී ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද ශී ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී.

54. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාසන්ධියනට ද ශී ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චෝක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාචක්‍ෂාය යි.)

ප්‍රවෘත්ති නිරෝධවාර නිමි.

4. උපපාදනිරෝධවාරෝ

1. යසං රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති : නො.

2. යසං වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස සංඝිඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන සංඝිඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති : නො (අනුලොම පුග්ගල)

3. යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිති : අසංඝජ්ඣානො තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. නො ච තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාසො තත් රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති : අරූපෙ තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති, නො ච තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. පඤ්චවොකාසො තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති.

4. යත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තත් සංඝිඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිති : ආමනාස.

යත් වා පන සංඝිඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති : ආමනාස. (අනුලොම ඕකාස)

5. යසං යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති : නො.

6. යසං යත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සංඝිඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන යත් සංඝිඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති : නො. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

4. උත්පාද නිර්මාණය

1. යම්කුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ.

2. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ. (අනුලොම පුද්ලෙ යි.)

3. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඥාසන්ධි වූ එහි රූපස්කන්ධය උපදී. එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොක්කාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද උපදී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: අරූප වූ එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපස්කන්ධය ද උපදී.

4. යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

5. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ.

6. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

7. යසං රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣතිති: වතුවොකාරං පඤ්චොකාරං වචනානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති. අරූපං උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤාසත්තං වචනානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං ච නුපප්පති, වේදනාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤාං නුපප්පතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති. අරූපං උපපජ්ජනානං අසඤ්ඤාසත්තං වචනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච නුපප්පති.

8. යසං වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣතිති: වතුවොකාරං පඤ්චොකාරං වචනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති. අසඤ්ඤාසත්තං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපප්පති, සඤ්ඤාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පතිති: වතුවොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති. අසඤ්ඤාසත්තං තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපප්පති. (පච්චතීක පුඤ්ඤ)

9. යස් රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣතිති: නිරුජ්ඣති.

යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති තස් රූපකඛ්ඤාං නුපප්පතිති: උපප්පති.

10. යස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති තස් සඤ්ඤාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යස් වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති තස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පතිති: ආමනා. (පච්චතීක ඕකාස)

7. යම්කුට රූපස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය තුළදී, ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නොවෙයි. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද තුළදී, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවේ.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය තුළදී ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසන්ධයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද තුළදී. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවේ. රූපස්කන්ධය ද තුළදී.

8. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය තුළදී, ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නොවේ. අසංඥසන්ධය වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය තුළදී, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවේ.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය තුළදී ද යත්: වතුචෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපදනා ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවෙයි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද තුළදී. අසංඥසන්ධය වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවේ. වේදනාස්කන්ධය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

9. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය තුළදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ නම්, එහි රූපස්කන්ධය තුළදී ද යත්: උපදී.

10. යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය තුළදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

11. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති. අරූපං උපපජ්ඣනානං, අසංඝිකානාං වචනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ච නුපප්පති. වේදනාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස චා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං නුපප්පතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං, අසංඝිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති. අරූපං උපපජ්ඣනානං, අසංඝිකානාං වචනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච නුපප්පති.

12. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති තස්ස තත් සංඝිකාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති. නො ච තෙසං තත් සංඝිකාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති. අසංඝිකානානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපප්පති. සංඝිකාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස චා පන යත් සංඝිකාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පතිති: චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සංඝිකාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති. අසංඝිකානානං තෙසං තත් සංඝිකාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපප්පති. (පච්චිනික පුග්ගලොකාස)

පච්චිප්පනවාරො.

13. යස්ස රූපකඛ්ඤාං උපප්පත්තීන් තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣත්තීති: ආමනා.

යස්ස චා පන වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣත්තීන් තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපප්පත්තීති: ආමනා.

14. යස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපප්පත්තීන් තස්ස සංඝිකාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣත්තීති: ආමනා.

යස්ස චා පන සංඝිකාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣත්තීන් තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපප්පත්තීති: ආමනා. (අනුලොම පුග්ගල)

11. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය තුළදී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අරූපයෙහි උපද්ධාව ද අසංඥසන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද තුළදී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය තුළදී ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි උපද්ධාව ද අසංඥසන්ධයෙහි උපද්ධාව ද ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද තුළදී. අරූපයෙහි උපද්ධාව ද අසංඥසන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද තුළදී.

12. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළදී. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අසංඥසන්ධ වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද තුළදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළදී ද යත්: වතුචෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද තුළදී. අසංඥසන්ධ වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. වේදනාස්කන්ධය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාච්ඡාස යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තවාර යි.

13. යම්කුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

14. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලෝම පුද්ගල යි.)

15. යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

16. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣන්තාති: අසංඝිකානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣන්තාති, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ව උපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤාං ව නිරුජ්ඣන්තාති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣන්තාති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣන්තාති: අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣන්තාති. නො ව තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ව නිරුජ්ඣන්තාති. රූපකඛ්ඤාං ව උපපජ්ඣති.

17. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සංඝිකාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣන්තාති: ආමහංගා.

යස්ස වා පන යත් සංඝිකාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣන්තාති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣන්තාති: ආමහංගා. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

18. යස්ස රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣන්තාති: නත්ථි.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣන්තාති තස්ස රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣන්තාති: නත්ථි.

19. යස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස සංඝිකාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣන්තාති: නත්ථි.

යස්ස වා පන සංඝිකාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣන්තාති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣන්තාති: නත්ථි. (පච්චිනික පුග්ගල)

20. යත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චිනික ඕකාස)

21. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣන්තාති: අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣන්තාති. සුඛ්ඛායාසානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ව නුපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤාං ව න නිරුජ්ඣන්තාති.

15. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම්...
(අනුලොමාවකාශ සි.)

16. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥානි වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට හි රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ යි.

17. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ සි.)

18. යම්කුට රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: නැති.

19. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල සි.)

20. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම්...
(ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ සි.)

21. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ඉද්ධාචාස වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නො උපන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය.

යසං වා පන යත් වේදනාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣන්තී, තස්ස තත් රූපකම්මෙධා නුප්පජ්ඣන්ති: අසංකප්පකානං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣන්තී. නො ව තෙසං තත් රූපකම්මෙධා නුප්පජ්ඣන්ති. සුඛවාසනං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධා ව න නිරුජ්ඣන්තී, රූපකම්මෙධා ව නුප්පජ්ඣන්ති.

22. යසං යත් වේදනාකම්මෙධා නුප්පජ්ඣන්ති තස්ස තත් සංකප්පකම්මෙධා න නිරුජ්ඣන්තී: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් සංකප්පකම්මෙධා න නිරුජ්ඣන්ති තස්ස තත් වේදනාකම්මෙධා නුප්පජ්ඣන්ති: ආමන්තා. (පට්ටනීය පුග්ගලොකාස)

අතිකවාචො.

23. යසං රූපකම්මෙධා උප්පජ්ඣන්ති. තස්ස වේදනාකම්මෙධා නිරුජ්ඣන්ති: ආමන්තා.

යසං වා පන වේදනාකම්මෙධා නිරුජ්ඣන්ති තස්ස රූපකම්මෙධා උප්පජ්ඣන්ති: පට්ඨමහවිකානං උපපජ්ජනානං, යෙ ව අරූපං උප්පජ්ඣන්ති පට්ඨමහවිකානං, තෙසං වේදනාකම්මෙධා නිරුජ්ඣන්ති. නො ව තෙසං රූපකම්මෙධා උප්පජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකම්මෙධා ව නිරුජ්ඣන්ති, රූපකම්මෙධා ව උප්පජ්ඣන්ති.

24. යසං වේදනාකම්මෙධා උප්පජ්ඣන්ති තස්ස සංකප්පකම්මෙධා නිරුජ්ඣන්ති: ආමන්තා.

යසං වා පන සංකප්පකම්මෙධා නිරුජ්ඣන්ති තස්ස වේදනාකම්මෙධා උප්පජ්ඣන්ති: පට්ඨමහවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සංකප්පකම්මෙධා නිරුජ්ඣන්ති. නො ව තෙසං වේදනාකම්මෙධා උප්පජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං තෙසං සංකප්පකම්මෙධා ව නිරුජ්ඣන්ති, වේදනාකම්මෙධා ව උප්පජ්ඣන්ති. (අනුලොම පුග්ගල)

25. යත් රූපකම්මෙධා උප්පජ්ඣන්ති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

26. යසං යත් රූපකම්මෙධා උප්පජ්ඣන්ති තස්ස තත් වේදනාකම්මෙධා නිරුජ්ඣන්ති: අසංකප්පකානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධා උප්පජ්ඣන්ති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධා නිරුජ්ඣන්ති. පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධා ව උප්පජ්ඣන්ති, වේදනාකම්මෙධා ව නිරුජ්ඣන්ති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත් : අසංඥා සහ වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නො උපන්නේ ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. රූපස්කන්ධය ද නො උපන්නේ යි.

22. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාචක්‍යය යි.)

අතීතවාර යි.

23. යමකුට රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත් : පස්විභවික වූ උපදානවුනට ද යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදින්නේ යි. සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි.

24. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත් : පස්විභවික වූ උපදාන වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

25. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම්... (අනුලොමාචක්‍යය යි.)

26. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අසංඥා සහ වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොපාකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣිස්සති. රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති.

27. යසං යත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති තස්ස තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුරොකාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣිස්සති වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගාලොකාස)

28. යසං රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති, තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූප. උපපජ්ඣා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති, තෙසං රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ ච නුපපජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

29. යසං වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ ච නුපපජ්ඣති, සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣතිති: ආමන්තා. (පච්චිනික පුග්ගාල)

30. යත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චිනික ඔකාස)

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ පඤ්චොවාකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදින්නේ යි. ණෙසු පඤ්චොවාකාර වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි.

27. යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද උපදින්නේය. චතුරොවාකාර වූ ද පඤ්චොවාකාර වූ ද ණෙසු ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාචකාශ යි.)

28. යමකුට රූපස්කන්ධය නුපදින්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ උපදනවුනට ද යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද රූපස්කන්ධය නුපදින්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නුපදින්නේය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නුපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

29. යමකුට වේදනාස්කන්ධය නුපදින්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ උපදනා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නුපදින්නේ ය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නුපදින්නේ ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නුපදින්නේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

30. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නුපදින්නේ නම්...
(ප්‍රත්‍යානිකාචකාශ යි.)

31. යහස යන් රූපකඩයෙහි නුපැයියෙහි තසස තන් වෙදනාකඩයෙහි න නිරුපකඩයෙහි: පවිත්‍රවිකානං පසඤ්චාකාරං උපපජ්ජනානං, අරුපානං තෙසං තන් රූපකඩයෙහි නුපැයියෙහි. නො ව තෙසං තන් වෙදනාකඩයෙහි න නිරුපකඩයෙහි. පරිනිබ්බන්‍යානං තෙසං තන් රූපකඩයෙහි ව නුපැයියෙහි, වෙදනාකඩයෙහි ව න නිරුපකඩයෙහි.

යහස වා පන යන් වෙදනාකඩයෙහි න නිරුපකඩයෙහි තසස තන් රූපකඩයෙහි නුපැයියෙහි: අසඤ්ඤාසන්‍යානං තෙසං තන් වෙදනාකඩයෙහි න නිරුපකඩයෙහි නො ව තෙසං තන් රූපකඩයෙහි නුපැයියෙහි. පරිනිබ්බන්‍යානං තෙසං තන් වෙදනාකඩයෙහි ව න නිරුපකඩයෙහි, රූපකඩයෙහි ව නුපැයියෙහි.

32. යහස යන් වෙදනාකඩයෙහි නුපැයියෙහි තසස තන් සඤ්ඤාකඩයෙහි න නිරුපකඩයෙහි: පවිත්‍රවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තන් වෙදනාකඩයෙහි නුපැයියෙහි. නො ව තෙසං තන් සඤ්ඤාකඩයෙහි න නිරුපකඩයෙහි. පරිනිබ්බන්‍යානං, අසඤ්ඤාසන්‍යානං තෙසං තන් වෙදනාකඩයෙහි ව නුපැයියෙහි, සඤ්ඤාකඩයෙහි ව න නිරුපකඩයෙහි.

යහස වා පන - යන් සඤ්ඤාකඩයෙහි න නිරුපකඩයෙහි තසස තන් වෙදනාකඩයෙහි නුපැයියෙහි: ආමන්‍යා. (පවිත්‍රික පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාචො.

33. යහස රූපකඩයෙහි උපපජ්ජනි තසස වෙදනාකඩයෙහි නිරුපකඩයෙහි: ආමන්‍යා.

යහස වා පන වෙදනාකඩයෙහි නිරුපකඩයෙහි තසස රූපකඩයෙහි උපපජ්ජනි: සබ්බසං වචන්‍යානං, අරුපං උපපජ්ජනානං තෙසං වෙදනාකඩයෙහි නිරුපකඩයෙහි, නො ව තෙසං රූපකඩයෙහි උපපජ්ජනි. පසඤ්චාකාරං උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤාසන්‍යානං උපපජ්ජනානං තෙසං වෙදනාකඩයෙහි ව නිරුපකඩයෙහි, රූපකඩයෙහි ව උපපජ්ජනි. -පෙ-

(යථා උපපාදවාචො පවිච්ඡායන්‍යානීතං විහන්‍යා තථා ඉධ විහරිතබ්බං)
(අනුලොම පුග්ගල)

පවිච්ඡායන්‍යානීතවාචො.

31. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය තුළින් නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමවික වැ පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය තුළින් නම් ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද තුළින් නම් ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය තුළින් නම් ද යත්: අසංඝාත වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද තුළින් නම් ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද තුළින් නම් ය.

32. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය තුළින් නම් ඔහුට එහි සංඝාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමවික වැ උපදනා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළින් නම් ය. ඔවුනට එහි සංඝාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඝාතයනට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද තුළින් නම් ය. සංඝාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඝාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළින් නම් ද යත්: එසේ ය. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

33. යම්කුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ ය.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඝාතයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි ප්‍රත්‍යුත්පන්න අතීතවාර බේදන ලද්දේ ද එසේ මෙහි ද බේදියයුතු) (අනුලොම පුද්ගල යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

34. යසස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තසස වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සති තසස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති: සංඛේධසං වචන්තානං, අරූපං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤාසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්සති, රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති.

35. යසස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තසස සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සති තසස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති: සංඛේධසං වචන්තානං, අසඤ්ඤාසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්සති, වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

36. යස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

37. යසස යස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තසස තස වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සතිති: අසඤ්ඤාසන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන යස වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සති තසස තස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරා වචන්තානං අරූපං¹ උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්සති, රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති.

38. යසස යස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තසස තස සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන යස සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සති තසස තස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තස සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස සඤ්ඤාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්සති. වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

1. අරූපානං තෙසං තස - 088.

34. යම්කුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

35 යම්කුට වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද අසංඥසත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද උපදී. චතුර්වේකාරයෙහි ද පඤ්චොක්කාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

36. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම්...
(අනුලොමාවකාශ යි.)

37. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසත්වයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපදී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපදී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

38. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: චතුර්වේකාරයෙන් ද පඤ්චොක්කාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද උපදී. චතුර්වේකාරයෙහි ද පඤ්චොක්කාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

39. යසස රූපකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සතිති: යට්ඨෙසං වච්ඡානානං, අරූපං උපපජ්ජන්‍යානං තෙසං රූපකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්‍යානං තෙසං රූපකඛ්‍යෙයා ච නුපාජ්ඣති වේදනාකඛ්‍යෙයා ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන වේදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣතිති: ආමන්‍යා.

40. යසස වේදනාකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සතිති: යට්ඨෙසං වච්ඡානානං, අසඤ්ඤාසත්‍යං උපපජ්ජන්‍යානං තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්‍යානං තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයා ච නුපාජ්ඣති. සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති, තස්ස වේදනාකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣතිති: ආමන්‍යා. (පට්ඨනීක ප්‍රාග්ධන)

41. යත් රූපකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣති -ප- (පට්ඨනීක ඔකාස)

42. යසස යත් රූපකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාරා වච්ඡානානං අරූපං උපපජ්ජන්‍යානං තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති, පරිනිබ්බන්‍යානං අසඤ්ඤාසත්‍යා වච්ඡානානං තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙයා ච නුපාජ්ඣති, වේදනාකඛ්‍යෙයා ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන යත් වේදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣතිති: අසඤ්ඤාසත්‍යං උපපජ්ජන්‍යානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣති. පරිනිබ්බන්‍යානං අසඤ්ඤාසත්‍යා වච්ඡානානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙයා ච න නිරුජ්ඣස්සති. රූපකඛ්‍යෙයා ච නුපාජ්ඣති.

43. යසස යත් වේදනාකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣති තස්ස තත් සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සතිති: චතුරොකාරා පඤ්චොකාරා වච්ඡානානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්‍යානං අසඤ්ඤාසත්‍යානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙයා ච නුපාජ්ඣති. සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් වේදනාකඛ්‍යෙයා නුපාජ්ඣතිති: ආමන්‍යා. (පට්ඨනීක ප්‍රාග්ධනොක්කාස)

පට්ඨප්පන්‍යානානවාරො.

39. යම්කුට රූපස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට රූපස්කන්ධය තුළදී. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද තුළදී, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

40. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධයද නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය තුළදී. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද තුළදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

41. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය තුළදී නම් ...
(ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

42. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොපාකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය තුළදී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද තුළදී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය තුළදී ද යත්: අසංඥාස්කන්ධයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද තුළදී පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේය, රූපස්කන්ධය ද තුළදී.

43. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: චතුර්විධාරයෙන් ද පඤ්චොපාකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළදී. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තරානාගතවාර යි.

44. යස්ස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නිරු-
ජ්ඣතිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්.
නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං
රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣත්, වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස රූප-
කඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්ති; ආමිත්තා.

45. යස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත් තස්ස සංඝිකකඛ්ඤාං
නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්.
නො ච තෙසං සංඝිකකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං
වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣත්, සංඝිකකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන සංඝිකකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස වේදනා-
කඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්ති: ආමිත්තා. (අනුලොම පුඤ්ජ)

46. යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත් -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

47. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් වේදනා-
කඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසංඝික-
සත්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං
තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං
තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣත්, වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරු-
ජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස
තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්ති: සුඛාවාසං උපපජ්ඣන්තානං,
අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ච
තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං
තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපකඛ්ඤාං ච
උපපජ්ඣත්.

48. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත් තස්ස තත්
සංඝිකකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්
වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් සංඝිකකඛ්ඤාං
නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං චතුරොකාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං
තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣත්, සංඝිකකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් සංඝිකකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්
වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්ති: සුඛාවාසං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං
තත් සංඝිකකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ච තෙසං තත් වේදනා-
කඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්. ඉතරෙසං චතුරොකාරානං, පඤ්චොකාරානං
තෙසං තත් සංඝිකකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣතිස්සති, වේදනාකඛ්ඤාං ච
උපපජ්ඣත්. (අනුලොම පුඤ්ජලොකාස)

49. යස්ස රූපකඛ්ඤාං ඉප්පජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං
න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: නත්ති.

44. යමකුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට, රූපස්කන්ධය ද උපන්නේය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

45. යමකුට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද උපන්නේ ය, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

46. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පඤ්චෝක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසන්ධ්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ යි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චෝක්කාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රව්‍යවුනට ද අරූප්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපන්නේ ය. පඤ්චෝක්කාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ යි.

48. යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුර්වේදිකාරයනට ද පඤ්චෝක්කාරයනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද උපන්නේය, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද උපන්නේ ය. සෙසු චතුර්වේදිකාරයනට ද පඤ්චෝක්කාරයනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද උපන්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

49. යමකුට රූපස්කන්ධය නුපන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත් : නැයි.

යසං වා පන වේදනාකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපකම්මෙධං භූතපථස්ථාති: උපපජ්ඣති.

50. යසං වේදනාකම්මෙධං භූතපථස්ථාති තස්ස සංඝේෂකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති: තස්ථි.

යසං වා පන සංඝේෂකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වේදනාකම්මෙධං භූතපථස්ථාති: උපපජ්ඣති. (පච්චනික පුග්ගල)

51. යත් රූපකම්මෙධං භූතපථස්ථාති -පෙ- (පච්චනික ඔකාස)

52. යසං යත් රූපකම්මෙධං භූතපථස්ථාති තස්ස තත් වේදනාකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධං භූතපථස්ථාති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධං ච භූතපථස්ථාති, වේදනාකම්මෙධං ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යත් වේදනාකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපකම්මෙධං භූතපථස්ථාති: පඤ්චොකාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝේෂකම්මෙධං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත් රූපකම්මෙධං භූතපථස්ථාති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපකම්මෙධං ච භූතපථස්ථාති.

53. යසං යත් වේදනාකම්මෙධං භූතපථස්ථාති තස්ස තත් සංඝේෂකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං භූතපථස්ථාති. නො ච තෙසං තත් සංඝේෂකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසංඝේෂකම්මෙධං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං ච භූතපථස්ථාති, සංඝේෂකම්මෙධං ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යත් සංඝේෂකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් වේදනාකම්මෙධං භූතපථස්ථාති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සංඝේෂකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං භූතපථස්ථාති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසංඝේෂකම්මෙධං තෙසං තත් සංඝේෂකම්මෙධං ච න නිරුජ්ඣිස්සති. වේදනාකම්මෙධං ච භූතපථස්ථාති. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

අනිත්තානානවාරො.

උපාදි නිරොධවාරො නිවසිතො.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : උපන්නේ යි.

50. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත් : නැහි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

51. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම්... (ප්‍රත්‍යක්ෂාවකාශ යි.)

52. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත් : ශුද්ධාචාසයෙහි උපදනාවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ය, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නූපන්නේ යි.

53. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත් : ශුද්ධාචාසයෙහි උපදනාවූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නූපන්නේ ය, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නාවූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය, වෙදනාස්කන්ධය ද නූපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාවකාශ යි.)

අභිසංඝාතයෙහි යි.

උත්පාද නිරෝධවාර නිමි.

5. පරික්ෂකවාරය

1. යො රූපකඩකි. පරිජානාති සො වේදනාකඩකි. පරිජානාතිති : ආමනායා.

යො වා පන වේදනාකඩකි. පරිජානාති සො රූපකඩකි. පරිජානාතිති : ආමනායා.

2. යො රූපකඩකි. න පරිජානාති සො වේදනාකඩකි. න පරිජානාතිති : ආමනායා.

යො වා පන වේදනාකඩකි. න පරිජානාති සො රූපකඩකි. න පරිජානාතිති : ආමනායා.

සම්මුඛපනතාවාරය.

3. යො රූපකඩකි. පරිජානිඤ්ඤා සො වේදනාකඩකි. පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

යො වා පන වේදනාකඩකි. පරිජානිඤ්ඤා සො රූපකඩකි. පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

4. යො රූපකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤා සො වේදනාකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

යො වා පන වේදනාකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤා සො රූපකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

අතිප්පාදාරය.

5. යො රූපකඩකි. පරිජානිඤ්ඤා සො වේදනාකඩකි. පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

යො වා පන වේදනාකඩකි. පරිජානිඤ්ඤා සො රූපකඩකි. පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

6. යො රූපකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤා සො වේදනාකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

යො වා පන වේදනාකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤා සො රූපකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

අනාගතවාරය.

5. පරිඤ්ඤාචාරය

1. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැනී නම් භෞතම වේදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දැනී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වේදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දැනී නම් භෞතම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැනී ද යත් : එසේ යි.

2. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැනී නම් භෞතම වේදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැනී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වේදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැනී නම් භෞතම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැනී ද යත් : එසේ යි.

ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තචාරය යි.

3. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ නම් භෞතම වේදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වේදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ නම් භෞතම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ ද යත් : එසේ යි.

4. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්නේ නම් භෞතම වේදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වේදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්නේ නම් භෞතම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්නේ ද යත් : එසේ යි.

අභිකචාරය යි.

5. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ නම් භෞතම වේදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වේදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ නම් භෞතම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

6. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ නම් භෞතම වේදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වේදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ නම් භෞතම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

අනාගතචාරය යි.

7. යො රූපකඛ්ඤං පරිජානාති සො වෙදනාකඛ්ඤං පරිජානිත්වා¹ති: නො.

යො වා පන වෙදනාකඛ්ඤං පරිජානිත්ව සො රූපකඛ්ඤං පරිජානාතිති: නො.

8. යො රූපකඛ්ඤං න පරිජානාති සො වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිත්වාති: අරහා රූපකඛ්ඤං න පරිජානාති, නො ච වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිත්ව, අභ්‍යමග්ගසමඛිති²කඛ්ඤා අරහන්තකඛ්ඤා ධර්මකඛ්ඤා අවසෙසා පුග්ගලා රූපකඛ්ඤං ච න පරිජානාති. වෙදනාකඛ්ඤාකඛ්ඤා න පරිජානිත්ව.

යො වා පන වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිත්ව, සො රූපකඛ්ඤං න පරිජානාතිති: අභ්‍යමග්ගසමඛිති වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිත්ව, නො ච රූපකඛ්ඤං න පරිජානාති, අභ්‍යමග්ගසමඛිතිකඛ්ඤා අරහන්තකඛ්ඤා ධර්මකඛ්ඤා අවසෙසා පුග්ගලා වෙදනාකඛ්ඤාකඛ්ඤා න පරිජානිත්ව. රූපකඛ්ඤාකඛ්ඤා න පරිජානාති.

පච්චිපපන්තානානිකවාථො.

9. යො රූපකඛ්ඤං පරිජානාති, සො වෙදනාකඛ්ඤං පරිජානිත්වාති: නො.

යො වා පන වෙදනාකඛ්ඤං පරිජානිත්වාති, සො රූපකඛ්ඤං පරිජානාතිති: නො.

10. යො රූපකඛ්ඤං න පරිජානාති සො වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිත්වාති: යෙ මග්ගං පටිලභිත්වාති³ තෙ රූපකඛ්ඤං න පරිජානාති, නො ච වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිත්වාති. අරහා, යෙ ච පුට්ඨජජානා මග්ගං න පටිලභිත්වාති, තෙ රූපකඛ්ඤං ච න පරිජානාති. වෙදනාකඛ්ඤාකඛ්ඤා න පරිජානිත්වාති.

යො වා පන වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිත්වාති සො රූපකඛ්ඤං න පරිජානාතිති: අභ්‍යමග්ගසමඛිති වෙදනාකඛ්ඤං න පරිජානිත්වාති, නො ච රූපකඛ්ඤං න පරිජානාති. අරහා, යෙ ච පුට්ඨජජානා මග්ගං න පටිලභිත්වාති, තෙ වෙදනාකඛ්ඤාකඛ්ඤා න පරිජානිත්වාති. රූපකඛ්ඤාකඛ්ඤා න පරිජානාති.

පච්චිපපන්තානානිකවාථො.

1. 'පරිජානිත්වා' යි භික්ෂුවර්ත වියයුතු. එහෙත් භූමි පිටපතෙහි ම 'පරිජානිත්වා' යි වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

7. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ ද යත් : නො දන්නේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන ද යත් : නො දනී.

8. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ද යත් : රහත් තෙමේ රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දනී. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දන්නේ ය. අර්හත්මාර්ගස්ථයා ද රහතුන්වහන්සේ ද තබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දත්හ.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන ද යත් : අර්හත්මාර්ගස්ථයා වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දනී. අර්හත්මාර්ගස්ථයා ද රහතුන් වහන්සේ ද තබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දත්හ. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්.

ප්‍රත්‍යක්ෂත්තාත්මකවාර යි.

9. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ ද යත් : නො දන්නේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන ද යත් : නො දනී.

10. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ද යත් : යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දනිත්. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දන්නේ ය. අර්හත් තෙමේ ද, යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දන්නාහ.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන ද යත් : අර්හත්මාර්ගස්ථයා වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දනී. අර්හත් තෙමේ ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දන්නාහ. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්.

ප්‍රත්‍යක්ෂත්තාත්මකවාර යි.

11. යො රූපකඛ්ඛණං පරිජානිත් සො වේදනාකඛ්ඛණං පරිජානිත්තිති: නො,

යො චා පන වේදනාකඛ්ඛණං පරිජානිත්තිති සො රූපකඛ්ඛණං පරිජානිත්තිති: නො.

12. යො රූපකඛ්ඛණං න පරිජානිත් සො වේදනාකඛ්ඛණං න පරිජානිත්තිති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තෙ රූපකඛ්ඛණං න පරිජානිත්. නො ච වේදනාකඛ්ඛණං න පරිජානිත්තිති. අග්ගමග්ගසමඛග්ගී යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ රූපකඛ්ඛණං න පරිජානිත්. වේදනාකඛ්ඛණං න පරිජානිත්තිති.

යො චා පන වේදනාකඛ්ඛණං න පරිජානිත්තිති සො රූපකඛ්ඛණං න පරිජානිත්තිති: අරහා වේදනාකඛ්ඛණං න පරිජානිත්තිති නො ච රූපකඛ්ඛණං න පරිජානිත්. අග්ගමග්ගසමඛග්ගී යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙ වේදනාකඛ්ඛණං න පරිජානිත්තිති, රූපකඛ්ඛණං න පරිජානිත්.

අභිකානාගතවාරො.

පරිඤ්ඤාචාරො නිවසීතො.

ඛණ්ඩයමකං නිවසීතං.

11. යම් රාජ්‍යයක් පිළිබඳ දත්ත නම් භෞතික වෙනස්කම් පිළිබඳ දත්ත ද යත්: නො දත්තයි.

තවද යම් වෙනස්කම් පිළිබඳ දත්ත නම් භෞතික රාජ්‍යය පිළිබඳ දත්ත ද යත්: නො දත්තයි.

12. යම් රාජ්‍යයක් පිළිබඳ දත්ත නම් භෞතික වෙනස්කම් පිළිබඳ නො දත්ත ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිබඳ නො දත්ත නම් ඔහු රාජ්‍යය පිළිබඳ නො දත්ත. වෙනස්කම් නොද පිළිබඳ නො දත්ත. අර්ථමාර්ගය ද යම් පාර්ශ්වය කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිබඳ නම් ඔහු ද රාජ්‍යය ද පිළිබඳ නො දත්ත. වෙනස්කම් ද පිළිබඳ නො දත්ත.

තවද යම් වෙනස්කම් පිළිබඳ නො දත්ත නම් භෞතික රාජ්‍යය පිළිබඳ නො දත්ත ද යත්: රාජ්‍ය වෙනස් වෙනස්කම් පිළිබඳ නො දත්ත ය. රාජ්‍යය නොද පිළිබඳ නො දත්ත ය. අර්ථමාර්ගය ද යම් පාර්ශ්වය කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිබඳ නම් ඔහු ද වෙනස්කම් ද පිළිබඳ නො දත්ත. රාජ්‍යය ද පිළිබඳ නො දත්ත.

අනුමානවාර්තයයි.

පරිශීලක නිමි.

ස්වකීයයමය නිමි.

3. ආයතන යමකං

1. උදෙසාසම්මාරො

ද්වාදසායතනානි : වක්ඛායතනං සොකායතනං ඝාතායතනං ජීව්හායතනං කායායතනං රූපායතනං සංස්කෘතනං ගජධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං මනායතනං ධම්මායතනං.

1. වක්ඛු වක්ඛායතනං, වක්ඛායතනං වක්ඛු, සොකං සොකායතනං, සොකායතනං සොකං, ඝාතං ඝාතායතනං, ඝාතායතනං ඝාතං, ජීව්හා ජීව්හායතනං, ජීව්හායතනං ජීව්හා, කායො කායායතනං, කායායතනං කායො.

රූපං රූපායතනං, රූපායතනං රූපං, සංස්කූ සංස්කෘතනං, සංස්කූයතනං සංස්කූ, ගජධා ගජධායතනං, ගජධායතනං ගජධා, රසො රසායතනං, රසායතනං රසො, ඵොට්ඨබ්බො ඵොට්ඨබ්බායතනං, ඵොට්ඨබ්බායතනං ඵොට්ඨබ්බො, මනො මනායතනං, මනායතනං මනො ධම්මො ධම්මායතනං, ධම්මායතනං ධම්මො. (අනුලොම)

2. න වක්ඛු න වක්ඛායතනං, න වක්ඛායතනං න වක්ඛු, න සොකං න සොකායතනං, න සොකායතනං න සොකං, න ඝාතං න ඝාතායතනං, න ඝාතායතනං න ඝාතං, න ජීව්හා න ජීව්හායතනං, න ජීව්හායතනං න ජීව්හා, න කායො න කායායතනං, න කායායතනං න කායො.

න රූපං න රූපායතනං, න රූපායතනං න රූපං, න සංස්කූ න සංස්කෘතනං, න සංස්කෘතනං න සංස්කූ, න ගජධා න ගජධායතනං, න ගජධායතනං න ගජධා, න රසො න රසායතනං, න රසායතනං න රසො, න ඵොට්ඨබ්බො න ඵොට්ඨබ්බායතනං, න ඵොට්ඨබ්බායතනං න ඵොට්ඨබ්බො, න මනො න මනායතනං, න මනායතනං න මනො, න ධම්මො න ධම්මායතනං, න ධම්මායතනං න ධම්මො. (පච්චේක)

පදසංඝාධනවාරො.

3. ආයතන යම්කය

1. උද්දේශවාර

ද්විදශායකනයේ වෙති: වක්ඛායකන යැ සොතායකන යැ සාතායකන යැ ජිවිතායකන යැ කායායකන යැ රූපායකන යැ සද්ද-
යකන යැ ගන්ධායකන යැ රසායකන යැ ථොට්ඨකිකායකන යැ
මනායකන යැ ධම්මායකන යි.

1. වස්සස වක්ඛායකන වෙ ද, වක්ඛායකනය වස්සස වෙ ද,
ශ්‍රොත්‍රය සොතායකන වෙ ද, සොතායකනය ශ්‍රොත්‍ර වෙ ද, ස්‍රාණය
සාතායකන වෙ ද, සාතායකනය ස්‍රාණ වෙ ද, ජිත්ථාට්ඨ ජිවිතායකන
වෙ ද, ජිවිතායකනය ජිත්ථා වෙ ද, කාය කායායකන වෙ ද,
කායායකනය කාය වෙ ද යත්:

රූපය රූපායකන වෙ ද, රූපායකනය රූප වෙ ද, ඛනිදය
සද්දයකන වෙ ද, සද්දයකනය ඛනිද වෙ ද, ගන්ධය ගන්ධායකන
වෙ ද, ගන්ධායකනය ගන්ධ වෙ ද, රසය රසායකන වෙ ද රස-
ායකනය රස වෙ ද, ස්ත්‍රස්ථව්‍යය ථොට්ඨකිකායකන වෙ ද, ථොට්-
ඨකිකායකනය ස්ත්‍රස්ථව්‍ය වෙ ද, මනස මනායකන වෙ ද, මනායකනය
මනස වෙ ද, ධර්මය ධම්මායකන වෙ ද, ධම්මායකනය ධර්ම වෙ ද
යත්: (අනුලොම යි)

2. වස්සස නොවූයේ වක්ඛායකන නො වෙ ද, වක්ඛායකන
නොවූයේ වස්සස නො වෙ ද, ශ්‍රොත්‍ර නොවූයේ සොතායකන නො
වෙ ද, සොතායකනය නොවූයේ ශ්‍රොත්‍ර නො වෙ ද, ස්‍රාණ නො
වූයේ සාතායකන නො වෙ ද, සාතායකන නොවූයේ ස්‍රාණ නො
වෙ ද, ජිත්ථා නොවූයේ ජිවිතායකන නො වෙ ද, ජිවිතායකන නො
වූයේ ජිත්ථා නො වෙ ද, කාය නොවූයේ කායායකන නො වෙ ද,
කායායකන නොවූයේ කාය නො වෙ ද යත්:

රූප නොවූයේ රූපායකන නො වෙ ද, රූපායකන නොවූයේ
රූප නො වෙ ද, ඛනිද නොවූයේ සද්දයකන නො වෙ ද, සද්දයකන
නොවූයේ ඛනිද නො වෙ ද, ගන්ධ නොවූයේ ගන්ධායකන නො
වෙ ද, ගන්ධායකන නොවූයේ ගන්ධ නො වෙ ද, රස නොවූයේ
රසායකන නො වෙ ද, රසායකන නොවූයේ රස නො වෙ ද
ස්ත්‍රස්ථව්‍ය නොවූයේ ථොට්ඨකිකායකන නො වෙ ද, ථොට්ඨකිකායකන
නොවූයේ ස්ත්‍රස්ථව්‍ය නො වෙ ද, මනස නොවූයේ මනායකන නො
වෙ ද, මනායකන නොවූයේ මනස නො වෙ ද, ධර්ම නොවූයේ
ධම්මායකන නො වෙ ද, ධම්මායකන නොවූයේ ධර්ම නො වෙ ද
යත්: (ප්‍රත්‍යානික යි.)

පදසංඛ්‍යාධනවාර යි.

3. වක්ඛු වක්ඛායකනං, ආයකනා සොකායකනං, වක්ඛු වක්ඛායකනං, ආයකනා සානායකනං, වක්ඛු වක්ඛායකනං, ආයකනා ජීවිකායකනං -පෙ- වක්ඛු වක්ඛායකනං, ආයකනා ධම්මායකනං.

සොකං සොකායකනං, ආයකනා වක්ඛායකනං, සොකං සොකායකනං, ආයකනා සානායකනං -පෙ- සොකං සොකායකනං, ආයකනා ධම්මායකනං.

සානං සානායකනං, ආයකනා වක්ඛායකනං -පෙ- සානං සානායකනං, ආයකනා ධම්මායකනං -පෙ-

ධම්මො ධම්මායකනං, ආයකනා වක්ඛායකනං, ධම්මො ධම්මායකනං, ආයකනා සොකායකනං -පෙ- ධම්මො ධම්මායකනං, ආයකනා මනායකනං, (වක්ඛං ඛන්ධිකඛං. අනුලොම)

4. න වක්ඛු න වක්ඛායකනං, නායකනා න සොකායකනං න වක්ඛු න වක්ඛායකනං, නායකනා න සානායකනං -පෙ- න වක්ඛු න වක්ඛායකනං, නායකනා න ධම්මායකනං.

න සොකං න සොකායකනං, නායකනා න වක්ඛායකනං -පෙ- න සොකං න සොකායකනං, නායකනා න ධම්මායකනං.

න සානං න සානායකනං, නායකනා න වක්ඛායකනං -පෙ- න සානං න සානායකනං, නායකනා න ධම්මායකනං -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මායකනං, නායකනා න වක්ඛායකනං. න ධම්මො න ධම්මායකනං, නායකනා න සොකායකනං -පෙ- න ධම්මො න ධම්මායකනං, නායකනා න මනායකනං. (වක්ඛං ඛන්ධිකඛං. පච්චික)

පදසොධන චූළවක්ඛවාරො.

5. වක්ඛු ආයකනං, ආයකනා වක්ඛු, සොකං ආයකනං, ආයකනා සොකං, සානං ආයකනං, ආයකනා සානං, ජීවිකා ආයකනං, ආයකනා ජීවිකා, කායො ආයකනං, ආයකනා කායො.

3. වස්තුය වක්ඛයතන වේ ද, ආයතනයේ සොකායතන වේ ද, වස්තුය වක්ඛයතන වේ ද, ආයතනයේ සානායතන වේ ද, වස්තුය වක්ඛයතන වේ ද, ආයතනයේ ජිවහායතන වේ ද, ... වස්තුය වක්ඛයතන වේ ද, ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍රය සොකායතන වේ ද, ආයතනයේ වක්ඛයතන වේ ද, ශ්‍රෝත්‍රය සොකායතන වේ ද, ආයතනයේ සානායතන වේ ද, ... ශ්‍රෝත්‍රය සොකායතන වේ ද, ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් :

සුරාණය සානායතන වේ ද, ආයතනයේ වක්ඛයතන වේ ද, ... සුරාණය සානායතන වේ ද, ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද ...

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ආයතනයේ වක්ඛයතන වේ ද, ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ආයතනයේ සොකායතන වේ ද ... ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ආයතනයේ මනායතන වේ ද යත් : (වත්‍රය බැන්ද යුතු යි. අනුලෝම යි.)

4. වස්තුය නොවූයේ වක්ඛයතන නො වේ ද, ආයතන නො වූවාහු සොකායතන නො වේ ද, වස්තුය නොවූයේ වක්ඛයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු සානායතන නො වේ ද ... වස්තුය නොවූයේ වක්ඛයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ සොකායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්ඛයතන නො වේ ද ... ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ සොකායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත් :

සුරාණ නොවූයේ සානායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්ඛයතන නො වේ ද ... සුරාණ නොවූයේ සානායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද ...

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්ඛයතන නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු සොකායතන නො වේ ද ... ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනායතන නො වේ ද යත් : (වත්‍රය බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යක්ෂ යි.)

පදසංකෘතියුලවත්‍රමාර යි.

5. වස්තුය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ වස්තුය වේ ද, ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ශ්‍රෝත්‍ර වේ ද, සුරාණය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ සුරාණ වේ ද, ජිව්වාච ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ජිව්වා වේ ද, කාය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ කාය වේ ද යත් :

රූපං ආයතනං, ආයතනා රූපං, සද්දේ ආයතනං, ආයතනා සද්දේ, ගජෙධි ආයතනං, ආයතනා ගජෙධි, රසො ආයතනං ආයතනා රසො, ඵොට්ඨිකො ආයතනං, ආයතනා ඵොට්ඨිකො, මනො ආයතනං, ආයතනා මනො, ධම්මො ආයතනං, ආයතනා ධම්මො (අනුලොම)

6. න චක්ඛු නායතනං, නායතනා න චක්ඛු, න සොතං නායතනං, නායතනා න සොතං, න ඝාතං නායතනං, නායතනා න ඝාතං, න ජීව්හා නායතනං, නායතනා න ජීව්හා, න කායො නායතනං, නායතනා න කායො.

න රූපං නායතනං, නායතනා න රූපං, න සද්දේ නායතනං, නායතනා න සද්දේ, න ගජෙධි නායතනං, නායතනා න ගජෙධි, න රසො නායතනං, නායතනා න රසො, න ඵොට්ඨිකො නායතනා න ඵොට්ඨිකො, න මනො නායතනං, නායතනා න මනො, න ධම්මො නායතනං, නායතනා න ධම්මො. (පච්චතීක්ඛ)

සුද්ධායතන වාරො.

7. චක්ඛු ආයතනං, ආයතනා සොතං -පෙ- චක්ඛු ආයතනං, ආයතනා ධම්මො.

සොතං ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු -පෙ- සොතං ආයතනං, ආයතනා ධම්මො.

ඝාතං ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු -පෙ- ඝාතං ආයතනං, ආයතනා ධම්මො -පෙ-

ධම්මො ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු, ධම්මො ආයතනං, ආයතනා සොතං -පෙ- ධම්මො ආයතනං, ආයතනා මනො. (වක්ඛං ඛන්ධිකං. අනුලොම)

රූපය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ රූප වේ ද, ඔබ්බේ ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ඔබ්බේ වේ ද, ගන්ධය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ගන්ධ වේ ද, රසය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ රස වේ ද, ස්ප්‍රේෂ්ටව්‍යය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ස්ප්‍රේෂ්ටව්‍ය වේ ද, මනස ආයතන වේ ද, ආයතනයේ මනස වේ ද, ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත් : (අනුලොම යි.)

6. වක්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නො වූවාහු වක්‍රය නො වේ ද, ශ්‍රෝත්‍ර නොවූ ය ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද, ස්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්‍රාණ නො වේ ද, ජිහ්වා නො වූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ජිහ්වා නො වේ ද, කාය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු කාය නො වේ ද යත් :

රූප නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු රූප නො වේ ද, ඔබ්බේ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ඔබ්බේ නො වේ ද, ගන්ධ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ගන්ධ නො වේ ද, රස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු රස නො වේ ද, ස්ප්‍රේෂ්ටව්‍ය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්ප්‍රේෂ්ටව්‍ය නො වේ ද, මනස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනස නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් : (ප්‍රත්‍යක්ෂ යි.)

සුද්ධායතනමාර යි.

7. වක්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ශ්‍රෝත්‍ර වේ ද, ... වක්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ වක්‍රය වේ ද ... ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත් :

ස්‍රාණය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ වක්‍රය වේ ද ... ස්‍රාණය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත් :

ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ වක්‍රය වේ ද, ... ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ශ්‍රෝත්‍ර වේ ද ... ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ මනස වේ ද යත් : (වික්‍ර බැන්ද යුතු. අනුලොම යි.)

8. න චක්ඛු නායකනං, නායකනා න ඥාතං, න චක්ඛු නායකනං, නායකනා න ඝාතං -පෙ- න චක්ඛු නායකනං, නායකනා න ධම්මො.

න ඥාතං නායකනං, නායකනා න චක්ඛු -පෙ- න ඥාතං නායකනං, නායකනා න ධම්මො.

න ඝාතං නායකනං, නායකනා න චක්ඛු -පෙ- න ඝාතං නායකනං, නායකනා න ධම්මො -පෙ-

න ධම්මො නායකනං, නායකනා න චක්ඛු, න ධම්මො නායකනං, නායකනා න ඥාතං -පෙ- න ධම්මො නායකනං, නායකනා න මනො. (චක්ඛං ඛෙධිතඛං - පච්චිනිකං)

සුද්ධායතන මූලචක්ඛවාරො.

පඤ්ඤාත්ති උද්දෙසවාරො නිධර්මො.

8. වක්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද, වක්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්‍රාණ නො වේ ද... වක්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්‍රය නො වේ ද ... ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් :

ස්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්‍රය නො වේ ද ... ස්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නොවේ ද ...

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්‍රය නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද ... ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනස නො වේ ද යත් : (විත්‍ර බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යක්‍ෂික යි.)

ඉද්ධායතනමුලවත්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්ති උද්දෙසවාර නිමි.

පඤ්ඤාතී නිවේදනවාර්ත

1. වක්ඛු වක්ඛායකතනී: දිබ්බවක්ඛු පඤ්ඤාවක්ඛු වක්ඛු, න වක්ඛායකතං, වක්ඛායකතං වක්ඛු චෙව වක්ඛායකතඤ්ඤා, වක්ඛායකතං වක්ඛුතී: ආමන්තා.

සොතං සොතායකතනී: දිබ්බසොතං තණ්හාසොතං සොතං, න සොතායකතං, සොතායකතං සොතඤ්ඤාච සොතායකතඤ්ඤා, සොතායකතං සොතනී: ආමන්තා.

සානං සානායකතනී: ආමන්තා. සානායකතං සානනී: ආමන්තා.

ඵව්හා ඵව්හායකතනී: ආමන්තා. ඵව්හායකතං ඵව්හාතී: ආමන්තා.

කායො කායායකතනී: කායායකතං යථෙඤ්ඤා අවසෙසො කායො¹ කායො, න කායායකතං, කායායකතං කායො චෙව කායායකතඤ්ඤා, කායායකතං කායොතී: ආමන්තා.

රූපං රූපායකතනී: රූපායකතං යථෙඤ්ඤා අවසෙසං රූපං² රූපං, න රූපායකතං, රූපායකතං රූපඤ්ඤාච රූපායකතඤ්ඤා, රූපායකතං රූපතී: ආමන්තා.

සංස්කෘතියං සංස්කෘතියකතනී: ආමන්තා. සංස්කෘතියකතං සංස්කෘතියතී: ආමන්තා.

ගන්ධො ගන්ධායකතනී: සීලගන්ධො සමාධිගන්ධො පඤ්ඤාගන්ධො ගන්ධො, න ගන්ධායකතං, ගන්ධායකතං ගන්ධො චෙව ගන්ධායකතඤ්ඤා, ගන්ධායකතං ගන්ධොතී: ආමන්තා.

රසො රසායකතනී: අත්ථරසො ධම්මරසො විමුක්ඛරසො රසො, න රසායකතං, රසායකතං රසො චෙව රසායකතඤ්ඤා, රසායකතං රසොතී: ආමන්තා.

ඵොට්ඨංගො ඵොට්ඨංගායකතනී: ආමන්තා. ඵොට්ඨංගායකතං ඵොට්ඨංගොතී: ආමන්තා.

මනො මනායකතනී: ආමන්තා. මනායකතං මනොතී: ආමන්තා.

ධම්මො ධම්මායකතනී: ධම්මායකතං යථෙඤ්ඤා අවසෙසො ධම්මො³ ධම්මො, න ධම්මායකතං, ධම්මායකතං ධම්මො චෙව ධම්මායකතඤ්ඤා, ධම්මායකතං ධම්මොතී: ආමන්තා. (දනුලොම)

1. කායොති පදං මරමිථෙසි සංඛිතිපිටකෙ ව සිහසු මුද්දිත පොත්තෙ ව න දිසංතෙ.

2. රූපොතිපි පදං තරෙව න දිසංතෙ.

3. ධම්මොතිපි පදං තරෙව න දිසංතෙ.

ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාර

1. වක්‍රය වක්‍රායතන වේ ද යත් : දිව්‍යවක්‍රය ප්‍රඥාවක්‍රය වක්‍රය යි. වක්‍රායතන නො වේ. වක්‍රායතනය වක්‍රය ද වූයේ ම වක්‍රායතන ද වේ. වක්‍රායතනය වක්‍රය වේ ද යත් : එසේ යි.

ශ්‍රෝත්‍රය සොත්‍රායතනය වේ ද යත් : දිව්‍යසොත්‍රය තණ්හා-සොත්‍රය සොත්‍ර යි. සොත්‍රායතන නො වේ. සොත්‍රායතනය සොත්‍ර ද වූයේ ම සොත්‍රායතන ද වේ. සොත්‍රායතනය සොත්‍ර වේ ද යත් : එසේ යි.

සුත්‍රය සාත්‍රායතන වේ ද යත් : එසේ යි. සාත්‍රායතනය සුත්‍ර වේ ද යත් : එසේ යි.

ජිහ්වා ජිහ්වායතන වේ ද යත් : එසේ යි. ජිහ්වායතනය ජිහ්වා වේ ද යත් : එසේ යි.

කාය කායායතන වේ ද යත් : කායායතනය තබා අවශෙෂ කාය කාය යි. කායායතන නො වේ. කායායතනය කාය ද වූයේ ම කායායතන ද වේ. කායායතනය කාය වේ ද යත් : එසේ යි.

රූපය රූපායතන වේ ද යත් : රූපායතනය තබා අවශෙෂ රූපය රූප යි. රූපායතන නො වේ. රූපායතනය රූප ද වූයේ ම රූපායතන ද වේ. රූපායතනය රූප වේ ද යත් : එසේ යි.

භේදය සද්දයතන වේ ද යත් : එසේ යි. සද්දයතනය භේද වේ ද යත් එසේ යි.

ගන්ධය ගන්ධායතන වේ ද යත් : ශීලගන්ධය සමාධිගන්ධය ප්‍රඥාගන්ධය ගන්ධ යි. ගන්ධායතන නො වේ. ගන්ධායතනය ගන්ධ ද වූයේ ම ගන්ධායතන ද වේ. ගන්ධායතනය ගන්ධ වේ ද යත් : එසේ යි.

රසය රසායතන වේ ද යත් : අසීරසය ධර්මරසය වීච්ඡික්ඛි රසය රස යි. රසායතන නො වේ. රසායතනය රස ද වූයේ ම රසායතන ද වේ. රසායතනය රස වේ ද යත් : එසේ යි.

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ඵොට්ඨබ්බායතන වේ ද යත් : එසේ යි. ඵොට්ඨබ්බායතනය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය වේ ද යත් : එසේ යි.

මනස මනායතන වේ ද යත් : එසේ යි. මනායතනය මනස වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්මය ධර්මායතන වේ ද යත් : ධර්මායතනය තබා අවශෙෂ ධර්මය ධර්ම යි. ධර්මායතන නො වේ. ධර්මායතනය ධර්ම ද වූයේ ම ධර්මායතන ද වේ. ධර්මායතනය ධර්ම වේ ද යත් : එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. න චක්ඛු න චක්ඛායකනනි: ආමන්තා. න චක්ඛායකනං න චක්ඛුනි: දිඛචක්ඛු පඤ්ඤාචක්ඛු න චක්ඛායකනං, චක්ඛු. චක්ඛුඤ්ඤා චක්ඛායකනඤ්ඤා ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං¹ න චෙව චක්ඛු න ච චක්ඛායකනං.

න සොකං න සොකායකනනි: ආමන්තා. න සොකායකනං න සොකනනි: දිඛඛසොකං කණ්ණාසොකං න සොකායකනං සොකං. සොකඤ්ඤා සොකායකනඤ්ඤා ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං න චෙව සොකං න ච සොකායකනං.

න ඝාතං න ඝාතායකනනි: ආමන්තා. න ඝාතායකනං න ඝාතනනි: ආමන්තා.

න ජිව්හං න ජිව්හායකනනි: ආමන්තා. න ජිව්හායකනං න ජිව්හනි: ආමන්තා.

න කායො න කායායකනනි: ආමන්තා. න කායායකනං න කායොනි: කායායකනං ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසො කායො න කායායකනං, කායො. කායඤ්ඤා කායායකනඤ්ඤා ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං න චෙව කායො න ච කායායකනං.

න රූපං න රූපායකනනි: ආමන්තා. න රූපායකනං න රූපනනි: රූපායකනං ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං න රූපායකනං, රූපං. රූපඤ්ඤා රූපායකනඤ්ඤා ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං න චෙව රූපං න ච රූපායකනං.

න සංස්කාරං න සංස්කාරායකනනි: ආමන්තා. න සංස්කාරායකනං න සංස්කාරනි: ආමන්තා.

න භවං න භවායකනනි: ආමන්තා. න භවායකනං න භවොනි: පිලභවං සම්භවං පඤ්ඤාභවං න භවායකනං, භවං. භවඤ්ඤා භවායකනඤ්ඤා ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං න චෙව භවං න ච භවායකනං.

න රසො න රසායකනනි: ආමන්තා. න රසායකනං න රසොනි: අත්ථරසො ධම්මරසො විමුක්ඛරසො න රසායකනං, රසො. රසඤ්ඤා රසායකනඤ්ඤා ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං න චෙව රසො න ච රසායකනං.

න ඵොට්ඨංගො න ඵොට්ඨංගායකනනි: ආමන්තා. න ඵොට්ඨංගායකනං න ඵොට්ඨංගොනි: ආමන්තා.

1. අවසෙසං - සං. P.T.S.

2. වක්‍රය නොවූයේ වක්‍රයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. වක්‍රයක නොවූයේ වක්‍රය නො වේ ද යත් : දිව්‍යවක්‍රය ප්‍රඥා-වක්‍රය වක්‍රයක නො වෙයි. වක්‍රය වේ. වක්‍රය ද වක්‍රය-කනය ද තබා සෙස්ස වක්‍රය ද නොම වෙයි. වක්‍රයක ද නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ සොත්‍රයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. සොත්‍රයක නොවූයේ සොත්‍ර නො වේ ද යත් : දිව්‍යසොත්‍රය තණ්හාසොත්‍රය සොත්‍රයක නො වෙයි. ශ්‍රෝත්‍ර වේ. සොත්‍රය ද සොත්‍රයකනය ද තබා සෙස්ස සොත්‍ර ද නොම වෙයි. සොත්‍ර-යක ද නො වේ.

සුත්‍ර නොවූයේ සාත්‍රයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. සාත්‍රයක නොවූයේ සුත්‍ර නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ජීවිත නොවූයේ ජීවිතයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. ජීවිතයක නොවූයේ ජීවිත නො වේ ද යත් : එසේ යි.

කාය නොවූයේ කායයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. කායයක නොවූයේ කාය නො වේ ද යත් : කායයකනය තබා අවශේෂකාය කායයක නො වෙයි. කාය වේ. කාය ද කායයකනය ද තබා සෙස්ස කාය ද නො ම වෙයි. කායයක ද නො වේ.

රූප නොවූයේ රූපයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. රූපයක නොවූයේ රූප නො වේ ද යත් : රූපයකනය තබා අවශේෂරූපය රූපයක නො වෙයි. රූප වේ. රූපය ද රූප-යකනය ද තබා සෙස්ස රූප ද නොම වෙයි. රූපයක ද නො වේ.

ඛේද නොවූයේ ඛේදයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. ඛේදයක නොවූයේ ඛේද නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ගන්ධ නොවූයේ ගන්ධයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. ගන්ධයක නොවූයේ ගන්ධ නො වේ ද යත් : ගීලගන්ධය සමාධිගන්ධය ප්‍රඥාගන්ධය ගන්ධයක නො වෙයි. ගන්ධ වේ. ගන්ධය ද ගන්ධයකනය ද තබා සෙස්ස ගන්ධ ද නොම වෙයි. ගන්ධයක ද නො වේ.

රස නොවූයේ රසයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. රස-යක නොවූයේ රස නො වේ ද යත් : අර්ථරසය ධර්මරසය විචික්තිරසය රසයක නො වෙයි. රස වේ. රසය ද රස-යකනය ද තබා සෙස්ස රස ද නොම වෙයි. රසයක ද නො වේ.

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නොවූයේ ඵොට්ඨබ්බයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. ඵොට්ඨබ්බයක නොවූයේ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නො වේ ද යත් : එසේ යි.

න මනෝ න මනායකතනි: ආමන්ත. න මනායකනං න මනෝනි: ආමන්ත.

න ධම්මෝ න ධම්මායකතනි: ආමන්ත. න ධම්මායකනං න ධම්මානි: ධම්මායකනං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මෝ න ධම්මායකනං, ධම්මෝ. ධම්මඤ්ච ධම්මායකතනඤ්ච යපෙඤා අවසෙසං න චෙව ධම්මෝ න ච ධම්මායකනං. (පච්චනික)

පදසොධනවාරො.

3. චක්ඛු චක්ඛායකතනි: දිට්ඨචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛායකනං. චක්ඛායකනං චක්ඛු චෙව චක්ඛායකතනඤ්ච. ආයතනා සොකායකතනි: සොකායකනං ආයතනතඤ්ච සොකායකතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා¹ ආයතනා, න සොකායකනං.

චක්ඛු චක්ඛායකතනි: දිට්ඨචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛායකනං. චක්ඛායකනං චක්ඛුචෙව චක්ඛායකතනඤ්ච. ආයතනා සාන්තායකතනි: -පෙ- ආයතනා ධම්මායකතනි: ධම්මායකනං ආයතනතඤ්ච ධම්මායකතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායකනං.

සොකං සොකායකතනි: -පෙ- අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායකනං -පෙ-

ධම්මෝ ධම්මායකතනි: ධම්මායකනං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මෝ ධම්මෝ, න ධම්මායකනං. ධම්මායකනං ධම්මෝ චෙව ධම්මායකතනඤ්ච, ආයතනා චක්ඛායකතනි: චක්ඛායකනං ආයතනතඤ්ච චක්ඛායකතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න චක්ඛායකනං.

ධම්මෝ ධම්මායකතනි: ධම්මායකනං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මෝ ධම්මෝ, න ධම්මායකනං. ධම්මායකනං ධම්මෝ චෙව ධම්මායකතනඤ්ච. ආයතනා සොකායකතනි: -පෙ- ආයතනා මනායකතනි: මනායකනං ආයතනතඤ්ච මනායකතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න මනායකනං.

(ඵමකපදමුලකං චක්ඛං ඛන්ධිකං අසම්මානගොඤ්ඤානං අනුලොමං)

1. ආයතනානි පදං මෙවමඤ්චානි පිටකෙ න දික්ඛෙ.

මනස නොවූයේ මනායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.
මනායතන නොවූයේ මනස නො වේ ද යත්: එසේ යි .

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.
ධම්මායතන නොවූයේ ධර්ම නො වේ ද යත්: ධම්මායතනය
තබා අවශේෂධර්මය ධම්මායතන නො වෙයි. ධර්මය වේ. ධර්මය
ද ධම්මායතනය ද තබා සෙස්ස ධර්ම ද නොව වෙයි. ධම්මා-
යතන ද නො වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂීය යි.)

පදසොධනවාර යි.

3. වස්සය වක්ඛායතන වේ ද යත්: දිවාචක්‍ෂුස ප්‍රඥාචක්‍ෂුස
වක්‍ෂුස යි. වක්ඛායතන නො වේ. වක්ඛායතනය වක්‍ෂුස ද වූයේ ම
වක්ඛායතන ද වේ. ආයතනයේ සොත්තායතන වේ ද යත්: සොත්තා-
යතනය ආයතන ද වූයේ ම සොත්තායතන ද වෙයි. අවශේෂ
ආයතනයේ ආයතන යි. සොත්තායතන නො වේ.

වක්‍ෂුස වක්ඛායතන වේ ද යත්: දිවාචක්‍ෂුස ප්‍රඥාචක්‍ෂුස වක්‍ෂුස යි.
වක්ඛායතන නො වේ වක්ඛායතනය වක්‍ෂුස ද වූයේ ම වක්ඛා-
යතන ද වේ. ආයතනයේ සාත්තායතන වේ ද යත්: ... ආයතනයේ
ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මා-
යතන ද වෙයි. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධම්මායතන
නො වේ.

සොත්තය සොත්තායතන වේ ද යත්: ... අවශේෂ ආයතනයේ
ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ. ...

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය තබා අවශේෂ
ධර්මය ධර්ම යි. ධම්මායතන නො වේ. ධම්මායතනය ධර්ම ද
වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. ආයතනයේ වක්ඛායතන වේ ද යත්:
වක්ඛායතනය ආයතන ද වූයේ ම වක්ඛායතන ද වෙයි. අවශේෂ
ආයතනයේ ආයතන යි. වක්ඛායතන නො වේ.

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය තබා අවශේෂ
ධර්මය ධර්ම යි. ධම්මායතන නො වේ. ධම්මායතනය ධර්ම ද
වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. ආයතනයේ සොත්තායතන වේ ද
යත්: ... ආයතනයේ මනායතන වේ ද යත්: මනායතනය ආයතන
ද වූයේ ම මනායතන ද වෙයි. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි.
මනායතන නො වේ. (අනුලොම යි.)

(නො මුළු වන්හඳු වීසින් එක් එක් පදය මුල් වූ වක්‍රය
බැන්ද යුතු.)

4. න වක්ඛු න වක්ඛායකනනි: ආමන්තා. නායකනා න සොකායකනනි: ආමන්තා.

න වක්ඛු න වක්ඛායකනනි: ආමන්තා. නායකනා න සානායකනනි: ආමන්තා. -පෙ- නායකනා න ධම්මායකනනි: ආමන්තා.

න සොකං න සොකායකනනි: ආමන්තා. නායකනා න වක්ඛායකනං -පෙ- නායකනා න ධම්මායකනනි: ආමන්තා.

න සානං න සානායකනනි: -පෙ- නායකනා න ධම්මායකනනි: ආමන්තා. -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මායකනනි: ආමන්තා. නායකනා න වක්ඛායකනනි: ආමන්තා.

න ධම්මො න ධම්මායකනනි: ආමන්තා. නායකනා න සොකායකනං -පෙ- නායකනා න මනායකනනි: ආමන්තා. (වක්ඛං ඛන්ධනෙතන සබ්බස්ස ආමන්තාති කාතබ්බං - පච්චතීක)

පදසොධන මූලවක්ඛවාරො.

5. වක්ඛු ආයකනනි: ආමන්තා. ආයකනා වක්ඛායකනනි: වක්ඛායකනං ආයකනකෙඤ්ච වක්ඛායකනකඤ්ච. අවසෙසා ආයකනා ආයකනා, න වක්ඛායකනා:

සොකං ආයකනනි: ආමන්තා. -පෙ- සානං - ජිව්තං - කායො රූපං - සංස්කාරං - ගණ්ඨං - රසො - ඵොට්ඨබ්බො - මනො -පෙ-

ධම්මො ආයකනනි: ආමන්තා. ආයකනා ධම්මායකනනි: ධම්මායකනං ආයකනකෙඤ්ච ධම්මායකනකඤ්ච. අවසෙසා ආයකනා ආයකනා, න ධම්මායකනං. (අනුලොම)

6. න වක්ඛු නායකනනි: වක්ඛු. යපෙඤ්ච අවසෙසා ආයකනා න වක්ඛු, ආයකනා. වක්ඛුකඤ්ච ආයකනකඤ්ච යපෙඤ්ච අවසෙසා න ඵෙව වක්ඛු න ච ආයකනා. නායකනා න වක්ඛායකනනි: ආමන්තා.

4. ව්‍යූහය නොවූයේ වක්ඛායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නො වූවාහු සොකායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ව්‍යූහය නොවූයේත් වක්ඛායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු ඝාතායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නොවූවාහු ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සොක නොවූයේ සොකායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු වක්ඛායකන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නොවූවාහු ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සුරාණ නොවූයේ ඝාතායකන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නොවූවාහු ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු වක්ඛායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු සොකායකන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නො වූවාහු මනායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ යි.) (චක්‍රවර්තිය කර්මාන්ත වසින් සියලු තත්ති “ආමන්තා” යනු කළයුතු.)

පදනොධනමුලචක්‍රවාර යි.

5. ව්‍යූහය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයේ වක්ඛායකන වේ ද යත්: වක්ඛායකනය ආයතන ද වූයේ ම වක්ඛායකන ද වේ. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. වක්ඛායකන නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි ... සුරාණය ... ජිහ්වාච ... කායය ... රූපය ... භේදය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍රස්ථව්‍යය ... මනස ...

ධර්මය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයේ ධම්මායකන වේ ද යත්: ධම්මායකනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මායකන ද වේ. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධම්මායකන නො වේ. (අනුලෝම යි.)

6. ව්‍යූහය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: ව්‍යූහය තබා අවශේෂ ආයතන ව්‍යූහය නො වේ. ආයතන යි. ව්‍යූහය ද ආයතන ද තබා අවශේෂය ව්‍යූහය ද නොම වෙයි. ආයතන ද නො වේ. ආයතන නොවූවාහු වක්ඛායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

න සොකං නායකතනනි: සොකං යපෙඤා -පෙ- සානං
යපෙඤා -පෙ- ජිව්‍යං යපෙඤා -පෙ- න ච ආයතනා. නායකතා
න ජිව්‍යායකතනනි: ආමන්‍යා.

න කායො නායකතනනි: ආමන්‍යා. නායකතා න කායාය-
කතනනි: ආමන්‍යා.

න රූපං නායකතනනි: රූපං යපෙඤා -පෙ- සඤ්ඤා යපෙඤා
-පෙ- ගඤ්ඤා යපෙඤා -පෙ- රසං යපෙඤා -පෙ- ඵොට්ඨකං
යපෙඤා -පෙ- න ච ආයතනා. නායකතා න ඵොට්ඨකායකතනනි:
ආමන්‍යා.

න මනො නායකතනනි: මනං යපෙඤා අවසෙසා ආයතනා
න මනො, ආයතනා. මනඤ්ඤා ආයතනඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසා. න
වෙච්චි මනො න ච ආයතනා. නායකතා න මනායකතනනි:
ආමන්‍යා.

න ධම්මො නායකතනනි: ආමන්‍යා. නායකතා න ධම්මා-
යකතනනි: ආමන්‍යා. (පච්චිනික)

සුද්ධායකතවාරො.

චක්ඛු ආයතනනි: ආමන්‍යා. ආයතනා සොකායකතනනි:
සොකායකතං ආයතනඤ්ඤාටි සොකායකතඤ්ඤා, අවසෙසා ආයතනා
ආයතනා, න සොකායකතං.

චක්ඛු ආයතනනි: ආමන්‍යා. ආයතනා සානායකතං -පෙ-
ආයතනා ධම්මායකතනනි: ධම්මායකතං ආයතනඤ්ඤාටි ධම්මාය-
කතඤ්ඤා, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායකතං.

සොකං ආයතනනි: ආමන්‍යා. ආයතනා වක්ඛායකතනනි:
-පෙ- න වක්ඛායකතං -පෙ- ආයතනා ධම්මායකතනනි -පෙ- න
ධම්මායකතං.

සානං ආයතනනි: ආමන්‍යා. ආයතනා චක්ඛායකතනනි:
-පෙ- ආයතනා ධම්මායකතනනි -පෙ- න ධම්මායකතං -පෙ-

ධම්මො ආයතනනි: ආමන්‍යා. ආයතනා වක්ඛායකතං -පෙ-
ආයතනා මනායකතනනි: මනායකතං ආයතනඤ්ඤාටි මනායකතඤ්ඤා,
අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න මනායකතං. (වක්ඛං බ්‍රහ්මචරිකං
අනුලොම)

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයෙක් ආයතන නො වේ ද යත් : ශ්‍රෝත්‍රය තබා ... ස්‍රාණය තබා ... ජීව්වාච තබා ... ආයතනයේ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ජීව්වායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

කාය නොවූයෙක් ආයතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු කායායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

රූප නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත් : රූපය තබා ... ඔබ්දය තබා ... ගන්ධය තබා ... රසය තබා ... ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය තබා ... ආයතනයේ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ඵොට්ඨබ්බායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

මනස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත් : මනස තබා අවශෙෂ ආයතන මනස නො වේ. ආයතන යි. මනස ද ආයතන ද තබා සෙස්ස මනස ද නො ම වෙයි. ආයතන ද නො වේ. ආයතන නො වූවාහු මනායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතන නො වූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ යි.)

භුද්ධායතනවාර යි.

7. චක්‍ෂුස ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ සොත්තායතන වේ ද යත් : සොත්තායතනය ආයතන ද වූයේ ම සොත්තායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. සොත්තායතන නො වේ.

චක්‍ෂුස ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ සානායතන වේ ද යත් : ... ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් :- ධම්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ චක්ඛායතන වේ ද යත් : ... චක්ඛායතන නො වේ. ... ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් : ... ධම්මායතන නො වේ.

ස්‍රාණය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ චක්ඛායතන වේ ද යත් : ... ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් : ... ධම්මායතන නො වේ. ...

ධර්මය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ චක්ඛායතන වේ ද යත් : ... ආයතනයේ මනායතන වේ ද යත් : මනායතනය ආයතන ද වූයේ ම මනායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. මනායතන නො වේ. (වක්‍රය බැන්දයුතු. අනුලොම යි.)

8. න චක්ඛු නායතනනි: චක්ඛුං යපෙඤා අවසෙසා ආයතනා න චක්ඛු, ආයතනා. චක්ඛුඤ්ඤා ආයතනඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු න ච ආයතනා. නායතනා න සොකායතනනි: ආමන්තා.

න චක්ඛු නායතනනි: චක්ඛුං යපෙඤා අවසෙසා ආයතනා න චක්ඛු, ආයතනා. චක්ඛුඤ්ඤා ආයතනඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු න ච ආයතනා. නායතනා න සානායතනං -පෙ- නායතනා න ධම්මායතනනි: ආමන්තා.

න සොකං නායතනනි: සොකං යපෙඤා -පෙ- සානං යපෙඤා -පෙ- ජිව්හං යපෙඤා -පෙ- න ච ආයතනා, නායතනා න ධම්මායතනනි: ආමන්තා.

න කායො නායතනනි: ආමන්තා. නායතනා න චක්ඛායතනනි: ආමන්තා -පෙ- නායතනා න ධම්මායතනනි: ආමන්තා. -පෙ-

න ධම්මො නායතනනි: ආමන්තා. නායතනා න චක්ඛායතනනි: ආමන්තා.

න ධම්මො නායතනනි: ආමන්තා. නායතනා න සොකායතනනි: ආමන්තා. -පෙ- නායතනා න මනායතනනි: ආමන්තා. (චක්ඛං බන්ධිතබ්බං. පච්චනීක).

සුද්ධායතනමූලවක්ඛවාරො.

පඤ්ඤානි නිද්දෙසවාරො නිධ්දිකො.

8. වසෂ්ඨ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: වසෂ්ඨ තබා අවශේෂ ආයතන වසෂ්ඨ නො වෙයි. ආයතන යි. වසෂ්ඨ ද ආයතන ද තබා සෙස්ස වසෂ්ඨ ද නොම වෙයි. ආයතනයෝ ද නො ද වෙත්. ආයතන නොවූවාහු සොකායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

වසෂ්ඨ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: වසෂ්ඨ තබා අවශේෂ ආයතන වසෂ්ඨ නො වෙයි. ආයතන යි. වසෂ්ඨ ද ආයතන ද තබා සෙස්ස වසෂ්ඨ ද නොම වෙයි. ආයතනයෝ ද නො ද වෙත්. ආයතන නොවූවාහු සානායකන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නො වූවාහු ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රොත්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: ශ්‍රොත්‍රය තබා ... ස්‍රාණය තබා ... ජිභ්වාච තබා ... ආයතනයෝ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

කාය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නො වූවාහු ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ...

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු සොකායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නොවූවාහු මනායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. (චත්‍රය බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යනික යි.)

ඉද්ධායකනමුලචත්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාර නිමි.

පඤ්ඤාතී උද්දෙසවාරො

1. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣතිති : සවිකල්පිකානං අසොකකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සොකායතනං උපපජ්ඣති. සවිකල්පිකානං සසොකකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වක්ඛායතනානු උපපජ්ඣති. සොකායතනානු උපපජ්ඣති.

යසං වා පන සොකායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : සසොකකානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං සොකායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සසොකකානං සවිකල්පිකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං සොකායතනානු උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනානු උපපජ්ඣති.

2. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති : සවිකල්පිකානං අසොකකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති. සවිකල්පිකානං අඝානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වක්ඛායතනානු උපපජ්ඣති, ඝානායතනානු උපපජ්ඣති.

යසං වා පන ඝානායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : සඝානකානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සඝානකානං සවිකල්පිකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ඝානායතනානු උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනානු උපපජ්ඣති.

3. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

යසං වා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : සරූපකානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සවිකල්පිකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායතනානු උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනානු උපපජ්ඣති.

4. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

යසං වා පන මනායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : සමිත්තකානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සවිකල්පිකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායතනානු උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනානු උපපජ්ඣති.

ප්‍රඥප්ති උද්දේශවාර

1. යමකුට වක්ඛායකතය උපදී නම් ඔහුට සොත්තායකත උපදී ද යත් : ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට වක්ඛායකතය උපදී. ඔවුනට සොත්තායකතය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට වක්ඛායකතය ද උපදී. සොත්තායකතය ද උපදී.

තවද යමකුට සොත්තායකතය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකතය උපදී ද යත් : කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට සොත්තායකතය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායකතය නො ද උපදී. කන් ඇතිව ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට සොත්තායකතය ද උපදී. වක්ඛායකතය ද උපදී.

2. යමකුට වක්ඛායකතය උපදී නම් ඔහුට ඝණායකතය උපදී ද යත් : ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට වක්ඛායකතය උපදී. ඔවුනට ඝණායකතය නො ද උපදී. ඇස් ඇතිව නැහැ ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට වක්ඛායකතය ද උපදී. ඝණායකතය ද උපදී.

තවද යමකුට ඝණායකතය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකතය උපදී ද යත් : නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට ඝණායකතය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායකතය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට ඝණායකතය ද උපදී. වක්ඛායකතය ද උපදී.

3. යමකුට වක්ඛායකතය උපදී නම් ඔහුට රූපායකතය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකතය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකතය උපදී ද යත් : රූ ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට රූපායකතය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායකතය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට රූපායකතය ද උපදී. වක්ඛායකතය ද උපදී.

4. යමකුට වක්ඛායකතය උපදී නම් ඔහුට මනායකතය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට මනායකතය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකතය උපදී ද යත් : සිත් ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට මනායකතය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායකතය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට මනායකතය ද උපදී. වක්ඛායකතය ද උපදී.

5. යඤ්ඤ වක්ඛායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ ධම්මායකනං උපපජ්ඣතිති : ආමනායා.

යඤ්ඤ වා පන ධම්මායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ වක්ඛායකනං උපපජ්ඣතිති : අවික්ඛායකනං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායකනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායකනං උපපජ්ඣති, සවික්ඛායකනං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායකනාභි උපපජ්ඣති. වක්ඛායකනාභි උපපජ්ඣති. වක්ඛායකනාභි උපපජ්ඣති.

6. යඤ්ඤ ඝාතායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ රූපායකනං උපපජ්ඣතිති : ආමනායා.

යඤ්ඤ වා පන රූපායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ ඝාතායකනං උපපජ්ඣතිති : සරූපකානං අඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායකනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝාතායකනං උපපජ්ඣති. සඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායකනාභි උපපජ්ඣති, ඝාතායකනාභි උපපජ්ඣති.

7. යඤ්ඤ ඝාතායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ මනායකනං උපපජ්ඣතිති : ආමනායා.

යඤ්ඤ වා පන මනායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ ඝාතායකනං උපපජ්ඣතිති : සවික්ඛකානං අඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායකනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝාතායකනං උපපජ්ඣති. සඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායකනාභි උපපජ්ඣති, ඝාතායකනාභි උපපජ්ඣති.

8. යඤ්ඤ ඝාතායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ ධම්මායකනං උපපජ්ඣතිති : ආමනායා.

යඤ්ඤ වා පන ධම්මායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ ඝාතායකනං උපපජ්ඣතිති : අඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායකනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ඝාතායකනං උපපජ්ඣති, සඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායකනාභි උපපජ්ඣති, ඝාතායකනාභි උපපජ්ඣති. (ඝාතායකනාභි උපපජ්ඣති)

9. යඤ්ඤ රූපායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ මනායකනං උපපජ්ඣතිති : අවික්ඛකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායකනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායකනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං සවික්ඛකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායකනාභි උපපජ්ඣති, මනායකනාභි උපපජ්ඣති.

යඤ්ඤ වා පන මනායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ රූපායකනං උපපජ්ඣතිති : අරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායකනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායකනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛකානං සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායකනාභි උපපජ්ඣති, රූපායකනාභි උපපජ්ඣති.

5. යමකුට චක්‍රායතනය උපදී නම් ඔහුට ධර්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධර්මායතනය උපදී නම් ඔහුට චක්‍රායතනය උපදී ද යත් : ඇස් නැති වී උපද්‍රාවා ඔවුනට ධර්මායතනය උපදී. ඔවුනට චක්‍රායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වී උපද්‍රාවා ඔවුනට ධර්මායතනය ද උපදී. චක්‍රායතනය ද උපදී. (චක්‍රායතන මූලක යි.)

6. යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත් : රූ ඇති වූ නැහැ නැති වූ උපද්‍රාවා ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වූ උපද්‍රාවා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී. ඝාතායතනය ද උපදී.

7. යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත් : සිත් ඇතිවූ නැහැ නැතිවූ උපද්‍රාවා ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වූ උපද්‍රාවා ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. ඝාතායතනය ද උපදී.

8. යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට ධර්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධර්මායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත් : නැහැ නැතිවූ උපද්‍රාවා ඔවුනට ධර්මායතනය උපදී. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වූ උපද්‍රාවා ඔවුනට ධර්මායතනය ද උපදී. ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතන මූලක යි.)

9. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත් : සිත් නැති වූ උපද්‍රාවා ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති වූ සිත් ඇති වූ උපද්‍රාවා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී.

තවද යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත් : රූ නැති වූ උපද්‍රාවා ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති වූ රූ ඇති වූ උපද්‍රාවා ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී.

10. යක්ඛ රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තං.

යක්ඛ වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : අරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ව තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, රූපායතනාණි උපපජ්ඣති. (රූපායතනවූලකං)

11. යක්ඛ මනායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තං.

යක්ඛ වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති : අවික්ඛකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, මනායතනාණි උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුගලෙ මනායතනවූලකං)

12. යස්මි වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්මි සොකායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

යස්මි වා පන සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්මි වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

13. යස්මි වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්මි ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති : රූපාවච්ඡරෙ තස්මි වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තස්මි ඝානායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවච්ඡරෙ තස්මි වක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති, ඝානායතනාණි උපපජ්ඣති.

යස්මි වා පන ඝානායතනං උපපජ්ඣති, තස්මි වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

14. යස්මි වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්මි රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

යස්මි වා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස්මි වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : අසංකප්පකානං තස්මි රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තස්මි වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරෙ තස්මි රූපායතනාණි උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති.

15. යස්මි වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්මි මනායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

යස්මි වා පන මනායතනං උපපජ්ඣති, තස්මි වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : අරූපෙ තස්මි මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තස්මි වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරෙ තස්මි මනායතනාණි උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති.

10. යම්කුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: රූ නැතිවූ උපද්ධා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇතිවූ උපද්ධා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

11. යම්කුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: යිත් නැතිවූ උපද්ධා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. යිත් ඇතිවූ උපද්ධා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක යි.) අනුලොම පුද්ගල යි.)

12. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි සොත්තායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සොත්තායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

13. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි වක්ඛායතනය උපදී. එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි වක්ඛායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී.

තවද යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

14. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: අසංඥසත්ව වූ එහි රූපායතනය උපදී. එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි රූපායතනය ද උපදී. වක්ඛායතනය ද උපදී.

15. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: අරූප වූ එහි මනායතනය උපදී. එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි මනායතනය ද උපදී. වක්ඛායතනය ද උපදී.

16. යත් චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති, තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්සා.

යත් වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තත් චක්ඛියතනං උපපජ්ඣතිති : අසඤ්ඤාසංකත අරූපෙ තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තත් චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තත් ධම්මායතනනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, චක්ඛියතනනඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (චක්ඛියතන මූලකං)

17. යත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්සා.

යත් වා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති, තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති : රූපාවචරෙ තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, කාමාවචරෙ තත් රූපායතනනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ඝාතායතනනඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

(යත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තත් මිත්තායතනං ධම්මායතනං ච එතස්සදිස්සං, නානා නත්ථි. උපරි පන වාරසංඝේඛි¹පො භොතිති ජාතියඛිං.)

18. යත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්සා.

යත් වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති : රූපාවචරෙ, අරූපාවචරෙ තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරෙ තත් ධම්මායතනනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ඝාතායතනනඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (ඝාතායතන මූලකං)

19. යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, තත් මිත්තායතනං උපපජ්ඣතිති : අසඤ්ඤාසංකත තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තත් මිත්තායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තත් රූපායතනනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මිත්තායතනනඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

යත් වා පන මිත්තායතනං උපපජ්ඣති, තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : අරූපෙ තත් මිත්තායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තත් මිත්තායතනනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනනඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

1. උපරිවාරෙ සංඝේඛිපො - සත. උපරිවාරෙ සංඝේඛිපං - සමු.

16. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් එහි ධම්මායකනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපදී නම් එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : අසංඤ්ඤා වූ ද අරූප වූ ද එහි ධම්මායකනය උපදී. එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි ධම්මායකනය ද උපදී. වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකනවූලක යි.)

17. යම් තැනෙක ඝානායකනය උපදී නම් එහි රූපායකනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක රූපායකනය උපදී නම් එහි ඝානායකනය උපදී ද යත් : රූපාවචර වූ එහි රූපායකනය උපදී. එහි ඝානායකනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි රූපායකනය ද උපදී. ඝානායකනය ද උපදී.

(යම් තැනෙක ඝානායකනය උපදී නම් එහි මනායකනය ද ධම්මායකනය ද එක් බ්‍රහ්මය. වෙනසක් නැති. ඔක්තෙහි වනාහි වාරසංකේතය වේ ය යි දනගුතු.)

18. යම් තැනෙක ඝානායකනය උපදී නම් එහි ධම්මායකනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපදී නම් එහි ඝානායකනය උපදී ද යත් : රූපාවචර වූ ද අරූපාවචර වූ ද එහි ධම්මායකනය උපදී. එහි ඝානායකනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි ධම්මායකනය ද උපදී. ඝානායකනය ද උපදී. (ඝානායකනවූලක යි.)

19. යම් තැනෙක රූපායකනය උපදී නම් එහි මනායකනය උපදී ද යත් : අසංඤ්ඤා වූ එහි රූපායකනය උපදී. එහි මනායකනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි රූපායකනය ද උපදී. මනායකනය ද උපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායකනය උපදී නම් එහි රූපායකනය උපදී ද යත් : අරූප වූ එහි මනායකනය උපදී. එහි රූපායකනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි මනායකනය ද උපදී. රූපායකනය ද උපදී.

21. යළි රූපායතන උපායයක්, තවත් බලවේගයක් උපායයක්: ආමාණය.

යළි වා පන බලවේගයක් උපායයක්, තවත් රූපායතන උපායයක්: අරුත තවත් බලවේගයක් උපායයක්, නො ව තවත් රූපායතන උපායයක්. පසුවැඩිකාර අසාදනයකට බලවේගයකට උපායයක්, රූපායතන උපායයක්. (රූපායතන මූලාශ්‍රය)

22. යළි මනායතන උපායයක් තවත් බලවේගයක් උපායයක්: ආමාණය.

යළි වා පන බලවේගයක් උපායයක්, තවත් මනායතන උපායයක්: අසාදනයකට තවත් බලවේගයක් උපායයක්, නො ව තවත් මනායතන උපායයක්, ව්‍යවස්ථාපිත පසුවැඩිකාර තවත් බලවේගයකට උපායයක්, මනායතන උපායයක්. (අනුලෝම භික්ෂු මනායතන මූලාශ්‍රය)

23. යහපත් යළි විකල්පයක් උපායයක්, තවත් යහපත් යහපත් උපායයක්: සම්ප්‍රදායික අනුකූලතාවයක් උපායයක් තවත් විකල්පයක් උපායයක්, නො ව තවත් යහපත් යහපත් උපායයක්. සම්ප්‍රදායික සමාජයක් උපායයක් තවත් විකල්පයකට උපායයක්, යහපත් යහපත් උපායයක්.

යහපත් වා පන යළි යහපත් යහපත් උපායයක්, තවත් යහපත් යහපත් උපායයක්: සමාජයක් අනුකූලතාවයක් උපායයක් තවත් යහපත් යහපත් උපායයක්, නො ව තවත් යහපත් යහපත් උපායයක්. සමාජයක් සම්ප්‍රදායිකතාවයක් තවත් යහපත් යහපත් උපායයක්, විකල්පයකට උපායයක්. (සම්ප්‍රදායික, යහපත් සිද්ධි)

24. යහපත් යළි මනායතන උපායයක්, තවත් බලවේගයක් උපායයක්: ආමාණය.

යහපත් වා පන යළි බලවේගයක් උපායයක්, තවත් මනායතන උපායයක්: අනුකූලතාවයක් උපායයක් තවත් බලවේගයක් උපායයක්, නො ව තවත් මනායතන උපායයක්. සම්ප්‍රදායිකතාවයක් තවත් බලවේගයකට උපායයක්, මනායතන උපායයක්. (අනුලෝම පුනරුත්ථාපය)

1. යහපත් සිද්ධි - මරණ. යහපත් සිද්ධි - සත්‍ය.

21. යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත් : අරූප වූ එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාර වූ ද අසංඤ්ඤා වූ ද එහි ධම්මායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

22. යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත් : අසංඤ්ඤා වූ එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි මනායතනය නො ද උපදී. චතුරොකාර වූ ද පඤ්චොකාර වූ ද එහි ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (මනායතන-මූලක යි. අනුලොමාවකාශ යි.)

23. යම්කුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය උපදී ද යත් : ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපද්දා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපද්දා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී. සොත්තායතනය ද උපදී.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත් : කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්දා ඔවුනට එහි සොත්තායතනය උපදී. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව උපද්දා ඔවුනට එහි සොත්තායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී. (සංක්ෂිප්ත යි. යස්සකය ද සමාන යි.)

24. යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතන උපදී ද යත් : සිත් නැති ව උපද්දා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපද්දා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

25. යහ්‍ය වක්‍රියයතනං නුපප්පති, තස්‍ය සොකායතනං නුපප්පතිති : අවික්‍රියානං සසොකතානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්‍රියයතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං සොකායතනං නුපප්පති. සංකේතසං වචනානං, අවික්‍රියානං අසොකතානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්‍රියයතනාදි නුපප්පති, සොකායතනාදි නුපප්පති.

යහ්‍ය වා පන සොකායතනං නුපප්පති, තස්‍ය වක්‍රියයතනං නුපප්පතිති : අසොකතානං අවික්‍රියානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොකායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං වක්‍රියයතනං නුපප්පති. සංකේතසං වචනානං, අසොකතානං අවික්‍රියානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොකායතනාදි නුපප්පති, වක්‍රියයතනාදි නුපප්පති.

26. යහ්‍ය වක්‍රියයතනං නුපප්පති, තස්‍ය සාන්‍යයතනං නුපප්පතිති : අවික්‍රියානං සසාන්‍යතානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්‍රියයතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං සාන්‍යයතනං නුපප්පති. සංකේතසං වචනානං, අවික්‍රියානං අසාන්‍යතානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්‍රියයතනාදි නුපප්පති, සාන්‍යයතනාදි නුපප්පති.

යහ්‍ය වා පන සාන්‍යයතනං නුපප්පති, තස්‍ය වක්‍රියයතනං නුපප්පතිති : අසාන්‍යතානං අවික්‍රියානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සාන්‍යයතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං වක්‍රියයතනං නුපප්පති. සංකේතසං වචනානං, අසාන්‍යතානං අවික්‍රියානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සාන්‍යයතනාදි නුපප්පති, වක්‍රියයතනාදි නුපප්පති.

27. යහ්‍ය වක්‍රියයතනං නුපප්පති, තස්‍ය රූපයතනං නුපප්පතිති : අවික්‍රියානං සරූපතානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්‍රියයතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං රූපයතනං නුපප්පති. සංකේතසං වචනානං, අරූපතානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්‍රියයතනාදි නුපප්පති, රූපයතනාදි නුපප්පති.

යහ්‍ය වා පන රූපයතනං නුපප්පති, තස්‍ය වක්‍රියයතනං නුපප්පතිති : ආමන්‍යා.

28. යහ්‍ය වක්‍රියයතනං නුපප්පති, තස්‍ය මනායතනං නුපප්පතිති : අවික්‍රියානං සවික්‍රියතානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්‍රියයතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං මනායතනං නුපප්පති. සංකේතසං වචනානං අවික්‍රියතානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්‍රියයතනාදි නුපප්පති, මනායතනාදි නුපප්පති.

යහ්‍ය වා පන මනායතනං නුපප්පති, තස්‍ය වක්‍රියයතනං නුපප්පතිති : ආමන්‍යා.

25. යම්කුට වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට සොකායතනය තුපදී ද යත්: ඇස් නැති වූ කන් ඇති වූ උපද්ධා ඔවුනට වක්ඛයතනය තුපදී. ඔවුනට සොකායතනය නො ද තුපදී. චූෂ්ඨ වන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වූ කන් නැති වූ උපද්ධා වූනට ද සි ඔවුනට වක්ඛයතනය ද තුපදී. සොකායතනය ද තුපදී.

තවද යම්කුට සොකායතනය තුපදී නම් ඔහුට වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: කන් නැති වූ ඇස් ඇති වූ උපද්ධා ඔවුනට සොකායතනය තුපදී. ඔවුනට වක්ඛයතනය නො ද තුපදී. චූෂ්ඨ වන්තා වූ සියල්ලනට ද කන් නැති වූ ඇස් නැති වූ උපද්ධා වූනට ද සි ඔවුනට සොකායතනය ද තුපදී. වක්ඛයතනය ද තුපදී.

26. යම්කුට වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට සාන්තයතනය තුපදී ද යත්: ඇස් නැති වූ නැහැ ඇති වූ උපද්ධා ඔවුනට වක්ඛයතනය තුපදී. ඔවුනට සාන්තයතනය නො ද තුපදී. චූෂ්ඨ වන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වූ නැහැ නැති වූ උපද්ධා වූනට ද සි ඔවුනට වක්ඛයතනය ද තුපදී. සාන්තයතනය ද තුපදී.

තවද යම්කුට සාන්තයතනය තුපදී නම් ඔහුට වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: නැහැ නැති වූ ඇස් ඇති වූ උපද්ධා ඔවුනට සාන්තයතනය තුපදී. ඔවුනට වක්ඛයතනය නො ද තුපදී. චූෂ්ඨ වන්තා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති වූ ඇස් නැති වූ උපද්ධා වූනට ද සි ඔවුනට සාන්තයතනය ද තුපදී. වක්ඛයතනය ද තුපදී.

27. යම්කුට වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායතනය තුපදී ද යත්: ඇස් නැති වූ රූ ඇති වූ උපද්ධා ඔවුනට වක්ඛයතනය තුපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුපදී. චූෂ්ඨ වන්තා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වූ උපද්ධා වූනට ද සි ඔවුනට වක්ඛයතනය ද තුපදී. රූපායතනය ද තුපදී.

තවද යම්කුට රූපායතනය තුපදී නම් ඔහුට වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

28. යම්කුට වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට මනායතනය තුපදී ද යත්: ඇස් නැති වූ සිත් ඇති වූ උපද්ධා ඔවුනට වක්ඛයතනය තුපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද තුපදී. චූෂ්ඨ වන්තා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වූ උපද්ධා වූනට ද සි ඔවුනට වක්ඛයතනය ද තුපදී. මනායතනය ද තුපදී.

තවද යම්කුට මනායතනය තුපදී නම් ඔහුට වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

29. යස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පතිති: අවික්ඛායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නුපප්පති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

30. යස්ස සාන්තායතනං නුපප්පති තස්ස රූපායතනං නුපප්පතිති: අසාන්තානං සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සාන්තායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං චචන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සාන්තායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, රූපායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යස්ස චා පන රූපායතනං නුපප්පති තස්ස සාන්තායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තා.

31. යස්ස සාන්තායතනං නුපප්පති තස්ස මනායතනං නුපප්පතිති: අසාන්තානං සවික්ඛායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සාන්තායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං මනායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං චචන්තානං, අවික්ඛායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සාන්තායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, මනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යස්ස චා පන මනායතනං නුපප්පති තස්ස සාන්තායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තා.

32. යස්ස සාන්තායතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පතිති: අසාන්තානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සාන්තායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පති, සබ්බෙසං චචන්තානං තෙසං සාන්තායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නුපප්පති තස්ස සාන්තායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තා. (සාන්තායතනමූලකං)

33. යස්ස රූපායතනං නුපප්පති තස්ස මනායතනං නුපප්පතිති: අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං මනායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං චචන්තානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, මනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යස්ස චා පන මනායතනං නුපප්පති තස්ස රූපායතනං නුපප්පතිති: අවික්ඛායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පති, සබ්බෙසං චචන්තානං තෙසං මනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, රූපායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

29. යම්කුට චක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය තුපදී ද යත්: ඇස් නැතිවූ උපදාංග ඔවුනට චක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ථත්තා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය ද තුපදී. ධම්මායකනය ද තුපදී.

තවද යම්කුට ධම්මායකනය තුපදී නම් ඔහුට චක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායකනවූලකය යි.)

30. යම්කුට ඝාණායකනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායකනය තුපදී ද යත්: නැහැ නැතිවූ රූ ඇතිව උපදාංග ඔවුනට ඝාණායකනය තුපදී. ඔවුනට රූපායකනය නො ද තුපදී. ව්‍යුත්ථත්තා වූ සියල්ලනට ද රූ නැතිව උපදානවුනට දෙසි ඔවුනට ඝාණායකනය ද තුපදී. රූපායකනය ද තුපදී.

තවද යම්කුට රූපායකනය තුපදී නම් ඔහුට ඝාණායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

31. යම්කුට ඝාණායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය තුපදී ද යත්: නැහැ නැතිවූ සිත් ඇතිවූ උපදාංග ඔවුනට ඝාණායකනය තුපදී. ඔවුනට මනායකනය නො ද තුපදී. ව්‍යුත්ථත්තා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැතිව උපදානවුනට දෙසි ඔවුනට ඝාණායකනය ද තුපදී. මනායකනය ද තුපදී.

තවද යම්කුට මනායකනය තුපදී නම් ඔහුට ඝාණායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

32. යම්කුට ඝාණායකනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය තුපදී ද යත්: නැහැ නැතිවූ උපදාංග ඔවුනට ඝාණායකනය තුපදී. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ථත්තා වූ ඔවුනට ඝාණායකනය ද තුපදී. ධම්මායකනය ද තුපදී.

තවද යම්කුට ධම්මායකනය තුපදී නම් ඔහුට ඝාණායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි. (ඝාණායකනවූලකය යි.)

33. යම්කුට රූපායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය තුපදී ද යත්: රූ නැතිව උපදාංග ඔවුනට රූපායකනය තුපදී. ඔවුනට මනායකනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ථත්තා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද තුපදී. මනායකනය ද තුපදී.

තවද යම්කුට මනායකනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායකනය තුපදී ද යත්: සිත් නැතිව උපදාංග ඔවුනට මනායකනය තුපදී. ඔවුනට රූපායකනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ථත්තා වූ ඔවුනට මනායකනය ද තුපදී. රූපායකනය ද තුපදී.

34. යසං රූපායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුපාජ්ඣතිති: අරූපකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං රූපායතනං නුපාජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපාජ්ඣති, සබ්බෙසං වචනානාං, තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා. (රූපායතනවූලකං)

35. යසං මනායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුපාජ්ඣතිති: අවික්ඛානානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං මනායතනං නුපාජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපාජ්ඣති, සබ්බෙසං වචනානාං තෙසං මනායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා. (මනායතනවූලකං—පට්ඨනික පුඤ්ඤ.)

36. යස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස සොකායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොකායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා.

37. යස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස සානායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සානායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣතිති: රූපාවච්ඡෙද තස්ස සානායතනං නුපාජ්ඣති, නො ච තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති. අසඤ්ඤාසංකො අරූපෙ තස්ස සානායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති.

38. යස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුපාජ්ඣතිති: අසඤ්ඤාසංකො තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති, නො ච තස්ස රූපායතනං නුපාජ්ඣති. අරූපෙ තස්ස චක්ඛායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා.

39. යස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුපාජ්ඣතිති: අරූපෙ තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති, නො ච තස්ස මනායතනං නුපාජ්ඣති. අසඤ්ඤාසංකො තස්ස චක්ඛායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා.

34. යමකුට රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුළදී ද යත්: රූ නැතිව උපද්ධා ඔවුනට රූපායතනය තුළදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළදී. සියලු ව්‍යුත්පන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද තුළදී. ධම්මායතනය ද තුළදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළදී නම් ඔහුට රූපායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලකය යි.)

35. යමකුට මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුළදී ද යත්: සිත් නැතිව උපද්ධා ඔවුනට මනායතනය තුළදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළදී. සියලු ව්‍යුත්පන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද තුළදී. ධම්මායතනය ද තුළදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික සුද්ධල යි—මනායතනමූලක යි.)

36. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් එහි සොකායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සොකායකනය තුළදී නම් එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

37. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් එහි ඝානායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ඝානායකනය තුළදී නම් එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි ඝානායකනය තුළදී. එහි වක්ඛායකනය නො ද තුළදී. අසංඝසක වූ අරූප වූ එහි ඝානායකනය ද තුළදී. වක්ඛායකනය ද තුළදී.

38. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් එහි රූපායතනය තුළදී ද යත්: අසංඝසක වූ එහි වක්ඛායකනය තුළදී. එහි රූපායතනය නො ද තුළදී. අරූප වූ එහි වක්ඛායකනය ද තුළදී. රූපායතනය ද තුළදී.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය තුළදී නම් එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

39. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් එහි මනායකනය තුළදී ද යත්: අරූප වූ එහි වක්ඛායකනය තුළදී. එහි මනායකනය නො ද තුළදී. අසංඝසක වූ එහි වක්ඛායකනය ද තුළදී. මනායකනය ද තුළදී.

තවද යම් තැනෙක මනායකනය තුළදී නම් එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

40. යස් චක්ඛියතනං තුප්පජ්ඣි තස් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣිති : උප්පජ්ඣි.

යස් වා පන ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣි තස් චක්ඛියතනං තුප්පජ්ඣිති : නත්ථී. (චක්ඛියතනමූලකං)

41. යස් ඝනායතනං තුප්පජ්ඣි තස් රූපායතනං තුප්පජ්ඣිති : රූපාවච්ඡෙර තස් ඝනායතනං තුප්පජ්ඣි, නො ච තස් රූපායතනං තුප්පජ්ඣි. අරූපෙ තස් ඝනායතනාභි තුප්පජ්ඣි, රූපායතනාභි තුප්පජ්ඣි.

යස් වා පන රූපායතනං තුප්පජ්ඣි තස් ඝනායතනං තුප්පජ්ඣිති : ආමන්සා.

42. යස් ඝනායතනං තුප්පජ්ඣි තස් මනායතනං තුප්පජ්ඣිති : රූපාවච්ඡෙර අරූපාවච්ඡෙර තස් ඝනායතනං තුප්පජ්ඣි. නො ච තස් මනායතනං තුප්පජ්ඣි. අසඤ්ඤාසංකතා තස් ඝනායතනාභි තුප්පජ්ඣි, මනායතනාභි තුප්පජ්ඣි.

යස් වා පන මනායතනං තුප්පජ්ඣි තස් ඝනායතනං තුප්පජ්ඣිති : ආමන්සා.

43. යස් ඝනායතනං තුප්පජ්ඣි තස් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣිති : උප්පජ්ඣි.

යස් වා පන ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣි තස් ඝනායතනං තුප්පජ්ඣිති : නත්ථී. (ඝනායතනමූලකං)

44. යස් රූපායතනං තුප්පජ්ඣි තස් මනායතනං තුප්පජ්ඣිති : උප්පජ්ඣි.

යස් වා පන මනායතනං තුප්පජ්ඣි තස් රූපායතනං තුප්පජ්ඣිති : උප්පජ්ඣි.

45. යස් රූපායතනං තුප්පජ්ඣි තස් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣිති : උප්පජ්ඣි.

යස් වා පන ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣි තස් රූපායතනං තුප්පජ්ඣිති : නත්ථී. (රූපායතනමූලකං)

46. යස් මනායතනං තුප්පජ්ඣි, තස් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣිති : උප්පජ්ඣි.

යස් වා පන ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣි තස් මනායතනං තුප්පජ්ඣිති : නත්ථී. (මනායතනමූලකං—පච්චිනික මිකාස.)

40. යම් තැනෙක වක්ෂායතනය තුළදී නම් එහි ධම්මායතනය තුළදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළදී නම් එහි වක්ෂා-
යතනය තුළදී ද යත්: නැති. (වක්ෂායතනවූලක යි.)

41. යම් තැනෙක ඝානායතනය තුළදී නම් එහි රූපායතනය තුළදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි ඝානායතනය තුළදී. එහි රූපා-
යතනය නො ද තුළදී. අරූප වූ එහි ඝානායතනය ද තුළදී. රූපා-
යතනය ද තුළදී.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය තුළදී නම් එහි ඝානායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

42. යම් තැනෙක ඝානායතනය තුළදී නම් එහි මනායතනය තුළදී ද යත්: රූපාවචර වූ අරූපාවචර වූ එහි ඝානායතනය තුළදී. එහි මනායතනය නො ද තුළදී. අසංඤ්ඤා වූ එහි ඝානායතනය ද තුළදී. මනායතනය ද තුළදී.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය තුළදී නම් එහි ඝානායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

43. යම් තැනෙක ඝානායතනය තුළදී නම් එහි ධම්මායතනය තුළදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළදී නම් එහි ඝානා-
යතනය තුළදී ද යත්: නැති. (ඝානායතනවූලක යි.)

44. යම් තැනෙක රූපායතනය තුළදී නම් එහි මනායතනය තුළදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය තුළදී නම් එහි රූපායතනය තුළදී ද යත්: උපදී.

45. යම් තැනෙක රූපායතනය තුළදී නම් එහි ධම්මායතනය තුළදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළදී නම් එහි රූපායතනය තුළදී ද යත්: නැති. (රූපායතනවූලක යි.)

46. යම් තැනෙක මනායතනය තුළදී නම් එහි ධම්මායතනය තුළදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළදී නම් එහි මනායතනය තුළදී ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යන්තාවකාශ යි—මනායතනවූලක යි.)

47. යස්ස යත්ථ චක්ඛියතනං නුපප්පති තස්ස තත්ථ සොකායතනං නුපප්පතිති: අවික්ඛිකානං සසොකකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛියතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තත්ථ සොකායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං වචන්තානං අවික්ඛිකානං අසොකකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛියතනානු නුපප්පති. සොකායතනානු නුපප්පති.

යස්ස වා පන යත්ථ සොකායතනං නුපප්පති තස්ස තත්ථ චක්ඛියතනං නුපප්පතිති: අසොකකානං සවික්ඛිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොකායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛියතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං වචන්තානං අසොකකානං අවික්ඛිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොකායතනානු නුපප්පති, චක්ඛියතනානු නුපප්පති -පෙ-

48. යස්ස යත්ථ මනායතනං නුපප්පති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නුපප්පතිති: අවික්ඛිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං වචන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනානු නුපප්පති. ධම්මායතනානු නුපප්පති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නුපප්පති තස්ස තත්ථ මනායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තා. (පච්චිනික පුග්ගලොකාස.)

පච්චිප්පනවාරො.

49. යස්ස චක්ඛියතනං උපපජ්ජත්ථ තස්ස සොකායතනං උපපජ්ජන්තානු: අමන්තා.

යස්ස වා පන සොකායතනං උපපජ්ජත්ථ තස්ස චක්ඛියතනං උපපජ්ජන්තානු: ආමන්තා.

50. යස්ස චක්ඛියතනං උපපජ්ජත්ථ තස්ස ඝනායතනං -පෙ- රූපායතනං මනායතනං, ධම්මායතනං, උපපජ්ජන්තානු: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ජත්ථ තස්ස චක්ඛියතනං උපපජ්ජන්තානු: ආමන්තා.

51. යස්ස ඝනායතනං -පෙ- රූපායතනං, මනායතනං, උපපජ්ජත්ථ තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ජන්තානු: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ජත්ථ තස්ස මනායතනං උපපජ්ජන්තානු: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

47. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි සොතායකනය තුපදී ද යත්: ඇස් නැති ව කන් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට එහි සොතායකනය නො ද තුපදී. ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව කන් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී, සොතායකනය ද තුපදී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: කන් නැති ව ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි සොතායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නොද තුපදී. ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද කන් නැති ව ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොතායකනය ද තුපදී, වක්ඛායකනය ද තුපදී ...

48. යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුපදී ද යත්: සිත් නැති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද තුපදී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාධිකාශ යි.)

ප්‍රකූෂ්පත්තවාර යි.

49. යමකුට වක්ඛායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොතායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

50. යමකුට වක්ඛායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට ඝානායකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

51. යමකුට ඝානායකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

52. යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති -පෙ-

[යස්කං පච්චුප්පනෙසංඝි අතිතෙපි අනාගතෙපි පච්චුප්පනකායීතෙපි පච්චුප්පනකායාගතෙපි අතිතානාගතෙපි සංඛිතස්ස සද්ධිං උපපජ්ඣති. උපපජ්ඣාති නාමං අතිරෙකං කාතංඛං (අනුලොම ඔකාසං.)

53. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස් සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං.

54. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣාති: රූපාවචරානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ව තෙසං තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති, කාමාවචරානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති, ඝානායතනාණි උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස් ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං.

55. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣාති: අසංඝාතෙසං තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, පඤ්චොක්කාරානං තෙසං තස්ස රූපායතනාණි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති.

56. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣාති: අරූපානං තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ව තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, පඤ්චොක්කාරානං තෙසං තස්ස මනායතනාණි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති.

57. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං.

52. යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම් ...

[යක්කය ප්‍රකූත්පන්නයෙහි දු අතිතයෙහි දු අනාගතයෙහි දු ප්‍රකූත්පන්නාතිතයෙහි දු ප්‍රකූත්පන්නානාගතයෙහි දු අතිතානාගත-
යෙහි දු යන සියලු තත්ති සමාන වේ. උපපජ්ඣි, උපපජ්ඣං යන
නාමය අතිරෙක කළයුතු යි.] (අනුලොමාවකාශ යි.)

53. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි සොත්තයතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොත්තයතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

54. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි ඝාතයතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට
එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතයතනය නො
ද උපන්නේ ය, කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද
උපන්නේ ය, ඝාතයතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතයතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

55. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි රූපයතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපයතනය උපන්නේ නම් ඔහුට
එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඥාභව වූ ඔවුනට එහි
රූපයතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද
උපන්නේ ය, පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි රූපයතනය ද උපත්-
තේ ය, වක්ඛයතනය ද උපන්නේ යි.

56. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම් ඔහුට
එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට
එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය
උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද උපන්නේ ය,
පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය,
වක්ඛයතනය ද උපන්නේ යි.

57. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි ධම්මයතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යසස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣාති : අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣත්. පඤ්ඤාවොක්ඛාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤ උපපජ්ඣත් වක්ඛායතනාඤ්ඤ උපපජ්ඣත්. (වක්ඛායතනවූලකං.)

58. යසස යත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣාති : ආමන්තා.

යසස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣාති : රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣත්. කාමාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤ උපපජ්ඣත්, ඝාතායතනාඤ්ඤ උපපජ්ඣත්.

59. යසස යත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣාති : ආමන්තා.

යසස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣාති : රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං, තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣත්. කාමාවචරානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤ උපපජ්ඣත්, ඝාතායතනාඤ්ඤ උපපජ්ඣත්.

60. යසස යත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති : ආමන්තා.

යසස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣාති : රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣත්. කාමාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤ උපපජ්ඣත්, ඝාතායතනාඤ්ඤ උපපජ්ඣත්. (ඝාතායතනවූලකං.)

61. යසස යත් රූපායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣාති : අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣත්. පඤ්ඤාවොක්ඛාරානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤ උපපජ්ඣත්, මනායතනාඤ්ඤ උපපජ්ඣත්.

යසස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ඣත්, තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣාති : අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣත්. පඤ්ඤාවොක්ඛාරානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤ උපපජ්ඣත්, රූපායතනාඤ්ඤ උපපජ්ඣත්.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපන්නේ ද යත්: අඝංඤ්ඤායනට ද අරුපායනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපන්නේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි.)

58. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි.

59. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි.

60. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි. (ඝාතායකනමූලක යි.)

61. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අඝංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ යි, පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරුප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

62. යස්ස යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣාති: අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොක්ඛාරානං, අසඤ්ඤාසක්කානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං.)

63. යස්ස යත් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣාති: අසඤ්ඤාසක්කානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති. චතුරොක්ඛාරානං, පඤ්චොක්ඛාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (මනායතනමූලකං—අනුලොම දුග්ගලොක්කාසං.)

64. යස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස සොකායතනං නුපපජ්ඣාති: නජී.

යස්ස වා පන සොකායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣාති: නජී. (සංඛික්ඛං.)

65. යස්ස මනායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුපපජ්ඣාති: නජී.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුපපජ්ඣාති: නජී. -පෙ- (පච්චිනිකදුග්ගලං.)

66. යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චිනික ඔක්කාසං.)

67. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් සොකායතනං නුපපජ්ඣාති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් සොකායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣාති: ආමනා.

68. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් සානායතනං නුපපජ්ඣාති: ආමනා.

62. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොපාකාරයන්ට ද අසංඥාසත්ත්වයන්ට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

63. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඥාසත්ත්ව වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය, චතුරොපාකාරයන්ට ද පඤ්චොපාකාරයන්ට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි. (මනායතනමූලක යි-අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

64. යමකුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට සොකායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොකායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති. (සංක්ෂිප්ත යි.)

65. යමකුට මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති. ... (ප්‍රත්‍යන්තපුද්ගල යි.)

66. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නො උපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තාවකාශ යි.)

67. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

68. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සාතායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත්වාති: රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නුපපජ්ඣිත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත්, සුද්ධා-වාසානං, අසංකෘතානං* අරූපානං තෙසං තත් සානායතනාණි නුපපජ්ඣිත්. චක්ඛායතනාණි නුපපජ්ඣිත්.

69. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් රූපා-යතනං නුපපජ්ඣිත්වාති: අසංකෘතානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත්, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුපපජ්ඣිත්. සුද්ධා-වාසානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාණි නුපපජ්ඣිත්, රූපා-යතනාණි නුපපජ්ඣිත්.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත්වාති: ආමිනං.

70. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් චිනා-යතනං නුපපජ්ඣිත්වාති: අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප-ජ්ඣිත්, නො ච තෙසං තත් චිනායතනං නුපපජ්ඣිත්. සුද්ධාවාසානං, අසංකෘතානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාණි නුපපජ්ඣිත්, චිනා-යතනාණි නුපපජ්ඣිත්.

යස්ස වා පන යත් චිනායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් චක්ඛා-යතනං නුපපජ්ඣිත්වාති: ආමිනං.

71. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් ධම්මා-යතනං නුපපජ්ඣිත්වාති: අසංකෘතානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛා-යතනං නුපපජ්ඣිත්. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඣිත්. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාණි නුපපජ්ඣිත්, ධම්මායතනාණි නුපපජ්ඣිත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත්වාති: ආමිනං. (චක්ඛායතනමූලකං.)

72. යස්ස යත් සානායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් රූපා-යතනං නුපපජ්ඣිත්වාති: රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නුපපජ්ඣිත් නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුපපජ්ඣිත්. සුද්ධා-වාසානං, අරූපානං තෙසං තත් සානායතනාණි නුපපජ්ඣිත්, රූපා-යතනාණි නුපපජ්ඣිත්.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් සානා-යතනං නුපපජ්ඣිත්වාති: ආමිනං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8වූ අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතනයකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතනයකනය කුපන්තේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද කුපන්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතනයකනය ද කුපන්තේ ය, වක්ඛායකනය ද කුපන්තේ යි.

69. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය කුපන්තේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද කුපන්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද කුපන්තේ ය, රූපායකනය ද කුපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ද යත්: එසේ යි.

70. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය කුපන්තේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද කුපන්තේ ය, ඉද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද කුපන්තේ ය, මනායකනය ද කුපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ද යත්: එසේ යි.

71. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය කුපන්තේ ද යත්: අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද කුපන්තේ ය, ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද කුපන්තේ ය, ධම්මායකනය ද කුපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායකනවූලක යි.)

72. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතනයකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය කුපන්තේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතනයකනය කුපන්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද කුපන්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතනයකනය ද කුපන්තේ ය, රූපායකනය ද කුපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි ඝාතනයකනය කුපන්තේ ද යත්: එසේ යි.

73. යස්ස යඤ්ඤා සන්තාපනතං චූපඤ්ඤා තස්ස තඤ්ඤා මනා-
යතනං චූපඤ්ඤාති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තඤ්ඤා
සන්තාපනතං චූපඤ්ඤා, නො ච තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං චූපඤ්ඤා.
සුඤ්ඤාචාරානං, අසංකල්පනානං තෙසං තඤ්ඤා සන්තාපනතං චූපඤ්ඤා,
මනායතනං චූපඤ්ඤා.

යස්ස චා පන යඤ්ඤා මනායතනං චූපඤ්ඤා තස්ස තඤ්ඤා
සන්තාපනතං චූපඤ්ඤාති: ආමනා.

74. යස්ස යඤ්ඤා සන්තාපනතං චූපඤ්ඤා තස්ස තඤ්ඤා ධම්මා-
යතනං චූපඤ්ඤාති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තඤ්ඤා
සන්තාපනතං චූපඤ්ඤා, නො ච තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං චූපඤ්ඤා.
සුඤ්ඤාචාරානං තෙසං තඤ්ඤා සන්තාපනතං චූපඤ්ඤා, ධම්මා-
යතනං චූපඤ්ඤා.

යස්ස චා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං චූපඤ්ඤා තස්ස තඤ්ඤා
සන්තාපනතං චූපඤ්ඤාති: ආමනා. (සන්තාපනතං චූපඤ්ඤා.)

75. යස්ස යඤ්ඤා රූපායතනං චූපඤ්ඤා තස්ස තඤ්ඤා මනා-
යතනං චූපඤ්ඤාති: අරූපානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං චූපඤ්ඤා
නො ච තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං චූපඤ්ඤා. සුඤ්ඤාචාරානං තෙසං
තඤ්ඤා රූපායතනං චූපඤ්ඤා, මනායතනං චූපඤ්ඤා.

යස්ස චා පන යඤ්ඤා මනායතනං චූපඤ්ඤා තස්ස තඤ්ඤා රූපා-
යතනං චූපඤ්ඤාති: අසංකල්පනානං තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං
චූපඤ්ඤා, නො ච තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං චූපඤ්ඤා. සුඤ්ඤා-
චාරානං තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං චූපඤ්ඤා, රූපායතනං චූපඤ්ඤා.

76. යස්ස යඤ්ඤා රූපායතනං චූපඤ්ඤා තස්ස තඤ්ඤා ධම්මා-
යතනං චූපඤ්ඤාති: අරූපානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං චූපඤ්ඤා,
නො ච තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං චූපඤ්ඤා. සුඤ්ඤාචාරානං තෙසං
තඤ්ඤා රූපායතනං චූපඤ්ඤා, ධම්මායතනං චූපඤ්ඤා.

යස්ස චා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං චූපඤ්ඤා තස්ස තඤ්ඤා
රූපායතනං චූපඤ්ඤාති: ආමනා. (රූපායතනං චූපඤ්ඤා.)

73. යමකුට යම් තැනෙක සාමාජිකයෙකු වූයේ නම් ඔහුට එහි මනාසකතාය තුළින් ද යත්: රුපාවිවරයකට ද අරුපාවිවරයකට ද යි ඔවුන්ට එහි සාමාජිකයෙකු වූයේ ය, ඔවුන්ට එහි මනාසකතාය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාසයකට ද අසංඝසකයකට ද යි ඔවුන්ට එහි සාමාජිකයෙකු ද තුළින් ය, මනාසකතාය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනාසකතාය තුළින් නම් ඔහුට එහි සාමාජිකයෙකු වූයේ ද යත්: එසේ යි.

74. යමකුට යම් තැනෙක සාමාජිකයෙකු වූයේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින් ද යත්: රුපාවිවරයකට ද අරුපාවිවරයකට ද යි ඔවුන්ට එහි සාමාජිකයෙකු වූයේ ය, ඔවුන්ට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුන්ට එහි සාමාජිකයෙකු ද තුළින් ය, ධම්මායතනය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි සාමාජිකයෙකු වූයේ ද යත්: එසේ යි. (සාමාජිකයෙකු ලෙස යි.)

75. යමකුට යම් තැනෙක රුපායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනාසකතාය තුළින් ද යත්: අරුප වූ ඔවුන්ට එහි රුපායතනය තුළින් ය, ඔවුන්ට එහි මනාසකතාය නො ද තුළින් ය, ඉද්ධාවාස වූ ඔවුන්ට එහි රුපායතනය ද තුළින් ය, මනාසකතාය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනාසකතාය තුළින් නම් ඔහුට එහි රුපායතනය තුළින් ද යත්: අසංඝසක වූ ඔවුන්ට එහි මනාසකතාය තුළින් ය, ඔවුන්ට එහි රුපායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුන්ට එහි මනාසකතාය ද තුළින් ය, රුපායතනය ද තුළින් යි.

76. යමකුට යම් තැනෙක රුපායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින් ද යත්: අරුප වූ ඔවුන්ට එහි රුපායතනය තුළින් ය, ඔවුන්ට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුන්ට එහි රුපායතනය ද තුළින් ය, ධම්මායතනය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රුපායතනය තුළින් ද යත්: එසේ යි. (රුපායතන වූයේ යි.)

77. යසං යත් මනායතනං නුපඤ්ඤාත් තස්ස තත් ධම්මායතනං නුපඤ්ඤාති: අසංඝර්ෂණානං තෙසං තත් මනායතනං නුපඤ්ඤාත්, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපඤ්ඤාත්. සුඤ්ඤාචාරානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤා නුපඤ්ඤාත්, ධම්මායතනාඤ්ඤා නුපඤ්ඤාත්.

යසං චා පන යත් ධම්මායතනං නුපඤ්ඤාත් තස්ස තත් මනායතනං නුපඤ්ඤාති: ආමන්තං. (මනායතනවූලකං.)

අතිතවාරො

78. යසං චක්ඛායතනං උපඤ්ඤාති තස්ස සොකායතනං උපඤ්ඤාති: ආමන්තං.

යසං චා පන සොකායතනං උපඤ්ඤාති තස්ස චක්ඛායතනං උපඤ්ඤාති: ආමන්තං.

79. යසං චක්ඛායතනං උපඤ්ඤාති තස්ස ඝානායතනං උපඤ්ඤාති: යෙ රූපාවචරං උපඤ්ඤාති පරිනිබ්බාධිස්සහති, තෙසං චක්ඛායතනං උපඤ්ඤාති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උපඤ්ඤාති ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපඤ්ඤාති ඝානායතනාඤ්ඤා උපඤ්ඤාති.

යසං චා පන ඝානායතනං උපඤ්ඤාති තස්ස චක්ඛායතනං උපඤ්ඤාති: ආමන්තං.

80. යසං චක්ඛායතනං උපඤ්ඤාති තස්ස රූපායතනං උපඤ්ඤාති: ආමන්තං.

යසං චා පන රූපායතනං උපඤ්ඤාති තස්ස චක්ඛායතනං උපඤ්ඤාති: ආමන්තං.

81. යසං චක්ඛායතනං උපඤ්ඤාති (තස්ස මනායතනාඤ්ඤා ධම්මායතනාඤ්ඤා සද්ධිං, ඉමෙ දෙව සද්ධිං යෙව භොතති)

82. යසං චක්ඛායතනං උපඤ්ඤාති තස්ස ධම්මායතනං උපඤ්ඤාති: ආමන්තං.

යසං චා පන ධම්මායතනං උපඤ්ඤාති තස්ස චක්ඛායතනං උපඤ්ඤාති: යෙ අරූපං උපඤ්ඤාති පරිනිබ්බාධිස්සහති තෙසං ධම්මායතනං උපඤ්ඤාති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපඤ්ඤාති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤා උපඤ්ඤාති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපඤ්ඤාති. (චක්ඛායතනවූලකං.)

77. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින් ද යත් : අසංඝයකු වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින් ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින් නේ ය, ධම්මායතනය ද තුළින් ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද තුළින් ද යත් : එසේ යි. (මනායතනමූලක යි.)

අතීතවාර යි.

78. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට සොකායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

79. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත් : යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

80. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

81. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ද ධම්මායතනය ද සමාන වේ. මොහු දෙදෙන සදාශයෝ ම වෙත්.

82. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි. (චක්ඛායතන මූලක යි.)

83. යස්ස සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සානායතනං උපපජ්ඣතිති : යෙ රූපාවචරං උපපජ්ඣති පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති සානායතනං උපපජ්ඣති.

84. යස්ස සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස සානායතනං උපපජ්ඣතිති : යෙ රූපාවචරං, අරූපාවචරං උපපජ්ඣති පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, සානායතනං උපපජ්ඣති. (සානායතනමූලකං.)

85. යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : යෙ අරූපං උපපජ්ඣති පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං.)

86. යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා. (මනායතනමූලකං—අනුලොම චූෂණං.)

87. යත්ථ චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම චක්ඛාය.)

88. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ සොකායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

83. යමකුට ඝාතනයකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතනයකනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට රූපායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතනයකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායකනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතනයකනය ද උපදින්නේ යි.

84. යමකුට ඝාතනයකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතනයකනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ද අරූපාවචරයෙහි ද ඉපද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතනයකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතනයකනය ද උපදින්නේ යි. (ඝාතනයකනමුලක යි.)

85. යමකුට රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායකනමුලක යි.)

86. යමකුට මනායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායකනමුලක යි—අනුලොම පුද්ගල යි.)

87. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

88. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොකායකනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

89. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ඣතිති: රූපාවචරානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත් වක්ඛායතනාභි උපපජ්ඣති, සානායතනාභි උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්ත.

90. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්ත.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: අසඤ්ඤිකානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තත් රූපායතනාභි උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනාභි උපපජ්ඣති.

91. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්ත.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තත් මනායතනාභි උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනාභි උපපජ්ඣති.

92. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්ත.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: අසඤ්ඤිකානං අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාභි උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනාභි උපපජ්ඣති. (වක්ඛායතනමුත්තං.)

93. යස්ස යත් සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්ත.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ඣතිති: රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනාභි උපපජ්ඣති, සානායතනාභි උපපජ්ඣති.

89. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

90. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඥාසත්ථා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

91. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

92. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඥාසත්ථායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි. (වක්ඛායතනවූලක යි.)

93. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

94. යස්ස යත් සාත්තයතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං -පෙ- ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්
සාත්තයතනං උපපජ්ඣතිති: රූපාදිවරානං අරූපාවිවරානං තෙසං
තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සාත්තයතනං
උපපජ්ඣති. කාමාවිවරානං තෙසං තත් ධම්මායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣ-
ති, සාත්තයතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (සාත්තයතනමූලකං)

95. යස්ස යත් රූපයතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං උපපජ්ඣතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් රූපයතනං
උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤා-
වොකාරානං තෙසං තත් රූපයතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති. මනායතනකඤ්ඤා
උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්
රූපයතනං උපපජ්ඣතිති: අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං
උපපජ්ඣති නො ච තෙසං තත් රූපයතනං උපපජ්ඣති,
පඤ්ඤාවොකාරානං තෙසං තත් මනායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති. රූපා-
යතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

96. යස්ස යත් රූපයතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්
රූපයතනං උපපජ්ඣතිති: අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං
උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපයතනං උපපජ්ඣති.
පඤ්ඤාවොකාරානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනකඤ්ඤා
උපපජ්ඣති, රූපයතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (රූපයතනමූලකං.)

97. යස්ස යත් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්
මනායතනං උපපජ්ඣතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති.
චූඤ්ඤාවොකාරානං පඤ්ඤාවොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනකඤ්ඤා
උපපජ්ඣති, මනායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (මනායතනමූලකං—අනු-
ලොම දුග්ගලොකාසං.)

94. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි.)

95. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානු වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ ය.

96. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයනට ද අසංඤ්ඤානුයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

97. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානු වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. චතුරොක්කාරයනට ද පඤ්චොක්කාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි. (මනායතනමූලක යි—අනුලොම සුද්ධලාවකාය යි.)

98. යසං වක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස ඥානායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමන්තා.

යසං වා පන ඥානායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස වක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමන්තා.

99. යසං වක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස ඝානායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමන්තා.

යසං වා පන ඝානායතනං නුපප්පිස්සති, තස්ස වක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති : යෙ රූපාවචරං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සති තෙසං ඝානායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ඝානායතනාදො නුපප්පිස්සති, වක්ඛායතනාදො නුපප්පිස්සති.

100. යසං වක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, තස්ස රූපායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමන්තා.

යසං වා පන රූපායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස වක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමන්තා.

101. යසං වක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස චිත්තායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුපප්පිස්සතිති : යෙ අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං වක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං වක්ඛායතනාදො නුපප්පිස්සති, ධම්මායතනාදො නුපප්පිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස වක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමන්තා. (වක්ඛායතනමූලකං.)

102. යසං ඝානායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස රූපායතනං නුපප්පිස්සතිති : යෙ රූපාවචරං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ඝානායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ඝානායතනාදො නුපප්පිස්සති, රූපායතනාදො නුපප්පිස්සති.

යසං වා පන රූපායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස ඝානායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමන්තා.

98. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට සොකායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

99. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට ඝානායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ඝානායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ඝානායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායකනය ද තුපදින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ ය.

100. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට රූපායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

101. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය තුපදින්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ ය, ධම්මායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි.)

102. යමකුට ඝානායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට රූපායකනය තුපදින්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ඝානායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායකනය ද තුපදින්තේ ය, රූපායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට ඝානායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

103. යසං ඝාතායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣන්තිති: යෙ රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ඣා
පටිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං ඝාතායතනං තුප්පජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං
ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣන්ති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤි
තුප්පජ්ඣන්ති, ධම්මායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣන්ති.

යසං වා පන ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස ඝාතායතනං
තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා. (ඝාතායතනවූලකං.)

104. යසං රූපායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣන්තිති: යෙ අරූපං උපපජ්ඣා පටිනිබ්බා-
යිස්සන්ති තෙසං රූපායතනං තුප්පජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං ධම්මා-
යතනං තුප්පජ්ඣන්ති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි තුප්ප-
ජ්ඣන්ති, ධම්මායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣන්ති.

යසං වා පන ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස රූපායතනං
තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා. (රූපායතනවූලකං.)

105. යසං මනායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස ධම්මායතනං
තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

යසං වා පන ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස මනායතනං
තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා. (මනායතනවූලකං—පච්චිකම්පනං)

106. යසං චක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣන්ති -පෙ- (පච්චිකම්පනං.)

107. යසං යත් චක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස තත්
සොකායතනං තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් සොකායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස තත්
චක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

108. යසං යත් චක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස තත්
ඝාතායතනං තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් ඝාතායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස තත්
චක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣන්තිති: රූපාවචරානං තෙසං තත් ඝාතා-
යතනං තුප්පජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣ-
න්ති. පඤ්චොපාකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසංඝර්ෂකානං, අරූපානං
තෙසං තත් ඝාතායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣන්ති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි තුප්ප-
ජ්ඣන්ති.

103. යම්කුට ඝාතායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය ... ධම්මායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපා-
වචරයෙහි ද අරූපාවචරයෙහි ද ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට
ඝාතායතනය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළ-
දීන්තේ ය, පස්විමභවික වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද තුළදීන්තේ ය,
ධම්මායතනය ද තුළදීන්තේ ය.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට ඝාතා-
යතනය තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි.)

104. යම්කුට රූපායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට මනායතනය
... ධම්මායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි
ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට රූපායතනය තුළදීන්තේ ය,
ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළදීන්තේ ය, පස්විමභවික වූ
ඔවුනට රූපායතනය ද තුළදීන්තේ ය, ධම්මායතනය ද තුළ-
දීන්තේ ය.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට රූපා-
යතනය තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

105. යම්කුට මනායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය
තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට මනායතනය
තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි.—ප්‍රත්‍යන්තික
පුද්ගල යි.)

106. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදීන්තේ නම් ...
(ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි.)

107. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදීන්තේ නම්
ඔහුට එහි සොභායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොභායතනය තුළදීන්තේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි.

108. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදීන්තේ නම්
ඔහුට එහි ඝාතායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුළදීන්තේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට
එහි ඝාතායතනය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො
ද තුළදීන්තේ ය. පඤ්චොපාකාරයෙහි පස්විමභවිකයනට ද අභංග-
භවයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුළ-
දීන්තේ ය, වක්ඛායතනය ද තුළදීන්තේ ය.

109. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ථ රූපායතනං නුපප්පිස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ රූපායතනං නුපප්පිස්සති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පිස්සති, රූපායතනඤ්ඤා නුපප්පිස්සති.

යස්ස චා පන යස්ථ රූපායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ථ චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති: ආමන්සා.

110. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ථ මනායතනං නුපප්පිස්සතිති: අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ මනායතනං නුපප්පිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පිස්සති, මනායතනඤ්ඤා නුපප්පිස්සති.

යස්ස චා පන යස්ථ මනායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ථ චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති: ආමන්සා.

111. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ථ ධම්මායතනං නුපප්පිස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ ධම්මායතනං නුපප්පිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පිස්සති, ධම්මායතනඤ්ඤා නුපප්පිස්සති.

යස්ස චා පන යස්ථ ධම්මායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ථ චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති: ආමන්සා. (චක්ඛායතනමූලකං.)

112. යස්ස යස්ථ ඝනායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ථ රූපායතනං නුපප්පිස්සතිති: රූපාවචරානං තෙසං තස්ථ ඝනායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ රූපායතනං නුපප්පිස්සති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අරූපානං තෙසං තස්ථ ඝනායතනඤ්ඤා නුපප්පිස්සති, රූපායතනඤ්ඤා නුපප්පිස්සති.

යස්ස චා පන යස්ථ රූපායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ථ ඝනායතනං නුපප්පිස්සතිති: ආමන්සා.

113. යස්ස යස්ථ ඝනායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ථ මනායතනං නුපප්පිස්සතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස්ථ ඝනායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ මනායතනං නුපප්පිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස්ථ ඝනායතනඤ්ඤා නුපප්පිස්සති, මනායතනඤ්ඤා නුපප්පිස්සති.

109. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුපදින්තේ ද යත්: අසංඥසන්ධි වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පඤ්චොක්කාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ ය, රූපා-යකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

110. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුපදින්තේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ ය, මනායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

111. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුපදින්තේ ද යත්: අසංඥසන්ධියනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුපදින්තේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ ය, ධම්මායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛා-යකනමුලක යි.)

112. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුපදින්තේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝනායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුපදින්තේ ය, පඤ්චොක්කාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායකනය ද තුපදින්තේ ය, රූපායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ඝනායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

113. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුපදින්තේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායකනය ද තුපදින්තේ ය, මනායකනය ද තුපදින්තේ යි.

යසස වා පන යස් මනායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස සානායතනං නුපප්පිසසතිති: ආමනසා.

114. යසස යස් සානායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිසසතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස්ස සානායතනං නුපප්පිසසති. නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිසසති, පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස සානායතනං නුපප්පිසසති, ධම්මායතනං නුපප්පිසසති.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස සානායතනං නුපප්පිසසතිති: ආමනසා. (සානායතනවූලකං.)

115. යසස යස් රූපායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසතිති: අරූපානං තෙසං තස්ස රූපායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස රූපායතනං නුපප්පිසසති, මනායතනං නුපප්පිසසති.

යසස වා පන යස් මනායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස රූපායතනං නුපප්පිසසතිති: අසංකෘතානං තෙසං තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසති. නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං නුපප්පිසසති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසති, රූපායතනං නුපප්පිසසති.

116. යසස යස් රූපායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිසසතිති: අරූපානං තෙසං තස්ස රූපායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිසසති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස රූපායතනං නුපප්පිසසති, ධම්මායතනං නුපප්පිසසති.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස රූපායතනං නුපප්පිසසතිති: ආමනසා. (රූපායතනවූලකං.)

117. යසස යස් මනායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිසසතිති: අසංකෘතානං තෙසං තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිසසති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසති, ධම්මායතනං නුපප්පිසසති.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසතිති: ආමනසා, (මනායතනවූලකං—පච්චිකපුංඤාචරාසං)

අනාගතවාචො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි සාමාජිකයෙක් වූයේ ද යත්: එසේ යි.

114. යමකුට යම් තැනෙක සාමාජිකයෙක් වූයේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් ද යත්: රුපාවට ද අරුපාවට ද යි ඔවුනට එහි සාමාජිකයෙක් වූයේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් ද ය. පස්විමසක වූ ඔවුනට එහි සාමාජිකයෙක් ද තුළින් ද ය, මනායතනය ද තුළින් ද ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි සාමාජිකයෙක් වූයේ ද යත්: එසේ යි. (සාමාජිකයෙකු යි.)

115. යමකුට යම් තැනෙක රුපාවට තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් ද යත්: අරුප වූ ඔවුනට එහි රුපාවට තුළින් ද ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් ද ය, පස්විමසක වූ ඔවුනට එහි රුපාවට තුළින් ද ය, මනායතනය ද තුළින් ද ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රුපාවට තුළින් ද යත්: අසංඝසක වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින් ද ය, ඔවුනට එහි රුපාවට තුළින් ද ය. පස්විමසක වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින් ද ය, රුපාවට තුළින් ද ය.

116. යමකුට යම් තැනෙක රුපාවට තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් ද යත්: අරුප වූ ඔවුනට එහි රුපාවට තුළින් ද ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් ද ය. පස්විමසක වූ ඔවුනට එහි රුපාවට තුළින් ද ය, මනායතනය ද තුළින් ද ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රුපාවට තුළින් ද යත්: එසේ යි. (රුපාවට තුළින් යි.)

117. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් ද යත්: අසංඝසක වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින් ද ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් ද ය. පස්විමසක වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින් ද ය, මනායතනය ද තුළින් ද ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් ද යත්: එසේ යි. (මනායතනය යි.—ප්‍රකාශය යි.)

ආයතනය යි.

118. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තො.

යස්ස වා පන සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං අවික්ඛාදානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං සොකායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛාදානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං සොකායතනාණි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති.

119. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං -පෙ-රූපායතනං, මනායතනං, ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තො.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අවික්ඛාදානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛාදානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති. (චක්ඛායතනවූලකං)

120. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං -පෙ-මනායතනං ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තො.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අඝානාදානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති. සඝානාදානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, ඝානායතනාණි උපපජ්ඣති. (ඝානායතනවූලකං)

121. යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තො.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අරූපකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, රූපායතනාණි උපපජ්ඣති. (රූපායතනවූලකං.)

122. යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තො.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අවික්ඛාදානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛාදානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, මනායතනාණි උපපජ්ඣති. (මනායතනවූලකං-අනුලොම පුග්ගලං.)

118. යම්කුට චක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට සොකායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට සොකායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සොකායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායකනය නොද උපදී. ඇස් ඇති වී උපදනා ඔවුනට සොකායකනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායකනය ද උපදී.

119. යම්කුට චක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායකනය නොද උපදී. ඇස් ඇති වී උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායකනය ද උපදී. (චක්ඛායකන මූලක යි.)

120. යම්කුට ඝාතායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැඟ නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායකනය නොද උපදී. නැඟ ඇති වී උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායකනය ද උපදී. (ඝාතායකන මූලක යි.)

121. යම්කුට රූපායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නොද උපදී. රූ ඇති වී උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, රූපායකනය ද උපදී. (රූපායකනමූලක යි.)

122. යම්කුට මනායකනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට මනායකනය නොද උපදී. සිත් ඇති වී උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, මනායකනය ද උපදී. (අනුලොමසුද්ධෙ යි. මනායකනමූලක යි.)

123. යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සොකායතනං උපපජ්ඣති: ආමිනං. -පෙ- (අනුලොම ඕකාස.)

124. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සොකායතනං උපපජ්ඣති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් සොකායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං ඥානබ්බිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සොකායතනං උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: පඤ්චොකාරා වචනානං, අවිනිබ්බානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සොකායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. භවිකබ්බිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සොකායතනං උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති.

125. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ඣති: රූපාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ඣති. භවිකබ්බිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සානායතනං උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: කාමාවචරා වචනානං, අවිනිබ්බානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. භවිකබ්බිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති.

126. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං ඥානබ්බිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: පඤ්චොකාරා වචනානං, අවිනිබ්බානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං, අභ්‍යන්තරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. භවිකබ්බිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති.

123. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් එහි සොත්තායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුප්‍රොමාවකාය යි.)

124. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොත්තායකනය උපන්නේ ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට එහි සොත්තායකනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, සොත්තායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොත්තායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සොත්තායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා ඔවුනට එහි සොත්තායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

125. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝාතායකනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපද්‍රා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි ඝාතායකනය නො ද උපන්නේ ය, ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී. ඝාතායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායකනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රා ඔවුනට එහි ඝාතායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

126. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපන්නේ ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, රූපායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රාවූනට ද අසංඥාසංකතයට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

127. යසස යස් වක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස තස් මනායතනං උපපජ්ජති: සුද්ධාචාරං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ජති. ඉතරෙසං සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ජති, මනායතනං උපපජ්ජති.

යසස වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ජති තස්ස තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ජති: පඤ්චාචාරා වට්ඨන්තං, අවිකල්පිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තං, අරුපානං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ජති, වක්ඛායතනං උපපජ්ජති.

128. යසස යස් වක්ඛායතනං උපපජ්ජති, තස්ස තස් ධම්මායතනං උපපජ්ජති: සුද්ධාචාරං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ජති. ඉතරෙසං සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ජති, ධම්මායතනං උපපජ්ජති.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, තස්ස තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ජති: සංඛේසං වට්ඨන්තං, අවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, වක්ඛායතනං උපපජ්ජති. (වක්ඛායතනමුත්තං.)

129. යසස යස් සත්තායතනං උපපජ්ජති තස්ස තස් රූපායතනං උපපජ්ජති: ආරාමිකං.

යසස වා පන යස් රූපායතනං උපපජ්ජති තස්ස තස් සත්තායතනං උපපජ්ජති: කාමාවචරං වට්ඨන්තං, අසත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තං, රූපාවචරං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තස් සත්තායතනං උපපජ්ජති. සසත්තකානං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ජති, සත්තායතනං උපපජ්ජති.

130. යසස යස් සත්තායතනං උපපජ්ජති තස්ස තස් මනායතනං උපපජ්ජති: ආමිකං.

යසස වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ජති තස්ස තස් සත්තායතනං උපපජ්ජති: කාමාවචරං වට්ඨන්තං, අසත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තං, රූපාවචරං, අරුපාවචරං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තස් සත්තායතනං උපපජ්ජති. සසත්තකානං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ජති, සත්තායතනං උපපජ්ජති.

127. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපන්නේ ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්තා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපද්තා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : පඤ්චොක්ඛාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්තාවූනට ද අරුප-යනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්තා ඔවුනට එහි මනායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

128. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්තා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපද්තා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛා-යකනය ද උපදී, ධම්මායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : ව්‍යුත්පන්නා වූ සියල්-ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්තාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්තා ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකනමූලක යි.)

129. යම්කුට යම් තැනෙක ඝානායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය උපදී ද යත් : කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවරයෙහි උපද්තාවූනට ද රූපා-වචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපද්තා ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපන්නේ ය, ඝානායකනය ද උපදී.

130. යම්කුට යම් තැනෙක ඝානායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය උපදී ද යත් : කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවරයෙහි උපද්තාවූනට ද රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපද්තා ඔවුනට එහි මනායකනය ද උපන්නේ ය, ඝානායකනය ද උපදී.

131. යස්ස යස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣන්ති: සබ්බෙසං චචන්තානං අඝාතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, සඝාතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. (ඝාතායතනමුලකං)

132. යස්ස යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣන්ති: සුඛධාවාසං උපපජ්ඣන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාවාධාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති, මනායතනං උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති: පඤ්ඤාවාධාරං චචන්තානං අරූපානං තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාවාධාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති.

133. යස්ස යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති: සුඛධාවාසං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති: සබ්බෙසං චචන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති. (රූපායතනමුලකං)

134. යස්ස යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති: සුඛධාවාසං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සම්මතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣති.

131. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය. ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතනමූලක යි.)

132. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඝසන්ධියෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

133. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

134. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

යක්ක වා පන යත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣති තස්ස තත් චන්ද්‍රායතනං උප්පජ්ඣති: සබ්බස්සං වචනානාං, අවික්ඛානාං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං තත් ධම්මායතනං උප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් චන්ද්‍රායතනං උප්පජ්ඣති. සවික්ඛානාං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං තත් ධම්මායතනාද්ධි උප්පජ්ඣති, චන්ද්‍රායතනාද්ධි උප්පජ්ඣති. (මනායකනම්මුලකං—අනුප්පාදි පුග්ගලොකාසං)

135. යක්ක වචන්ද්‍රායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස සොභායතනං නුප්පජ්ඣති: උප්පජ්ඣති.

යක්ක වා පන සොභායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස වචන්ද්‍රායතනං නුප්පජ්ඣති: නත්ති.

යක්ක වචන්ද්‍රායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ඝාතායතනං -ප- රූපායතනං - චන්ද්‍රායතනං - ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති: උප්පජ්ඣති.

යක්ක වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස වචන්ද්‍රායතනං නුප්පජ්ඣති: නත්ති.

136. යක්ක ඝාතායතනං -ප- රූපායතනං - චන්ද්‍රායතනං - නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති: උප්පජ්ඣති.

යක්ක වා පන ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස චන්ද්‍රායතනං නුප්පජ්ඣති: නත්ති. (පච්චිනිකපුග්ගලං)

137. යත් වචන්ද්‍රායතනං නුප්පජ්ඣති -ප- (පච්චිනිකමකාසං.)

138. යක්ක යත් වචන්ද්‍රායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් සොභායතනං නුප්පජ්ඣති: පඤ්චොකාරො වචනානාං, අවික්ඛානාං කාමාවචරං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං තත් වචන්ද්‍රායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සොභායතනං නුප්පජ්ඣති. සුඤ්ඤාචාරො පරිනිබ්බන්ධානාං, අසංඝර්ශනානාං අරූපානාං තෙසං තත් වචන්ද්‍රායතනාද්ධි නුප්පජ්ඣති, සොභායතනාද්ධි නුප්පජ්ඣති.

යක්ක වා පන යත් සොභායතනං නුප්පජ්ඣති, තස්ස තත් වචන්ද්‍රායතනං නුප්පජ්ඣති: සුඤ්ඤාචාරං උප්පජ්ඣනානාං තෙසං තත් සොභායතනං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වචන්ද්‍රායතනං නුප්පජ්ඣති. සුඤ්ඤාචාරො පරිනිබ්බන්ධානාං, අසංඝර්ශනානාං අරූපානාං තෙසං තත් සොභායතනාද්ධි නුප්පජ්ඣති, වචන්ද්‍රායතනාද්ධි නුප්පජ්ඣති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වී උපද්‍රව්‍යවීමට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී, සිත් ඇති වී උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක සිංහලාම පුද්ගලාචක්‍ය සි.)

135. යමකුට චක්ඛායතනය තුපදී නම් ඔහුට සොකායතනය තුපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය තුපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය තුපදී ද යත්: නැති.

යමකුට චක්ඛායතනය තුපදී නම් ඔහුට ඝනායතනය ... රූපායතනය - මනායතනය - ධම්මායතනය තුපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය තුපදී ද යත්: නැති.

136. යමකුට ඝනායතනය ... රූපායතනය - මනායතනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය තුපදී ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගල සි.)

137. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය තුපදී නම් (ප්‍රත්‍යනිකාචක්‍ය සි.)

138. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය තුපදී නම් ඔහුට එහි සොකායතනය තුපන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති වී කාමාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍යවීමට ද සි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය තුපදී, ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද තුපන්නේ ය, ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඝට්ඨයනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද තුපදී, සොකායතනය ද තුපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය තුපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය තුපදී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි සොකායතනය තුපන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද තුපදී. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඝට්ඨයනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි සොකායතනය ද තුපන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද තුපදී.

139. යසස යථා වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති තස්ස තඤ්ඤානං සාමායනං නුපපජ්ඨති: කාමාවචරා වචනානං, අවකච්ඡානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තං තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ඤානං සාමායනං නුපපජ්ඨති. රූපාවචරා වචනානං, අසංකල්පනානං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති, සාමායනං නුපපජ්ඨති.

යසස වා පන යථා සාමායනං නුපපජ්ඨති තස්ස තඤ්ඤානං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති: රූපාවචරං උපපජ්ඣන්තං තෙසං තඤ්ඤානං සාමායනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති, රූපාවචරා වචනානං, අසංකල්පනානං, අරූපානං තෙසං තඤ්ඤානං සාමායනං නුපපජ්ඨති, වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති.

140. යසස යථා වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති තස්ස තඤ්ඤානං රූපායනං නුපපජ්ඨති: පඤ්ඤානං වචනානං, අවකච්ඡානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තං, අසංකල්පනානං තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ඤානං රූපායනං නුපපජ්ඨති. සුද්ධාචාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති, රූපායනං නුපපජ්ඨති.

යසස වා පන යථා රූපායනං නුපපජ්ඨති තස්ස තඤ්ඤානං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති: සුද්ධාචාරෙ උපපජ්ඣන්තං තෙසං තඤ්ඤානං රූපායනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති, සුද්ධාචාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤානං රූපායනං නුපපජ්ඨති, වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති.

141. යසස යථා වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති තස්ස තඤ්ඤානං මනායනං නුපපජ්ඨති: පඤ්ඤානං වචනානං, අවකච්ඡානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තං, අරූපානං තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ඤානං මනායනං නුපපජ්ඨති. සුද්ධාචාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංකල්පනානං තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති, මනායනං නුපපජ්ඨති.

යසස වා පන යථා මනායනං නුපපජ්ඨති තස්ස තඤ්ඤානං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති: සුද්ධාචාරෙ උපපජ්ඣන්තං තෙසං තඤ්ඤානං මනායනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති, සුද්ධාචාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංකල්පනානං තෙසං තඤ්ඤානං මනායනං නුපපජ්ඨති, වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති.

139. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ඝාතනයක තුළින්ද යත්: කාමාවචරයෙක් ව්‍යුහ වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රවනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුළදී. ඔවුනට එහි ඝාතනයක නො ද තුළින්ද ය, රූපාවචරයෙක් ව්‍යුහ වන්තවුනට ද අසංඝස්සක-යනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද තුළදී, ඝාතනයක ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතනයක තුළින්ද නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපද්‍රව ඔවුනට එහි ඝාතනයක තුළින්ද ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද තුළදී, රූපාවචරයෙක් ව්‍යුහ වන්තවුනට ද අසංඝස්සකයනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතනයක ද තුළින්ද ය වක්ඛායතනය ද තුළදී.

140. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළින්ද යත්: පඤ්චොපායාරයෙක් ව්‍යුහ වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රවනට ද අසංඝස්සකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුළදී. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළින්ද ය. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්ත-වුනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද තුළදී, රූපායතනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රව ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළින්ද ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද තුළදී, ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුළින්ද ය, වක්ඛායතනය ද තුළදී.

141. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින්ද යත්: පඤ්චොපායාරයෙක් ව්‍යුහ වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රවනට ද අරුප-යනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුළදී. ඔවුනට එහි මනා-යතනය නො ද තුළින්ද ය. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අසංඝස්සකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද තුළදී. මනා-යතනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රව ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින්ද ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද තුළදී. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අසංඝස්සකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින්ද ය. වක්ඛායතනය ද තුළදී.

142. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපප්පති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුපප්පත්තීති: සඛෙධස්ස චචන්තනානං අවිත්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපප්පත්ති, සුඤ්ඛාචාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාද්ධි නුපප්පති. ධම්මායතනාද්ධි නුපප්පත්ති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුපප්පත්ති, තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපප්පත්තීති: සුඤ්ඛාචාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපප්පත්ති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පත්ති. සුඤ්ඛාචාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනාද්ධි නුපප්පත්ති, චක්ඛායතනාද්ධි නුපප්පති. (චක්ඛායතනමූලකං)

143. යස්ස යත් ඝාතායතනං නුපප්පති තස්ස තත් රූපායතනං නුපප්පත්තීති: කාමාවචරා චචන්තනානං අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුපප්පත්ති, සුඤ්ඛාචාසානං අරූපානං තෙසං තත් ඝාතායතනාද්ධි නුපප්පති, රූපායතනාද්ධි නුපප්පත්ති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නුපප්පත්ති තස්ස තත් ඝාතායතනං නුපප්පත්තීති: ආමන්තං.

144. යස්ස යත් ඝාතායතනං නුපප්පති තස්ස තත් මනායතනං නුපප්පත්තීති: කාමාවචරා චචන්තනානං අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුපප්පත්ති, සුඤ්ඛාචාසානං අසංඝ්ඤ්ඤානානං තෙසං තත් ඝාතායතනාද්ධි නුපප්පති, මනායතනාද්ධි නුපප්පත්ති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නුපප්පත්ති, තස්ස තත් ඝාතායතනං නුපප්පත්තීති: ආමන්තං.

145. යස්ස යත් ඝාතායතනං නුපප්පති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුපප්පත්තීති: සඛෙධස්ස චචන්තනානං, අසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපප්පත්ති. සුඤ්ඛාචාසානං තෙසං තත් ඝාතායතනාද්ධි නුපප්පති, ධම්මායතනාද්ධි නුපප්පත්ති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුපප්පත්ති තස්ස තත් ඝාතායතනං නුපප්පත්තීති: ආමන්තං. (ඝාතායතනමූලකං)

142. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුළින්ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ආස් නැති වූ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුළින්ද ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුළදී, ධම්මායකනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායකනය තුළින්ද ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුළදී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද තුළින්ද ය, වක්ඛායකනය ද තුළදී. (වක්ඛායකනමුලක යි)

143. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුළින්ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද නැහැ නැති වූ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය තුළදී. ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුළින්ද ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද තුළදී, රූපායකනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

144. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුළින්ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද නැහැ නැති වූ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය තුළදී. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුළින්ද ය. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද තුළදී, මනායකනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

145. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුළින්ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති වූ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය තුළදී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුළින්ද ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද තුළදී, ධම්මායකනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (ඝාණායකනමුලක යි)

146. යස්ස යස් රූපායතනං නුපජ්ඣති තස්ස තස් මනායතනං නුපජ්ඣති: පඤ්චොක්ඛාරා වචනානං, අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපජ්ඣති. සුඤ්ඤාචාරාමෙ පරිනිබ්බතානං, අසඤ්ඤාසත්තා වචනානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපජ්ඣති, මනායතනං නුපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස් මනායතනං නුපජ්ඣති තස්ස තස් රූපායතනං නුපජ්ඣති: සුඤ්ඤාචාරාමං උපපජ්ඣනානං, අසඤ්ඤාසත්තා උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් මනායතනං නුපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපජ්ඣති, සුඤ්ඤාචාරාමෙ පරිනිබ්බතානං, අසඤ්ඤාසත්තා වචනානං තෙසං තස් මනායතනං නුපජ්ඣති, රූපායතනං නුපජ්ඣති.

147. යස්ස යස් රූපායතනං නුපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං නුපජ්ඣති: සංඛේසං වචනානං, අරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපජ්ඣති. සුඤ්ඤාචාරාමෙ පරිනිබ්බතානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපජ්ඣති, ධම්මායතනං නුපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං නුපජ්ඣති තස්ස තස් රූපායතනං නුපජ්ඣති: සුඤ්ඤාචාරාමං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපජ්ඣති, සුඤ්ඤාචාරාමෙ පරිනිබ්බතානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපජ්ඣති, රූපායතනං නුපජ්ඣති. (රූපායතනවූලකං)

148. යස්ස යස් මනායතනං නුපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං නුපජ්ඣති: සංඛේසං වචනානං අවික්ඛානානං, උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් මනායතනං නුපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපජ්ඣති, සුඤ්ඤාචාරාමෙ පරිනිබ්බතානං තෙසං තස් මනායතනං නුපජ්ඣති, ධම්මායතනං නුපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං නුපජ්ඣති, තස්ස තස් මනායතනං නුපජ්ඣති: සුඤ්ඤාචාරාමං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපජ්ඣති, සුඤ්ඤාචාරාමෙ පරිනිබ්බතානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපජ්ඣති, මනායතනං නුපජ්ඣති. (මනායතනවූලකං—පච්චිනික සුග්ගලොකාස)

පච්චිප්පනානිකවාරො.

146. යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින්ද ද යත්: පඤ්චාසාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින්ද ය. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද අසංඝස්සකයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුළින්ද ය, මනායතනය ද තුළින්ද යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළදී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනවූනට ද අසංඝස්සකයෙහි උපදනවූනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින්ද ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළදී. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද, අසංඝස්සකයෙන් ව්‍යුහවන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින්ද ය, රූපායතනය ද තුළදී.

147. යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින්ද ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද, රූ නැති ව උපදනවූනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින්ද ය. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළින්ද යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළදී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළින්ද ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළදී. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළින්ද ය, රූපායතනය ද තුළදී. (රූපායතන මූලක යි.)

148. යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින්ද ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවූනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය තුළදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින්ද ය, ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළින්ද යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළදී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළින්ද ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළදී, ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළින්ද ය, මනායතනය ද තුළදී. (මනායතනමූලක යි —ප්‍රත්‍යක්ෂක පුද්ගලාචක්‍යා යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂකයාගේවාර යි.

149. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පටිඝ්ඵලවිකානං පඤ්චොවාකාරං උපපජ්ජනානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං සොකායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති, සොකායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන සොකායතනං උපපජ්ජස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං සොකායතනං උපපජ්ජස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං සොකායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති.

150. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සානායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පටිඝ්ඵලවිකානං පඤ්චොවාකාරං උපපජ්ජනානං, යෙ ව රූපාවචරං¹ උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං සානායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති, සානායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන සානායතනං උපපජ්ජස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානං, අවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනං උපපජ්ජස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති.

151. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පටිඝ්ඵලවිකානං පඤ්චොවාකාරං උපපජ්ජනානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං උපපජ්ජස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානං, අවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ජස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති.

1. රූපාවචරං - අරූපාවචරං - මජ්ඣං.

149. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට සොකායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමෙහික වැ උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට සොකායකනය නො ද උපදින්නේ ය, ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, සොකායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සොකායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: චක්ඛු වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොකායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට සොකායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

150. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමෙහික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට ඝානායකනය නො ද උපදින්නේ ය, ඇස් ඇති වැ උපදනා සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, ඝානායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: චක්ඛු වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ඝානායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ඝානායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

151. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමෙහික වැ උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: චක්ඛු වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට රූපායකනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට රූපායකනය උපදින්නේ ය. වක්ඛායකනය ද උපදී.

152. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන මනායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චචන්තානං, අචක්ඛායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සචක්ඛායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

153. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති, ඉතරෙසං සචක්ඛායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චචන්තානං, අචක්ඛායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සචක්ඛායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (චක්ඛායතනවූලකං)

154. යස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිශ්චයාසිත්තානි තෙසං, උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සඝාතායානං උපපජ්ජන්තානං ඝාතායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චචන්තානං අඝාතායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති සඝාතායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති, ඝාතායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

155. යස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සඝාතායානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

152. යමකුට චක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට මනායකනය නො ද උපදින්නේ යි. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය උපදී ද යත්: චක්ඛ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට මනායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායකනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායකනය ද උපදී.

153. යමකුට චක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද උපදී, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය උපදී ද යත්: චක්ඛ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායකනය ද උපදී. (චක්ඛායකන වූලක යි)

154. යමකුට ඝාණායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනාවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට ඝාණායකනය උපදී, ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය, නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝාණායකනය ද උපදී, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය උපදී ද යත්: චක්ඛ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට රූපායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට රූපායකනය ද උපදින්නේ ය, ඝාණායකනය ද උපදී.

155. යමකුට ඝාණායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට ඝාණායකනය උපදී, ඔවුනට මනායකනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝාණායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපදින්නේ යි.

යසං වා පන මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති: සඤ්ඤාං වට්ඨානං, අඝානකානං උපපජ්ඣානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති, සඝානකානං උපපජ්ඣානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති, ඝානායතනං උපපජ්ඣති.

156. යසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: පච්ඡිභෙවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣානං තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ඣානං තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති: සඤ්ඤාං වට්ඨානං, අඝානකානං උපපජ්ඣානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති, සඝානකානං උපපජ්ඣානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, ඝානායතනං උපපජ්ඣති. (ඝානායතනවූලං)

157. යසං රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති: පච්ඡිභෙවිකානං පඤ්ඤාං උපපජ්ඣානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ඣානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, මනායතනං උපපජ්ඣති.

යසං වා පන මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති: සඤ්ඤාං වට්ඨානං, අරූපකානං උපපජ්ඣානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, සරූපකානං උපපජ්ඣානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති.

158. යසං රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: පච්ඡිභෙවිකානං පඤ්ඤාං උපපජ්ඣානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ඣානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති: සඤ්ඤාං වට්ඨානං, අරූපකානං උපපජ්ඣානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, සරූපකානං උපපජ්ඣානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති. (රූපායතනවූලං)

තවද යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදිනවුනට දැයි ඔවුනට මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට මනා-යතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

156. යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍යා ඔවුනට ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය, නැහැ ඇති ව උපද්‍යා වූ සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතා-යතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදිනවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී නැහැ ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතා-යතනමුලක යි)

157. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට රූපායතනය උපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. රූප ඇති ව උපද්‍යා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උප-දිනවුනට දැයි ඔවුනට මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපා-යතනය නො ද උපදී, රූ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

158. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උප-දින්නේ ය. රූ ඇති ව උපද්‍යා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උප-දිනවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපා-යතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමුලක යි)

159. යසං මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සවිත්තකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, ධම්මායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති: සංඛ්ඛං වචනානං, අවිත්තකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සවිත්තකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, මනායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති. (මනායතනමූලකං. අනුලොම පුංකල)

160. යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති -ප- (අනුලොම ඕකාස)

161. යසං යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සොධායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සොධායතනං උපපජ්ඣති, ඉතරෙසං සවිත්තකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, සොධායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

යසං වා පන යත් සොධායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං වචනානං, අවිත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සොධායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවිත්තකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සොධායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

162. යසං යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං රූපාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සවිත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, ඝානායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

යසං වා පන යත් ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරං වචනානං, අවිත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සවිත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් ඝානායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

159. යම්කුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභට්ඨික ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (මනායතනවූලක යි. අනුලොම සුද්ධෙ යි.)

160. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාය යි.)

161. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොකායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පශ්චිමභට්ඨික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, සොකායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොකායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

162. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝාණායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභට්ඨික ව උපදනාවුනට ද, රූපාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී. ඝාණායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ඝාණායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

163. යසං යත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣන්තිති: පට්ඨමහවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති.

යසං වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣන්තිති: පඤ්ඤාචොකාරා වචනානං, අවකඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති. සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති, වකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

164. යසං යත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣන්තිති: පට්ඨමහවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති.

යසං වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣන්තිති: පඤ්ඤාචොකාරා වචනානං අවකඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති. සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති, වකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

165. යසං යත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්තිති: පට්ඨමහවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති, තස්ස තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣන්තිති: සබ්බෙසං වචනානං, අවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති. සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති, වකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති (වකඛායතනමූලකං)

163. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අසංඝ-සකංඝනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

164. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

165. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ල-නට ද ඇස් නැති ව උපදනාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකනවුලක යි)

166. යස්ස යත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායකනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායකනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති, රූපායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායකනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරා වචනත්තානං අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣත්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායකනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති. සසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣස්සති, සානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති.

167. යස්ස යත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති, තස්ස තත්ථ මිත්‍රායකනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ මිත්‍රායකනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති, මිත්‍රායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මිත්‍රායකනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරා වචනත්තානං, අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣත්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ මිත්‍රායකනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති. සසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ මිත්‍රායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣස්සති, සානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති.

168. යස්ස යත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායකනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායකනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති, ධම්මායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායකනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣතිති: සංකප්පං වචනත්තානං අසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායකනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති. සසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣස්සති, සානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති. (සානායකනමුලකං)

166. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි ව්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී, නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

167. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි ව්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

168. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතනවූලක යි)

169. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි චේතායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනවුනට ද අසංඤාකයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, චේතායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

170. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්පන්න වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි)

171. යමකුට යම් තැනෙක චේතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චේතායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්පන්න වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි චේතායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය. මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක යි. අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

172. යසං වකඛායතනං නුපප්පති, තස්ස සොකායතනං නුපප්පතිති: සබ්බෙසං වචනානාං අවිකල්පිකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං වකඛායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං සොකායතනං නුපප්පති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානාං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානාං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානාං තෙසං වකඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, සොකායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යසං වා පන සොකායතනං නුපප්පති තස්ස වකඛායතනං නුපප්පතිති: පච්ඡිමභවිකානාං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානාං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානාං තෙසං සොකායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං වකඛායතනං නුපප්පති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානාං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානාං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානාං තෙසං සොකායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, වකඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

173. යසං වකඛායතනං නුපප්පති තස්ස ඝනායතනං නුපප්පතිති: සබ්බෙසං වචනානාං අවිකල්පිකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං වකඛායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං ඝනායතනං නුපප්පති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානාං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානාං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානාං තෙසං වකඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, ඝනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යසං වා පන ඝනායතනං නුපප්පති තස්ස වකඛායතනං නුපප්පතිති: පච්ඡිමභවිකානාං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානාං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානාං, තෙසං ඝනායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං වකඛායතනං නුපප්පති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානාං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානාං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානාං තෙසං ඝනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, වකඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

174. යසං වකඛායතනං නුපප්පති තස්ස රූපායතනං නුපප්පතිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අවිකල්පිකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං වකඛායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානාං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානාං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානාං තෙසං වකඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, රූපායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

172. යමකුට වක්ඛයකනය තුපදී නම් ඔහුට සොකායකනය තුපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයකනය තුපදී. ඔවුනට සොකායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයකනය ද තුපදී, සොකායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සොකායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛයකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සොකායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛයකනය නො ද තුපදී, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සොකායකනය ද තුපදින්නේ ය, වක්ඛයකනය ද තුපදී.

173. යමකුට වක්ඛයකනය තුපදී නම් ඔහුට සානායකනය තුපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයකනය තුපදී, ඔවුනට සානායකනය නො ද තුපදින්නේ ය, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයකනය ද තුපදී, සානායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සානායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛයකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සානායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛයකනය නො ද තුපදී, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සානායකනය ද තුපදින්නේ ය, වක්ඛයකනය ද තුපදී.

174. යමකුට වක්ඛයකනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායකනය තුපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයකනය තුපදී. ඔවුනට රූපායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයකනය ද තුපදී, රූපායකනය ද තුපදින්නේ යි.

යසං වා පන රූපායතනං නුපප්පිකාති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොධාකාරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පිකාති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති. පඤ්චොධාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුපප්පිකාති, චක්ඛායතනඤ්ච නුපප්පිකාති.

175. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති තස්ස මනායතනං නුපප්පිකාති: සංඛේසං චචන්තානං, අවකඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති, නො ච තෙසං මනායතනං නුපප්පිකාති. පඤ්චොධාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුපප්පිකාති, මනායතනඤ්ච නුපප්පිකාති.

යසං වා පන මනායතනං නුපප්පිකාති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොධාකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුපප්පිකාති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති. පඤ්චොධාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං මනායතනඤ්ච නුපප්පිකාති, චක්ඛායතනඤ්ච නුපප්පිකාති.

176. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති, තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිකාති: සංඛේසං චචන්තානං, අවකඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පිකාති. පඤ්චොධාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුපප්පිකාති, ධම්මායතනඤ්ච නුපප්පිකාති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපප්පිකාති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොධාකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පිකාති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති. පඤ්චොධාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නුපප්පිකාති, චක්ඛායතනඤ්ච නුපප්පිකාති. (චක්ඛායතනමූලකං)

177. යසං ඝානායතනං නුපප්පිකාති, තස්ස රූපායතනං නුපප්පිකාති: සංඛේසං චචන්තානං, අඝානාකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුපප්පිකාති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පිකාති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුපප්පිකාති, රූපායතනඤ්ච නුපප්පිකාති.

තවද යම්කුට රූපායතනය තුළින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍රවනුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපද්‍රවනුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය තුළින්තේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද තුළදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද තුළින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුළදී.

175. යම්කුට වක්ඛායකනය තුළදී නම් ඔහුට මනායකනය තුළින්තේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්ත වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍රවනුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය තුළදී. ඔවුනට මනායකනය නො ද තුළින්තේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුළදී. මනායකනය ද තුළින්තේ යි.

තවද යම්කුට මනායකනය තුළින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍රවන වූ ඔවුනට මනායකනය තුළින්තේ ය. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද තුළදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට මනායකනය ද තුළින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුළදී.

176. යම්කුට වක්ඛායකනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය තුළින්තේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්ත වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍රවනුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය තුළදී. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද තුළින්තේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුළදී, ධම්මායකනය ද තුළින්තේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායකනය තුළින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍රවන ඔවුනට ධම්මායකනය තුළින්තේ ය. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද තුළදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය ද තුළින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුළදී. (වක්ඛායකනමුදක යි)

177. යම්කුට ඝාතායකනය තුළදී නම් ඔහුට රූපායකනය තුළින්තේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්ත වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපද්‍රවනුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය තුළදී. ඔවුනට රූපායකනය නො ද තුළින්තේ ය. කාමාවරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවරයෙහි හා අරූපාවරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය ද තුළදී. රූපායකනය ද තුළින්තේ යි.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුපප්පස්සති තස්ස සානායතනං නුපප්පස්සති: පඤ්ඤාමහවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති. නො ව තෙසං සානායතනං නුපප්පස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති, සානායතනං නුපප්පස්සති.

178. යස්ස සානායතනං නුපප්පස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුපප්පස්සති: සබ්බෙසං වචන්තානං අසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායතනං නුපප්පස්සති, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං සානායතනං නුපප්පස්සති, ධම්මායතනං නුපප්පස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුපප්පස්සති තස්ස සානායතනං නුපප්පස්සති: පඤ්ඤාමහවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, නො ව තෙසං සානායතනං නුපප්පස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, සානායතනං නුපප්පස්සති. (සානායතනමූලකං)

179. යස්ස රූපායතනං නුපප්පස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුපප්පස්සති: සබ්බෙසං වචන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති. පඤ්ඤාමහවිකානෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති, ධම්මායතනං නුපප්පස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුපප්පස්සති තස්ස රූපායතනං නුපප්පස්සති: පඤ්ඤාමහවිකානං පඤ්ඤාමහවිකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, නො ව තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති. පඤ්ඤාමහවිකානෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, රූපායතනං නුපප්පස්සති. (රූපායතනමූලකං)

180. යස්ස මනායතනං නුපප්පස්සති තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පස්සති: සබ්බෙසං වචන්තානං, අවිකාකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුපප්පස්සති. නො ව තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං මනායතනං නුපප්පස්සති, ධම්මායතනං නුපප්පස්සති.

තවද යමකුට රූපායතනය තුළින් නම් ඔහුට ඝාතායතනය තුළදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය තුළින් නම් ය. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද තුළදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද තුළින් නම් ය, ඝාතායතනය ද තුළදී.

178. යමකුට ඝාතායතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය තුළින් නම් ද යත්: ව්‍යුහ වන්තා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය තුළදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළින් නම් ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළින් නම් ය.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට ඝාතායතනය තුළදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය තුළින් නම් ය. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද තුළදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය ද තුළින් නම් ය, ඝාතායතනය ද තුළදී. (ඝාතායතනමූලක යි)

179. යමකුට රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය තුළින් නම් ද යත්: ව්‍යුහ වන්තා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය තුළදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින් නම් ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළින් නම් ය.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට රූපායතනය තුළදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය තුළින් නම් ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුළදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය ද තුළින් නම් ය, රූපායතනය ද තුළදී. (රූපායතනමූලක යි)

180. යමකුට මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුළින් නම් ද යත්: ව්‍යුහ වන්තා වූ සියල්ලනට ද යත් නැති ව උප නවුනට ද යි ඔවුනට මනායතනය තුළදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළින් නම් ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළින් නම් ය.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපප්පිසති තස්ස මනායතනං නුපප්පිසති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පිසති. නො ච තෙසං මනායතනං නුපපජ්ජති, පරිනිබ්බානානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පිසති, මනායතනං නුපපජ්ජති. (මනායතනද්වයං—පච්චිනිකද්වයං)

181. යත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති -පෙ- (පච්චිනිකමකාස)

182. යසං යත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති තස්ස තත් සොකායතනං නුපප්පිසති: පඤ්චොකාරා වචනානං, අවක්ඛානානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති, නො ච තෙසං තත් සොකායතනං නුපප්පිසති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බානානං, අසංඝායනානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති, සොකායතනං නුපප්පිසති.

යසං වා පන යත් සොකායතනං නුපප්පිසති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරා උපපජ්ජනානං තෙසං තත් සොකායතනං නුපප්පිසති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බානානං, අසංඝායනානං, අරූපානං තෙසං තත් සොකායතනං නුපප්පිසති, චක්ඛායතනං නුපප්පිසති.

183. යසං යත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති තස්ස තත් ඝානායතනං නුපප්පිසති: කාමාවචරා වචනානං, අවක්ඛානානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති. නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං නුපප්පිසති, කාමාවචරෙ පරිනිබ්බානානං, රූපාවචරා වචනානං, අසංඝායනානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති, ඝානායතනං නුපප්පිසති.

යසං වා පන යත් ඝානායතනං නුපප්පිසති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ඝානායතනං නුපප්පිසති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බානානං රූපාවචරා වචනානං, අසංඝායනානං, අරූපානං තෙසං තත් ඝානායතනං නුපප්පිසති, චක්ඛායතනං නුපප්පිති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළින්තේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය තුළදී ද යත්: පස්විමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මා-
යතනය තුළින්තේ ය. ඔවුනට මනායතනය නො ද තුළදී. පිරි-
නිවේනනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද තුළින්තේ ය, මනායතනය
ද තුළදී. (මනායතනවූලක යි—ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

181. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම්... (ප්‍රත්‍යානි-
කාවකාශ යි.)

182. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් ඔහුට
එහි සොකායකනය තුළින්තේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි ව්‍යුහ
වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි
ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදී. ඔවුනට එහි සොකායකනය
නො ද තුළින්තේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද
අසංඤ්ඤානව ද, අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද
තුළදී, සොකායකනය ද තුළින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායකනය තුළින්තේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පස්විම-
භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොකායකනය තුළින්තේ ය.
ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුළදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-
නිවේනවුනට ද, අසංඤ්ඤානව ද, අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි
සොකායකනය ද තුළින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුළදී.

183. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් ඔහුට
එහි ඝාණායකනය තුළින්තේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි ව්‍යුහ
වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි
ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදී. ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නො
ද තුළින්තේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචර-
යෙහි ව්‍යුහ වන්තවුනට ද අසංඤ්ඤානව ද අරූපයනට ද යි
ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුළදී, ඝාණායකනය ද තුළින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය තුළින්තේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පස්විම-
භවික ව උපදනවුනට ද රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට
එහි ඝාණායකනය තුළින්තේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො
ද තුළදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි
ව්‍යුහ වන්තවුනට ද අසංඤ්ඤානව ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට
එහි ඝාණායකනය ද තුළින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුළදී.

184. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නුපප්පති තස්ස තස් රූපායතනං නුපප්පස්සතිති: පඤ්චොකාරා චචන්තානාං, අචක්ඛුකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පස්සති, පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තස් චක්ඛායතනඤ්ඤි නුපප්පති, රූපායතනඤ්ඤි නුපප්පස්සති.

යස්ස වා පන යස් රූපායතනං නුපප්පස්සති තස්ස තස් චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: පඤ්චොකාරා චචන්තානාං, අචක්ඛුකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පති පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනඤ්ඤි නුපප්පස්සති, චක්ඛායතනඤ්ඤි නුපප්පති.

185. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නුපප්පති තස්ස තස් මනායතනං නුපප්පස්සතිති: පඤ්චොකාරා චචන්තානාං, අචක්ඛුකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පස්සති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනඤ්ඤි නුපප්පති, මනායතනඤ්ඤි නුපප්පස්සති.

යස්ස වා පන යස් මනායතනං නුපප්පස්සති තස්ස තස් චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් මනායතනඤ්ඤි නුපප්පස්සති, චක්ඛායතනඤ්ඤි නුපප්පති.

186. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නුපප්පති තස්ස තස් ධම්මායතනං නුපප්පස්සතිති: සබ්බෙසං චචන්තානාං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් චක්ඛායතනඤ්ඤි නුපප්පති, ධම්මායතනඤ්ඤි නුපප්පස්සති.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං නුපප්පස්සති තස්ස තස් චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පති, පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤි නුපප්පස්සති, චක්ඛායතනඤ්ඤි නුපප්පති. (චක්ඛායතනවූලකං)

184. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අසංඝට්ඨකයට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන වූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී. රූපායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන වූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද තුපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදී.

185. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන වූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඝට්ඨකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී, මනායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන වූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඝට්ඨකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද තුපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදී.

186. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනාවූනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද තුපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදී. (වක්ඛායකනවූලක යි)

187. යස්ස යස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායකනං නුප්පජ්ඣස්සතිති: කාමාවචරා වචනානාං, අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං රූපාවචරානං තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායකනං නුප්පජ්ඣස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති, රූපායකනං නුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යස්ස රූපායකනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ස රූපායකනං නුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති, කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තස්ස රූපායකනං නුප්පජ්ඣස්සති, සානායකනං නුප්පජ්ඣති.

188. යස්ස යස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායකනං නුප්පජ්ඣස්සතිති: කාමාවචරා වචනානාං, අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මනායකනං නුප්පජ්ඣස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසංකෘතානං තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති, මනායකනං නුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යස්ස මනායකනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ස මනායකනං නුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසංකෘතානං තෙසං තස්ස මනායකනං නුප්පජ්ඣස්සති, සානායකනං නුප්පජ්ඣති.

189. යස්ස යස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායකනං නුප්පජ්ඣස්සතිති: සංකෘතා වචනානාං, අසානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායකනං නුප්පජ්ඣස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති, ධම්මායකනං නුප්පජ්ඣස්සති.

187. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සාන්‍යායතනය තුළදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළදීන්තේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සාන්‍යායතනය ද තුළදී, රූපායතනය ද තුළදීන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි සාන්‍යායතනය තුළදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට එහි සාන්‍යායතනය නොද තුළදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළදීන්තේ ය, සාන්‍යායතනය ද තුළදී.

188. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සාන්‍යායතනය තුළදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළදීන්තේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට එහි සාන්‍යායතනය ද තුළදී, මනායතනය ද තුළදීන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි සාන්‍යායතනය තුළදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට එහි සාන්‍යායතනය නො ද තුළදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළදීන්තේ ය, සාන්‍යායතනය ද තුළදී.

189. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සාන්‍යායතනය තුළදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළදීන්තේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි සාන්‍යායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළදීන්තේ යි.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣතිති: පඤ්චග්ගච්ඡානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්චග්ගච්ඡානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, සානායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති. (සානායතනවූලකං)

190. යසං යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරා වචන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං අරූපෙ පඤ්චග්ගච්ඡානං අසඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

යසං වා පන යත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣතිති: පඤ්චග්ගච්ඡානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් මනායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං අරූපෙ පඤ්චග්ගච්ඡානං අසඤ්ඤාසත්තං වචන්තානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

191. යසං යත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචන්තානං, අරූපානං¹ උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං අරූපෙ පඤ්චග්ගච්ඡානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣතිති: පඤ්චග්ගච්ඡානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං අරූපෙ පඤ්චග්ගච්ඡානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති. (රූපායතනවූලකං)

1. අරූපානං - ඡේශං.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළදීත් නම් ඔහුට එහි සාමායකනය තුළදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළදීත් නම් ය, ඔවුනට එහි සාමායකනය නො ද තුළදී. කාමාවචරයෙහි පිරි-නිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික-යනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළදීත් නම් ය. සාමා-යකනය ද තුළදී. (සාමායකනමුලක යි)

190. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුළදීත් නම් ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය තුළදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුළදීත් නම් ය. පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසං-ඝට්ඨයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද තුළදී, මනායකනය ද තුළදීත් නම් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුළදීත් නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුළදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනවුනට ද අසංඝට්ඨයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය තුළදීත් නම් ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුළදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්-චිමභවිකයනට ද අසංඝට්ඨයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද තුළදීත් නම් ය. රූපායකනය ද තුළදී.

191. යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුළදීත් නම් ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ල-නට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය තුළදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුළදීත් නම් ය. පඤ්-චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද තුළදී, ධම්මායකනය ද තුළදීත් නම් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුළදීත් නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුළදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය තුළදීත් නම් ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුළදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-නිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද තුළදීත් නම් ය, රූපායකනය ද තුළදී. (රූපායකන-මුලක යි)

192. යස්ස යස් චන්ද්‍රායතනං නූපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං නූපජ්ඣස්සති: සබ්බෙසං වචනානාං, අවික්කකානාං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තස් චන්ද්‍රායතනං නූපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නූපජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානාං තෙසං තස් චන්ද්‍රායතනාඤ්ඤි නූපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නූපජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං නූපජ්ඣස්සති තස්ස තස් චන්ද්‍රායතනං නූපජ්ඣති: පච්ඡිමභවිකානාං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තස් ධම්මායතනං නූපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් චන්ද්‍රායතනං නූපජ්ඣති. පරිනිබ්බන්තානාං තෙසං තස් ධම්මායතනාඤ්ඤි නූපජ්ඣස්සති, චන්ද්‍රායතනාඤ්ඤි නූපජ්ඣති. (චන්ද්‍රායතනමූලකං. පච්චිතිකපුග්ගා-ලොකාස)

පච්චිපපන්තානාගතවාරො.

193. යස්ස චක්ඛායතනං උපජ්ඣස්සති තස්ස සොකායතනං උපජ්ඣස්සති: පච්ඡිමභවිකානාං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං. චක්ඛායතනං උපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං සොකායතනං උපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි උපජ්ඣස්සති, සොකායතනාඤ්ඤි උපජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන සොකායතනං උපජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපජ්ඣස්සති: ආමන්තා.

194. යස්ස චක්ඛායතනං උපජ්ඣස්සති තස්ස ඝානායතනං උපජ්ඣස්සති: පච්ඡිමභවිකානාං, යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ඣන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති, තෙසං චක්ඛායතනං උපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි උපජ්ඣස්සති, ඝානායතනාඤ්ඤි උපජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- උපජ්ඣස්සති: ආමන්තා.

195. යස්ස චක්ඛායතනං උපජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං උපජ්ඣස්සති: පච්ඡිමභවිකානාං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං, චක්ඛායතනං උපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි උපජ්ඣස්සති, රූපායතනාඤ්ඤි උපජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- උපජ්ඣස්සති: ආමන්තා.

192. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළදීත්තේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ල-නට ද සිත් නැති වී උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය තුළදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළදීත්තේ ය. පිරි-නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළදීත්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළදීත්තේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළදීත්තේ ය, ඔවුනට එහි මනා-යතනය නො ද තුළදී. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළදීත්තේ ය, මනායතනය ද තුළදී. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රකාශිත පුද්ගලාචාරක යි)

ප්‍රකාශිතපන්නාමකවාර යි.

193. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට භෞතා-යතනය උපදීත්තේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට භෞතායතනය නො ද උපදීත්තේ ය. භෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, භෞතායතනය ද උපදීත්තේ යි.

තවද යමකුට භෞතායතනය උපදීත්තේ නම් ඔහුට චක්ඛා-යතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

194. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදීත්තේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපා-වචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උප-දීත්තේ ය. භෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතා-යතනය ද උපදීත්තේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

195. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදීත්තේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදීත්තේ ය. භෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදීත්තේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

196. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනං
උපපජ්ඣිතං, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති. ඉතරෙසං
තෙසං චක්ඛායතනාදි උපපජ්ඣිතං, ධම්මායතනාදි උපපජ්ඣිතංති.

යස්ස වා පන -පෙ- උපපජ්ඣිතංති: ආමන්තං. (චක්ඛායතනමූලකං)

197. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස රූපායතනං උප-
පජ්ඣිතංති: පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣිතං පරිනිබ්බා-
ධිස්සන්ති තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣිතං, නො ච තෙසං රූපා-
යතනං උපපජ්ඣිතංති. ඉතරෙසං තෙසං ඝානායතනාදි උපපජ්ඣිතං,
රූපායතනාදි උපපජ්ඣිතංති.

යස්ස වා පන -පෙ- උපපජ්ඣිතංති: ආමන්තං.

198. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝානායතනං
උපපජ්ඣිතං, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති. ඉතරෙසං
තෙසං ඝානායතනාදි උපපජ්ඣිතං, ධම්මායතනාදි උපපජ්ඣිතංති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- උපපජ්ඣිතංති: ආමන්තං.

199. යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායතනං
උපපජ්ඣිතං, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති. ඉතරෙසං
තෙසං රූපායතනාදි උපපජ්ඣිතං, ධම්මායතනාදි උපපජ්ඣිතංති.

යස්ස වා පන -පෙ- උපපජ්ඣිතංති: ආමන්තං.

200. යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස ධම්මායතනං උප-
පජ්ඣිතංති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣිතං, නො
ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති. ඉතරෙසං තෙසං මනායතනාදි
උපපජ්ඣිතං, ධම්මායතනාදි උපපජ්ඣිතංති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං
උපපජ්ඣිතංති: ආමන්තං. (අනුලොම පුග්ගල)

201. යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣිතං -පෙ- (අනුලොමමිකාසං)

196. යමකුට චක්ඛායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායකන වූලක යි.)

197. යමකුට ඝානායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිතිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායකනය උපන්නේ ය. ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායකනය ද උපන්නේ ය, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

198. යමකුට ඝානායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට ඝානායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායකනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය.....උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

199. යමකුට රූපායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායකනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

200. යමකුට මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට මනායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට මනායකනය ද උපදින්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

201. යම් තැනෙක චක්ඛායකනය උපන්නේ නම්... (අනු-ලොමාවකාශ යි)

202. යසං යස් චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති තස්ස තස්ස සොකා-
යතනං උපප්පිස්සිතිති: පඤ්චොකාරො පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
තස්ස චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස සොකායතනං
උපප්පිස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්ස චක්ඛි-
යතනඤ්ච උපප්පිස්සිති, සොකායතනඤ්ච උපප්පිස්සිති.

යසං වා පන යස් සොකායතනං උපප්පිස්සිති තස්ස තස්ස
චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති: ආමන්ත.

203. යසං යස් චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති තස්ස තස්ස ඝානා-
යතනං උපප්පිස්සිතිති: කාමාවචරො පච්ඡිමභවිකානං, රූපාවචරානං
තෙසං තස්ස චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස ඝානා-
යතනං උපප්පිස්සිති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තස්ස චක්ඛි-
යතනඤ්ච උපප්පිස්සිති, ඝානායතනඤ්ච උපප්පිස්සිති.

යසං වා පන යස් -පෙ- උපප්පිස්සිති: ආමන්ත.

204. යසං යස් චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති තස්ස තස්ස රූපා-
යතනං උපප්පිස්සිතිති: පඤ්චොකාරො පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
තස්ස චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං
උපප්පිස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්ස චක්ඛියයතනඤ්ච
උපප්පිස්සිති, රූපායතනඤ්ච උපප්පිස්සිති.

යසං වා පන යස් රූපායතනං උපප්පිස්සිති, තස්ස තස්ස
චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං
උපප්පිස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති. පඤ්ච-
චොකාරානං තෙසං තස්ස රූපායතනඤ්ච උපප්පිස්සිති, චක්ඛියයතනඤ්ච
උපප්පිස්සිති.

205. යසං යස් චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති තස්ස තස්ස මනා-
යතනං උපප්පිස්සිතිති: පඤ්චොකාරො පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
තස්ස චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං
උපප්පිස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්ස චක්ඛි-
යතනඤ්ච උපප්පිස්සිති, මනායතනඤ්ච උපප්පිස්සිති.

යසං වා පන යස් මනායතනං උපප්පිස්සිති තස්ස තස්ස
චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති: අරූපානං තෙසං තස්ස මනායතනං
උපප්පිස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති. පඤ්ච-
චොකාරානං තෙසං තස්ස මනායතනඤ්ච උපප්පිස්සිති, චක්ඛියයතනඤ්ච
උපප්පිස්සිති.

202. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සොත්තයතනය උපදින්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සොත්තයතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද උපන්නේ ය, සොත්තයතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තයතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

203. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සාත්තයතනය උපදින්නේ ද යත් : කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සාත්තයතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද උපන්නේ ය, සාත්තයතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක...උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

204. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපයතනය උපදින්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපයතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද උපන්නේ ය, රූපයතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපයතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත් : අසංඥානු වූ ඔවුනට එහි රූපයතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපයතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද උපන්නේ යි.

205. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මත්තයතනය උපදින්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මත්තයතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද උපන්නේ ය, මත්තයතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මත්තයතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි මත්තයතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි මත්තයතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛයතනය ද උපන්නේ යි.

206. යස්ස යත්ත චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ත ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොධාකාරෙ පටිප්පම්භවිකානං තෙසං තත්ත චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ත ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොධාකාරානං තෙසං තත්ත චක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත්ත ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ත චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: අසංකල්පකතානං, අරූපානං තෙසං තත්ත ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ත චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොධාකාරානං තෙසං තත්ත ධම්මායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති. (චක්ඛායතනවූලකං)

207. යස්ස යත්ත ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ත රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පටිප්පම්භවිකානං තෙසං තත්ත ඝානායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ත රූපායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ත ඝානායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත්ත රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ත ඝානායතනං උපපජ්ඣති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ත රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ත ඝානායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ත රූපායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

208. යස්ස යත්ත ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ත මහායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පටිප්පම්භවිකානං තෙසං තත්ත ඝානායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ත ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ත ඝානායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත්ත ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ත ඝානායතනං උපපජ්ඣති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ත ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ත ඝානායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ත ධම්මායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති. (ඝානායතනවූලකං)

206. යමකුට යම් තැනෙක වක්ශයකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ශයකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ශයකනය ද උපදින්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ශයකනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානිකයනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ශයකනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ශයකනය ද උපන්නේ යි. (වක්ශයකනවූලක යි)

207. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සානායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සානායකනය ද උපන්නේ ය, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සානායකනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපදින්නේ යි, සානායකනය ද උපදින්නේ යි.

208. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය...ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සානායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සානායකනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සානායකනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, සානායකනය ද උපන්නේ යි. (සානායකනවූලක යි)

209. යසං යස් රූපායතනං උපප්පිස්සති තෙසං තස් මනා-
යතනං උපප්පිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤි-
සත්තානං තෙසං තස් රූපායතනං උපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස්
මනායතනං උපප්පිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්
රූපායතනඤ්ඤි උපප්පිස්සති, මනායතනඤ්ඤි උපප්පිස්සති.

යසං වා පන යස් මනායතනං උපප්පිස්සති තස්ස තස්
රූපායතනං උපප්පිස්සතිති: අරූපානං තෙසං තස් මනායතනං උප-
ප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපප්පිස්සති. පඤ්චො-
කාරානං තෙසං තස් මනායතනඤ්ඤි උපප්පිස්සති, රූපායතනඤ්ඤි
උපප්පිස්සති.

210. යසං යස් රූපායතනං උපප්පිස්සති තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං උපප්පිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
තස් රූපායතනං උපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං
උපප්පිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං, අසඤ්ඤිසත්තානං තෙසං
තස් රූපායතනඤ්ඤි උපප්පිස්සති, ධම්මායතනඤ්ඤි උපප්පිස්සති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපප්පිස්සති තස්ස තස්
රූපායතනං උපප්පිස්සතිති: අරූපානං තෙසං තස් ධම්මායතනං
උපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපප්පිස්සති. පඤ්ච-
චොකාරානං, අසඤ්ඤිසත්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤි උප-
ප්පිස්සති, රූපායතනඤ්ඤි උපප්පිස්සති. (රූපායතනමූලකං)

211. යසං යස් මනායතනං උපප්පිස්සති තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං උපප්පිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් මනායතනං
උපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං උපප්පිස්සති. ඉතරෙසං
චතුචොකාරානං, පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් මනායතනඤ්ඤි උප-
ප්පිස්සති, ධම්මායතනඤ්ඤි උපප්පිස්සති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපප්පිස්සති තස්ස තස්
මනායතනං උපප්පිස්සතිති: අසඤ්ඤිසත්තානං තෙසං තස් ධම්මා-
යතනං උපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං උපප්පිස්සති.
චතුචොකාරානං, පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤි
උපප්පිස්සති, මනායතනඤ්ඤි උපප්පිස්සති. (මනායතනමූලකං.
අනුප්පාම පුග්ගලොකාස)

209. යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

210. යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු පඤ්චොකාරයනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාරයනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

211. යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය. චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි. (මනායතනමූලක යි අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

212. යස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස සොකායගතනං නුපප්පිස්සතිති: නත්ති.

යස්ස වා පන සොකායගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති: උපප්පිස්සති.

213. යස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස ඝානායගතනං -පෙ- රූපායගතනං - මනායගතනං -ධම්මායගතනං නුපප්පිස්සතිති: නත්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති: උපප්පිස්සති.

214. යස්ස ඝානායගතනං -පෙ- මනායගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස ධම්මායගතනං නුපප්පිස්සතිති: නත්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස මනායගතනං නුපප්පිස්සති: උපප්පිස්සති. (පච්චරිකපුග්ගල)

215. යස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති -පෙ- (පච්චරිකමකාස)

216. යස්ස යස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ස සොකායගතනං නුපප්පිස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස්ස සොකායගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති: පඤ්චවේකාසෙ පච්චිමභවිකානං තෙසං තස්ස සොකායගතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති. සුද්ධාචාරිකානං අසඤ්ඤාසකානං අරූපානං තෙසං තස්ස සොකායගතනං නුපප්පිස්සති, වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති.

217. යස්ස යස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ස ඝානායගතනං නුපප්පිස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස්ස ඝානායගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති: කාමාවච්චෙ පච්චිමභවිකානං, රූපාවච්චරානං තෙසං තස්ස ඝානායගතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති. සුද්ධාචාරිකානං, අසඤ්ඤාසකානං, අරූපානං තෙසං තස්ස ඝානායගතනං නුපප්පිස්සති, වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති.

212. යමකුට චක්ඛායකනය නූපන්නේ නම් ඔහුට සොකා-
යකනය නූපදින්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොකායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛා-
යකනය නූපදින්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

213. යමකුට චක්ඛායකනය නූපන්නේ නම් ඔහුට සානායකනය
...රූපායකනය - මනායකනය - ධම්මායකනය නූපදින්නේ ද
යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛා-
යකනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

214. යමකුට සානායකනය...මනායකනය නූපන්නේ නම්
ඔහුට ධම්මායකනය නූපදින්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනා-
යකනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

215. යම් තැනෙක චක්ඛායකනය නො උපන්නේ නම්...
(ප්‍රත්‍යක්ෂාචක්ෂා යි)

216. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායකනය නූපන්නේ නම්
ඔහුට එහි සොකායකනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායකනය නූපදින්නේ නම්
ඔහුට එහි චක්ඛායකනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චායකාරයෙහි
පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සොකායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට
එහි චක්ඛායකනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාචාර්යයනට ද අභංග-
භවයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායකනය ද නූප-
දින්නේ ය, චක්ඛායකනය ද නූපන්නේ යි.

217. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායකනය නූපන්නේ නම්
ඔහුට එහි සානායකනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නූපදින්නේ නම්
ඔහුට එහි චක්ඛායකනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්-
චිමභවිකයනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය
නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායකනය නො ද නූපන්නේ ය.
ශුද්ධාචාර්යයනට ද අභංගභවයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට
එහි සානායකනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායකනය ද නූපන්නේ යි.

218. යස්ස යත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සතිති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස, රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස ටා පන යත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සති: පඤ්චොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සති.

219. යස්ස යත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති: අරූපානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස, නො ච තෙසං තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස, මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස ටා පන යත් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සති: පඤ්චොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සති.

220. යස්ස යත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති: අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස, ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස ටා පන යත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සති: පඤ්චොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. (වක්ඛායතනමූලකං)

218. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥාසකයකු වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නූපදින්නේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්නේ ය, රූපායකනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නූපදින්නේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නූපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නූපදින්නේ යි.

219. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නූපදින්නේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥාසකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නූපදින්නේ ය, මනායකනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නූපදින්නේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥාසකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නූපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නූපදින්නේ යි.

220. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥාසකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නූපදින්නේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායකනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නූපදින්නේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නූපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නූපදින්නේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි)

221. යස්ස යස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣතිති: රූපාවචරානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අරූපානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති, රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තස්ස රූපායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, ඝාතායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

222. යස්ස යස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති. රූපාවචරෙ, අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස්ස මනායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, ඝාතායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

223. යස්ස යස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, ඝාතායතනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති. (ඝාතායතනවූලකං)

221. යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය තුපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුපන්නේ ය. රූපායතනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය තුපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකවූ ඔවුනට එහි රූපායතනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද තුපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද තුපන්නේ යි.

222. යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය තුපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුපන්නේ ය, මනායතනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය තුපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද තුපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද තුපන්නේ යි.

223. යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය තුපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය තුපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද තුපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද තුපන්නේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි)

224. යසං යස් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තස් මනා-
යතනං තුප්පජ්ඣස්සතිති: අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනං තුප්ප-
ජ්ඣස්ස, නො ච තෙසං තස් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. සුද්ධාවාසානං
අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් රූපායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣස්ස,
මනායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣස්සති.

යසං වා පන යස් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තස් රූපායතනං
තුප්පජ්ඣස්සති: පඤ්චවිකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤා-
සත්තානං තෙසං තස් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං
තස් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං
තෙසං තස් මනායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣස්සති, රූපායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣස්සති.

225. යසං යස් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං තුප්පජ්ඣස්සතිති: අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනං තුප්ප-
ජ්ඣස්ස, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. සුද්ධා-
වාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් රූපායතනාඤ්ඤි තුප්ප-
ජ්ඣස්ස, ධම්මායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣස්සති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තස් රූපායතනං
තුප්පජ්ඣස්සති: පඤ්චවිකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් ධම්මායතනං
තුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. සුද්ධා-
වාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් ධම්මායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣස්සති,
රූපායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣස්සති. (රූපායතනවූලකං)

226. යසං යස් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං තුප්පජ්ඣස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස් මනායතනං
තුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. සුද්ධා-
වාසානං තෙසං තස් මනායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣස්සති, ධම්මායතනාඤ්ඤි
තුප්පජ්ඣස්සති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තස් මනායතනං
තුප්පජ්ඣස්සති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති,
නො ච තෙසං තස් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. සුද්ධාවාසානං තෙසං තස්
ධම්මායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣස්සති, මනායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣස්සති. (මනායතනවූලකං. පච්චිනික පුඤ්ඤාලොකාසං)

අතිකාතාගතවාරො.

උපපාදවාරො නිට්ඨිකො.

224. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළින් ය, මනායතනය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළින් ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අඝංඤාසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින් ය, රූපායතනය ද තුළින් යි.

225. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින් ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුළින් ය, ධම්මායතනය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළින් ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළින් ය, රූපායතනයද තුළින් යි. (රූපායතනමූලක යි)

226. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින් ද යත්: අඝංඤාසන්ධි වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින් ය, ධම්මායතනය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් ය, ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළින් ය, මනායතනය ද තුළින් යි. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යක්ෂිකපුද්ගලාචක්‍යය යි)

අභිකානාමකවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

2. පවතී නිරෝධවාතෝ

227. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣතිති: සව්සඛුකානං අසොකකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති. සව්සඛුකානං සසොකකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති, සොකායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සසොකකානං අව්සඛුකානං වචනානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සසොකකානං සව්සඛුකානං වචනානං තෙසං සොකායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති.

228. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: සව්සඛුකානං අසානකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති. සව්සඛුකානං සසානකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති, සානායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සසානකානං අව්සඛුකානං වචනානං තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං සව්සඛුකානං වචනානං තෙසං සානායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති.

229. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සරූපකානං අව්සඛුකානං වචනානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සව්සඛුකානං වචනානං තෙසං රූපායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති.

2. ප්‍රවෘත්ති නිෂේධනවාරය

227. යම්කුට වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොකා-යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් ඇති ව කන් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට සොකා-යකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොකායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම්කුට සොකායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වක්ඛ-යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කන් ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොකායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට වක්ඛ-යකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොකායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වේ.

228. යම්කුට වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සානා-යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සානා-යකනය නො ද නිරුද්ධ වේ. ඇස් ඇති ව නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වෙයි. සානායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම්කුට සානායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වක්ඛ-යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සානායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට වක්ඛ-යකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සානායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වේ.

229. යම්කුට වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපා-යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට රූපායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වක්ඛ-යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට වක්ඛ-යකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වේ.

230. යසස වක්ඛායකනං නිරුජ්ඣති තසස මනායකනං නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන මනායකනං නිරුජ්ඣති තසස වක්ඛායකනං නිරුජ්ඣතිති: සවිත්තකානං අවකුක්ඛකානං වචන්තානං තෙසං මනායකනං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං වක්ඛායකනං නිරුජ්ඣති. සවකුක්ඛකානං වචන්තානං තෙසං මනායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, වක්ඛායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති.

231. යසස වක්ඛායකනං නිරුජ්ඣති තසස ධම්මායකනං නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන ධම්මායකනං නිරුජ්ඣති තසස වක්ඛායකනං නිරුජ්ඣතිති: අවකුක්ඛකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායකනං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං වක්ඛායකනං නිරුජ්ඣති. සවකුක්ඛකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, වක්ඛායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති. (වක්ඛායකනවූලකං)

232. යසස සානායකනං නිරුජ්ඣති තසස රූපායකනං නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන රූපායකනං නිරුජ්ඣති තසස සානායකනං නිරුජ්ඣතිති: සරූපකානං අසානකානං වචන්තානං තෙසං රූපායකනං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං සානායකනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචන්තානං තෙසං රූපායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, සානායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති.

233. යසස සානායකනං නිරුජ්ඣති තසස මනායකනං නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන මනායකනං නිරුජ්ඣති තසස සානායකනං නිරුජ්ඣතිති: සවිත්තකානං අසානකානං වචන්තානං තෙසං මනායකනං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං සානායකනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචන්තානං තෙසං මනායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, සානායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති.

234. යසස සානායකනං නිරුජ්ඣති තසස ධම්මායකනං නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන ධම්මායකනං නිරුජ්ඣති තසස සානායකනං නිරුජ්ඣතිති: අසානකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායකනං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං සානායකනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, සානායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති. (සානායකනවූලකං)

230. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

231. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වේ. (චක්ඛායකනමූලක යි)

232. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

233. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් ඇති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

234. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ වේ. (ඝාණායකනමූලක යි)

235. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: සරූපකානාං¹ අවික්ඛකානාං වචනානාං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානාං සවික්ඛකානාං වචනානාං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, මනායතනං නිරුජ්ඣති.

යස්ස චා පන මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානාං වචනානාං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානාං සවික්ඛකානාං වචනානාං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, රූපායතනං නිරුජ්ඣති.

236. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානාං වචනානාං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානාං වචනානාං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, රූපායතනං නිරුජ්ඣති.

237. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛකානාං වචනානාං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති. සවික්ඛකානාං වචනානාං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, මනායතනං නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -ථෙ- (උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදිනිරොධෙපි යත්තං සබ්බත් සද්දිසං. අනුලොම ඔක්ඛාස.)

238. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සොත්තායතනං නිරුජ්ඣතිති: -ථෙ- ඝානායතනං - රූපායතනං - මනායතනං - ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: (යස්ස යත්ථාමපි සද්දිසං විත්ථාරෙතබ්බං. අනුලොම පුග්ගලොක්ඛාස)

1. සරූපකානානි පදං මරමිමෙවස්සබ්බිතිපිටකෙ තදික්ඛාසෙ.

235. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව සිත් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

236. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

237. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමපුද්ගල යි)

යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම්... (උත්පාදයෙහි ද නිරෝධයෙහි ද උත්පාදනිරෝධයෙහි ද යි සෑම තත්ති යක්කය සමාන යි. අනුලොමාවිකාය යි)

238. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සොත්තායකනය - රූපායකනය - මනායකනය - ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්:... (යසස යක්කය ද සමාන යි. විස්තර කළ යුතු යි. අනුලොම-පුද්ගලාවිකාය යි)

239. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛුකානං සසොතකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවික්ඛුකානං අසොතකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අසොතකානං සවික්ඛුකානං චචන්තානං තෙසං සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අසොතකානං අවික්ඛුකානං චචන්තානං තෙසං සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති.

240. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛුකානං සඝානකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවික්ඛුකානං අඝානකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අඝානකානං සවික්ඛුකානං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අඝානකානං අවික්ඛුකානං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති.

241. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛුකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, රූපායතනං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්ත.

239. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොකායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ඇස් නැති ව කන් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සොකායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව කන් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොකායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට සොකායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : කන් නැති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොකායකනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා සියල්ලනට ද කන් නැති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට සොකායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

240. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ඇස් නැති ව නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නැහැ නැති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

241. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ඇස් නැති ව රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : එසේ ය.

242. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවක්ඛුකානං සවික්ඛකානං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං, අවික්ඛකානං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

243. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවක්ඛුකානං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා. (චක්ඛායතනමූලකං)

244. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අඝානකානං සරූපකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති; නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං, අරූපකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

245. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අඝානකානං සවික්ඛකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං අවික්ඛකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

242. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

243. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා සියලු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායකන මූලක යි)

244. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපදනා සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

245. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

246. යස්ස සානායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අසානකානං වචනානං තෙසං සානායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායකනාදි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස සානායකනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්ත. (සානායකනමුලකං)

247. යස්ස රූපායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායකනං න නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානං වචනානං තෙසං රූපායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං මනායකනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායකනාදි න නිරුජ්ඣති, මනායකනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිති: අවිඤ්ඤානං සරූපකානං¹ වචනානං තෙසං මනායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං රූපායකනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායකනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපායකනාදි න නිරුජ්ඣති.

248. යස්ස රූපායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානං වචනානං තෙසං රූපායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායකනාදි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායකනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්ත. (රූපායකනමුලකං)

249. යස්ස මනායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිති: අවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං මනායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායකනාදි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායකනාදි න නිරුජ්ඣති.

1. සරූපකානෙති පදං මෙවෙදිධම්මසම්මුතියෙහි පිටු 23 දී සඳහන්.

246. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියලු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතන-මූලක යි.)

247. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියලු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් නැති ව රූ ආති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියලු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

248. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියලු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතන-මූලක යි)

249. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියලු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තසස මනායතනං
න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා. (පච්චිකපුග්ගල)

250. යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චිකඛකාස)

251. යසස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තසස තත්
සොතායතනං න නිරුජ්ඣතිති: -පෙ- යසස යත්කම්පි යසසක
සද්දිසං—පච්චිකපුග්ගලොකාස)

පච්චුසන්නවාරො.

252. යසස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත් තසස සොතායතනං
නිරුජ්ඣත්තිති: ආමනා. (උපපාදාමරපි නිරොධවාමරපි උපපාද-
නිරොධවාමරපි අතිතපුච්ඡා අනුලොමමපි පච්චිකම්පි සද්දිසං. අනු-
ලොමපුග්ගල)

අතිතවාරො.

253. යසස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්තිසසති තසස සොතායතනං
නිරුජ්ඣත්තිසසතිති: ආමනා.

යසස වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣත්තිසසති තසස චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣත්තිසසතිති: ආමනා.

254. යසස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්තිසසති තසස ඝානායතනං
නිරුජ්ඣත්තිසසතිති: පච්චිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං, යෙ
ව රූපාවචරං උපපජ්ජවා පටිනිබ්බාසිසසනති තෙසං වචනානං,
තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්තිසසති, නො ව තෙසං ඝානායතනං
නිරුජ්ඣත්තිසසති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනානෙච්ච නිරුජ්ඣත්තිසසති,
ඝානායතනානෙච්ච නිරුජ්ඣත්තිසසති.

යසස වා පන ඝානායතනං නිරුජ්ඣත්තිසසති තසස චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣත්තිසසතිති: ආමනා.

255. යසස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්තිසසති තසස රූපායතනං
නිරුජ්ඣත්තිසසතිති: ආමනා.

යසස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣත්තිසසති තසස චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣත්තිසසතිති: ආමනා.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික-පුද්ගල යි)

250. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම්... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

251. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ... (යසස යක්කයද යසසකය හා සමාන යි. ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්තවාර යි.

252. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

(උත්පාදවාරයෙහි ද නිරොධවාරයෙහි ද උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද අතීත පාවිෂා අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යන්තිකය ද සමාන යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

අතීතවාර යි.

253. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

254. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-නිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝනායතනය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

255. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

256. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා;

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති. (චක්ඛායතනමූලකං)

257. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස චා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති, ඝානායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

258. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති, ඝානායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති. (ඝානායතනමූලකං)

259. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

256. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපද්ධානව ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (චක්ඛායකන මූලක යි)

257. යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපද්ධානව ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

258. යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි උපද්ධානව ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (ඝාතායකනමූලක යි)

259. යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපද්ධානව ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

260. යසං මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා. (අනුලොම පුග්ගල)

261. යද්ඨ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

262. යසං යද්ඨ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තද්ඨ සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යද්ඨ -පෙ- ආමනායා.

263. යසං යද්ඨ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තද්ඨ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: රූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ-

යසං වා පන යද්ඨ -පෙ- ආමනායා.

264. යසං යද්ඨ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තද්ඨ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යද්ඨ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තද්ඨ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං -පෙ- පඤ්චොකාරානං -පෙ-

265. යසං යද්ඨ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තද්ඨ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යද්ඨ -පෙ- අරූපානං -පෙ- පඤ්චොකාරානං -පෙ-

266. යසං යද්ඨ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තද්ඨ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යද්ඨ -පෙ- අසඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං -පෙ- පඤ්චොකාරානං -පෙ- (චක්ඛායතනමූලකං)

267. යසං යද්ඨ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තද්ඨ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යද්ඨ -පෙ- රූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ-

260. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

261. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

262. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ...එසේ යි.

263. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද ... කාමාවචරයනට ද ...

තවද යමකුට යම් තැනෙක... එසේ යි.

264. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥාසත්තයනට ද ... පඤ්චොපාකාරයනට ද ...

265. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්චොපාකාරයනට ද ...

266. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අසංඥාසත්තයනට ද අරූපයනට ද ...පඤ්චොපාකාරයනට ද ... (වක්ඛායතනමූලක යි)

267. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... කාමාවචරයනට ද ...

268. යසං යත් සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් -ප- රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං -ප- කාමාවචරානං -ප-

269. යසං යත් සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් -ප- රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං -ප- කාමාවචරානං -ප- (සානායතනමූලකං)

270. යසං යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං -ප- පඤ්චො-කාරානං -ප-

යසං වා පන යත් -ප- අරූපානං -ප- පඤ්චොකාරානං -ප-

271. යසං යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් -ප- අරූපානං -ප- පඤ්චොකාරානං අසඤ්ඤාසත්තානං -ප- (රූපායතනමූලකං)

272. යසං යත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං -ප- චතුරො-කාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣිස්සති.

(යථා උපපාදුවාමෙ යසං යත්තෙ අනාගතා පුච්ඡා වීජාරිතා, එවං නිරොධෙපි වීජාරෙතඛිං-අනුලොම පුග්ගලොකාස)

273. යසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වක්ඛා-යතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

268. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... අරූපාවචරයනට ද ... කාමාවචරයනට ද ...

269. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... අරූපාවචරයනට ද ... කාමාවචරයනට ද ... (ඝාතායතනමුලක යි)

270. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධිකාරයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද ..

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද...

271. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥාසන්ධිකාරයනට ද ... (රූපායතනමුලක යි)

272. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධිකාරයනට ද ... චතුරවොකාරයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි “යසස යක්කයෙහි” අනාගත-පාච්ඡාවෝ විස්තර කරන උද්දගු ද, නිරොධවාරයෙහි ද එසේ ම විස්තර කටයුත්තාහ, අනුලොමාවකාශ යි)

273. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

274. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ව රූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

275. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: ආමන්තා.

276. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස මිත්තායතනං-අප- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

277. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව රූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: ආමන්තා.

274. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපා-වචරයෙහි උපදානවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතා-යකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

275. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

276. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපදානවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛා-යකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛා-යකනමුලක යි)

277. යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපා-වචරයෙහි උපදානවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

278. යසං සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායකනං -පෙ- ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: පටිදුමභවිකානං රූපා-වචරං අරූපාචරං උපපජ්ජනානං, යෙ ව රූපාචරං අරූපාචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං වචනානං තෙසං සානා-යකනං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ව තෙසං ධම්මායකනං න නිරු-ජ්ඣිස්සති, පරිනිබ්බනානං තෙසං සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සානා-යකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා. (සානායකනමූලකං)

279. යසං රූපායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායකනං -පෙ- ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: පටිදුමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජනානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං වචනානං තෙසං රූපායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ව තෙසං ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති, පරිනිබ්බනානං තෙසං රූපායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපා-යකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා. (රූපායකනමූලකං)

280. යසං මනායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනා-යකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා. (මනායකනමූලකං—පච්චිනික පුග්ගල)

281. යස් චක්ඛායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති -පෙ- (පච්චිනික-ඔකාස)

282. යසං යස් චක්ඛායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස් ඥානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යස් ඥානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස් චක්ඛායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

278. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්-විමභවික ව රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-නිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතා-යතනවූලක යි)

279. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්-විමභවික ව අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපා-යතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (රූපා-යතනවූලක යි)

280. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනා-යතනවූලක යි. ප්‍රත්‍යන්තිකපුද්ගල යි)

281. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

282. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

283. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තස්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: ආමනාහං.

යස්ස වා පන යස්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: රූපාවචරානං තෙසං තස්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. පඤ්චොක්ඛාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

284. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තස්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තස්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. පඤ්චොක්ඛාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන යස්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: ආමනාහං.

285. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තස්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තස්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන යස්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: ආමනාහං.

286. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තස්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තස්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන යස්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: ආමනාහං. (චක්ඛායතන-මූලකං)

283. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවර වූ ඔවුනට එහි ඝනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඝසක-යනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

284. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඝසක වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

285. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඝසකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

286. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඝසකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛා-යකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි)

287. යස්ස යත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති. රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාථෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස චා පන යත් රූපායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

288. යස්ස යත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත් මනායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝර්ෂණානං තෙසං තත් සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, මනායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස චා පන යත් මනායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

289. යස්ස යත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ධම්මායකනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා. (සානායකනා-මූලකං)

290. යස්ස යත් රූපායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, මනායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

287. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

288. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්තවුනට ද අසංඤ්ඤාත්මකයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

289. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතනවූලක යි)

290. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් මනායතනං. න නිරුජ්ඣිසංති තසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති.

291. යසං යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමන්තා. (රූපායතන-
මූලකං)

292. යසං යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමන්තා. (මනායතන-
මූලකං. පච්චිනික පුග්ගලොක්කාස)

අනාගතවාරො.

293. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං සොකායතනං නිරුජ්ඣිසංති: ආමන්තා.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති: සබ්බසං උපපජ්ජන්තානං, අවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣිසංති. නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති. සවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣිසංති, වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඥ සඳ වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරි- නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

291. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරි- නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

292. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඥසඳ වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනවූලක යි. ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

293. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොකා- යතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට චක්ඛා- යතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපඥා සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සොකායතනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොකායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

294. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: සඤ්ඤායං උපපජ්ජන්තානං, අවිකල්පිකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, සවසංඛාතානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣන්තී, චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

295. යස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: සඤ්ඤායං උපපජ්ජන්තානං, අසානකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති, සසානකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣන්තී, සානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

296. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: සඤ්ඤායං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, සරූපකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣන්තී, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

297. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: සඤ්ඤායං උපපජ්ජන්තානං, අවික්ඛාතානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, සවික්ඛාතානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣන්තී, මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොමප්පගගල)

298. යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමමිකාස)

294. යමකුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාතා-
යකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය ...
නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වක්ඛා-
යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රව සියල්ලනට ද ඇති නැති ව
ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට
වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා
වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

295. යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපා-
යකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය ... නිරුද්ධ වී ද යත්:
එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ඝාතායකනය^{*}
නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රව වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව
ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට
ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා
වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වී ය, ඝාතායකනය ද
නිරුද්ධ වේ.

296. යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායකනය
... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායකනය
නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රව වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව
ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට
රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ
ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වී ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

297. යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මා-
යකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායකනය
නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රව වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව
ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට
මනායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා
වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වී ය, මනායකනය ද
නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම සුද්ධල යි)

298. යම තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනු-
ලොමාවකාය යි)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

299. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: සුඤ්චායෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත්. ඉතරෙසං සවකුක්ඛානං වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, සොතායතනං නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකුක්ඛානං වචන්තානං තෙසං තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත්, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.

300. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: රූපාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣත්. සවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, ඝානායතනං නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣත්, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.

301. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: සුඤ්චායෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත්. ඉතරෙසං සවකුක්ඛානං වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, රූපායතනං නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචන්තානං, අසංකප්පන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකුක්ඛානං වචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත්, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.

299. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොත්තයතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරි-
නිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට
එහි සොත්තයතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ
වන්තා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
සොත්තයතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තයතනය නිරුද්ධ වී නම්
ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි
උපද්ධාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්තවූනට ද යි
ඔවුනට එහි සොත්තයතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි වක්ඛ-
යතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ
ඔවුනට එහි සොත්තයතනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛයතනය ද
නිරුද්ධ වේ.

300. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම්
ඔහුට එහි සාත්තයතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ
වන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි
සාත්තයතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන්
ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
සාත්තයතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සාත්තයතනය නිරුද්ධ වී නම්
ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි
උපද්ධාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්තවූනට ද යි
ඔවුනට එහි සාත්තයතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි වක්ඛ-
යතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන්
ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට එහි සාත්තයතනය ද නිරුද්ධ වී ය,
වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වේ.

301. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම්
ඔහුට එහි රූපයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරි-
නිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට
එහි රූපයතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ
වන්තා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
රූපයතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපයතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට
එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපද්ධා-
වූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්තවූනට ද
අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි රූපයතනය නිරුද්ධ වී ය,
ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව
ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට එහි රූපයතනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛ-
යතනය ද නිරුද්ධ වේ.

302. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ථ මනා-
යතනං නිරුජ්ඣතිදාති: සුද්ධාචාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස්ථ
චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ථ මනායතනං
නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං වචනානං තෙසං තස්ථ
චක්ඛායතනෙති නිරුජ්ඣති, මනායතනෙති නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ථ
චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්ධානං,
අවික්ඛුකානං කාමාවචරං වචනානං, අරූපානං තෙසං තස්ථ මනායතනං
නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.
සචක්ඛුකානං වචනානං තෙසං තස්ථ මනායතනෙති නිරුජ්ඣති,
චක්ඛායතනෙති නිරුජ්ඣති.

303. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ථ
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිදාති: සුද්ධාචාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං
තස්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ථ ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං වචනානං තෙසං තස්ථ
චක්ඛායතනෙති නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනෙති නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ථ
චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති: සංඛේසං උපපජ්ජන්ධානං, අවික්ඛුකානං
වචනානං තෙසං තස්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං
තස්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං වචනානං තෙසං
තස්ථ ධම්මායතනෙති නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනෙති නිරුජ්ඣති.
(චක්ඛායතනමූලකං)

304. යස්ස යස්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ථ
රූපායතනං නිරුජ්ඣතිදාති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ථ
ඝානායතනං නිරුජ්ඣති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්ධානං, අඝානකානං
කාමාවචරං වචනානං, රූපාවචරානං තෙසං තස්ථ රූපායතනං
නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති.
සඝානකානං වචනානං තෙසං තස්ථ රූපායතනෙති නිරුජ්ඣති,
ඝානායතනෙති නිරුජ්ඣති.

302. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි උපද්ධාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ වී, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වේ.

303. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මයකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මයකනය නො ද නිරුද්ධ වී. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මයකනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මයකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මයකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මයකනය ද නිරුද්ධ වී, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වේ. (වක්ඛයකන-වුලක යි)

304. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපයකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපයකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපද්ධාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපයකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපයකනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

305. යස්ස වා පන සාත්තයතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මත්තයතනං නිරුජ්ඣතිදාති: ආමන්ත.

යස්ස වා පන යත් මත්තයතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සාත්තයතනං නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසාත්තකානං කාමාවචරා වචන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් මත්තයතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සාත්තයතනං නිරුජ්ඣති. සසාත්තකානං වචන්තානං තෙසං තත් මත්තයතනෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, සාත්තයතනෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

306. යස්ස යත් සාත්තයතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිදාති: ආමන්ත.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සාත්තයතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අසාත්තකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සාත්තයතනං නිරුජ්ඣති. සසාත්තකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, සාත්තයතනෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති. (සාත්තයතනවූලකං)

307. යස්ස යත් රූපයතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මත්තයතනං නිරුජ්ඣතිදාති: සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං, අසද්ධස්සන්තා වචන්තානං තෙසං තත් රූපයතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මත්තයතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තත් රූපයතනෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, මත්තයතනෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් මත්තයතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපයතනං නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් මත්තයතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපයතනං නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තත් මත්තයතනෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, රූපයතනෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

308. යස්ස යත් රූපයතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිදාති: සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපයතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං සරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත් රූපයතනෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනෙඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

305. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්පන්න වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

306. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත්පන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි, නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්පන්න වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (ඝාතායතනමූලක යි).

307. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරි-නිවේන්නවුනට ද අසංඥාසංඛාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

308. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරි-නිවේන්න වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. රූ ඇති ව ව්‍යුත්පන්න වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

යහස වා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බස්ස උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං ච චන්තනං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං ච චන්තනං තෙසං තස්ස ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති. (රූපායතන මූලකං)

309. යහස යස් මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: සුඤ්ඤායං පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං සවික්කකානං ච චන්තනං තෙසං තස්ස මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

යහස වා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බස්ස උපපජ්ජන්තානං, අවික්කකානං ච චන්තනං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති. සවික්කකානං ච චන්තනං තෙසං තස්ස ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති. (මනායතන මූලකං—අනුලොම පුත්තලොකාස)

310. යහස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣතිති: නිරුජ්ඣති.

යහස වා පන සොකායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: නථී.

311. යහස චක්ඛායතනං -පෙ- සාතායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: නිරුජ්ඣති.

යහස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: නථී. (පට්ඨනිකපුත්තලං)

312. යස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පට්ඨනිකමකාස)

313. යහස යස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අවික්කකානං කාමාවචරා ච චන්තනං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣති. සුඤ්ඤායං උපපජ්ජන්තානං, අසංඝර්ශ්‍යානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති, සොකායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධතා වූ සියල්ල-නට ද රූ නැති ව චක්ෂුක වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මා-යතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි, රූ ඇති වූ චක්ෂුක වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (රූපායතනමූලක යි)

309. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. සිත් ඇති ව චක්ෂුක වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධතා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව චක්ෂුක වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මා-යතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව චක්ෂුක වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (මනායතනමූලක යි. අනුප්පාම පුද්ගලාවකාශ යි)

310. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සොත්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට සොත්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති.

311. යමකුට චක්ඛායතනය ... සාත්ඛායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යතික පුද්ගල යි)

312. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකාවකාශ යි)

313. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොත්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්ච-වොකාරයෙහි උපද්ධාවූනට ද ඇත් නැති වූ කාමාවචරයෙන් චක්ෂුක වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සොත්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධා-වාසයෙහි උපද්ධාවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොත්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

යස්ස වා පන යස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තූනාං තෙසං තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තූනාං, අසංකෘතූනාං, අරූපානං තෙසං තස්ස සොකායතනාදි න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

314. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තූනාං, අවකුක්ඛානං කාමාවචරා චවන්තූනාං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තූනාං, අසංකෘතූනාං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති, සානායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: රූපාවචරා චවන්තූනාං තෙසං තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තූනාං, අසංකෘතූනාං, අරූපානං තෙසං තස්ස සානායතනාදි න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

315. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තූනාං, අවකුක්ඛානං කාමාවචරා චවන්තූනාං, අසංකෘතූනාං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තූනාං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තූනාං, තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තූනාං, අරූපානං තෙසං තස්ස රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තයකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සොත්තයකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසකියනට ද අරුප-යනට ද යි ඔවුනට එහි සොත්තයකනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

314. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සාත්තයකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමා-වචරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සාත්තයකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචර-යෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසකියනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සාත්තයකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සාත්තයකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූපා-වචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සාත්තයකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසකියනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට සාත්තයකනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

315. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපයකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චෝ-කාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්න-වුනට ද අසංඥසකියනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපයකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛ-යකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපයකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපයකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපයකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපයකනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

316. යස්ස යස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොපාකාරං උපපජ්ජන්තානං, අවක්ඛුක්ඛානං කාමාවචරා චවන්තානං, අරූපානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසද්දසිත්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසද්දසිත්තානං තෙසං තස් මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

317. යස්ස යස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවක්ඛුක්ඛානං චවන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (චක්ඛායතනවූලකං)

318. යස්ස යස් ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරා උපපජ්ජන්තානං, අඝාතකානං කාමාවචරා චවන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තස් ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති නො ච තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තස් ඝාතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තං,

316. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදානවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අරුපයනට ද ශී ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාචාසයෙහි උපදානවුනට ද අසංඥසක්කයනට ද ශී ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඉද්ධාචාසයෙහි උපදානවුනට ද අසංඥසක්කයනට ද ශී ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

317. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපදානා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ශී ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාචාසයෙහි උපදානා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඉද්ධාචාසයෙහි උපදානා ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (වක්ඛායකන-වූලක ශී)

318. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදානවුනට ද නැහැ නැති වූ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද ශී ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාචාසයනට ද අරුපයනට ද ශී ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ ශී,

319. යස්ස යස් ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣන්ති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අඝාතකානං කාමාවචරා වචන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස් ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣන්ති. සුද්ධාවාසානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස් ඝාතායතනාදා න නිරුජ්ඣති, මනායතනාදා න නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣන්ති: ආමන්තා.

320. යස්ස යස් ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්ති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං, අඝාතකානං වචන්තානං තෙසං තස් ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්ති. සුද්ධාවාසානං තෙසං තස් ඝාතායතනාදා න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාදා න නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්ති තස්ස තස් ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣන්ති: ආමන්තා. (ඝාතායතනමූලකං)

321. යස්ස යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣන්ති: පඤ්චවේකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචන්තානං තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣන්ති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් රූපායතනාදා න නිරුජ්ඣති, මනායතනාදා න නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣන්ති තස්ස තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් මනායතනාදා න නිරුජ්ඣන්ති, රූපායතනාදා න නිරුජ්ඣති.

319. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචර-යෙහි උපද්ධතාව ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වූතාව ද රූපාවචරයතාව ද අරූපාවචරයතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධවාසයතාව ද අසංඝට්ඨයතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

320. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපද්ධතා වූ සියල්ලතාව ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත්පන්නවූතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධවාස වූ ඔවුනට එහි ඝාතා-යතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි)

321. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි උපද්ධතාව ද රූ නැති ව ව්‍යුත්පන්නවූතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධවාසයෙහි උපද්ධතාව ද අසංඝට්ඨයෙහි උපද්ධතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධවාසයෙහි පිරිනිවේන්වූතාව ද අසංඝට්ඨයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධවාසයෙහි උපද්ධතාව ද අසංඝට්ඨයෙහි උපද්ධතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

322. යස්ස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තීති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. (රූපායතනවූලකං)

323. යස්ස යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තීති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවිඤ්ඤානං වචන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්, මනායතනං න නිරුජ්ඣති. (මනායතනවූලකං. පච්චික පුඤ්ඤාකාසං)

පච්චිප්පන්තානිකවාරො.

324. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස භොතායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තානං පරිනිබ්බන්තීති තෙසං උපපජ්ජන්තානං¹ තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං භොතායතනං නිරුජ්ඣන්තීති. ඉතරෙසං සවකුක්ඛානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, භොතායතනං නිරුජ්ඣන්තීති.

යස්ස වා පන භොතායතනං නිරුජ්ඣන්තීති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං අවකුක්ඛානං වචන්තානං තෙසං භොතායතනං නිරුජ්ඣන්තීති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකුක්ඛානං වචන්තානං තෙසං භොතායතනං නිරුජ්ඣන්තීති, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.

1. තෙසං වචන්තානං - වචනං.

322. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපද්දානා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වූ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්දානා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්දානා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (රූපායතනමූලක යි)

323. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපද්දානා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වූ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්දානා ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්දානා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තානිකවාර යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තානිකවාර යි.

324. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපද්දානාවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සොත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්දානා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වූ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

325. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාමරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච රුපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සවික්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ඝාතායතනං -පෙ-

326. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාමරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සවික්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං -පෙ-

327. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ඛිනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාමරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සවික්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: සංඛේසං උපපජ්ජන්තානං අවික්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං -පෙ- සවික්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං -පෙ-

328. යස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං වචන්තානං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: සංඛේසං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං වචන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචන්තානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති, ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

325. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාතා-
යකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්න-
වුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි
ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ චක්ඛ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට
චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ
වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව චක්ඛ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛා-
යකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝාතායකනය ...

326. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපා-
යකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්න-
වුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම්
ඒ චක්ඛ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වෙයි,
ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව
චක්ඛ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය ...

327. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනා-
යකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර
යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වෙයි,
ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව
චක්ඛ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට
චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද
ඇස් නැති ව චක්ඛ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව
චක්ඛ වන්නා වූ ඔවුනට ...

328. යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපා-
යකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්න-
වුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම්
ඒ චක්ඛ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වෙයි,
ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව
චක්ඛ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට
ඝාතායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද
නැහැ නැති ව චක්ඛ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායකනය
නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි.
නැහැ ඇති ව චක්ඛ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ
වන්නේ ය, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

329. යස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති,
ඉතරෙසං සඝාතකානං වචන්තානං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.
ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ-

330. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොක්කාරෙ පරිනිබ්බන්තානං
තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං වචන්තානං තෙසං රූපායතනාඤ්ච
නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං
නිරුජ්ඣතිති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං
නිරුජ්ඣති. සරූපකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච
නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

331. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොක්කාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං මනායතනං
නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං
සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මා-
යතනාඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං
නිරුජ්ඣතිති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං අවිත්තකානං වචන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං මනායතනං
නිරුජ්ඣති. සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච
නිරුජ්ඣස්සති, මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

332. යත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම ඕක්කාස)

333. යස්ස යත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සොත්තා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොක්කාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
තත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සොත්තායතනං
නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සවකුක්ඛකානං වචන්තානං තෙසං තත්
වක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, සොත්තායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති.

1. පඤ්චොක්කාරෙති පදං මර්මමයං වෙතිති පිටකෙ න දික්ඛතෙ.

329. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනා-යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ...

330. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනා-යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මා-යතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

331. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මා-යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි,

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

332. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවකාය යි)

333. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානාං, අවිකුක්ඛානාං කාමාවචරං වචනානාං තෙසං තත්ථ සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකුක්ඛානාං වචනානාං තෙසං තත්ථ සොකායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, වක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

334. යස්ස යත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බනානාං, රූපාවචරා වචනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සවකුක්ඛානාං කාමාවචරා වචනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං -පෙ-

(යථා පච්චුප්පන්නාතිතෙපි තිව්ඨං විදාරිතං, එවං ඉදම් විදාරෙතබ්බං)

335. යස්ස යත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සවකුක්ඛානාං වචනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං -පෙ-

336. යස්ස යත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සවකුක්ඛානාං වචනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං -පෙ-

337. යස්ස යත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සවකුක්ඛානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සෞඛ්‍යයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

334. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ඝාතයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ඝාතයතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වූ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාතයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතයතනය ...

(යමෙක් ප්‍රත්‍යක්ෂත්වන්නාකිත්තයෙහි ද ත්‍රිවිධ කොට විස්තර කරන ලද්දේ ද එසේ වෙය ද විස්තර කළ යුතු යි.)

335. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපයතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපයතනය ...

336. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ...

337. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මයතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවකම්බකානං වචනානාං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකම්බකානං වචනානාං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති. (වක්ඛායතනමූලකං)

338. යසං යත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං වචනානාං තෙසං තත් ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං කාමාවචරා වචනානාං, රූපාවචරානං තෙසං තත් -පෙ-

339. යසං යත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං වචනානාං තෙසං තත් ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං -පෙ-

340. යසං යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාමරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝෙසං වචනානාං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යත් මනායතනං -පෙ-

341. යසං යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාමරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං වචනානාං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදානා වූ සියල්ලාට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (වක්ඛායතනාමුලක සි)

338. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, නැහැ ඇති ව ව්‍යුත උන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදානාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද රූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි ...

339. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ උන්නේ ය. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ...

340. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි නොයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඤ්ඤායෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ...

341. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිතිති : සබ්බසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිති. සරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනාදි නිරුජ්ඣිති.

342. යස්ස යත් මනායතනං නිරුජ්ඣිති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති : සඤ්චොකාථෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තත් මනායතනාදි නිරුජ්ඣිති, ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිතිති : සබ්බසං උපපජ්ජන්තානං, අවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිති. සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනාදි නිරුජ්ඣිති. (අනුලොමප්පයාලෝකාස)

343. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති : සබ්බසං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣිති, සොකායතනාදි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිතිති : පඤ්චොකාථෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති, තෙසං වචන්තානං තෙසං සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං සොකායතනාදි න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣිති.

344. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති : සබ්බසං උපපජ්ජන්තානං අචක්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣිති, ඝානායතනාදි න නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

342. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධා සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

343. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝෛරායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට ඝෛරායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

344. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝෛරායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝෛරායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපද්ධාවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝෛරායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන සානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාගේ පටිනිබ්බන්තානං යෙ ව රූපාවචරං¹ උපපජ්ඣා පටිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වට්ඨානානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. පච්ඡම්භවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ඣන්තානං, අරූපෙ පච්ඡම්භවිකානං තෙසං සානායතනාදි න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

345. යසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සංඛෙසං උපපජ්ඣන්තානං අවක්ඛිකානං වට්ඨානානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පච්ඡම්භවිකානං තෙසං චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාගේ පටිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පටිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වට්ඨානානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පච්ඡම්භවිකානං තෙසං රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

346. යසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සංඛෙසං උපපජ්ඣන්තානං අවක්ඛිකානං වට්ඨානානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාගේ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

347. යසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සංඛෙසං උපපජ්ඣන්තානං, අසානානානං වට්ඨානානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. රූපාවචරෙ පටිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡම්භවිකානං තෙසං සානායතනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣිස්සති.

1. රූපාවචරං අරූපාවචරං -- මජ්ඣං.

තවද යමකුට සාන්‍යායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරි- නිවේන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි- නිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සාන්‍යායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපද්ධාවුනට ද අරූප- යෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට සාන්‍යායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

345. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන් න් ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ල- නට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරි- නිවේන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

346. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

347. යමකුට සාන්‍යායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට- ද නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සාන්‍යායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිම- භවිකයනට ද යි ඔවුනට සාන්‍යායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බධිසංතිති තෙසං චචන්දානං, තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං අරූපෙ පටිට්ඨවිකානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසංති, සානායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිති.

348. යසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ඣන්ධානං අසානාකානං චචන්දානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං සානායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසංති, සානායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිති.

349. යසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ඣන්ධානං අරූපකානං චචන්දානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: අඤ්චොකාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසංති. රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිති.

350. යසං මනායතනං න නිරුජ්ඣිති තසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං මනායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: නිරුජ්ඣිති. (පච්චිතිකපුග්ගල)

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : කාමාවචරයෙහි පිරි-
නිවේන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු
නම් ඒ වස්තු වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො
වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි.
රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභික්කයනට
ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය, ඝාතායතනය
ද නිරුද්ධ නො වේ.

348. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට
මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් :
උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද නැඟ නැති ව වස්තු වන්නවුනට ද යි
ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය
නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචර-
යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි,
ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට
ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : කාමාවචරයෙහි පිරි-
නිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය,
ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි
හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද
නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

349. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට
මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් :
උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව වස්තු වන්නවුනට ද යි
ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය
නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ
ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද
නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට
රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-
නිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය,
ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි
පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය,
රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

350. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට
ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට
මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂ
සුද්ධං යි)

351. යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පට්ඨනිකම්බාස)

352. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ඝොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අවික්ඛිකානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝොතායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් ඝොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති: පඤ්චොකාරෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ඝොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් ඝොතායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

353. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අවික්ඛිකානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති: කාමාවචරෙ පටිනිබ්බන්තානං රූපාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

354. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අවික්ඛිකානං කාමාවචරා වචන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

351. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාය යි)

352. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොකායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි උපද්‍යානුනව ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනව ද යි ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනව එහි ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඤ්ඤානව ද අරුපයනව ද යි ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොකායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොකායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනව එහි සොකායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අසංඤ්ඤානව ද අරුපයනව ද යි ඔවුනව එහි සොකායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

353. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : කාමාවචරයෙහි උපද්‍යානුනව ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනව ද යි ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනව එහි ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි උපද්‍යානුනව ද අසංඤ්ඤානව ද අරුපයනව ද යි ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝානායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනව ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනව ද යි ඔවුනව එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි උපද්‍යානුනව ද අසංඤ්ඤානව ද අරුපයනව ද යි ඔවුනව එහි ඝානායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

354. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි උපද්‍යානුනව ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනව ද අසංඤ්ඤානව ද යි ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනව එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරුප වූ ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: පඤ්චොක්කාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති.

355. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොක්කාරං උපපජ්ජන්තානං අවිකල්පිකානං කාමාවචරා වචන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: පඤ්චොක්කාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං අසංඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිති.

356. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සංඛ්ඛෙසං උපපජ්ජන්තානං අවිකල්පිකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: පඤ්චොක්කාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති. (චක්ඛායතනවූලකං)

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

355. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපද්ධාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුක්ත චන්ත්තවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

356. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුක්ත චන්ත්තවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (වක්ඛායකනවුලක යි)

357. යස්ස යත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං කාමාවචරා වචන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

358. යස්ස යත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං කාමාවචරා වචන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසද්දසිසන්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසද්දසිසන්තානං තෙසං තත්ථ මනායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

359. යස්ස යත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සංඛිඛසං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (සානායකනමූලකං)

357. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමා-වචරයෙහි උපද්ධතාව ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූතාව ද රූපාවචරයතාව ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවූතාව ද අරූපයතාව ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවූතාව ද අරූපයතාව ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

358. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමා-වචරයෙහි උපද්ධතාව ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූතාව ද රූපාවචරයතාව ද අරූපාවචරයතාව ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවූතාව ද අසංඤ්ඤායතාව ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමා-වචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවූතාව ද අසංඤ්ඤායතාව ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

359. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධතා වූ සියල්ලතාව ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත්පන්නවූතාව ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ඝාතායතනමූලක යි)

360. යස්ස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣත්තානං අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤිකං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤිකං චචන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤිකං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

361. යස්ස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: සංඛ්ඛසං උපපජ්ඣත්තානං, අරූපකානං චචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

362. යස්ස යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: නිරුජ්ඣති. (පච්චතිකපුත්තලොකාස)

පච්චසන්තානාගතවාරො.

360. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

361. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදානා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුත්පන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (රූපායතනවූලක යි)

362. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නිරුද්ධ වෙයි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි)

363. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරුපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං වට්ඨන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ව තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, සොකායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: ආමිත්තා.

364. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: කාලාවච්චරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවච්චරෙ අරුපාවච්චරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව රූපාවච්චරං අරුපාවච්චරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං වට්ඨන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ව තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං -පෙ- ආමිත්තා.

365. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරුපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං වට්ඨන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ව තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- ආමිත්තා.

366. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස ඛිනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමිත්තා. (චක්ඛායතන-මූලකං)

363. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සෝභායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන-වුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට සෝභායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, සෝභායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සෝභායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

364. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන-වුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-නිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට ඝාතායතනය ... එසේ යි.

365. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන-වුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

366. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි. (චක්ඛායතනවූලක යි)

367. යස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣේත් තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣේත්තිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං අරූපෙ පච්ඡේදිභවි-
 ඝාතං ඥෙ ව අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාදීසසතභි තෙසං
 වට්ඨන්තානං, තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣේත්, නො ව තෙසං
 රූපායතනං නිරුජ්ඣේත්ති. ඉතරෙසං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරු-
 ජ්ඣේත්, රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්ති.

යස්ස වා පන -ඉප- ආමන්තා.

368. යස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣේත් තස්ස මනායතනං -ඉප-
 ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේත්තිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං ඝාතායතනං
 නිරුජ්ඣේත්, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේත්ති. ඉතරෙසං
 තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -ඉප- ආමන්තා.

369. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣේත් තස්ස මනායතනං -ඉප-
 ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේත්තිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං රූපායතනං
 නිරුජ්ඣේත්, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේත්ති. ඉතරෙසං
 තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්ති.

යස්ස වා පන -ඉප- ආමන්තා.

370. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣේත් තස්ස ධම්මායතනං නිරු-
 ජ්ඣේත්තිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣේත්,
 නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේත්ති. ඉතරෙසං තෙසං
 මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්ති.

යස්ස වා පන -ඉප- ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

371. යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣේත් -ඉප- (අනුලොම ඕකාස)

372. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣේත් තස්ස තත්ථ
 ඥානායතනං නිරුජ්ඣේත්තිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං
 තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣේත්. නො ව තෙසං තත්ථ
 ඥානායතනං නිරුජ්ඣේත්ති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං
 තත්ථ චක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්, ඥානායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්ති.

367. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චෝක්කාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවික්කයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ වස්තු වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

368. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි.

369. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

370. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි. (අනුලොම සුද්ධෙසු යි)

371. යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

372. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සෝකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චෝක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි සෝකායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චෝක්කාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වී, සෝකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: සුඤ්චායං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ සොකායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

373. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපා-වචරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, සානායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: ආමන්තා.

374. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපා-යතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: සුඤ්චායං උපපජ්ජන්තානං අසංඝ්ඤා-සන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

375. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනා-යතනං නිරුජ්ඣිස්සති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛා-යතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: සුඤ්චායං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තයතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාචාර්යයෙහි උපද්‍රවන ඵ්හි සොත්තයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සොත්තයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

373. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචර-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයනට ද ශි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ ය.

374. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමෙකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාචාර්යයෙහි උපද්‍රවන ඵ්හි අසංඤ්ඤානිකයනට ද ශි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

375. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාචාර්යයෙහි උපද්‍රවන ඵ්හි අරූපයනට ද ශි ඔවුනට එහි මනා-යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

376. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොක්ඛාරානං පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොක්ඛාරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: සුරුධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤාසක්ඛානං අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොක්ඛාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති. (චක්ඛායතනවූලකං)

377. යස්ස යත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් ඝාතායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣතීති: රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, ඝාතායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

378. යස්ස යත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් ඝාතායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣතීති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, ඝාතායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති. (ඝාතායතනවූලකං)

376. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වී. (වක්ඛායකනමූලක යි)

377. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී.

378. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි චනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී. (ඝානායකනමූලක යි)

379. යසං යස් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස් මනා-
යතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං අසඤ්ඤ-
සන්තානං තෙසං තස් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං
තස් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං
තෙසං තස් රූපායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං චා පන යස් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්
රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තිතානං, අරූපානං
තෙසං තස් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තස්
රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්
මනායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිස්සති.

380. යසං යස් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං
තස් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං, අසඤ්ඤසන්තානං තෙසං
තස් රූපායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්
රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තිතානං, අරූපානං
තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තස්
රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං, අසඤ්ඤ-
සන්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ඤ
නිරුජ්ඣිස්සති. (රූපායතනමූලකං)

381. යසං යස් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස් මනායතනං
නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති.
ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් මනා-
යතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්
මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තිතානං, අසඤ්ඤ-
සන්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං
තස් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්ච-
චොකාරානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිස්සති, මනා-
යතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිස්සති. (අනුලොම පුග්ගලොකාසං)

379. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද, නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී.

380. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු පඤ්චොකාරයනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාස-යෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. සෙසු පඤ්චොකාරයනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ය. (රූපායතනමූලක යි)

381. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. සෙසු චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

382. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස භොතායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: නස්ථි.

යස්ස වා පන භොතායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති: නිරුජ්ඣතිස්ස.

383. යස්ස චක්ඛායතනං -පෙ- ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: නස්ථි.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති: නිරුජ්ඣතිස්ස. (පච්චිනිකපුග්ගල)

384. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිස්ස -පෙ- (පච්චිනිකමිකාස)

385. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිස්ස තස්ස තස්ස භොතායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිස්ස, නො ච තෙසං තස්ස භොතායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාදො න නිරුජ්ඣතිස්ස, භොතායතනාදො න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යස්ස භොතායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොපානං පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ස භොතායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිස්ස. සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස භොතායතනාදො න නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනාදො න නිරුජ්ඣතිස්ස.

386. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිස්ස තස්ස තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති: කාමාවචරෙ පටිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිස්ස. සුද්ධාවාසානං අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තස්ස ඝානායතනාදො න නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනාදො න නිරුජ්ඣතිස්ස.

382. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැතී.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වීද යත්: නිරුද්ධ වී.

383. යමකුට චක්ඛායතනය ... ඝණායතනය .. රූපායතනය ... මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැතී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

384. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

385. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධවාසයෙහි උපදින ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥසත්ථයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥසත්ථයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

386. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝණායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝණායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝණායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධවාසයනට ද අසංඥසත්ථයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝණායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

387. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තිති: සුද්ධාචායං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤස්සන්තානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං; නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං. සුද්ධාචායෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, රූපායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

යස්ස චා පන යස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තිති: පඤ්ඤාචායාං පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං. සුද්ධාචායෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස රූපායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, චක්ඛායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

388. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තිති: සුද්ධාචායං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං. සුද්ධාචායෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤස්සන්තානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, මනායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

යස්ස චා පන යස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තිති: පඤ්ඤාචායාං පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං. සුද්ධාචායෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤස්සන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, චක්ඛායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

389. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තිති: සුද්ධාචායං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤස්සන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං. සුද්ධාචායෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

387. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකතාය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායකතාය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි උපද්ධානුනට ද අසංඥාකතායනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යකතාය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායකතාය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද, අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකතාය ද නිරුද්ධ නො වී ය, රූපායකතාය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකතාය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකතාය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවො-කාරයෙහි පිරිනිවේනනා වූ ඔවුනට එහි රූපායකතාය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකතාය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකතාය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකතාය ද නිරුද්ධ නො වී.

388 යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකතාය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායකතාය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධානුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යකතාය නිරුද්ධ නො වී ය, ඔවුනට එහි මනායකතාය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද අසංඥාකතායනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකතාය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායකතාය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකතාය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකතාය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවො-කාරයෙහි පිරිනිවේනනා වූ ඔවුනට එහි මනායකතාය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකතාය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද, අසංඥාකතායනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකතාය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛා-යකතාය ද නිරුද්ධ නො වී.

389. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකතාය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකතාය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි උපද්ධානුනට ද අසංඥාකතායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකතාය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායකතාය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකතාය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායකතාය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: පඤ්චවොකාථෙර පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරුපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. (චක්ඛායතනමූලකං)

390. යස්ස යත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

391. යස්ස යත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසඤ්ඤාසන්ධානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසඤ්ඤාසන්ධානං තෙසං තත්ථ මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද ශි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වී. (වක්ඛායකනවුලක ශි)

390. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයනට ද ශි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයනට ද ශි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

391. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද ශි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥසන්ධයනට ද ශි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥසන්ධයනට ද ශි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

392. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතනයක නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්; රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝාතනයක නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාතනයක ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතනයක නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතනයක නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතනයක ද නිරුද්ධ නො වී. (ඝාතනයකමුලක යි)

393. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාචාසයෙහි උපද්ධාවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද අසංඤ්ඤානට ද සි ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද සි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

394. යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාචාසයෙහි උපද්ධාවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: පඤ්චවොකාථෙර පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. (රූපායතනමූලකං)

395. යසං යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්ධානං, අසංඤ්ඤායතනං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. (පච්චිතික පුග්ගලොකාස)

අතිතානාගතවාරො.

නිරොධවාරො නිට්ඨිමකො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරුප-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද ශී ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (රූපායතන-වූලක ශී)

395. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධාවුනට ද අසංඥාසංඛ්‍යාව ද ශී ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී ද යත්; පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාස-යෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යක්ෂ-පුද්ගලාවකාශ ශී)

අභිසංඝාතකවාර ශී.

නිරෝධවාර නිමි.

උපාදනිරෝධවාරො.

396. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣි තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣිති: නො.

397. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣි තස්ස ඝානායතනං -පෙ- රුපායනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣිති: නො. -පෙ-

398. යසං මනායතනං උපපජ්ඣි තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣිති: නො. (අනුලොමිපුග්ගල)

399. යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣි -පෙ- (යත්තං නොති න කාතඛං යත්තං ඉතරෙසං යත්තානං සද්දිසං කාතඛං. යත්තං තිසුපි වාරෙසු සද්දිසං) (අනුලොම ඔක්ඛාස)

400. යසං යත් මනායතනං උපපජ්ඣි තස්ස තත් සොකායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන යත් සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣිති: නො. -පෙ-

401. යසං යත් මනායතනං උපපජ්ඣි තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣිති: නො. (අනුලොමි පුග්ගලොක්ඛාස)

402. යසං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඣි තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සයොතකානං වට්ඨනානං තෙසං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඣි නො ව තෙසං සොකායතනං න නිරුජ්ඣති. අවිකල්පානං උපපජ්ඣනානං අසොතකානං වට්ඨනානං තෙසං වක්ඛායතනාණි නුපපජ්ඣි සොකායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

උත්පාද නිෂ්පාදිතය.

396. යම්කුට වත්තයක් උපදි නම් ඔහුට සොයාගන්නා නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත.

තවද යම්කුට සොයාගන්නා නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වත්තයක් උපදි ද යත්: නැත.

397. යම්කුට වත්තයක් උපදි නම් ඔහුට සොයාගන්නා ... රුපයක් ... මනසක් ... ධර්මයක් නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත.

තවද යම්කුට ධර්මයක් නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වත්තයක් උපදි ද යත්: නැත.

398. යම්කුට මනසක් උපදි නම් ඔහුට ධර්මයක් නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත.

තවද යම්කුට ධර්මයක් නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනසක් උපදි ද යත්: නැත. (අනුලොම පුද්ගල යි)

399. යම් තැනෙක වත්තයක් උපදි නම් ... (යක්කයෙහි 'නො' යනු නො යෙදිය යුතු යි, යක්කය අවශේෂ යක්කයන් හා සමාන කොට යෙදිය යුතු යි, වාර්තයෙහි ම යක්කය සමාන යි. (අනුලොමවක්ක යි))

400. යම්කුට යම් තැනෙක වත්තයක් උපදි නම් ඔහුට එහි සොයාගන්නා නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොයාගන්නා නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වත්තයක් උපදි ද යත්: නැත.

401. යම්කුට යම් තැනෙක මනසක් උපදි නම් ඔහුට එහි ධර්මයක් නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධර්මයක් නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනසක් උපදි ද යත්: නැත. (අනුලොම පුද්ගලවක්ක යි)

402. යම්කුට වත්තයක් උපදි නම් ඔහුට සොයාගන්නා නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කන් ඇති ව චක්ක වත්ත වූ ඔවුනට වත්තයක් උපදි, ඔවුනට සොයාගන්නා නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇත් නැති ව උපදිනවුනට ද කන් නැති ව චක්ක වත්ත වූනට ද යි ඔවුනට වත්තයක් ද උපදි, සොයාගන්නා ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසං වා පන සොකායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං සොකායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. අසොකකානං වචනානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං සොකායතනාදි න නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනාදි නුප්පජ්ඣති.

403. යසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣති: සසානකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ව තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං අසානකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනාදි නුප්පජ්ඣති, සානායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. අසානකානං වචනානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං සානායතනාදි න නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනාදි නුප්පජ්ඣති.

404. යසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති: භරූපකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ව තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං අරූපකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනාදි නුප්පජ්ඣති, රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. අරූපකානං වචනානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනාදි නුප්පජ්ඣති.

405. යසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස චනායතනං න නිරුජ්ඣති: සචිත්තකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ව තෙසං චනායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං අචිත්තකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනාදි නුප්පජ්ඣති, චනායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛයතනය තුළදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍රව වූ ඔවුනට සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛයතනය නො ද තුළදී. කන් නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍රව වුනට ද යි ඔවුනට සෞඛ්‍යයතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛයතනය ද තුළදී.

403. යමකුට වක්ඛයතනය තුළදී නම් ඔහුට සාන්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛයතනය තුළදී, ඔවුනට සාන්‍යයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපද්‍රවවුනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයතනය ද තුළදී, සාන්‍යයතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට සාන්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛයතනය තුළදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍රව වූ ඔවුනට සාන්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛයතනය නො ද තුළදී. නැහැ නැති ව ව්‍යුහවන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍රව වුනට ද යි ඔවුනට සාන්‍යයතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛයතනය ද තුළදී.

404. යමකුට වක්ඛයතනය තුළදී නම් ඔහුට රූපයතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛයතනය තුළදී, ඔවුනට රූපයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපද්‍රවවුනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයතනය ද තුළදී, රූපයතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපයතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛයතනය තුළදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍රව වූ ඔවුනට රූපයතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛයතනය නො ද තුළදී. රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍රව වුනට ද යි ඔවුනට රූපයතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛයතනය ද තුළදී.

405. යමකුට වක්ඛයතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති වූ ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛයතනය තුළදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති වූ උපද්‍රවවුනට ද සිත් නැති වූ ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයතනය ද තුළදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසං වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං
 නුපප්පිති: සවිකුක්ඛානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං න
 නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිති. අවික්ඛාකානං
 වචන්තානං අවිකුක්ඛානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං න
 නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනං නුපප්පිති.

406. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පිති තස්ස ධම්මායතනං න
 නිරුජ්ඣති: සබ්බසං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිති,
 නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අවිකුක්ඛානං උප-
 පජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිති, ධම්මායතනං න
 නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං
 නුපප්පිති: සවිකුක්ඛානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං
 න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිති. අවිකුක්ඛ-
 කානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති,
 චක්ඛායතනං නුපප්පිති. (චක්ඛායතනද්විලකං)

407. යසං ඝානායතනං නුපප්පිති, තස්ස රූපායතනං න
 නිරුජ්ඣති: සරූපකානං වචන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුපප්පි-
 ති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අඝානකානං
 උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං වචන්තානං තෙසං ඝානායතනං
 නුපප්පිති, රූපායතනං න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං
 නුපප්පිති: සඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං න
 නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නුපප්පිති. අරූපකානං
 වචන්තානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං
 න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනං නුපප්පිති.

408. යසං ඝානායතනං නුපප්පිති තස්ස මනායතනං න
 නිරුජ්ඣති: සවික්ඛාකානං වචන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුපප්පි-
 ති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අඝානකානං
 උපපජ්ජන්තානං අවික්ඛාකානං වචන්තානං තෙසං ඝානායතනං
 නුපප්පිති, මනායතනං න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං
 උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං
 ඝානායතනං නුපප්පිති. අවික්ඛාකානං වචන්තානං අඝානකානං
 උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනං
 නුපප්පිති.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද තුළදී. සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍රව්‍ය වුනට ද සි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛායතනය ද තුළදී.

406. යමකුට වක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියලු ඔවුනට වක්ඛායතනය තුළදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද තුළදී. ඇස් නැති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛායතනය ද තුළදී. (වක්ඛායතනප්‍රලක්‍ෂ්‍ය සි)

407. යමකුට ඝාණායතනය තුළදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝාණායතනය තුළදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැඟු නැති ව උපද්‍රව්‍ය වුනට ද රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට ඝාණායතනය ද තුළදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාණායතනය තුළදී ද යත්: නැඟු ඇති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝාණායතනය නො ද තුළදී. රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද නැඟු නැති ව උපද්‍රව්‍ය වුනට ද සි ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝාණායතනය ද තුළදී.

408. යමකුට ඝාණායතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝාණායතනය තුළදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැඟු නැති ව උපද්‍රව්‍ය වුනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට ඝාණායතනය ද තුළදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාණායතනය තුළදී ද යත්: නැඟු ඇති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝාණායතනය නො ද තුළදී. සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද නැඟු නැති ව උපද්‍රව්‍ය වුනට ද සි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝාණායතනය ද තුළදී.

409. යස්ස සාත්තායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානං තෙසං සාත්තායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අසාන්තකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං සාත්තායතනාදි නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, තස්ස සාත්තායතනං නුප්පජ්ඣති. සසාන්තකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සාත්තායතනං නුප්පජ්ඣති. සසාන්තකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති, සාත්තායතනාදි නුප්පජ්ඣති. (සාත්තායතනවූලකං)

410. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සචිත්තකානං වචනානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපකානං උප්පජ්ඣනානං අචිත්තකානං වචනානං තෙසං රූපායතනාදි නුප්පජ්ඣති, මනායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති: සරූපකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. අචිත්තකානං වචනානං අරූපකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං මනායතනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාදි නුප්පජ්ඣති.

411. යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානං තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනාදි නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති: සරූපකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. අරූපකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාදි නුප්පජ්ඣති. (රූපායතනවූලකං)

412. යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානං තෙසං මනායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අචිත්තකානං උප්පජ්ඣනානං තෙසං මනායතනාදි නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

409. යමකුට සාන්‍යයතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියලු ඔවුනට සාන්‍යයතනය තුළදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැහැ නැති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට සාන්‍යයතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සාන්‍යයතනය තුළදී ද යත්: නැහැ ඇති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සාන්‍යයතනය නො ද තුළදී. නැහැ නැති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සාන්‍යයතනය ද තුළදී. (සාන්‍යයතනමුලක යි)

410. යමකුට රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති වැ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය තුළදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූ නැති වැ උපද්‍යා වූනට ද සිත් නැති වැ ව්‍යුත්ත වන්නා වූනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද තුළදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය තුළදී ද යත්: රූ ඇති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුළදී. සිත් නැති වැ ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද රූ නැති වැ උපද්‍යා වූනට ද යි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද තුළදී.

411. යමකුට රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සියලු ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය තුළදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූ නැති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය තුළදී ද යත්: රූ ඇති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුළදී. රූ නැති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද තුළදී. (රූපායතනමුලක යි)

412. යමකුට මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සියලු ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය තුළදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සිත් නැති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට මනායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං
නූපපජ්ඣති: සවික්කායනං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං
න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං මනායතනං නූපපජ්ඣති. අවික්කා-
යනං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති,
මනායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣති. (පච්චනිකපුඤ්ඤ)

413. යස්මි වක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමික්කාස)

414. යසං යස්මි වක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති -පෙ- (යසංකමිපි
යස්මකමිපි සද්දිසං) (පච්චනික පුඤ්ඤාලොකාස)

පච්චුපපනවායො.

415. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සොකායතනං
නිරුජ්ඣති: ආමනාය.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං
උපපජ්ඣති: ආමනාය. -පෙ-

(අතිපුට්ඨා උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදනිරොධෙපි
අනුලොමමිපි පච්චනිකමිපි සද්දිසං.) (අනුලොමපුඤ්ඤ)

අතිකවායො.

416. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සොකායතනං
නිරුජ්ඣති: ආමනාය.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛා-
යතනං උපපජ්ඣති: පච්චිකම්පිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣ-
නානං යෙ ව අරුපං උපපජ්ඣති පරිනිබ්බානානං තෙසං උප-
පජ්ඣනානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං
වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, ඉතරෙසං තෙසං සොකායතනාඤ්ච නිරු-
ජ්ඣති, වක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

417. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සානායතනං
නිරුජ්ඣති: යෙ ව රූපාවචරං උපපජ්ඣති පරිනිබ්බාසිකානං
තෙසං වචනානං, තෙසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ව
තෙසං, සානායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං වක්ඛායතනාඤ්ච
උපපජ්ඣති, සානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය තුළදී ද යත්: සිත් ඇති වූ උපදානා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද තුළදී, සිත් නැති වූ උපදානා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යානික සුද්ධලා ඔ)

413. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාචකාශ ඔ)

414. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් (යසිකය ද යස්සකය ද සමාන ඔ) (ප්‍රත්‍යානිකසුද්ධලාචකාශ ඔ)

ප්‍රත්‍යානිකවාර ඔ.

415. යමකුට වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

අතීත පුච්ඡාව උත්සාදවාරයෙහි ද නිරෝධවාරයෙහි ද උත්සාද-නිරෝධවාරයෙහි ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යානිකය ද සමාන යි. (අනු-ලොමසුද්ධලා ඔ)

අතීතවාර යි.

416. යමකුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චාත්තවික ව පසුච්ඡේදාකාරයෙහි උපදානවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදානවුනට දැයි ඔවුනට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

417. යමකුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද වස්තු වන්නවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය. ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසස වා පන ඝාතායතනං නිරුක්කිසසති තසස වකඛායතනං උපපජ්ජිසතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාධිසසති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝාතායතනං නිරුක්කිසසති, නො ව තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ජිසති. ඉතරෙසං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරුක්කිසසති, වකඛායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිසති.

418. යසස වකඛායතනං උපපජ්ජිසති තසස රූපායතනං නිරුක්කිසසතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන රූපායතනං නිරුක්කිසසති තසස වකඛායතනං උපපජ්ජිසතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාධිසසති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුක්කිසසති, නො ව තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ජිසති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නිරුක්කිසසති, වකඛායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිසති.

419. යසස වකඛායතනං උපපජ්ජිසති තසස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුක්කිසසතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන ධම්මායතනං නිරුක්කිසසති තසස වකඛායතනං උපපජ්ජිසතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාධිසසති තෙසං ධම්මායතනං නිරුක්කිසසති, නො ව තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ජිසති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුක්කිසසති, වකඛායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිසති. (වකඛායතනාමුලකං)

420. යසස ඝාතායතනං උපපජ්ජිසති, තසස රූපායතනං නිරුක්කිසසතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන රූපායතනං නිරුක්කිසසති තසස ඝාතායතනං උපපජ්ජිසතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ව රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාධිසසති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුක්කිසසති, නො ව තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ජිසති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නිරුක්කිසසති, ඝාතායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජිසති.

421. යසස ඝාතායතනං උපපජ්ජිසති තසස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුක්කිසසතිති: ආමන්තා.

තවද යම්කුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපද්තවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිපිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපද්තවුනට දැයි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

418. යමකුට චක්‍රධායකතාය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපා-
යකතාය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛා-
යතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික ව පක්ෂවේෂාකාරයෙහි
උපද්‍රව්‍යව ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු
නම් ඒ උපද්‍රව්‍යව දැයි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය,
ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට
රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

419. යමකුට චක්කායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදානුතට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය. (වක්ඛායතනමූලක ඕ)

420. යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපා-
යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සානා-
යතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික ව පසුබලාකාරයෙහි
උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි
ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දෑ යි ඔවුනට රූපායතනය
නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සානායතනය නො ද උපදින්නේ ය.
සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සානායතනය
ද උපදින්නේ යි.

421. යම්කුටි සත්ත්වයෙකුගේ උපදින්නේ නම් ඕනෑම මනා-
යකුගේ ... ධර්මයකුගේ නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංගතිං තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං යෙ ව රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජාං පරිනිබ්බාධිසංගතිං, තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංගතිං, නොව තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣිසංගතිං, ඝාතායතනාදි උපපජ්ඣතිති. (ඝාතායතනමූලකං)

422. යසං රූපායතනං උපපජ්ඣතිති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංගතිති:

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංගතිං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජාං පරිනිබ්බාධිසංගතිං, තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංගතිං, නො ව තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣතිති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣිසංගතිං, රූපායතනාදි උපපජ්ඣතිති.

423. යසං මනායතනං උපපජ්ඣතිති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංගතිති: ආමනාය.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංගතිං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංගතිං, නො ව තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣතිති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣිසංගතිං, මනායතනං ව උපපජ්ඣතිති. (අනුලොම පුග්ගල)

424. යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති -පෙ- (අනුලොමමිකාස)

425. යසං යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති තස්ස තත් සොකායතනං නිරුජ්ඣිසංගතිති: ආමනාය.

යසං වා පන යත් සොකායතනං නිරුජ්ඣිසංගතිං තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් සොකායතනං නිරුජ්ඣිසංගතිං, නො ව තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් සොකායතනාදි නිරුජ්ඣිසංගතිං, වක්ඛායතනාදි උපපජ්ඣතිති.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රුපාවචරයෙහි හා අරුපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-නිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝාතායතනවූලක යි)

422. යම්කුට රුපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රුපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට රුපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රුපායතනය ද උපදින්නේ යි.

423. යම්කුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

424. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ... (අනු-ලොමාවකාය යි)

425. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ පඤ්චොපාකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උප-දින්නේ ය. පඤ්චොපාකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සොකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

426. යස්ස යත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ සානායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායතනං නිරුජ්ඣස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනාද්ධි උප්පජ්ඣස්සති, සානායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සානායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සානායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ සානායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනාද්ධි උප්පජ්ඣස්සති.

427. යස්ස යත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උප්පජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤාසක්කානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනාද්ධි උප්පජ්ඣස්සති.

428. යස්ස යත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උප්පජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනාද්ධි උප්පජ්ඣස්සති.

429. යස්ස යත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උප්පජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤාසක්කානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනාද්ධි උප්පජ්ඣස්සති. (වක්ඛායතනවූලකං)

426. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ කාමාවචරයෙහි උපදානා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ යි.

427. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදානවුනට ද අසංඤ්ඤානව ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේය, වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ යි.

428. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදානවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ යි.

429. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදානවුනට ද අසංඤ්ඤානව ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි)

430. යසං යඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති තස්ස තඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣතිතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති, නො ච තෙසං තඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣතිති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති, සාධනං නිරුජ්ඣතිතිති.

431. යසං යඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤාසාධනං -පෙ- ධම්මාසනං නිරුජ්ඣතිතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති තස්ස තඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣතිතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති, නො ච තෙසං තඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣතිති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති, සාධනං නිරුජ්ඣතිතිති. (සාධනං මූලං)

432. යසං යඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති: අසංකප්පකානං තෙසං තඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣතිති, නො ච තෙසං තඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති, පඤ්ඤාචාරානං තෙසං තඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣතිති, මනාසනං නිරුජ්ඣතිතිති.

යසං වා පන යඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති තස්ස තඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣතිතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචාරං උප-පජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති, නො ච තෙසං තඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣතිති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාචාරානං තෙසං තඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති, රූපාසනං නිරුජ්ඣතිතිති.

433. යසං යඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤාසාධනං ධම්මාසනං නිරුජ්ඣතිතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති තස්ස තඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣතිතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචාරං උප-පජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති, නො ච තෙසං තඤ්ඤාසාධනං උපපජ්ඣතිති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාචාරානං අසංකප්පකානං තෙසං තඤ්ඤාසාධනං නිරුජ්ඣතිතිති, රූපාසනං නිරුජ්ඣතිතිති. (රූපාසනං මූලං)

430. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සාන්‍යතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සාන්‍යතනය ද උපදින්නේ යි.

431. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සාන්‍යතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය නුපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සාන්‍යතනය ද උපදින්නේ යි. (සාන්‍යතනමූලක යි)

432. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසන්ධි වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

433. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු පඤ්චොක්කාරයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

434. යසස යථා මනායතනං උපපජ්ඣති තසස තථා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති: ආමන්තා.

යසස වා පන යථා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තසස තථා මනායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං අසංඝර්ශනානං තෙසං තථා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තථා මනායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චචොකාරානං තෙසං තථා ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, මනායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුනතලොකාස)

435. යසස චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති තසස සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චචොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති, නොච තෙසං සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පඤ්චචොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣති, සොනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසස වා පන සොනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තසස චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

436. යසස චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති තසස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තසස චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣතිති: යෙ රූපාවචරං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣති.

434. යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු වතුචොක්කාරයෙහි ද පඤ්චොක්කාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායකනය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

435. යමකුට වක්ඛායකනය නුපදින්නේ නම් ඔහුට සොත්තායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය නුපදින්නේ ය, ඔවුනට සොත්තායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නුපදින්නේ ය, සොත්තායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට සොත්තායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

436. යමකුට වක්ඛායකනය නුපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය නුපදින්නේ ය. ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරුපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නුපදින්නේ ය, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නුපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද නුපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරුපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නුපදින්නේ යි.

437. යස්ස චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති : පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොපාකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ව තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්ති. පඤ්චොපාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣන්ති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්ති තස්ස චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්තිති : ආමන්තං.

438. යස්ස චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති : පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ව තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්ති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣන්ති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තං. (චක්ඛායතනමූලකං)

439. යස්ස ඝානායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති : පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොපාකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති, තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ව තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්ති. පඤ්චොපාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣන්ති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන රූපායතනං -පෙ- ආමන්තං.

440. යස්ස ඝානායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති : පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති, තෙසං ඝානායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ව තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්ති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣන්ති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තං. (ඝානායතනමූලකං)

437. යමකුට චක්ඛායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායකනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

438. යමකුට චක්ඛායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (චක්ඛායකනමූලක යි)

439. යමකුට ඝානායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදිනවුනට ද සි ඔවුනට ඝානායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට ඝානායකනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය ... එසේ යි.

440. යමකුට ඝානායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය. නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝානායකනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (ඝානායකනමූලක යි)

441. යසස රූපායතනං නූපපථිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තූනං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං රූපායතනං නූපපථිස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරි- නිබ්බන්තූනං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නූපපථිස්සති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසස චා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තූ.

442. යසස මනායතනං නූපපථිස්සති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං මනා- යතනං නූපපථිස්සති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තූනං තෙසං මනායතනාඤ්ඤි නූපපථිස්සති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසස චා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනා- යතනං නූපපථිස්සති: ආමන්තූ. (පච්චිනික පුග්ගල)

443. යස්ථ චක්ඛායතනං නූපපථිස්සති -පෙ- (පච්චිනිකමිත්තාය)

444. යසස යස්ථ චක්ඛායතනං නූපපථිස්සති තස්ස තස්ථ සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං නූපපථිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්තූනං අසඤ්ඤාසත්තූනං අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනාඤ්ඤි නූපපථිස්සති, සොකායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසස චා පන යස්ථ සොකායතනං -පෙ- ආමන්තූ.

445. යසස යස්ථ චක්ඛායතනං නූපපථිස්සති තස්ස තස්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප- පජ්ජන්තූනං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං නූපපථිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බ- න්තූනං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤාසත්තූනං අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනාඤ්ඤි නූපපථිස්සති, ඝානායතනාඤ්ඤි න නිරු- ජ්ඣිස්සති.

441. යමකුට රූපායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපද්ධතවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද රූපායතනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද තුපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි.

442. යමකුට මනායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපද්ධත වූ ඔවුනට මනායතනය තුපදින්නේ ය. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද තුපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය තුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගල යි)

443. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනිකාචක්‍යා යි)

444. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකව පඤ්චොපාකාරයෙහි උපද්ධත වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොපාකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද තුපදින්නේ ය, සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය ... එසේ යි.

445. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සාත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපද්ධත වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සාත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤ්ඤායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද තුපදින්නේ ය, සාත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් සාත්තයතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්තිති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ සාත්තයතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ සාත්තයතනාදො න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, චක්ඛායතනාදො නූපපජ්ඣන්ති.

446. යසං යත් චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනාදො නූපපජ්ඣන්ති, රූපායතනාදො න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යසං වා පන යත් -පෙ- ආමන්තා.

447. යසං යත් චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනාදො නූපපජ්ඣන්ති, මනායතනාදො න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යසං වා පන යත් මනායතනං -පෙ- ආමන්තා.

448. යසං යත් චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනාදො නූපපජ්ඣන්ති, ධම්මායතනාදො න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

තවද යමකුට යම් තැනෙක සාත්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ ද යත්: රූපා-වචර වූ ඔවුනට එහි සාත්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුළදීන්තේ ය. කාමාවචර-යෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසක්‍යයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සාත්‍යයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද තුළදීන්තේ යි.

446. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව පඤ්චොපාකාරයෙහි උපදානවුනට ද අසංඥසක්‍යයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපා-යකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, පඤ්චොපාකාරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය ... එසේ යි.

447. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව පඤ්චොපාකාරයෙහි උපදානවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්තවුනට ද අසංඥසක්‍යයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුළදීන්තේ ය, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය ... එසේ යි.

448. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව පඤ්චොපාකාරයෙහි උපදානවුනට ද අසංඥසක්‍යයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මා-යකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේය. පිරිනිවේන්ත වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුළදීන්තේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය ... එසේ යි.
(වක්ඛායකනවූලක යි)

449. යස්ස යත්ථ ඝාතායතනං නූපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝාතායතනං නූපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝාතායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣස්සති. රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

450. යස්ස යත්ථ ඝාතායතනං නූපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝාතායතනං නූපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤාසක්කානං තෙසං තත්ථ ඝාතායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣස්සති, මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං -පෙ- ආමන්තා.

451. යස්ස යත්ථ ඝාතායතනං නූපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝාතායතනං නූපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ඝාතායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣස්සති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (ඝාතායතනමූලකං)

452. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නූපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නූපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣස්සති, මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නූපපජ්ඣස්සතිති: අසඤ්ඤාසක්කානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නූපපජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣස්සති.

449. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්විම-භවික ව කාමාවචරයෙහි උපද්තවුනට ද රූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්ත-වුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුප-දින්තේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය ... එසේ යි.

450. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්විම-භවික ව කාමාවචරයෙහි උපද්තවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාව-රයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්ත-වුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද සි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුපදින්තේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... එසේ යි.

451. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්විම-භවික ව කාමාවචරයෙහි උපද්තවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාව-රයනට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුප-දින්තේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... එසේ යි. (ඝාතායතනවූලක යි)

452. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්විම-භවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපද්තවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුපදින්තේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුපදින්තේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුපදින්තේ ය. පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද තුපදින්තේ යි.

453. යස්ස යත් රූපායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොවාකාරං උපපජ්ජන්තූනං අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තූනං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං)

454. යස්ස යත් මනායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තූනං අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත් මනායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තූනං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, තස්ස තත් මනායතනං නූපපජ්ඣතිති: ආමන්තා. (පච්චිනිකපුශ්‍යොලොකාස) ආනාගතවාචො.

455. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සොකායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ජති.

(යථා උපාදවාරො පච්චිප්පන්තා අතිතා පුච්ඡා විභක්තා, අචං උපාදතිරොධෙපි පච්චිප්පන්තා අතිතා පුච්ඡා අනුලොමමපි පච්චිනිකමපි විභජ්ඣමා.) (අනුලොමපුශ්‍යල)

පච්චිප්පන්තාතිකවාචො.

456. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සොකායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ජති.

453. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය කුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පස්විමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය කුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද කුපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... එසේ යි. (රූපායතනමුලක යි)

454. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය කුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්විමභවික වූ උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤායනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය කුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද කුපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය කුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රකෘතික පුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

455. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොකායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සොකායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

(යම්සේ උත්සාදවාරයෙහි ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානික පාවිච්චි බෙදන ලද්දී ද එසේ ම උත්සාදනිරොධවාරයෙහි ද ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත අනික-පාවිච්චි පිළිබඳ අනුලොමය ද ප්‍රකෘතිකය ද බෙදිය යුතු යි.) (අනුලොම පුද්ගල යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානිකවාර යි.

456. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සොකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

457. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝාතායතනං නිරු-
ජ්ඣිසන්තිති : පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං
වකඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති.
ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වකඛායතනාද්ධි
උපපජ්ඣති, ඝාතායතනාද්ධි නිරුජ්ඣිසන්ති.

යසං වා පන ඝාතායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති තස්ස වකඛායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති, නො ච තෙසං වකඛායතනං
උපපජ්ඣති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝාතායතනාද්ධි
නිරුජ්ඣිසන්ති, වකඛායතනාද්ධි උපපජ්ඣති.

458. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරු-
ජ්ඣිසන්තිති : ආමන්තා.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති තස්ස වකඛායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං -පෙ- සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනාද්ධි
නිරුජ්ඣිසන්ති, වකඛායතනාද්ධි උපපජ්ඣති.

459. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරු-
ජ්ඣිසන්තිති : ආමන්තා.

යසං වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති, තස්ස වකඛායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං -පෙ- සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනාද්ධි
නිරුජ්ඣිසන්ති, වකඛායතනාද්ධි උපපජ්ඣති.

460. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරු-
ජ්ඣිසන්තිති : ආමන්තා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති. තස්ස වකඛායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං -පෙ- සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනාද්ධි
නිරුජ්ඣිසන්ති, වකඛායතනාද්ධි උපපජ්ඣති. (වකඛායතනවූලකං)

461. යසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං -පෙ-
මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසන්තිති : ආමන්තා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති තස්ස ඝාතායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානං අඝාතකානං උපපජ්ජන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති, නො ච තෙසං ඝාතායතනං
උපපජ්ඣති. අඝාතකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනාද්ධි
නිරුජ්ඣිසන්ති, ඝාතායතනාද්ධි උපපජ්ඣති.

457. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පස්විමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපද්තා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපද්තා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්තවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්තා වූ ඔවුනට ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

458. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්තවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපද්තා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

459. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්තවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපද්තා වූ ඔවුනට මනායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

460. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්තවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපද්තා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකනවුලක යි)

461. යමකුට ඝාතායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැතිව උපද්තවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායකනය ද නො උපදී. නැහැ ඇති ව උපද්තා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායකනය ද උපදී.

462. යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං
උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානං අරූපකානං උපපජ්ඣනානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං
උපපජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරු-
ජ්ඣිස්සති, රූපායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

463. යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරු-
ජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- සබ්බෙසං වචනානං
අවික්ඛකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති,
නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛකානං උපපජ්ඣනානං
තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.
(අනුලොම පුගල)

464. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමමිකාස)

465. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් සොකා-
යතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස වා පන යස් සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්
චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොපාකාරා වචනානං අවික්ඛකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති,
නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛකානං උප-
පජ්ඣනානං තෙසං තස් සොකායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛා-
යතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

466. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් සානා-
යතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: රූපාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්
චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් සානායතනං නිරු-
ජ්ඣිස්සති. සවික්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්
චක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, සානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යස් සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්
චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරා වචනානං, අවික්ඛකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති,
නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් සානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣි-
ස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

462. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වී උපද්ධානවනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති වී උපද්ධා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

463. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වී උපද්ධානවනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති වී උපද්ධා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනා-යතනය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි)

464. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ... (අනු ලොමාවකාය යි)

465. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සෝකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති වී කාමාවචරයෙහි උපද්ධානවනට ද යි ඔවුනට එහි සෝකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වී උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි සෝකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

466. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වී කාමාවචරයෙහි උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති වී කාමාවචරයෙහි උපද්ධානවනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වී කාමාවචරයෙහි උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛා-යතනය ද උපදී.

467. යස්ස යත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරා වචනානාං අවක්ඛිකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානාං අසංකල්පකානාං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති. සවක්ඛිකානාං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛියතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

468. යස්ස යත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරා වචනානාං අවක්ඛිකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානාං අරූපානාං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති. සවක්ඛිකානාං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං තත්ථ මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛියතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

469. යස්ස යත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣතිති: සංඛ්ඛිකං වචනානාං අවක්ඛිකානාං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති. සවක්ඛිකානාං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛියතනාඤ්ච උපපජ්ඣති. (චක්ඛියතනමූලකං)

470. යස්ස යත්ථ ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරා වචනානාං අඝාතකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානාං රූපාවචරානාං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. ඝාතායතනං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝාතායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

467. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද අසංඤ්ජායනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද උපදී.

468. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද උපදී.

469. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදිනාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද උපදී. (වක්ඛයතනවූලක යි)

470. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

471. යසං යස් සානායකනං උපපජ්ඣි තස්ස තස් මනා-
යකනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තං.

යසං වා පන යස් මනායකනං -පෙ- කාමාවචරා වචනානං
අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං
තෙසං තස් මනායකනං -පෙ- සසානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං
තස් මනායකනං නිරුජ්ඣිස්සති, සානායකනං උපපජ්ඣති.

472. යසං යස් සානායකනං උපපජ්ඣි තස්ස තස් ධම්මා-
යකනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තං.

යසං වා පන යස් ධම්මායකනං -පෙ- සබ්බස්සං වචනානං
අසානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් ධම්මායකනං නිරුජ්ඣි-
ස්සති, සානායකනං උපපජ්ඣති. (සානායකනමූලකං)

473. යසං යස් රූපායකනං උපපජ්ඣි තස්ස තස් මනා-
යකනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං
තස් රූපායකනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මනායකනං
නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් රූපා-
යකනං උපපජ්ඣති, මනායකනං නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යස් මනායකනං -පෙ- පඤ්චොකාරා
වචනානං අරූපානං තෙසං තස් -පෙ- පඤ්චොකාරං උප-
පජ්ඣන්තානං තෙසං තස් මනායකනං නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායකනං
උපපජ්ඣති.

474. යසං යස් රූපායකනං උපපජ්ඣි තස්ස තස් ධම්මා-
යකනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තං.

යසං වා පන යස් ධම්මායකනං -පෙ- සබ්බස්සං වචනානං
අරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් ධම්මායකනං නිරුජ්ඣිස්සති,
නො ච තෙසං තස් රූපායකනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං උප-
පජ්ඣන්තානං තෙසං තස් ධම්මායකනං නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායකනං
උපපජ්ඣති.

475. යසං යස් මනායකනං උපපජ්ඣි තස්ස තස් ධම්මා-
යකනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තං.

471. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ... නැහැ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

472. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපද්‍යාවූනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ... නැහැ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතනවූලක යි)

473. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසන්ධියෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි ... පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි ... පඤ්චොකාරයෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

474. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපද්‍යාවූනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

475. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවික්ඛාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ව තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජති. සවික්ඛාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනාඤ්ඤි උපපජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාසය)

476. යස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති තස්ස සොඤ්ඤායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවික්ඛාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති, නො ව තෙසං සොඤ්ඤායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්ඤාචොක්ඛායෙ පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරුපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුපපජ්ජති, සොඤ්ඤායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොඤ්ඤායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ජතිති: ආමන්ත.

477. යස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති තස්ස ඝාණායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති, නො ව තෙසං ඝාණායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්ඤාචොක්ඛායෙ පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව රූපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුපපජ්ජති, ඝාණායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ඝාණායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ජතිති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං ඝාණායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ව තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති. පඤ්ඤාචොක්ඛායෙ පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව රූපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං ඝාණායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුපපජ්ජති.

478. යස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවික්ඛාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති, නො ව තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්ඤාචොක්ඛායෙ පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරුපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුපපජ්ජති, රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං -පෙ- ආමන්ත.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපද්ධතව දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපද්ධා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (අනුලොම සුද්ධොචක්ඛාය යි)

476. යමකුට වත්තායතනය තුපදී නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්ධතව දැයි ඔවුනට වත්තායතනය තුපදී; ඔවුනට සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පස්විමභවික්ඛයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට වත්තායතනය ද තුපදී. සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වත්තායතනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

477. යමකුට වත්තායතනය තුපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්ධතව දැයි ඔවුනට වත්තායතනය තුපදී, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පස්විමභවික්ඛයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට වත්තායතනය ද තුපදී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වත්තායතනය තුපදී ද යත්: පස්විමභවික්ඛ ව රූපාවචරයෙහි උපද්ධා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වත්තායතනය නො ද තුපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පස්විමභවික්ඛයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වත්තායතනය ද තුපදී.

478. යමකුට වත්තායතනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්ධතව දැයි ඔවුනට වත්තායතනය තුපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පස්විමභවික්ඛයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට වත්තායතනය තුපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය ... එසේ යි.

479. යසං වක්ඛායතං නුපප්පති තස්ස මනායතං -පෙ- ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බස්සං වචනානං අවික්ඛිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං වක්ඛායතං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං වක්ඛායතනාං නුපප්පති, ධම්මායතනාං න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතං -පෙ- ආමනා. (වක්ඛායතන-මූලකං)

480. යසං ඝානායතං නුපප්පති තස්ස රූපායතං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බස්සං වචනානං අඝානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ඝානායතං නුපප්පති, නො ච තෙසං රූපායතං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චොකාං පරිනිබ්බනානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජනං පරිනිබ්බනස්සති තෙසං වචනානං තෙසං ඝානායතනාං නුපප්පති, රූපායතනාං න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන රූපායතං -පෙ- ආමනා.

481. යසං ඝානායතං නුපප්පති තස්ස මනායතං -පෙ- ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බස්සං වචනානං අඝානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ඝානායතං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං ඝානායතනාං නුපප්පති, ධම්මායතනාං න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතං -පෙ- ආමනා. (ඝානායතන-මූලකං)

482. යසං රූපායතං නුපප්පති තස්ස මනායතං -පෙ- ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බස්සං වචනානං අරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං රූපායතනාං නුපප්පති, ධම්මායතනාං න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතං -පෙ- ආමනා.

483. යසං මනායතං නුපප්පති තස්ස ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බස්සං වචනානං අවික්ඛිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං මනායතං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං රූපායතනාං නුපප්පති, ධම්මායතනාං න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතං නුපප්පති: ආමනා. (පච්චික සුංකල)

479. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුක්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්ධානුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායකනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි)

480. යමකුට ඝානායකනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුක්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපද්ධානුනට දැයි ඔවුනට ඝානායකනය තුපදී, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොපාකාරයෙහි පිරිනිවන්නවුනට ද අරූපයෙහි පස්විමහවිකාසනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුක්ත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ඝානායකනය ද තුපදී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය ... එසේ යි.

481. යමකුට ඝානායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුක්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපද්ධානුනට දැයි ඔවුනට ඝානායකනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝානායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (ඝානායකනමූලක යි)

482. යමකුට රූපායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුක්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපද්ධානුනට දැයි ඔවුනට රූපායකනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි.

483. යමකුට මනායකනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුක්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපද්ධානුනට දැයි ඔවුනට මනායකනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

484. යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති -පෙ- (පච්චිකම්බකාස)

485. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති තස්ස තත් සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොපාකාරො වචනානාං අවක්ඛිකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පඤ්චොපාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ච නූප්පජ්ඣති, සොත්තායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

486. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති තස්ස තත් ඝාණායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාවචරො වචනානාං අවක්ඛිකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝාණායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරො වචනානාං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ච නූප්පජ්ඣති, ඝාණායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ඝාණායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣතිති: රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ඝාණායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරො වචනානාං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් ඝාණායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච නූප්පජ්ඣති.

487. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොපාකාරො වචනානාං අවක්ඛිකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පඤ්චොපාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ච නූප්පජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

484. යම් තැනෙක වක්ඛයතනය තුපදී නම් ... (ප්‍රත්‍ය-නිකාචකාය යි)

485. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට එහි සොත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යා-වූනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය තුපදී, ඔවුනට එහි සොත්ත-යතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද තුපදී, සොත්තයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

486. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට එහි සාත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය තුපදී, ඔවුනට එහි සාත්තයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්න-වූනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද තුපදී, සාත්තයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සාත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: රූපාවචර-යෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි සාත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද තුපදී. කාමාව-චරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සාත්තයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද තුපදී.

487. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට එහි රූපයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යා-වූනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය තුපදී, ඔවුනට එහි රූපයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද තුපදී, රූපයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

488. යසස යස් වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨි තසස තස් මනා-
යතනං න නිරුජ්ඣිසසතිති පඤ්චොකාරා වචන්තානං අවකුක්ඛානා-
කාමාවචරං උපපජ්ඨන්තානං අරූපානං තෙසං තස් වක්ඛායතනං
නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසසති.
පරිනිබ්බන්තානං අසංඝායකානං තෙසං තස් වක්ඛායතනාඤ්ඤි
නුපපජ්ඨි, මනායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසසති, තසස
තස් වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමන්තා.

489. යසස යස් වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨි තසස තස් ධම්මා-
යතනං න නිරුජ්ඣිසසතිති: සඤ්ඤං වචන්තානං අවකුක්ඛානා-
උපපජ්ඨන්තානං තෙසං තස් වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨි, නො ච
තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
තස් වක්ඛායතනාඤ්ඤි නුපපජ්ඨි, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස
තස් වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමන්තා. (වක්ඛායතනමූලකං)

490. යසස යස් ඝණායතනං නුපපජ්ඨි තසස තස් රූපා-
යතනං න නිරුජ්ඣිසසතිති: කාමාවචරා වචන්තානං, අඝනකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඨන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තස් ඝණායතනං
නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසසති.
පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තස් ඝණායතනාඤ්ඤි
නුපපජ්ඨි, රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස
තස් ඝණායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමන්තා.

491. යසස යස් ඝණායතනං නුපපජ්ඨි තසස තස් මනා-
යතනං න නිරුජ්ඣිසසතිති: කාමාවචරා වචන්තානං අඝනකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඨන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තස්
ඝණායතනං නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරු-
ජ්ඣිසසති. පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝායකානං තෙසං තස් ඝණා-
යතනාඤ්ඤි නුපපජ්ඨි, මනායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස
තස් ඝණායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමන්තා.

488. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවෙකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුළදී මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

489. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍යාවූනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුළදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි)

490. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායකනය තුළදී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවෙකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායකනය ද තුළදී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

491. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායකනය තුළදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායකනය ද තුළදී, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

492. යස්ස යත් සාත්ථයතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සබ්බෙසං වච්ඡානානං, අසාත්ථකානං
උපපජ්ඨානානං තෙසං තත් සාත්ථයතනං නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං
තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බානානං තෙසං තත්
සාත්ථයතනාදො නුපපජ්ඨි, ධම්මායතනාදො න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස
තත් සාත්ථයතනං නුපපජ්ඨිති: ආමානා. (සාත්ථයතනමූලකං)

493. යස්ස යත් රූපායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තත් මනා-
යතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොක්ඛාරා වච්ඡානානං, අරූපානං
තෙසං තත් රූපායතනං නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං තත් මනා-
යතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බානානං අසඤ්ඤාසත්ථා වච්ඡානානං
තෙසං තත් රූපායතනාදො නුපපජ්ඨි, මනායතනාදො න නිරු-
ජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස
තත් රූපායතනං නුපපජ්ඨිති: අසඤ්ඤාසත්ථා උපපජ්ඨානානං
තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්
රූපායතනං නුපපජ්ඨි. පරිනිබ්බානානං අසඤ්ඤාසත්ථා වච්ඡානානං
තෙසං තත් මනායතනාදො න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනාදො නුපපජ්ඨි.

494. යස්ස යත් රූපායතනං... නුපපජ්ඨි තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සබ්බෙසං වච්ඡානානං අරූපකානං
උපපජ්ඨානානං තෙසං තත් රූපායතනං නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං
තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බානානං තෙසං තත්
රූපායතනාදො නුපපජ්ඨි, ධම්මායතනාදො න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස
තත් රූපායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමානා. (රූපායතනමූලකං)

495. යස්ස යත් මනායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සබ්බෙසං වච්ඡානානං, අවික්ඛකානං
උපපජ්ඨානානං තෙසං තත් මනායතනං නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං
තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බානානං තෙසං තත්
මනායතනාදො නුපපජ්ඨි, ධම්මායතනාදො න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස
තත් මනායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමානා. (පච්චර්ඣික පුග්ගාලොකාසං)

පච්චුප්පනානාගතවාරො.

492. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැඟෑ නැති ව උපදිනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි සානායකනය ද, නූපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (සානායකනමුලක යි)

493. යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චෙවාකාර-යෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නූපදී, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නූපදී ද යත්: අසංඤ්ඤා-යෙහි උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නූපදී. පිරි-නිවෙන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායකනය ද නූපදී.

494. යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වැ උපද්ධා වුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපා-යකනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නූපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (රූපායකනමුලක යි)

495. යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වැ උපද්ධා වුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය ද, නූපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතවාර යි.

496. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣ්ථ තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොධාකාරෙ පරිනිබ්බානානං, අරුපෙ පච්ඡිම-භවිකානං, යෙ ව අරුපං උපපජ්ඣාං පරිනිබ්බාධස්සනානි තෙසං චවත්තානං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣ්ථ, නො ව තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉත්තරං තෙසං වක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ඣ්ථ, සොකායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං. (අනුලොම සුග්ගල)

(යථා නිරොධවාලෙ අතිතානාගතා සුවජා යසංකමිපි යත්තමිපි අනුලොමමිපි පච්චනිකමිපි විභක්තං. එවං උප්පාදනිරොධෙපි අතිතානාගතා සුවජා විභජිතමිධා.)

අතිතානාගතවාලො.

උප්පාදනිරොධවාලො.

පච්චනිකවාලො නිට්ඨිකො.

පරිඤ්ඤාවාලො

497. යො වක්ඛායතනං පරිජානාති සො සොකායතනං පරිජානාතිති: ආමන්තං.

යො වා පන සොකායතනං පරිජානාති සො වක්ඛායතනං පරිජානාතිති: ආමන්තං.

498. යො වක්ඛායතනං න පරිජානාති සො සොකායතනං න පරිජානාතිති: ආමන්තං.

යො වා පන සොකායතනං න පරිජානාති සො වක්ඛායතනං න පරිජානාතිති: ආමන්තං.

පච්චුප්පනවාලො.

496. යමකුට වක්ඛායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොකායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්න-වුනට ද අරුපයෙහි පස්විමහවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ශි ඔවුනට වක්ඛායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට සොකායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපන්නේ ය. සොකායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සොකායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

(නිරෝධවාරයෙහි අතීතානාගතපුර්ණ පිළිබඳ 'යඤ්ඤ' ය ද 'යඤ්ඤ' ය ද 'යඤ්ඤ යඤ්ඤ' ය ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යානිකය ද යම්සේ බෙදා ලඟු ද, එසේ උත්පාදනිරෝධයෙහි ද අතීතානාගත-පුර්ණවෝ බෙදිය යුත්තාහ.)

උත්පාදනිරෝධවාර යි.

ප්‍රවෘත්තිවාරය නිමි.

3. පරිඥාචාරය.

497. යමෙක් වක්ඛායකනය පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සෝකායකනය පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සෝකායකනය පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම වක්ඛායකනය පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

498. යමෙක් වක්ඛායකනය නො පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සෝකායකනය නො පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සෝකායකනය නො පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම වක්ඛායකනය නො පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර යි.

499. යො වක්ඛායකනං පරිජානාති සො සොකායකනං පරිජානිද්ධාති: ආමනායා.

යො වා පන සොකායකනං පරිජානිද්ධං සො වක්ඛායකනං පරිජානිද්ධාති: ආමනායා.

500. යො වක්ඛායකනං න පරිජානිද්ධං සො සොකායකනං න පරිජානිද්ධාති: ආමනායා.

යො වා පන සොකායකනං න පරිජානිද්ධං සො වක්ඛායකනං න පරිජානිද්ධාති: ආමනායා.

අතිතවාරො.

501. යො වක්ඛායකනං පරිජානික්ඛති සො සොකායකනං පරිජානික්ඛති: ආමනායා.

යො වා පන සොකායකනං පරිජානික්ඛති සො වක්ඛායකනං පරිජානික්ඛති: ආමනායා.

502. යො වක්ඛායකනං න පරිජානික්ඛති සො සොකායකනං න පරිජානික්ඛති: ආමනායා.

යො වා පන සොකායකනං න පරිජානික්ඛති සො වක්ඛායකනං න පරිජානික්ඛති: ආමනායා.

අනාගතවාරො.

503. යො වක්ඛායකනං පරිජානාති සො සොකායකනං පරිජානිද්ධාති: නො.

යො වා පන සොකායකනං පරිජානිද්ධං සො වක්ඛායකනං පරිජානාති: නො.

504. යො වක්ඛායකනං න පරිජානාති සො සොකායකනං න පරිජානිද්ධාති: අරහං වක්ඛායකනං න පරිජානාති, නො ව සොකායකනං න පරිජානිද්ධං. අඤ්ඤාමහසමඛිතං අරහනං ධර්මපඤ්ඤා අවසේසා පුග්ගලා වක්ඛායකනං න පරිජානාති, සොකායකනං න පරිජානිද්ධං.

499. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

500. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

අභිකථාර යි.

501. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

502. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

අනාගතථාර යි.

503. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

504. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: රහත් තෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ, සොකායතනය නො ද පිරිසිදු නො දන්තේ ය. අශ්වමාර්ගසම්බන්ධයා ද රහත්පුතුලා ද තබා අවසෙස පුද්ගලයෝ වක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දන්ති. සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්ති.

යො වා පන සොකායතනං න පරිජානිත් සො චක්ඛායතනං න පරිජානාතීති: අනුමග්ගසම්ඛිති සොකායතනං න පරිජානිත්, නො ච චක්ඛායතනං න පරිජානාති. අනුමග්ගසම්ඛිතීඤ්ඤා අරුතනාඤ්ඤා යපෙත්වා අවසෙසා සුගාලා සොකායතනාඤ්ඤා න පරිජානිත්, චක්ඛායතනාඤ්ඤා න පරිජානාතී.

පච්චුපපනනාතීතවාරො.

505. යො චක්ඛායතනං පරිජානාති සො සොකායතනං පරිජානිත්තීති: නො.

යො වා පන සොකායතනං පරිජානිත්තීති සො චක්ඛායතනං පරිජානාතීති: නො.

506. යො චක්ඛායතනං න පරිජානාති සො සොකායතනං න පරිජානිත්තීති: යෙ චග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ චක්ඛායතනං න පරිජානාතී, නො ච සොකායතනං න පරිජානිත්තීති. අරහා යෙ ච සුච්ඡේදනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ චක්ඛායතනාඤ්ඤා න පරිජානාතී, සොකායතනාඤ්ඤා න පරිජානිත්තීති.

යො වා පන සොකායතනං න පරිජානිත්තීති සො චක්ඛායතනං න පරිජානාතීති: අනුමග්ගසම්ඛිති සොකායතනං න පරිජානිත්තීති, නො ච චක්ඛායතනං න පරිජානාති. අරහා යෙ ච සුච්ඡේදනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සොකායතනාඤ්ඤා න පරිජානිත්තීති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා න පරිජානාතී.

පච්චුපපනනානාගතවාරො.

507. යො චක්ඛායතනං පරිජානිත් සො සොකායතනං පරිජානිත්තීති: නො.

යො වා පන සොකායතනං පරිජානිත්තීති සො චක්ඛායතනං පරිජානිත්තීති: නො.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැනී ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඛයා සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ය, චක්ඛායතනය නො ද නො පිරිසිදු දැනී. අග්‍රමාර්ගසමඛයා ද රහත් පුභුලා ද තබා අවශෙෂ සුද්ගලයෝ සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්ත. චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දැනිත්.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තාතිතවාර යි.

505. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිදු දැනී ද යත්: නැති.

506. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: යම් ද කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැනිත්, සොකායතනය නො ද පිරිසිදු නො දන්නාහ. රහත් තෙමේ ද යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දැනිත්, සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්නාහු ය.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැනී ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඛයා සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ය, චක්ඛායතනය නො ද නො පිරිසිදු දැනී. රහත් තෙමේ ද, යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්නාහු ය, චක්ඛායතනය ද පිරිසිදු නො දැනිත්.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතවාර යි.

507. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

508. යො වක්ඛායකනං න පරිජානිත් සො සොකායකනං න පරිජානිත්තිති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ වක්ඛායකනං න පරිජානිත්, නො ව සොකායකනං න පරිජානිස්සන්ති. අග්ගමග්ගසමධගී යෙ ව පුපුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ වක්ඛායකනාඤ්ච න පරිජානිත්, සොකායකනාඤ්ච න පරිජානිස්සන්ති.

යො වා පන සොකායකනං න පරිජානිස්සති සො වක්ඛායකනං න පරිජානිත්තිති: අරහං සොකායකනං න පරිජානිස්සති, නො ව වක්ඛායකනං න පරිජානිත්. අග්ගමග්ගසමධගී යෙ ව පුපුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සොකායකනාඤ්ච න පරිජානිස්සන්ති, වක්ඛායකනාඤ්ච න පරිජානිත්.

අභිකානාගතවාරො.

පරිඤ්ඤාවාරො නිට්ඨිතො.

ආයතනායමකං නිට්ඨිතං.

508. යමෙක් වක්ඛායකනය නො පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම සොකායකනය නො පිරිසිදු දත්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු වක්ඛායකනය නො පිරිසිදු දත්ත, සොකායකනය නො ද පිරිසිදු නො දන්නාහු ය. අග්‍රමාර්ගසමඛිඨයා ද යම් ද සුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද වක්ඛායකනය ද නො පිරිසිදු දත්ත, සොකායකනය ද නො පිරිසිදු දන්නාහු ය.

තවද යමෙක් සොකායකනය නො පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායකනය නො පිරිසිදු දත්තේ ද යත්: රහත් තෙමේ සොකායකනය නො පිරිසිදු දත්තේ ය. වක්ඛායකනය නො ද පිරිසිදු නො දත්තේ ය, අග්‍රමාර්ගසමඛිඨයා ද යම් ද සුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද සොකායකනය ද නො පිරිසිදු දන්නාහු ය, වක්ඛායකනය ද නො පිරිසිදු දත්ත.

අනිත්‍යාගතවාර යි.

පරිඥාපාර නිමි.

ආයතන යමකය නිමි.

4. ධාතුයමකං

උදෙසවාරො

1. අධාරසධාතුයො :- වක්ඛුධාතු, සොතධාතු, සානධාතු, ජිව්හාධාතු, කායධාතු, රූපධාතු, සඤ්ඤාධාතු, ගන්ධධාතු, රසධාතු, ඵොට්ඨාසධාතු, වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු, සොතච්ඡිකුණධාතු, සානච්ඡිකුණධාතු, ජිව්හච්ඡිකුණධාතු, කායච්ඡිකුණධාතු, මනොධාතු, මනො ච්ඡිකුණධාතු, ධම්මධාතු.

උදෙසො.

2. වක්ඛු වක්ඛුධාතු, වක්ඛුධාතු වක්ඛු: සොතං සොතධාතු, සොතධාතු සොතං :- ටෙ- වක්ඛුච්ඡිකුණං වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු, වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු වක්ඛුච්ඡිකුණං :- ටෙ- මනො මනොධාතු, මනොධාතු මනො: මනොච්ඡිකුණං මනොච්ඡිකුණධාතු: මනොච්ඡිකුණධාතු මනොච්ඡිකුණං: ධම්මො ධම්මධාතු, ධම්මධාතු ධම්මො: (අනුලොමං)

3. න වක්ඛු න වක්ඛුධාතු, න වක්ඛුධාතු න වක්ඛු: න සොතං න සොතධාතු, න සොතධාතු න සොතං: - ටෙ- න වක්ඛුච්ඡිකුණං න වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු, න වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු න වක්ඛුච්ඡිකුණං: - ටෙ- න මනො න මනොධාතු, න මනොධාතු න මනො, න මනොච්ඡිකුණං න මනොච්ඡිකුණධාතු, න මනොච්ඡිකුණධාතු න මනොච්ඡිකුණං: න ධම්මො න ධම්මධාතු, න ධම්මධාතු න ධම්මො: (පච්චතීකං)

පදසොධනවාරො.

4. වක්ඛු වක්ඛුධාතු, ධාතු සොතධාතු: - ටෙ- වක්ඛු වක්ඛුධාතු ධාතු ධම්මධාතු: (අනුලොමං)

(යථා ආයතනයමනෙ වක්ඛං බඳුං, ජච්චිධ වක්ඛං බන්ධිතං)

4. ධාතුයමකය

උද්දෙසවාරය

1. අවළොස් ධාතුහු :- වක්ඛුධාතු යැ සොතධාතු යැ සාන-
ධාතු යැ ජීව්හාධාතු යැ කායධාතු යැ රූපධාතු යැ සද්දධාතු යැ
ගන්ධධාතු යැ, රසධාතු යැ ඵොට්ඨකිධාතු යැ වක්ඛුච්ඡිකුණ-
ධාතු ය සොතච්ඡිකුණධාතු යැ සානච්ඡිකුණධාතු යැ ජීව්හ-
ච්ඡිකුණධාතු යැ කායච්ඡිකුණධාතු යැ මනොධාතු යැ මනො-
ච්ඡිකුණධාතු යැ ධම්මධාතු යි.

උද්දෙස යි.

2. වක්ඛුස වක්ඛුර්ධාතු ද, වක්ඛුර්ධාතුව වක්ඛුස ද : ශ්‍රොත්‍රය
ශ්‍රොත්‍රධාතු ද, ශ්‍රොත්‍රධාතුව ශ්‍රොත්‍ර ද : ... වක්ඛුර්ච්ඡිකුණය
වක්ඛුර්ච්ඡිකුණධාතු ද, වක්ඛුර්ච්ඡිකුණධාතුව වක්ඛුර්ච්ඡිකුණ ද : ...
මනස මනොධාතු ද : මනොධාතුව මනස ද : මනොච්ඡිකුණය මනො-
ච්ඡිකුණධාතු ද : මනොච්ඡිකුණධාතුව මනොච්ඡිකුණ ද : ධර්මය ධර්ම-
ධාතු ද, ධර්මධාතුව ධර්ම ද යත් : (අනුලොම යි)

3. වක්ඛුස නො වූයේ වක්ඛුර්ධාතු නො වේ ද, වක්ඛුර්ධාතු
නො වූයේ වක්ඛුස නො වේ ද : ශ්‍රොත්‍ර නො වූයේ ශ්‍රොත්‍රධාතු
නො වේ ද, ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වූයේ ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද : ... වක්ඛුර්-
ච්ඡිකුණ නො වූයේ වක්ඛුර්ච්ඡිකුණධාතු නො වේ ද, වක්ඛුර්ච්ඡිකුණ-
ධාතු නො වූයේ වක්ඛුර්ච්ඡිකුණ නො වේ ද : මනස නො
වූයේ මනොධාතු නො වේ ද, මනොධාතු නො වූයේ මනස නො
වේ ද : මනොච්ඡිකුණ නො වූයේ මනොච්ඡිකුණධාතු නො වේ ද :
මනොච්ඡිකුණධාතු නො වූයේ මනොච්ඡිකුණ නො වේ ද : ධර්ම
නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද : ධර්මධාතු නො වූයේ ධර්ම
නො වේ ද යත් : (ප්‍රකාශනික යි)

පදසංඛතවාර යි.

4. වක්ඛුස වක්ඛුර්ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රොත්‍රධාතු ද : ... වක්ඛුස
වක්ඛුර්ධාතු ද, ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත් : (අනුලොම යි)

(යම්යේ ආයතනයමකයෙහි වක්ඛුච්ඡිකුණය කරන ලද ද
එසේ ම මෙහි වක්ඛුස බැඳියුණු යි.)

5. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න සොතධාතු :

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න ඝාතධාතු -පෙ-

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න ධම්මධාතු -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මධාතු න ධාතු න චක්ඛුධාතු -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මධාතු, න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණධාතු :
(පච්චිතං)

(චක්ඛං ඛන්ධිතං)

පදසොධනමූලචක්ඛවාරො.

6. චක්ඛු ධාතු, ධාතු චක්ඛු :

සොතං ධාතු, ධාතු සොතං : ඝාතං ධාතු -පෙ- ජිව්හං ධාතු-
කායො ධාතු - රූපං ධාතු - සංස්ප්ඤ්ඤා ධාතු - ගජේධා ධාතු - රසො
ධාතු - ඵොට්ඨංඛො ධාතු, ධාතු ඵොට්ඨංඛො :

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණං :

සොතවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු සොතවිඤ්ඤාණං : ඝාතවිඤ්ඤාණං -පෙ-

ජිව්හවිඤ්ඤාණං, -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං -පෙ-

මනෝ ධාතු, ධාතු මනෝ :

මනෝවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු මනෝවිඤ්ඤාණං :

ධම්මො ධාතු, ධාතු ධම්මො : (අනුලොමං)

7. න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛු :

න සොතං න ධාතු, න ධාතු න සොතං :

න ඝාතං - න ජිව්හං - න කායො - න රූපං - න සංස්ප්ඤ්ඤා -
න ගජේධා - න රසො - න ඵොට්ඨංඛො -

5. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රෝත්‍රධාතු නො වේ ද :

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණධාතු නො වේ ද : ...

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද : ...

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද :

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඤානධාතු නො වේ ද යත්: (ප්‍රකානික සි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු සි.)

පදසේධනමූලචක්‍රවාරය සි.

6. චක්ෂුස ධාතු ද: ධාතුහු චක්ෂුස ද:

ශ්‍රෝත්‍රය ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රෝත්‍ර ද: ස්‍රාණය ධාතු ද ... ජිව්හාව ධාතු ද - කායය ධාතු ද - රූපය ධාතු ද - ඔබ්දය ධාතු ද - ගන්ධය ධාතු ද - රසය ධාතු ද - ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ධාතු ද, ධාතු ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ද යත්:

චක්ෂුර්විඤානය ධාතු ද, ධාතුහු චක්ෂුර්විඤාන ද:

ශ්‍රෝත්‍රවිඤානය ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රෝත්‍රවිඤාන ද: ස්‍රාණවිඤානය ...

ජිහ්වාවිඤානය ... කායවිඤානය ...

මනස ධාතු ද, ධාතුහු මනස ද:

මනෝවිඤානය ධාතු ද, ධාතුහු මනෝවිඤාන ද:

ධර්මය ධාතු ද, ධාතුහු ධර්ම ද යත්: (අනුලොම සි)

7. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද:

ශ්‍රෝත්‍ර නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රෝත්‍රය නො වේ ද:

ස්‍රාණ නො වූයේ - ජිව්හා නො වූයේ - කාය නො වූයේ - රූප නො වූයේ - ඔබ්ද නො වූයේ - ගන්ධ නො වූයේ - රස නො වූයේ - ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍ය නො වූයේ වේ ද:

න චක්ඛුවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛුවිඤ්ඤාණං :

න ඝෝතවිඤ්ඤාණං -පෙ- න ඝාතවිඤ්ඤාණං, -පෙ- න ජිව්හාවිඤ්ඤාණං -පෙ-.

න කායවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න කායවිඤ්ඤාණං :

න මනෝ න ධාතු, න ධාතු න මනෝ :

න මනෝවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණං :

න ධම්මෝ න ධාතු, න ධාතු න ධම්මෝ : (පච්චිනිකං)

සුඤ්ඤාචාරො.

8. චක්ඛු ධාතු ධාතු ඝෝතං -පෙ- චක්ඛු ධාතු, ධාතු ධම්මෝ -පෙ- ධම්මෝ ධාතු, ධාතු චක්ඛු -පෙ- ධම්මෝ ධාතු, ධාතු මනෝ විඤ්ඤාණං : (අනුලොමං)

(චක්කං ඛන්ධිකඛිං)

9. න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න ඝෝතං :

න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න ඝාතං -පෙ-

න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න ධම්මෝ -පෙ-

න ධම්මෝ න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛු -පෙ-

න ධම්මෝ න ධාතු, න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණං. (පච්චිනිකං)

(චක්කං ඛන්ධිකඛිං)

සුඤ්ඤාචාරො.

උභෙදසචාරො නිධිමතො.

වක්ෂුර්විඥාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු වක්ෂුර්විඥාන නො වේ ද :

ශ්‍රොත්‍රවිඥාන නො වූයේ ... ස්‍රාණවිඥාන නො වූයේ ජිහ්වා-විඥාන නො වූයේ...

කායවිඥාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු කායවිඥාන නො වේ ද :

මනස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනස නො වේ ද :

මනෝවිඥාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඥාන නො වේ ද :

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් : (ප්‍රත්‍යානික යි)

ඉද්ධධාතුචාර යි.

8. වක්ෂුස ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රොත්‍ර ද : ... වක්ෂුස ධාතු ද, ධාතුහු ධර්ම ද : ... ධර්මය ධාතු ද, ධාතුහු වක්ෂුස ද ... ධර්මය ධාතු ද, ධාතුහු මනෝවිඥාන ද යත් : (අනුලොම යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු යි.)

9. වක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද :

වක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණ නො වේ ද : ...

වක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්ම නො වේ ද : ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු වක්ෂුස නො වේ ද : ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඥාන නො වේ ද යත් : (ප්‍රත්‍යානික යි)

(චක්‍රය බැඳිය යුතු යි.)

ඉද්ධධාතුමූලචක්‍රචාර යි.

උද්දෙශවාර නිමි.

පඤ්ඤානිතිදේශවාර

1. චක්ඛු චක්ඛුධාතුති: දිඛචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛුධාතු. චක්ඛුධාතු චක්ඛු වෙව චක්ඛුධාතු ව, චක්ඛුධාතු චක්ඛුති: ආමන්තා.

සොතං සොතධාතුති: දිඛසොතං තණ්හාසොතං සොතං, න සොතධාතු. සොතධාතු සොතඤ්ඤව සොතධාතු ව, සොතධාතු සොතතී: ආමන්තා.

සානං සානධාතුති: ආමන්තා. සානධාතු සානතී: ආමන්තා.

(ජිව්හාපි සානධාතුසදිසා)

කායො කායධාතුති: කායධාතුං ධර්මො අවසෙසො කායො කායො,¹ න කායධාතු. කායධාතු කායො වෙව කායධාතු ව. කායධාතු කායොති: ආමන්තා.

රූපං රූපධාතුති: රූපධාතුං ධර්මො අවසෙසං රූපං රූපං² න රූපධාතු. රූපධාතු රූපඤ්ඤව රූපධාතු ව. රූපධාතු රූපතී: ආමන්තා.

(සප්ඤ්ඤා සානසදිසො)

ගණ්ඨො ගණ්ඨධාතුති: පිලගණ්ඨො සමාධිගණ්ඨො පඤ්ඤගණ්ඨො ගණ්ඨො, න ගණ්ඨධාතු. ගණ්ඨධාතු ගණ්ඨො වෙව ගණ්ඨධාතු ව. ගණ්ඨධාතු ගණ්ඨතී: ආමන්තා.

රසො රසධාතුති: අත්ථරසො ධම්මරසො විමුත්ථරසො රසො. න රසධාතු. රසධාතු රසො වෙව රසධාතු ව. රසධාතු රසොති: ආමන්තා.

(ථොට්ඨබ්බො සානසදිසො)

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුති: ආමන්තා. චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණතී: ආමන්තා. සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- සානවිඤ්ඤාණං -පෙ- ජිව්හාවිඤ්ඤාණං -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං -පෙ-

මනො මනොධාතුති: මනොධාතුං ධර්මො අවසෙසො මනො මනො,³ න මනොධාතු. මනොධාතු මනො වෙව මනොධාතු ව. මනොධාතු මනොති: ආමන්තා.

1. අවසෙසො කායො - මර්ශං.

2. අවසෙසං රූපං - මර්ශං.

3. අවසෙසො මනො - මර්ශං.

ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාරය

1. චක්ෂුෂ චක්ෂුර්ධාතු ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුෂ ප්‍රඥාවක්ෂුෂ චක්ෂුෂ යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. චක්ෂුර්ධාතුව චක්ෂුෂ වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද වේ. චක්ෂුර්ධාතුව චක්ෂුෂ ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රොත්‍රය ශ්‍රොත්‍රධාතු ද යත්: දිව්‍යශ්‍රොත්‍රය තෘණශ්‍රොත්‍රය ශ්‍රොත්‍ර යැ ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වෙයි. ශ්‍රොත්‍රධාතුව ශ්‍රොත්‍ර ද වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද වේ. ශ්‍රොත්‍රධාතුව ශ්‍රොත්‍ර ද යත්: එසේ යි.

ස්‍රාණය ස්‍රාණධාතු ද යත්: එසේ යි. ස්‍රාණධාතුව ස්‍රාණ ද යත්: එසේ යි.

(ජිහ්වා ද ස්‍රාණධාතු සදාශ යැ.)

කායය කායධාතු ද යත්: කායධාතුව තබා අවශෙෂ වූ කායය කාය යැ, කායධාතු නො වෙයි. කායධාතුව කාය ද වූයේ ම කාය ධාතු ද වේ. කායධාතුව කාය ද යත්: එසේ යි.

රූපය රූපධාතු ද යත්: රූපධාතුව තබා අවශෙෂ වූ රූපය රූප යැ, රූපධාතු නො වෙයි. රූපධාතුව රූප ද වූයේ ම රූපධාතු ද වේ. රූපධාතුව රූප ද යත්: එසේ යි.

(ශබ්දය ස්‍රාණ සදාශ යැ.)

ගන්ධය ගන්ධධාතු ද යත්: ශීලගන්ධ සමාධිගන්ධ ප්‍රඥා-ගන්ධ ගන්ධ යැ, ගන්ධධාතු නො වෙයි. ගන්ධධාතු ගන්ධ ද වූයේ ම ගන්ධධාතු ද වේ. ගන්ධධාතු ගන්ධ ද යත්: එසේ යි.

රසය රසධාතු ද යත්: අර්ථරස ධර්මරස විඛ්‍රික්තිරස රස යැ, රසධාතු නො වෙයි. රසධාතු රස ද වූයේ ම රසධාතු ද වේ. රසධාතු රස ද යත්: එසේ යි.

(ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ස්‍රාණසදාශ යැ.)

චක්ෂුර්විඤානය චක්ෂුර්විඤානධාතු ද යත්: එසේ යි. චක්ෂුර් විඤානධාතු චක්ෂුර්විඤාන ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රවිඤානය ... ස්‍රාණවිඤානය ... ජිහ්වාවිඤානය ... කායවිඤානය ...

මනස මනොධාතු ද යත්: මනොධාතුව තබා අවශෙෂ වූ මනස මනස යැ, මනොධාතු නො වෙයි. මනොධාතුව මනස ද වූයේ ම මනොධාතු ද වේ. මනොධාතුව මනස ද යත්: එසේ යි.

මනෝවිශිෂ්ණං මනෝවිශිෂ්ණධාතුනි: ආමන්තා. මනෝ-
විශිෂ්ණධාතු මනෝවිශිෂ්ණතනි: ආමන්තා.

ධමමො ධම්මධාතුනි: ධම්මධාතුං යථෙතො අවසෙසො ධමමො
ධමමො,¹ න ධම්මධාතු. ධම්මධාතු ධමමො වෙව ධම්මධාතු ව.
ධම්මධාතු ධමමොති: ආමන්තා. (අනුලොමං)

2. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතුනි: ආමන්තා. න චක්ඛුධාතු න
චක්ඛු ති: දිඛ්චක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු න චක්ඛුධාතු, චක්ඛු. චක්ඛුඤ්ඤ
චක්ඛුධාතුඤ්ඤ යථෙතො අවසෙසං න වෙව චක්ඛු න ච චක්ඛුධාතු.

න සොතං න සොතධාතුනි: ආමන්තා. න සොතධාතු න
සොතතනි: දිඛ්ඤාතං තණ්හාසොතං න සොතධාතු, සොතං.
සොතඤ්ඤ සොතධාතුඤ්ඤ යථෙතො අවසෙසං න වෙව සොතං න
ච සොතධාතු.

න සානං න සානධාතුනි: ආමන්තා. න සානධාතු න සානතනි:
ආමන්තා. න ජිව්හං -පෙ-

(සබ්බිකං. උභයො ආමන්තා.)

න කායො න කායධාතුනි: ආමන්තා. න කායධාතු න
කායොති: කායධාතුං යථෙතො අවසෙසො කායො න කායධාතු,
කායො. කායඤ්ඤ කායධාතුඤ්ඤ යථෙතො අවසෙසො න වෙව කායො
න ච කායධාතු.

න රූපං න රූපධාතුනි: ආමන්තා. න රූපධාතු න රූපතනි:
රූපධාතුං යථෙතො අවසෙසං රූපං න රූපධාතු, රූපං. රූපඤ්ඤ
රූපධාතුඤ්ඤ යථෙතො අවසෙසං න වෙව රූපං න ච රූපධාතු.

න සංඝො -පෙ- න ගජො න ගජධාතුනි: ආමන්තා. න
ගජධාතු න ගජොති: පිලගජො සමාධිගජො පඤ්ඤගජො
න ගජධාතු, ගජො. ගජඤ්ඤ ගජධාතුඤ්ඤ යථෙතො අවසෙසො
න වෙව ගජො න ච ගජධාතු.

න රසො න රසධාතුනි: ආමන්තා. න රසධාතු න රසොති:
අසුරසො ධම්මරසො වීදුත්තරසො න රසධාතු, රසො. රසඤ්ඤ
රසධාතුඤ්ඤ යථෙතො අවසෙසො න වෙව රසො න ච රසධාතු.

1. අවසෙසො ධමමො - මඡ්ඤ.

මනෝවිඥානය මනෝවිඥානධාතු ද යත්: එසේ යි. මනෝ-විඥානධාතුව මනෝවිඥාන ද යත්: එසේ යි.

ධර්මය ධර්මධාතු ද යත්: ධර්මධාතුව තබා අවශෙෂ වූ ධර්මය ධර්ම යැ, ධර්මධාතු නො වෙයි. ධර්මධාතුව ධර්ම ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වේ. ධර්මධාතුව ධර්ම ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි)

2. චක්ෂුෂ නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. චක්ෂුර්ධාතු නො වූයේ චක්ෂුෂ නො වේ ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුෂ ප්‍රඥා-චක්ෂුෂ චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි, චක්ෂුෂ යි. චක්ෂුෂ ද චක්ෂුර්ධාතුව ද තබා අවශෙෂය චක්ෂුෂ ද නො වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද නො වේ.

ශ්‍රොත්‍ර නො වූයේ ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වූයේ ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද යත්: දිව්‍යශ්‍රොත්‍රය තෘෂ්ණාශ්‍රොතය ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ, ශ්‍රොත්‍ර යි. ශ්‍රොත්‍රය ද ශ්‍රොත්‍ර-ධාතුව ද තබා අවශෙෂය ශ්‍රොත්‍ර ද නො වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද නො වේ.

ස්‍රාණ නො වූයේ ස්‍රාණධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ස්‍රාණධාතු නො වූයේ ස්‍රාණ නො වේ ද යත්: එසේ යි. ජිහ්වා නො වූයේ ...

(සංක්ෂිප්ත කරන ලදි. දෙතැන්හි ම 'ආමනා' යි යෙදිය යුතුයි.)

කාය නො වූයේ කායධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. කාය-ධාතු නො වූයේ කාය නො වේ ද යත්: කායධාතුව තබා අවශෙෂ කායය කායධාතු නො වෙයි, කාය යි. කාය ද කායධාතුව ද තබා අවශෙෂය කාය ද නො වූයේ ම කායධාතු ද නො වේ.

රූප නො වූයේ රූපධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. රූප-ධාතු නො වූයේ රූප නො වේ ද යත්: රූපධාතුව තබා අවශෙෂ රූපය රූපධාතු නො වෙයි, රූප යි. රූපය ද රූපධාතුව ද තබා අවශෙෂය රූප ද නො වූයේ ම රූපධාතු ද නො වේ.

භේද නො වූයේ ... ගන්ධ නො වූයේ ගන්ධධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ගන්ධධාතු නො වූයේ ගන්ධ නො වේ ද යත්: ශීලගන්ධ සමාධිගන්ධ ප්‍රඥාගන්ධ ගන්ධධාතු නො වෙයි, ගන්ධ යි. ගන්ධය ද ගන්ධධාතුව ද තබා අවශෙෂය ගන්ධ ද නො වූයේ ම ගන්ධධාතු ද නො වේ.

රස නො වූයේ රසධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. රසධාතු නො වූයේ රස නො වේ ද යත්: අර්ථරස ධර්මරස විමුක්ති-රස රසධාතු නො වෙයි, රස යි. රසය ද රසධාතුව ද තබා අවශෙෂය රස ද නො වූයේ ම රසධාතු ද නො වේ.

න ථොට්ඨකො -ප- න චක්ඛුට්ඨකො. න චක්ඛුට්ඨකො-
ධාතුති: ආමන්තා. න චක්ඛුට්ඨකොධාතු න චක්ඛුට්ඨකොනති :
ආමන්තා, න සොතට්ඨකො -ප- න සාතට්ඨකො - න ජිව්හා-
ට්ඨකො - න කායට්ඨකො -ප-

න මනො න මනොධාතුති: ආමන්තා. න මනොධාතු න
මනොති: මනොධාතුං යපෙඤා අවසෙසො මනො න මනොධාතු,
මනො. මනාඤ්ඤ මනොධාතුඤ්ඤ යපෙඤා අවසෙසො න චෙව
මනො න ච මනොධාතු.

න මනොට්ඨකො. න මනොට්ඨකොධාතුති: ආමන්තා. න
මනොට්ඨකොධාතු න මනොට්ඨකොනති: ආමන්තා.

න ධම්මො න ධම්මොධාතුති: ආමන්තා. න ධම්මොධාතු න
ධම්මොති: ධම්මොධාතුං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මො න ධම්මොධාතු,
ධම්මො. ධම්මොඤ්ඤ ධම්මොධාතුඤ්ඤ යපෙඤා අවසෙසො න චෙව
ධම්මො න ච ධම්මොධාතු. (පට්ටඨිකං)

පදසොධනවාරො.

3. චක්ඛු චක්ඛුධාතුති: දිට්ඨචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛු
ධාතු. චක්ඛුධාතු චක්ඛු චෙව චක්ඛුධාතු ච. ධාතු සොතධාතුති:
සොතධාතු ධාතු චෙව සොතධාතු ච, අවසෙසො ධාතු ධාතු, න
සොතධාතු.

චක්ඛු චක්ඛුධාතු ති: දිට්ඨචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛු
ධාතු. චක්ඛුධාතු චක්ඛු චෙව චක්ඛුධාතු ච, ධාතු සාතධාතු -ප-
ධාතු ධම්මධාතු ති: ධම්මධාතු ධාතු චෙව ධම්මධාතු ච. අවසෙසො
ධාතු ධාතු, න ධම්මධාතු. (අනුලොමං)

(යථා ආයතනායමකෙ පණ්ණාසකි ඵලං ධාතුයමකෙපි පණ්ණාසකි
වක්කං ඛජ්ඣිතං.)

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නො වූයේ ... වක්ෂුර්විඥාන නො වූයේ වක්ෂුර්-
විඥානධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. වක්ෂුර්විඥානධාතු නො
වූයේ වක්ෂුර්විඥාන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රවිඥාන
නො වූයේ ... ස්‍රාණවිඥාන නො වූයේ ... ජිහ්වාවිඥාන නො වූයේ
... කායවිඥාන නො වූයේ ...

මනස නො වූයේ මනෝධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි.
මනෝධාතු නො වූයේ මනස නො වේ ද යත්: මනෝධාතුව තඹා
අවශෙෂ මනස මනෝධාතු නො වෙයි, මනස යි. මනස ද මනෝ
ධාතුව ද තඹා අවශෙෂය මනස ද නො වූයේ ම මනෝධාතු ද
නො වේ.

මනෝවිඥාන නො වූයේ මනෝවිඥානධාතු නො වේ ද යත්:
එසේ යි. මනෝවිඥානධාතු නො වූයේ මනෝවිඥාන නො වේ ද
යත්: එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධර්ම
ධාතු නො වූයේ ධර්ම නො වේ ද යත්: ධර්මධාතුව තඹා අවශෙෂ
ධර්මය ධර්මධාතු නො වෙයි, ධර්ම යි. ධර්මය ද ධර්මධාතුව
ද තඹා අවශෙෂය ධර්ම ද නො වූයේ ම ධර්මධාතු ද නො වේ.

(ප්‍රත්‍යන්තික යි)

පදශෝධනවාර යි.

3. වක්ෂුස වක්ෂුර්ධාතු ද යත්: දිව්‍යවක්ෂුස ප්‍රඥාවක්ෂුස
වක්ෂුස යැ වක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. වක්ෂුර්ධාතුව වක්ෂුස ද වූයේ ම
වක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. ධාතුහු ශ්‍රොත්‍රධාතු ද යත්: ශ්‍රොත්‍රධාතු ධාතු
ද වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ශ්‍රොත්‍ර-
ධාතු නො වේ.

වක්ෂුස වක්ෂුර්ධාතු ද යත්: දිව්‍යවක්ෂුස ප්‍රඥාවක්ෂුස වක්ෂුස
යැ, වක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. වක්ෂුර්ධාතුව වක්ෂුස ද වූයේ ම
වක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. ධාතුහු ස්‍රාණධාතු ද යත්: ... ධාතුහු ධර්ම-
ධාතු ද යත්: ධර්මධාතු ධාතු ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වේ.
අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලෝම යි)

(ආයතනයමකයෙහි ප්‍රඥප්තිවාරය යම්සේ ද ධාතුයමකයෙහි
ප්‍රඥප්තිවාරය ද එසේ මැ යි, චක්‍රය බැඳිය යුතු යි.)

4. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න සොත-
ධාතුති: ආමන්තා.

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න සානධාතුති
-පෙ- න ධාතු න ධම්මධාතුති: ආමන්තා. (පච්චතීකං)

(වක්කං ඛන්ධිකඛං. සංඛං ආමන්තා උභතොපි සෙසෙපි.)

පදසොධනමුලවක්කවාරො.

5. චක්ඛු ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු චක්ඛුධාතුති: චක්ඛුධාතු
ධාතු චෙව චක්ඛුධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න චක්ඛුධාතු.

සොතං ධාතුති: ආමන්තා. සානං -පෙ- ජිව්හං - කායො -
රූපං - සංඝං - ගජො - රසො - ඵොට්ඨබ්බො -

චක්ඛුච්ඡිකුණං ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු චක්ඛුච්ඡිකුණධාතුති:
චක්ඛුච්ඡිකුණධාතු ධාතු චෙව චක්ඛුච්ඡිකුණධාතු ච. අවසෙසා
ධාතු ධාතු, න චක්ඛුච්ඡිකුණධාතු. සොතච්ඡිකුණං -පෙ- සාන-
ච්ඡිකුණං - ජිව්හච්ඡිකුණං - කායච්ඡිකුණං -

මනො ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු මනොධාතුති: මනොධාතු
ධාතු චෙව මනොධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න මනොධාතු.

මනොච්ඡිකුණං ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු මනොච්ඡිකුණධාතුති:
මනොච්ඡිකුණධාතු ධාතු චෙව මනොච්ඡිකුණධාතු ච. අවසෙසා
ධාතු ධාතු, න මනොච්ඡිකුණධාතු.

ධම්මො ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු ධම්මධාතුති: ධම්මධාතු
ධාතු චෙව ධම්මධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න ධම්මධාතු.
(අනුලොමං)

6. න චක්ඛු න ධාතුති: චක්ඛුං ධම්මො අවසෙසා ධාතු, න
චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ඤා ධාතුඤ්ඤා ධම්මො අවසෙසා න චෙව චක්ඛු
න ච ධාතු. න ධාතු න චක්ඛුති: ආමන්තා.

න සොතං න ධාතුති: සොතං ධම්මො -පෙ- සානං ධම්මො
-පෙ- ජිව්හං ධම්මො -පෙ-

4. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රෝත්‍රධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි.

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණධාතු නො වේ ද යත්: ... ධාතු නො වූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි)

(වක්‍රය බැඳියුතු යි. අනුලොම-ප්‍රත්‍යානික දෙතැන්හි ද සෙස්සෙහි ද සියල්ලෝ ආමන්තයෝ යි.)

පදශෝධනමූලවක්‍රවාර යි.

5. චක්ෂුස ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු චක්ෂුර්ධාතු ද යත්: චක්ෂුර්ධාතු ධාතු ද වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍රය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ස්‍රාණය ... ජිහ්වා ව ... කායය ... රූපය ... ශබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ...

චක්ෂුර්විඥානය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු චක්ෂුර්විඥාන ධාතු ද යත්: චක්ෂුර්විඥානධාතුව ධාතු ද වූයේ ම චක්ෂුර්විඥාන ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, චක්ෂුර්විඥානධාතු නො වේ. ශ්‍රෝත්‍රවිඥානය ... ස්‍රාණවිඥානය ... ජිහ්වාවිඥානය ... කායවිඥානය ...

මහස ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු මනෝධාතු ද යත්: මනෝධාතු ධාතු ද වූයේ ම මනෝධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, මනෝධාතු නො වේ.

මනෝවිඥානය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු මනෝවිඥාන ධාතු ද යත්: මනෝවිඥානධාතුව ධාතු ද වූයේ ම මනෝවිඥාන ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, මනෝවිඥානධාතු නො වේ.

ධර්මය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත්: ධර්මධාතු ධාතු ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

6. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: චක්ෂුස තඬා අවශෙෂයෝ ධාතුහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. චක්ෂුස ද ධාතු ද තඬා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතුහු ද නො වෙයි. ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රෝත්‍රය නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: ශ්‍රෝත්‍රය තඬා ... ස්‍රාණය තඬා ... ජිහ්වා ව තඬා ...

න කාශො න ධාතුති: ආමන්තු. න ධාතු න කාශධාතුති: ආමන්තු.

න රූපං න ධාතුති: රූපං ධර්මස්මා -පෙ- ස්වරූපං-ගති-රසං-
-චාප්පි-චක්ඛිවිශ්කිණං -පෙ- මනෝවිශ්කිණං ධර්මස්මා -පෙ-

න ධර්මො න ධාතුති: ආමන්තු. න ධාතු න ධර්මධාතුති: ආමන්තු. (පච්චිකං)

සුඤ්ඤාචාරො.

7. චක්ඛු ධාතුති: ආමන්තු. ධාතු සොතධාතුති: සොතධාතු ධාතු චෙව සොතධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න සොතධාතු.

චක්ඛු ධාතුති: ආමන්තු. ධාතු සානධාතු -පෙ- ධාතු ධර්ම-
ධාතුති: ධර්මධාතු ධාතු චෙව ධර්මධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු,
න ධර්මධාතු. (අනුලොමං)

(චක්ඛං ඛන්ධිතබ්බං.)

8. න චක්ඛු න ධාතුති: චක්ඛුං ධර්මස්මා අවසෙසා ධාතු
න චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ඤා ධාතුඤ්ඤා ධර්මස්මා අවසෙසා න චෙව
චක්ඛු න ච ධාතු. න ධාතු න සොතධාතුති: ආමන්තු.

න චක්ඛු න ධාතුති: චක්ඛුං ධර්මස්මා අවසෙසා ධාතු, න
චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ඤා ධාතුඤ්ඤා ධර්මස්මා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු
න ච ධාතු. න ධාතු න සානධාතු -පෙ- න ධාතු න ධර්ම-
ධාතුති: ආමන්තු.

න ධර්මො න ධාතුති: ආමන්තු. න ධාතු න චක්ඛුධාතුති: ආමන්තු.

න ධර්මො න ධාතුති: ආමන්තු. න ධාතු න සොතධාතු
-පෙ- න ධාතු න මනෝවිශ්කිණධාතුති: ආමන්තු. (පච්චිකං)

(චක්ඛං ඛන්ධිතබ්බං.)

(යථා ආයතනසමකස්ස පණ්ණාසිකං ධාතුසමකස්ස පණ්ණාසිකං
විජාරෙතබ්බං)

සුඤ්ඤාචාරො.

නිද්දේශචාරො නිව්සිතො.

කාය නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු කායධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

රූප නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : රූපය තබා ... ශබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ... චක්ෂුර්විඥානය ... මනෝවිඥානය තබා ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි)

ඉද්ධධාතුවාර යි.

7. චක්ෂුස ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතුහු සොතධාතු ද යත් : සොතධාතුව ධාතු ද වූයේ ම සොතධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, සොතධාතු නො වේ.

චක්ෂුස ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතුහු ස්‍රාණධාතු ද යත් : ... ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත් : ධර්මධාතුව ධාතු ද වූයේ ම ධර්ම. ධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු.)

8. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : චක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතුහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ. චක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතුහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : චක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතුහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ. චක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතුහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණධාතු නො වේද යත් : ... ධාතු නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත් : ... ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඥානධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු.)

(ආයතනයම්කයේ ප්‍රඥප්තිවාරය යම්කේ ද ධාතුයම්කයේ ප්‍රඥප්ති-වාරය ද එසේ ම විස්තර කටයුතු.)

ඉද්ධධාතුමූලචක්‍රවාර යි.

නිර්දේශවාර නිමි.

ධාතුශ්මක - උපපාදවාරො

9. යස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති තස්ස සොතධාතු උපපජ්ඣතීති : සචක්ඛුකානං අසොතකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සොතධාතු උපපජ්ඣති. සචක්ඛුකානං සසොතකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං චක්ඛුධාතු ච උපපජ්ඣති සොතධාතු ච උපපජ්ඣති. යස්ස චා පන සොතධාතු උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣතීති : සසොතකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං සොතධාතු උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති. සසොතකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං සොතධාතු ච උපපජ්ඣති, චක්ඛුධාතු ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති තස්ස ඝාතධාතු උපපජ්ඣතීති : සචක්ඛුකානං අඝාතකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝාතධාතු උපපජ්ඣති. සචක්ඛුකානං සඝාතකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං චක්ඛුධාතු ච උපපජ්ඣති, ඝාතධාතු ච උපපජ්ඣති. යස්ස චා පන ඝාතධාතු උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣතීති : සඝාතකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං ඝාතධාතු උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති. සඝාතකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං ඝාතධාතු ච උපපජ්ඣති, චක්ඛුධාතු ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති තස්ස රූපධාතු උපපජ්ඣතීති : ආමන්තං. යස්ස චා පන රූපධාතු උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣතීති : සරූපකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං රූපධාතු උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති. සරූපකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං රූපධාතු ච උපපජ්ඣති, චක්ඛුධාතු ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති තස්ස මනෝවිඤ්ඤාණධාතු උපපජ්ඣතීති : ආමන්තං. යස්ස චා පන මනෝවිඤ්ඤාණධාතු උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣතීති : සචිත්තකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං මනෝවිඤ්ඤාණධාතු උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති. සචිත්තකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං මනෝවිඤ්ඤාණධාතු ච උපපජ්ඣති, චක්ඛුධාතු ච උපපජ්ඣති.

බාහුයමක - උත්පාදවාරය

9. යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ශ්‍රොත්‍රධාතුව උපදී ද යත් : ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී, ඔවුනට ශ්‍රොත්‍රධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී, ශ්‍රොත්‍රධාතුව ද උපදී. තවද යමකුට ශ්‍රොත්‍රධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත් : කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ශ්‍රොත්‍රධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ශ්‍රොත්‍රධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ස්‍රාණධාතුව උපදී ද යත් : ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී, ඔවුනට ස්‍රාණධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව නැහැ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී, ස්‍රාණධාතුව ද උපදී. තවද යමකුට ස්‍රාණධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත් : නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ස්‍රාණධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ස්‍රාණධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට රූපධාතුව උපදී ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට රූපධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත් : රූ ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට රූපධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. රූ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට රූපධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට මනෝවිඤ්ඤානධාතුව උපදී ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට මනෝවිඤ්ඤානධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත් : සිත් ඇති වැ ඇස් නැති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට මනෝවිඤ්ඤානධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. සිත් ඇති වැ ඇස් ඇති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට මනෝවිඤ්ඤානධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යසස වක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති තසස ධම්මධාතු උපපජ්ඣතිති :
 ආමනා. යසස වා පන ධම්මධාතු උපපජ්ඣති තසස වක්ඛුධාතු
 උපපජ්ඣතිති : අවක්ඛුකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මධාතු
 උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති. සවක්ඛුකානං
 උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මධාතු ච උපපජ්ඣති, වක්ඛුධාතු ච
 උපපජ්ඣති. (අනුලොමසුගගල)

(යථා ආයතනයමකං විභක්තං එවං ධාතුයමකමපි විභජිතං.
 සද්දිසං කාතං.)

පච්චිසන්නවාරො.

උපපාදවාරො නිට්ඨිකො.

10. යො වක්ඛුධාතුං පරිජානාති සො සොතධාතුං පරිජානාතිති :
 ආමනා. -ප-

පරිඤ්ඤාවාරො නිට්ඨිකො.

පරිඤ්ඤාවාචරො

(ධාතුයමකං පරිපුණ්ණං පෙය්‍යාලෙන)

ධාතුයමකං නිට්ඨිතං.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ධර්මධාතුව උපදී ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට ධර්මධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත් : ඇස් නැති වූ උපද්ධා වූ ඔවුනට ධර්මධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති වූ උපද්ධා වූ ඔවුනට ධර්මධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි)

(යම්සේ ආයතනයමකය බෙදනලද ද එසේ ම ධාතුයමකය ද බෙදියයුතු යි, සමාන කළයුතු යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්තවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

පරිඥාවාරය

10. යමෙක් චක්ෂුර්ධාතුව පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම ශ්‍රෝත්‍ර-ධාතුව පිරිසිදු දැනී ද යත් ; එසේ යි

පරිඥාවාර නිමි.

(පෙය්‍යාලවූබයෙන් ධාතුයමකය පරිපූර්ණ යැ.)

ධාතුයමක නිමි.

5. සඵලයමකා

විකාරී සඵලානි:- දුක්ඛසඵලං, සමුදයසඵලං, නිරෝධසඵලං, මග්ගසඵලං.

(පණ්ණාසකපාර උදෙසා)

1. දුක්ඛං දුක්ඛසඵලං, දුක්ඛසඵලං දුක්ඛං: සමුදයො සමුදයසඵලං, සමුදයසඵලං සමුදයො: නිරෝධො නිරෝධසඵලං, නිරෝධසඵලං නිරෝධො: මග්ගො මග්ගසඵලං, මග්ගසඵලං මග්ගො: (අනුලොම)

2. න දුක්ඛං න දුක්ඛසඵලං, න දුක්ඛසඵලං න දුක්ඛං: න සමුදයො න සමුදයසඵලං, න සමුදයසඵලං න සමුදයො: න නිරෝධො න නිරෝධසඵලං, න නිරෝධසඵලං න නිරෝධො: න මග්ගො න මග්ගසඵලං, න මග්ගසඵලං න මග්ගො: (පට්ඨනික)

සදසොධනවාරො.

3. දුක්ඛං දුක්ඛසඵලං, සඵලා සමුදයසඵලං: දුක්ඛං දුක්ඛසඵලං, සඵලා නිරෝධසඵලං: දුක්ඛං දුක්ඛසඵලං, සඵලා මග්ගසඵලං: සමුදයො සමුදයසඵලං, සඵලා දුක්ඛසඵලං: සමුදයො සමුදයසඵලං, සඵලා නිරෝධසඵලං: සමුදයො සමුදයසඵලං, සඵලා මග්ගසඵලං: නිරෝධො නිරෝධසඵලං, සඵලා දුක්ඛසඵලං: නිරෝධො නිරෝධසඵලං, සඵලා සමුදයසඵලං: නිරෝධො නිරෝධසඵලං, සඵලා මග්ගසඵලං: මග්ගො මග්ගසඵලං, සඵලා දුක්ඛසඵලං: මග්ගො මග්ගසඵලං, සඵලා සමුදයසඵලං: මග්ගො මග්ගසඵලං, සඵලා නිරෝධසඵලං: (අනුලොම)

4. න දුක්ඛං න දුක්ඛසඵලං, න සඵලා න සමුදයසඵලං: න දුක්ඛං න දුක්ඛසඵලං, න සඵලා න නිරෝධසඵලං: න දුක්ඛං න දුක්ඛසඵලං, න සඵලා න මග්ගසඵලං: න සමුදයො න සමුදයසඵලං, න සඵලා න දුක්ඛසඵලං: න සමුදයො න සමුදයසඵලං, න සඵලා න නිරෝධසඵලං: න සමුදයො න සමුදයසඵලං, න සඵලා න මග්ගසඵලං:

5. සත්‍යයමතය

වතුසත්‍යයෝ: දුක්ඛසත්‍ය යැ සමුදයසත්‍ය යැ නිරෝධසත්‍ය යැ මාර්ගසත්‍ය යි.

ප්‍රඥප්තිවාරොද්දේශ යි.

1. දුඃඛය දුඃඛසත්‍යය වේ ද, දුඃඛසත්‍යය දුඃඛ වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍යය වේ ද, සමුදයසත්‍යය සමුදය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍යය වේ ද, නිරෝධසත්‍යය නිරෝධ වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍යය වේ ද, මාර්ගසත්‍යය මාර්ග වේ ද යත්: (අනුලොම යි.)

2. දුඃඛ නො වූයේ දුඃඛසත්‍ය නො වේ ද, දුඃඛසත්‍ය නො වූයේ දුඃඛය නො වේ ද යත්: සමුදය නො වූයේ සමුදයසත්‍ය නො වේ ද, සමුදයසත්‍ය නො වූයේ සමුදය නො වේ ද යත්: නිරෝධ නො වූයේ නිරෝධසත්‍ය නො වේ ද, නිරෝධසත්‍ය නො වූයේ නිරෝධ නො වේ ද යත්: මාර්ග නො වූයේ මාර්ගසත්‍ය නො වේ ද, මාර්ගසත්‍ය නො වූයේ මාර්ග නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනික යි.)

සද්දේශධනවාර යි.

3. දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය වේ ද සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය වේ ද යත්: දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය වේ ද යත්: (අනුලොම යි.)

4. දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද: දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද:

න නිරොධො න නිරොධසව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛසව්‍යං: න නිරොධො න නිරොධසව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයසව්‍යං: න නිරොධො න නිරොධසව්‍යං, න සව්‍යං න මග්ගසව්‍යං: න මග්ගො න මග්ගසව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛසව්‍යං: න මග්ගො න මග්ගසව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයසව්‍යං, න මග්ගො න මග්ගසව්‍යං, න සව්‍යං න නිරොධසව්‍යං: (පව්‍රනීක)

පදසොධනමූලවක්කවාරො.

5. දුක්ඛං සව්‍යං, සව්‍යං දුක්ඛං: සමුදයො සව්‍යං, සව්‍යං සමුදයො: නිරොධො සව්‍යං, සව්‍යං නිරොධො: මග්ගො සව්‍යං, සව්‍යං මග්ගො: (අනුලොම)

6. න දුක්ඛං න සව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛං: න සමුදයො න සව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයො: න නිරොධො න සව්‍යං, න සව්‍යං න නිරොධො: න මග්ගො න සව්‍යං න සව්‍යං න මග්ගො: (පව්‍රනීක)

සුඛසව්‍යවාරො.

7. දුක්ඛං සව්‍යං, 'සව්‍යං සමුදයො: දුක්ඛං සව්‍යං, සව්‍යං නිරොධො: දුක්ඛං සව්‍යං, සව්‍යං මග්ගො: සමුදයො සව්‍යං, සව්‍යං දුක්ඛං -පෙ- සව්‍යං මග්ගො: නිරොධො සව්‍යං, සව්‍යං දුක්ඛං -පෙ- සව්‍යං මග්ගො: මග්ගො සව්‍යං, සව්‍යං දුක්ඛං: මග්ගො සව්‍යං, සව්‍යං සමුදයො: මග්ගො සව්‍යං, සව්‍යං නිරොධො: (අනුලොම)

8. න දුක්ඛං න සව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයො: න දුක්ඛං න සව්‍යං, න සව්‍යං න නිරොධො: න දුක්ඛං න සව්‍යං, න සව්‍යං මග්ගො: න සමුදයො න සව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛං -පෙ- න සව්‍යං න මග්ගො: න නිරොධො න සව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛං: -පෙ- න සව්‍යං න මග්ගො: න මග්ගො න සව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛං: න මග්ගො න සව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයො: න මග්ගො න සව්‍යං, න සව්‍යං න නිරොධො: (පව්‍රනීක)

සුඛසව්‍යමූලවක්කවාරො.

උදෙසව්‍යවාරො නිවර්තනො.

නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද; නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධ-සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද; නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ග සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදගොඩනමුලවක්‍රමාර යි.

5. දුඃඛය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද; සමුදය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ සමුදය ද; නිරෝධය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ නිරෝධය ද; මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ මාර්ගය ද යත්: (අනුලොම යි.)

6. දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද; සමුදය නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය නො වේ ද; නිරෝධ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධ නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ඉද්ධසත්‍යවාර යි.

7. දුඃඛය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ සමුදය ද; දුඃඛය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ නිරෝධය ද; දුඃඛය සත්‍යය ද සත්‍යයෝ මාර්ගය ද; සමුදය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද ... සත්‍යයෝ මාර්ගය ද; නිරෝධය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද; ... සත්‍යයෝ මාර්ගය ද; මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද; මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ සමුදය ද; මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යය නිරෝධය ද යත්: (අනුලොම යි.)

8. දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය නො වේ ද; දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධ නො වේ ද; දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද; සමුදය නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද; සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද; නිරෝධ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධ නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ඉද්ධසත්‍යමුලවක්‍රමාර යි.

උද්දේශවාර නිමි.

නිදේශසචාරය

1. දුකට දුකටසවනැති: ආමන්ත. දුකටසවට දුකටනැති: කායික දුකට වෙතයික දුකට යපෙතා අවසෙස දුකටසවට, න දුකට. කායික දුකට වෙතයික දුකට දුකටයෙකව දුකටසවටයෙක.

සමුදයො සමුදයසවනැති: සමුදයසවට යපෙතා අවසෙසො සමුදයො සමුදයො, න සමුදයසවට. සමුදයසවට සමුදයො වෙව සමුදයසවටයෙක. සමුදයසවට සමුදයොති: ආමන්ත.

නිරොධො නිරොධසවනැති: නිරොධසවට යපෙතා අවසෙසො නිරොධො නිරොධො, න නිරොධසවට. නිරොධසවට නිරොධො වෙව නිරොධසවටයෙක. නිරොධසවට නිරොධොති: ආමන්ත.

මග්ගො මග්ගසවනැති: මග්ගසවට යපෙතා අවසෙසො මග්ග මග්ගො, න මග්ගසවට, මග්ගසවට මග්ගො වෙව මග්ගසවටයෙක, මග්ගසවට මග්ගොති: ආමන්ත (අනුලොම)

2. න දුකට න දුකටසවනැති: කායික දුකට වෙතයික දුකට යපෙතා අවසෙස න දුකට, දුකටසවට. දුකටයෙක දුකට සවටයෙක යපෙතා අවසෙස න වෙව දුකට න ව දුකටසවට. න දුකටසවට න දුකටනැති: ආමන්ත.

න සමුදයො න සමුදයසවනැති: ආමන්ත. න සමුදයසවට න සමුදයොති: සමුදයසවට යපෙතා අවසෙසො සමුදයො න සමුදයසවට, සමුදයො. සමුදයෙක සමුදයසවටයෙක යපෙතා අවසෙසො න වෙව සමුදයො න ව සමුදයසවට.

න නිරොධො නිරොධසවනැති: ආමන්ත. න නිරොධසවට න නිරොධොති: නිරොධසවට යපෙතා අවසෙසො නිරොධො න නිරොධසවට, නිරොධො. නිරොධයෙක නිරොධසවටයෙක යපෙතා අවසෙසො න වෙව නිරොධො න ව නිරොධසවට.

න මග්ගො න මග්ගසවනැති: ආමන්ත. න මග්ගසවට න මග්ගොති: මග්ගසවට යපෙතා අවසෙසො මග්ගො න මග්ගසවට, මග්ගො. මග්ගයෙක මග්ගසවටයෙක යපෙතා අවසෙසො න වෙව මග්ගො, න ව මග්ගසවට. (පව්වනික)

සදසොධනචාරො.

නිර්දේශවාරය

1. දූෂය දූෂකයා ද යත්: එසේ යි. දූෂකයා දූෂ ද යත්: කායික දූෂය චෛතසික දූෂය තබා සෙස්ස දූෂ සත්‍යය යි. දූෂ නො වේ. කායික දූෂය චෛතසික දූෂය දූෂ ද වූයේ ම දූෂ සත්‍ය ද වේ.

සමුදය සමුදයසත්‍ය ද යත්: සමුදය සත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ සමුදය සමුදය යි. සමුදයසත්‍යය නො වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය ද යත්: එසේ යි.

නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය ද යත්: නිරෝධසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ නිරෝධය නිරෝධය වෙයි, නිරෝධසත්‍යය නො වේ. නිරෝධසත්‍යය නිරෝධ ද වූයේ ම නිරෝධසත්‍ය ද වේ. නිරෝධසත්‍යය නිරෝධ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ මාර්ගය මාර්ගය වෙයි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ග ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ග ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. දූෂ නො වූයෙක් දූෂකයා නො වේ ද යත්: කායික දූෂය චෛතසික දූෂය තබා අවශෙෂය දූෂය නො වෙයි, දූෂ සත්‍යය වේ. දූෂය ද දූෂකයා ද තබා අවශෙෂය දූෂ ද නො වූයේ ම දූෂකයා ද නො වේ. දූෂකයා නො වූයෙක් දූෂය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සමුදයසත්‍යය නො වූයෙක් සමුදය නො වේ ද යත්: සමුදයසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ සමුදය සමුදයසත්‍යය නො වෙයි, සමුදය වේ. සමුදය ද සමුදයසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය සමුදය ද නො වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද නො වේ.

නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. නිරෝධසත්‍යය නො වූයෙක් නිරෝධය නො වේ ද යත්: නිරෝධසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ නිරෝධය නිරෝධසත්‍යය නො වෙයි. නිරෝධය වේ. නිරෝධය ද නිරෝධසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය නිරෝධය ද නො වූයේ ම නිරෝධසත්‍යය ද නො වේ.

මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. මාර්ගසත්‍යය නො වූයෙක් මාර්ගය නො වේ ද යත්: මාර්ග සත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ මාර්ගය මාර්ගසත්‍යය නො වෙයි. මාර්ගය වේ. මාර්ගය ද මාර්ගසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද නො වේ. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

පදගොඩනැගීම යි.

3. දුක්ඛං දුක්ඛසච්චනති: ආමන්තා. සච්චා සමුදය සච්චනති: සමුදයසච්චං සච්චකේඛි සමුදයසච්චකේඛි. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න සමුදයසච්චං.

දුක්ඛං දුක්ඛසච්චනති: ආමන්තා. සච්චා නිරොධසච්චනති: -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චනති: මග්ගසච්චං සච්චකේඛි මග්ගසච්චකේඛි. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

සමුදයො සමුදයසච්චනති: සමුදයසච්චං ධම්මා අවසෙසො සමුදයො සමුදයො, න සමුදයසච්චං. සමුදයසච්චං සමුදයො චේඛි සමුදයසච්චකේඛි. සච්චා දුක්ඛසච්චනති: -පෙ- සච්චා නිරොධසච්චනති: -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චනති: මග්ගසච්චං සච්චකේඛි මග්ගසච්චකේඛි. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

නිරොධො නිරොධසච්චනති: නිරොධසච්චං ධම්මා අවසෙසො නිරොධො නිරොධො, න නිරොධසච්චං. නිරොධසච්චං නිරොධො චේඛි නිරොධසච්චකේඛි. සච්චා දුක්ඛසච්චනති: -පෙ- සච්චා සමුදය සච්චනති, -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චනති: මග්ගසච්චං සච්චකේඛි මග්ගසච්චකේඛි. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

මග්ගා මග්ගසච්චනති: මග්ගසච්චං ධම්මා අවසෙසො මග්ගා මග්ගා, න මග්ගසච්චං. මග්ගසච්චං මග්ගා චේඛි මග්ගසච්චකේඛි. සච්චා දුක්ඛසච්චනති: -පෙ- සච්චා සමුදයසච්චනති: -පෙ- සච්චා නිරොධසච්චනති: නිරොධසච්චං සච්චකේඛි නිරොධසච්චකේඛි. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න නිරොධසච්චං. (අනුලොම)

4. න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චනති: කායිකං දුක්ඛං චේතසිකං දුක්ඛං ධම්මා අවසෙසං න දුක්ඛං, දුක්ඛසච්චං. දුක්ඛකේඛි දුක්ඛසච්චකේඛි ධම්මා අවසෙසං න චේඛි දුක්ඛං න ච දුක්ඛසච්චං. න සච්චා න සමුදයසච්චනති: ආමන්තා.

න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චනති: කායිකං දුක්ඛං චේතසිකං දුක්ඛං ධම්මා අවසෙසං න දුක්ඛං, දුක්ඛසච්චං. දුක්ඛකේඛි දුක්ඛසච්චකේඛි ධම්මා අවසෙසං න චේඛි දුක්ඛං, න ච දුක්ඛසච්චං. න සච්චා න නිරොධසච්චනති: -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චනති: ආමන්තා.

3. දූෂය දූෂිතත්‍වය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ සමුදය සත්‍ය ද යත්: සමුදයසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම සමුදයසත්‍ය ද වෙයි, අවශේෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි. සමුදය සත්‍යය නො වේ.

දූෂය දූෂිතත්‍වය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍ය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

සමුදය සමුදයසත්‍යය ද යත්: සමුදයසත්‍යය තබා අවශේෂ වූ සමුදය සමුදය වෙයි. සමුදයසත්‍යය නො වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය ද වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දූෂිතත්‍වය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යයද වේ. අවශේෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය ද යත්: නිරෝධසත්‍යය තබා අව-
ශේෂ වූ නිරෝධය නිරෝධය වෙයි, නිරෝධසත්‍යය නො වේ.
නිරෝධසත්‍යය නිරෝධය ද වූයේ ම නිරෝධසත්‍යය ද වේ.
සත්‍යයෝ දූෂිතත්‍වය ද යත්: ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්:
... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම
මාර්ගසත්‍ය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය
නො වේ.

මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය තබා අවශේෂ වූ
මාර්ගය මාර්ගය වෙයි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. මාර්ගසත්‍යය
මාර්ගය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දූෂිතත්‍වය ද
යත්: ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරෝධ
සත්‍ය ද යත්: නිරෝධසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම නිරෝධසත්‍යය ද
වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, නිරෝධසත්‍යය නො වේ.
(අනුලොම යි.)

4. දූෂිත නො වූයෙන් දූෂිතත්‍වය නො වේ ද යත්: කායික
දූෂය චෛතසික දූෂය තබා අවශේෂය දූෂය නො වෙයි. දූෂි-
තත්‍වය වේ. දූෂය ද දූෂිතත්‍වය ද තබා අවශේෂය දූෂිත නො
වූයේ ම දූෂිතත්‍වය ද නො වේ. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය
සත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

දූෂිත නො වූයෙන් දූෂිතත්‍වය නො වේ ද යත්: කායික
දූෂය චෛතසික දූෂය තබා අවශේෂය දූෂය නො වෙයි. දූෂි-
තත්‍වය වේ. දූෂය ද දූෂිතත්‍වය ද තබා අවශේෂය දූෂිත ද
නො වූයේ ම දූෂිතත්‍වය ද නො වේ. සත්‍ය නො වූවාහු
නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග-
සත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

න සමුදයෝ න සමුදයසච්ඡන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා.

න සමුදයෝ න සමුදයසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න නිරෝධසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා.

න නිරෝධෝ න නිරෝධසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න සමුදයසච්චන්ති: -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා.

න මග්ගා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා. න මග්ගෝ න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න සමුදයසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න නිරෝධසච්චන්ති: ආමන්තා. (පච්චනික)

පදසොධනමූලවක්ඛායා.

5. දුක්ඛං සච්චන්ති: ආමන්තා. සච්චා දුක්ඛසච්චන්ති: දුක්ඛසච්චං සච්චංඤ්ච දුක්ඛසච්චංඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න දුක්ඛසච්චං.

සමුදයෝ සච්චන්ති: ආමන්තා. -පෙ- නිරෝධෝ සච්චන්ති: ආමන්තා. -පෙ- මග්ගෝ සච්චන්ති: ආමන්තා, සච්චා මග්ගසච්චන්ති: මග්ගසච්චං සච්චංඤ්ච මග්ගසච්චංඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං. (අනුලොම)

6. න දුක්ඛං න සච්චන්ති: දුක්ඛං ධ්වංසො අවසෙසා සච්චා න දුක්ඛං, සච්චා. දුක්ඛංඤ්ච සච්චංඤ්ච ධ්වංසො අවසෙසං න චෙව දුක්ඛං න ච සච්චා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා.

න සමුදයෝ න සච්චන්ති: සමුදයං ධ්වංසො -පෙ- න නිරෝධෝ න සච්චන්ති: නිරෝධං ධ්වංසො -පෙ- න මග්ගෝ න සච්චන්ති: මග්ගං ධ්වංසො අවසෙසා සච්චා න මග්ගෝ, සච්චා. මග්ගංඤ්ච සච්චංඤ්ච ධ්වංසො අවසෙසෝ¹ න චෙව මග්ගෝ, න ච සච්චා. න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. (පච්චනික)

සුද්ධසච්චායා.

1. අවසෙසා - මරණ.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය සත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

සද්ධොධන මූලවක්‍රමාර යි.

5. දූෂිත සත්‍ය ද යත් : එසේ යි. සත්‍යයෝ දූෂිතත්‍ය ද යත්: දූෂිතත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම දූෂිතත්‍යය ද වේ. අවශෙෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, දූෂිතත්‍යය නො වේ.

සමුදය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... නිරෝධය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... මාර්ගය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ මාර්ග සත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. අවශෙෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. (අනුලෝම යි.)

6. දූෂිත නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: දූෂිත තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ දූෂිත නො වෙයි, සත්‍යයහ. දූෂිත ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය දූෂිත ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: සමුදය තබා ... නිරෝධ නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: නිරෝධය තබා ... මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වෙයි, සත්‍යයහ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය මාර්ග ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

භුද්ධසත්‍යවාර යි.

7. දුකඩිං සව්වනති: ආමනා. සව්වා සමුදයසව්වනති: සමුදය සව්වා සව්වනෙඤ්ච සමුදයසව්වනෙඤ්ච. අවසෙසා සව්වා සව්වා, න සමුදයසව්වං.

දුකඩිං සව්වනති: ආමනා. සව්වා නිරොධසව්වනති: -ප- සව්වා මග්ගසව්වනති: මග්ගසව්වා සව්වනෙඤ්ච මග්ගසව්වනෙඤ්ච. අවසෙසා සව්වා සව්වා, න මග්ගසව්වං.

සමුදයො සව්වනති: ආමනා. -ප- නිරොධො සව්වනති: ආමනා. -ප- මග්ගො සව්වනති: ආමනා. සව්වා දුකඩිං සව්වනති: -ප- සව්වා සමුදයසව්වනති: -ප- සව්වා නිරොධසව්වනති: නිරොධසව්වා සව්වනෙඤ්ච නිරොධසව්වනෙඤ්ච. අවසෙසා සව්වා සව්වා, න නිරොධසව්වා. (අනුප්‍රාම)

8. න දුකඩිං න සව්වනති: දුකඩිං යපෙතො අවසෙසා සව්වා න දුකඩිං, සව්වා. දුකඩිං සව්වනෙඤ්ච යපෙතො අවසෙසං න වෙව දුකඩිං න ච සව්වා. න සව්වා න සමුදයසව්වනති: ආමනා. න දුකඩිං න සව්වනති: දුකඩිං යපෙතො අවසෙසා සව්වා න දුකඩිං, සව්වා. දුකඩිං සව්වනෙඤ්ච යපෙතො අවසෙසං න වෙව දුකඩිං න ච සව්වා. න සව්වා න නිරොධසව්වනති: -ප- න සව්වා න මග්ගසව්වනති: ආමනා.

න සමුදයො න සව්වනති: සමුදයො යපෙතො අවසෙසා සව්වා න සමුදයො, සව්වා. සමුදයො සව්වනෙඤ්ච යපෙතො අවසෙසො න වෙව සමුදයො, න ච සව්වා. න සව්වා න දුකඩිං සව්වනති: -ප- න නිරොධො න සව්වනති: නිරොධො යපෙතො -ප- න මග්ගො න සව්වනති: මග්ගො යපෙතො අවසෙසා සව්වා න මග්ගො, සව්වා. මග්ගො සව්වනෙඤ්ච යපෙතො අවසෙසො න වෙව මග්ගො න ච සව්වා. න සව්වා න දුකඩිං සව්වනති: ආමනා.

න මග්ගො න සව්වනති: මග්ගො යපෙතො අවසෙසා සව්වා න මග්ගො, සව්වා. මග්ගො සව්වනෙඤ්ච යපෙතො අවසෙසො න වෙව මග්ගො, න ච සව්වා. න සව්වා න සමුදයසව්වනති: ආමනා. -ප- න සව්වා න නිරොධසව්වනති: ආමනා. (පච්චනික)

සුඛසම්මුලචක්කවාරො.

නිද්දසම්මාරො නිට්ඨිකො.

7. දූෂිත සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: සමුදයසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම සමුදයසත්‍ය ද වේ. අවශේෂ-සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, සමුදයසත්‍ය නො වේ.

දූෂිත සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍යය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

සමුදය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... නිරෝධය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. මාර්ගය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ දූෂිතසත්‍ය ද යත් ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය ද යත්: නිරෝධසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම නිරෝධසත්‍ය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, නිරෝධසත්‍යය නො වේ. (අනුලොම යි.)

8. දූෂිත නො වූයෙන් සත්‍යය නො වේ ද යත්: දූෂිත තබා අවශේෂසත්‍යයෝ දූෂිත නො වෙයි, සත්‍යය හ. දූෂිත ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය දූෂිත ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. දූෂිත නො වූයෙන් සත්‍යය නො වේ ද යත්: දූෂිත තබා අවශේෂ සත්‍යයෝ දූෂිත නො වේ, සත්‍යය හ. දූෂිත ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය දූෂිත ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍ය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍ය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙන් සත්‍යය නො වේ ද යත්: සමුදය තබා අවශේෂසත්‍යයෝ සමුදය නො වෙයි, සත්‍යය හ. සමුදය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය සමුදය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... නිරෝධ නො වූයෙන් සත්‍යය නො වේ ද යත්: නිරෝධය තබා ... මාර්ග නො වූයෙන් සත්‍යය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශේෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වේ, සත්‍යය හ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ග නො වූයෙන් සත්‍යය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශේෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වෙයි, සත්‍යය හ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනික යි.)

ශුද්ධසත්‍ය මූලවත්‍රවාර යි.

නිර්දේශවාර නිමි.

උපපාදවංගරා

1. යසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිතානං තසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිතානං සංකප්පං උපපජ්ඣිතානං පටිග්ගෙක තණ්හාවිප්පයුක්ඛවික්ඛාසං උපපාදකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිති. තණ්හාය උපපාදකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිති. යසස චා පන සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිති තසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති: ආමන්තා.

යසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති තසස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති: සංකප්පං උපපජ්ඣිතානං පටිග්ගෙක මග්ගවිප්පයුක්ඛවික්ඛාසං උපපාදකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති. පඤ්ඤාචාකාරෙ මග්ගසං උපපාදකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති. යසස චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති තසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති: අරුපෙ මග්ගසං උපපාදකඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති. නො ච තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති. පඤ්ඤාචාකාරෙ මග්ගසං උපපාදකඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති, දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති.

2. යසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිති තසස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති: නො. යසස චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති තසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිති: නො. (අනුලොමප්පග්ගල)

3. යසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති තසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිති: අසඤ්ඤාසංකප්පං තසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති, නො ච තසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිති. චතුර්වේදිකාරෙ පඤ්ඤාචාකාරෙ තසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිති. යසස චා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති තසස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති: අපායෙ අසඤ්ඤාසංකප්පං තසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති. නො ච තසස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති. අවිසේසෙ චතුර්වේදිකාරෙ පඤ්ඤාචාකාරෙ තසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති. යසස චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති තසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති: ආමන්තා.

4. යසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිති තසස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති: අපායෙ තසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිති, නො ච තසස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති. අවිසේසෙ චතුර්වේදිකාරෙ පඤ්ඤාචාකාරෙ තසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣිති. යසස චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොමවිකාස)

5. යසස යසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣිති තසස තසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣිති: -පෙ- (අනුලොමප්පග්ගලොකාස)

(යසසකම්පි යසසයසසකම්පි සද්ධං විකාරෙකම්පි.)

උත්පාදමාර්ග

1. යම්කුට දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්ත්වය උපදී යන්න: උපදනා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත-චිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට ද දූෂිතත්වය උපදී, ඔවුන්ට සමුදයසත්ත්වය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට දූෂිතත්වය ද උපදී, සමුදයසත්ත්වය ද උපදී. තවද යම්කුට සමුදයසත්ත්වය උපදී නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපදී ද යන්න: එසේ යි.

යම්කුට දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්ත්වය උපදී ද යන්න: උපදනා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසක්ත-චිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට ද දූෂිතත්වය උපදී, ඔවුන්ට මාර්ගසත්ත්වය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාරයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට දූෂිතත්වය ද උපදී, මාර්ගසත්ත්වය ද උපදී. තවද යම්කුට මාර්ගසත්ත්වය උපදී නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපදී ද යන්න: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට මාර්ගසත්ත්වය උපදී, ඔවුන්ට දූෂිතත්වය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාරයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට මාර්ගසත්ත්වය ද උපදී, දූෂිතත්වය ද උපදී.

2. යම්කුට සමුදයසත්ත්වය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්ත්වය උපදී ද යන්න: නැත. තවද යම්කුට මාර්ගසත්ත්වය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්ත්වය උපදී ද යන්න: නැත. (අනුලොමසුද්ධල යි.)

3. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදී නම් එහි සමුදයසත්ත්වය උපදී ද යන්න: අසංඤ්ඤානි වූ එහි දූෂිතත්වය උපදී, එහි සමුදයසත්ත්වය නො ද උපදී. එහි චතුරොක්කාරයෙහි හා පඤ්චොක්කාරයෙහි දූෂිතත්වය ද උපදී, සමුදයසත්ත්වය ද උපදී. තවද යම් තැනෙක සමුදයසත්ත්වය ... එසේ යි.

යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදී නම් එහි මාර්ගසත්ත්වය උපදී ද යන්න: එහි අපායයෙහි හා අසංඤ්ඤානියෙහි දූෂිතත්වය උපදී, එහි මාර්ගසත්ත්වය නො ද උපදී. එහි අවශෙෂ වූ චතුරොක්කාරයෙහි හා පඤ්චොක්කාරයෙහි දූෂිතත්වය ද උපදී, මාර්ගසත්ත්වය ද උපදී. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්ත්වය උපදී නම් එහි දූෂිතත්වය උපදී ද යන්න: එසේ යි.

4. යම් තැනෙක සමුදයසත්ත්වය උපදී නම් එහි මාර්ගසත්ත්වය උපදී ද යන්න: එහි අපායයෙහි සමුදයසත්ත්වය උපදී, එහි මාර්ගසත්ත්වය නො ද උපදී. එහි අවශෙෂ වූ චතුරොක්කාරයෙහි හා පඤ්චොක්කාරයෙහි සමුදයසත්ත්වය ද උපදී, මාර්ගසත්ත්වය ද උපදී. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්ත්වය ... එසේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

5. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්ත්වය උපදී ද යන්න: ... (අනුලොමසුද්ධලාවකාශ යි.)

(යස්සකය ද යස්සකස්සකය ද සමනා ව විස්තර කළයුතුය.)

6. යසං දුක්ඛසච්චං තුපප්පති තස්ස සමුදයසච්චං තුපප්පතිති: ආමන්තා. යසං වා පන සමුදයසච්චං තුපප්පති තස්ස දුක්ඛසච්චං තුපප්පතිති: සංකප්පං උපපජ්ජන්තානං පටිනෙක තණ්හාවිපායුක්ත-වික්කස්ස උපපාදකම්මෙණ තෙසං සමුදයසච්චං තුපප්පති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං තුපප්පති. සංකප්පං චචන්තානං පටිනෙක වික්කස්ස භව්වකම්මෙණ අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකම්මෙණ තෙසං සමුදයසච්චං තුපප්පති, දුක්ඛසච්චං තුපප්පති.

යසං දුක්ඛසච්චං තුපප්පති තස්ස මග්ගසච්චං තුපප්පතිති: අරුපෙ මග්ගස්ස උපපාදකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසච්චං තුපප්පති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං තුපප්පති. සංකප්පං චචන්තානං පටිනෙක වික්කස්ස භව්වකම්මෙණ අරුපෙ ඵලස්ස උපපාදකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසච්චං තුපප්පති මග්ගසච්චං තුපප්පති. යසං වා පන මග්ගසච්චං තුපප්පති තස්ස දුක්ඛසච්චං තුපප්පතිති: සංකප්පං උපපජ්ජන්තානං පටිනෙක මග්ගවිපායුක්තවික්කස්ස උපපාදකම්මෙණ තෙසං මග්ගසච්චං තුපප්පති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං තුපප්පති. සංකප්පං චචන්තානං පටිනෙක වික්කස්ස භව්වකම්මෙණ අරුපෙ ඵලස්ස උපපාදකම්මෙණ තෙසං මග්ගසච්චං තුපප්පති, දුක්ඛසච්චං තුපප්පති.

7. යසං සමුදයසච්චං තුපප්පති තස්ස මග්ගසච්චං තුපප්පතිති: මග්ගස්ස උපපාදකම්මෙණ තෙසං සමුදයසච්චං තුපප්පති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං තුපප්පති. සංකප්පං වික්කස්ස භව්වකම්මෙණ තණ්හාවිපායුක්ත මග්ගවිපායුක්තවික්කස්ස උපපාදකම්මෙණ නිරෝධසමාපන්නානං අසංකප්පස්සන්තානං තෙසං සමුදයසච්චං තුපප්පති. මග්ගසච්චං තුපප්පති. යසං වා පන මග්ගසච්චං තුපප්පති තස්ස සමුදයසච්චං තුපප්පතිති: තණ්හාය උපපාදකම්මෙණ තෙසං මග්ගසච්චං තුපප්පති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං තුපප්පති. සංකප්පං වික්කස්ස භව්වකම්මෙණ මග්ගවිපායුක්තතණ්හාවිපායුක්තවික්කස්ස¹ උපපාදකම්මෙණ නිරෝධසමාපන්නානං අසංකප්පස්සන්තානං තෙසං මග්ගසච්චං තුපප්පති. සමුදයසච්චං තුපප්පති. (පට්ටනිකපුග්ගල)

8. යසං දුක්ඛසච්චං තුපප්පති තසං සමුදයසච්චං තුපප්පතිති: නස්සී. යසං වා පන සමුදයසච්චං තුපප්පති තසං දුක්ඛසච්චං තුපප්පතිති: උපපජ්ජති.

යසං දුක්ඛසච්චං තුපප්පති තසං මග්ගසච්චං තුපප්පතිති: නස්සී. යසං වා පන මග්ගසච්චං තුපප්පති තසං දුක්ඛසච්චං තුපප්පතිති: උපපජ්ජති.

1. තණ්හාවිපායුක්තමග්ගවිපායුක්තවික්කස්ස - සිවු.

6. යම්කුට දුඃඛසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: එසේ යි. තවද යම්කුට සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය තුළදී ද යත්: උපන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද තුළදී. ව්‍යුහ වින්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භබ්‍යසකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, දුඃඛසත්‍යය ද තුළදී.

යමකුට දූෂිතත්වය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්තය නූපදී ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට දූෂිතත්වය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්තය නො ද නූපදී. චක්ෂු වන්තා වූ සියල්ලනට ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණීමෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නූපදී. මාර්ගසත්තය ද නූපදී. තවද යමකුට මාර්ගසත්තය නූපදී නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නූපදී ද යත්: උපද්‍රව වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසූත්ත විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්තය නූපදී, ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද නූපදී. චක්ෂු වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණීමෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්තය ද නූපදී, දූෂිතත්වය ද නූපදී.

7. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය තුළදී ද යත්: මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට සමුදය-සත්‍යය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදී, සියල්ලන්ට විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත මාර්ගවිප්‍රසක්ත විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්ඤානිවර්තනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ග-සත්‍යය ද තුළදී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී, සියල්ලන්ට විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රසක්ත තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්ඤානිවර්තනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂය පිළිගනිමි.)

8. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය තුළදී නම් එහි සම්ප්‍රදායත්වය තුළදී ද යත්: නැත. තවද යම් තැනෙක සම්ප්‍රදායත්වය තුළදී නම් එහි දූෂිතත්වය තුළදී ද යත්: උපදී.

යම් තැනෙක දූෂිතයාය තුළදී නම් එහි සම්ප්‍රදායයාය තුළදී ද යත්: නැත. තවද යම් තැනෙක මාර්ගයාය තුළදී නම් එහි දූෂිතයාය තුළදී ද යත්: උපදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

9. යත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣතිති: ආමන්තා, යත් වා පන මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣතිති: අපායෙ තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, නො ච තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති. අසඤ්ඤසංකත තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති. (පට්ඨනීකමිකාස)

10. යස්ස යත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣතිති: ආමන්තා, යස්ස වා පන යත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති තස්ස තත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣතිති: සංඛේසං උපපජ්ඣන්තානං, පටිකෙත තණ්හාවිප්පයුක්ඛවික්ඛාසස්ස උප්පාදකම්භෙත්තෙසං තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති. සංඛේසං වචන්තානං, පටිකෙත වික්ඛාසස්ස භව්වකම්භෙත්තෙ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකම්භෙත්තෙසං තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති, දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති.

යස්ස යත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣතිති, අරුපෙ මග්ගස්ස උප්පාදකම්භෙත්තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති. සංඛේසං වචන්තානං, පටිකෙත වික්ඛාසස්ස භව්වකම්භෙත්තෙ, අරුපෙ ඵලස්ස උප්පාදකම්භෙත්තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති, මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, යස්ස වා පන යත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති. තස්ස තත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣතිති: සංඛේසං උපපජ්ඣන්තානං පටිකෙත මග්ගවිප්පයුක්ඛවික්ඛාසස්ස උප්පාදකම්භෙත්තෙසං තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති. සංඛේසං වචන්තානං, පටිකෙත වික්ඛාසස්ස භව්වකම්භෙත්තෙ, අරුපෙ ඵලස්ස උප්පාදකම්භෙත්තෙසං තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති.

11. යස්ස යත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣතිති: මග්ගස්ස උප්පාදකම්භෙත්තෙසං තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති. සංඛේසං වික්ඛාසස්ස භව්වකම්භෙත්තෙ තණ්හාවිප්පයුක්ඛවික්ඛාසස්ස උප්පාදකම්භෙත්තෙ, නිරෝධසමාපත්තානං, අසඤ්ඤසංකතානං තෙසං තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති, මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, තස්ස තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣතිති: තණ්හාය උප්පාදකම්භෙත්තෙසං තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති. සංඛේසං වික්ඛාසස්ස භව්වකම්භෙත්තෙ මග්ගවිප්පයුක්ඛවික්ඛාසස්ස උප්පාදකම්භෙත්තෙ, නිරෝධසමාපත්තානං, අසඤ්ඤසංකතානං තෙසං තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති. (පට්ඨනීක සුග්ගලොකාස)

පට්ඨපානවාරො.

9. යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදී ද යත්: එසේ යි. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුළදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: ඒ අපායයෙහි මාර්ගසත්‍යය තුළදී, එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී. ඒ අසංඥසත්‍යයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂිකා-විකාශ යි.)

10. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතයකු තුළදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි දූෂිතයකු තුළදී ද යත්: උපද්‍රවය සිසල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි දූෂිතයකු නො ද තුළදී. ව්‍යුත්ත විත්තයා වූ සිසල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණීමෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී, දූෂිතයකු ද තුළදී.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතයකු තුළදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදී ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට එහි දූෂිතයකු තුළදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදී. ව්‍යුත්ත විත්තයා වූ සිසල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණීමෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතයකු ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි දූෂිතයකු තුළදී ද යත්: උපද්‍රවය වූ සිසල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්කවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි දූෂිතයකු නො ද තුළදී. ව්‍යුත්ත විත්තයා වූ සිසල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණීමෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී, දූෂිතයකු ද තුළදී.

11. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදී ද යත්: මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදී. සිසල්ලනට විත්තයාගේ හඬකැණීමෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ක මාර්ගවිප්‍රසුක්ක විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද නිරෝධයට සම-වැද්දුණවුනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී. සිසල්ලනට විත්තයාගේ හඬකැණීමෙහි ද මාර්ගවිප්‍රසුක්ක තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ක විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණවුනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තවාර යි.

12. යස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති: ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති: ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති: අනභිසමෙතාවිනං තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාවිනං තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- උපපජ්ඣති: ආමන්තා.

13. යස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති: අනභිසමෙතාවිනං තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාවිනං තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. යස්ස වා පන -පෙ- උපපජ්ඣති: ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

14. යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමමිධිකාස) (යත්කමපි සබ්බත්ථ සද්ධිසං. තතඤ්ඤි නානාකරණං හෙවධිකාසත්ථසද්ධිසං)

15. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනේන වත්තමානෙ අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුරොපාකාරානං පඤ්ඤාමොක්ඛාරානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. යස්ස වා පන යත් සමුදයසච්චං -පෙ- උපපජ්ඣති: ආමන්තා.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනේන වත්තමානෙ අනභිසමෙතාවිනං, අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති නො ව තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාවිනං තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං -පෙ- උපපජ්ඣති: ආමන්තා.

16. යස්ස යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ අකුසලෙ විනේන වත්තමානෙ අනභිසමෙතාවිනං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාවිනං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං -පෙ- උපපජ්ඣති: ආමන්තා (අනුලොමපුග්ගලොක්ඛාස)

12. යමකුට දූෂිතභාවය උපන්නේ නම්, ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දූෂිතභාවය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: (වතුරායාර්ථසත්‍යවිබේදනාදියොපාය) අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට දූෂිතභාවය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට දූෂිතභාවය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ග සත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

13. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදය සත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය: අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය. තවද යමකුට ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

14. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය උපන්නේ නම් ... (අනුලො- මාවකාශ යි.) (යක්කය ද සියලු තත්ති සදාශ යැ. පාළිනානාත්‍යය යටැ යක්කයෙහි මෙහි.)

15. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතභාවය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉඤ්චාචාසයනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතභාවය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු වතුරොපායනට ද පඤ්චොපායනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂි- තභාවය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතභාවය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉඤ්චාචාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතභාවය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ග සත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි දූෂිතභාවය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනක මාර්ගසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

16. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන අකුශල්‍යත්වය පවත්නා කල්හි ඉඤ්චාචාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ග- සත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

17. යස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣස්සාති: නස්සී. යස්ස චා පන සමුදයසච්චං -පෙ- තුප්පජ්ඣස්සාති: නස්සී.

යස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣස්සාති: නස්සී. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣස්සාති: උප්පජ්ඣස්ස.

18. යස්ස සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣස්සාති: නස්සී. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- තුප්පජ්ඣස්සාති: උප්පජ්ඣස්ස. (පච්චනිකපුග්ගල)

19. යස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

20. යස්ස යස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣස්සාති: ආමන්තා. යස්ස චා පන යස්ස සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣස්සාති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක වික්කමානෙ අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස, දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස.

යස්ස යස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තස්ස මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣස්සාති: ආමන්තා. යස්ස චා පන යස්ස මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣස්සාති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක වික්කමානෙ අනභිසමෙතාවිනං, අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස, දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස.

21. යස්ස යස්ස සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තස්ස මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣස්සාති: ආමන්තා. යස්ස චා පන යස්ස මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣස්සාති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ අකුසලෙ විනෙක වික්කමානෙ, අනභිසමෙතාවිනං තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස, නො ච තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක වික්කමානෙ, අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස, සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣස්ස. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

අභිතවාජො.

17. යමකුට දූෂිතත්වය නූපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... නූපන්නේ ද යත්: නැත.

යමකුට දූෂිතත්වය නූපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

18. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

19. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නූපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යක්ෂාවකාශ යි.)

20. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය නූපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉඛාංචාසයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද නූපන්නේ ය. ඉඛාංචාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නූපන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය නූපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉඛාංචාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද නූපන්නේ ය. ඉඛාංචාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නූපන්නේ යි.

21. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: දෙවන අකුල වත්තය පවත්නා කල්හි ඉඛාංචාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉඛාංචාසයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාවකාශ යි.)

අභිකමාර යි.

22. යස්ස දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිනං, අරහන්තානං යස්ස වික්කක්ක අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යස්ස චා පන සමුදයසත්වං -පෙ- ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිනං, අරහන්තානං යෙ ච සුචුල්ලානා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යස්ස වික්කක්ක අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති යෙ ච ඥාණං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති, මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යස්ස චා පන මග්ගසත්වං -පෙ- උපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තා,

23. යස්ස සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්තිති: යෙ සුචුල්ලානා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසත්වං ච උපපජ්ඣන්ති, මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යස්ස චා පන මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති: යස්ස වික්කක්ක අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යෙ ච ඥාණං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති. (අනුලොම සුගහල)

24. යස්ස දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති -පෙ- (අනුලොමමිත්තාස)

25. යස්ස යස්ස දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තස්ස සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිනං අරහන්තානං යස්ස වික්කක්ක අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති අසඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තස්ස සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං චතුර්වේදිකානං පඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යස්ස චා පන යස්ස සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති -පෙ- උපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

22. යමකුට දූෂ්‍යතාය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂ්‍යතාය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂ්‍යතාය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දූෂ්‍යතාය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂ්‍යතාය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අනා වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට දූෂ්‍යතාය ද උපදින්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

23. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය, අනා වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම සුද්ධර්ම යි.)

24. යම් තැනෙක දූෂ්‍යතාය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

25. යමකුට යම් තැනෙක දූෂ්‍යතාය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥාසංයතට ද යි ඔවුනට එහි දූෂ්‍යතාය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු චතුර්වේදිකාරයනට ද පඤ්චවේදිකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂ්‍යතාය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ... උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්යානං යෙ ච සුදුද්දන්තා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං අසංකෘතානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති. යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති යෙ චංකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති. යසං චා පන යත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

26. යසං යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්තිති: ආපායිකානං යෙ ච සුදුද්දන්තා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති. යෙ ච මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති. යසං චා පන යත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්තිති: යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, යෙ චංකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති. (අනුලොමදුග්ගලොකාස)

27. යසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තා. යසං චා පන සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣන්ති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්යානං යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති. පරික්ඛන්ධසමඛින්නං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣන්ති, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තා. යසං චා පන මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣන්ති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්යානං යෙ ච සුදුද්දන්තා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති. පරික්ඛන්ධසමඛින්නං තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣන්ති, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති.

යමකුට යම් තැනෙක සූඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතව ද රහත්-නව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥසකියනට ද යි ඔවුනට එහි සූඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිත්තට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි සූඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සූඛසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

26. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් ද කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් සිත්තට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

27. යමකුට සූඛසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට සූඛසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතව ද රහත්නව ද යම් සිත්තට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ ය, ඔවුනට සූඛසත්‍යය නො ද නුපදින්නේ ය, පශ්චිමචිත්තසමඛිති වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නුපදින්නේ ය, සූඛසත්‍යය ද නුපදින්නේ යි.

යමකුට සූඛසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට සූඛසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතව ද රහත්නව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ය. ඔවුනට සූඛසත්‍යය නො ද නුපදින්නේ ය. පශ්චිමචිත්තසමඛිති වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නුපදින්නේ ය, සූඛසත්‍යය ද නුපදින්නේ යි.

28. යස්ස සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි තස්ස මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානිති: යස්ස විත්තස්ස අනන්තාරං අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි, නො ච තෙසං මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි. අග්ගමග්ගසමඛින්නං, අරහන්යානං තෙසං සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි, මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි. යස්ස චා පන මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි තස්ස සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානිති: යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි, නො ච තෙසං සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි. අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්යානං තෙසං මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි, සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි. (පටිඨකප්පග්ගල)

29. යත් දුක්ඛසථං තුප්පජ්ඣානි -පෙ- (පටිඨකප්පකාය)

30. යස්ස යත් දුක්ඛසථං තුප්පජ්ඣානි තස්ස තත් සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානිති: ආමන්තා. යස්ස චා පන යත් සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි තස්ස තත් දුක්ඛසථං තුප්පජ්ඣානිති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්යානං, යස්ස විත්තස්ස අනන්තාරං අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසංකල්පකානං තෙසං තත් සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසථං තුප්පජ්ඣානි. පඤ්චවිත්තසමඛින්නං භතස්ස තත් සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි, දුක්ඛසථං තුප්පජ්ඣානි,

යස්ස යත් දුක්ඛසථං තුප්පජ්ඣානි තස්ස තත් මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානිති: ආමන්තා. යස්ස චා පන යත් මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි තස්ස තත් දුක්ඛසථං තුප්පජ්ඣානිති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්යානං යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති ආසාදිකානං අසංකල්පකානං තෙසං තත් මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසථං තුප්පජ්ඣානි. පඤ්චවිත්තසමඛින්නං තෙසං තත් මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි, දුක්ඛසථං තුප්පජ්ඣානි.

31. යස්ස යත් සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි තස්ස තත් මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානිති: යස්ස විත්තස්ස අනන්තාරං අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි, නො ච තෙසං තත් මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි, අග්ගමග්ගසමඛින්නං, අරහන්යානං, අසංකල්පකානං තෙසං තත් සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි, මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි. යස්ස චා පන යත් මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි තස්ස තත් සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානිති: ආසාදිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි, නො ච තෙසං තත් සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි. අග්ගමග්ගසමඛින්නං, අරහන්යානං, අසංකල්පකානං තෙසං තත් මග්ගසථං තුප්පජ්ඣානි, සමුදයසථං තුප්පජ්ඣානි, (පටිඨකප්පග්ගලොකාය)

අනාගතවාචො.

28. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය, අග්‍රමාර්ග-සමඛිතට ද රහත්තට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි. (ප්‍රත්‍යතික පුද්ගල යි.)

29. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුපදින්තේ නම් ... (ප්‍රත්‍ය-තිකාවකාශ යි.)

30. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි දූෂි-තත්‍වය තුපදින්තේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥසන්ධිතට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමච්ඡිත්තසමඛිතට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, දූෂිතත්‍වය ද තුපදින්තේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය තුපදින්තේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥසන්ධිතට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමච්ඡිත්තසමඛිතට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, දූෂිතත්‍වය ද තුපදින්තේ යි.

31. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: යම් සිත්කට අන-තුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද අසංඥසන්ධිතට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි සමුදය-සත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද අසංඥසන්ධිතට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි. (ප්‍රත්‍යතික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

32. යස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති: ආමන්තා. යස්ස චා පන සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති: සංඛේදං වචන්තානං පටිඤ්ඤා විතැස්ස භව්වකම්මේ අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකම්මේ තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. සංඛේදං උපපජ්ඣන්තානං පටිඤ්ඤා විතැස්ස උපපාදකම්මේ තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති: ආර්භිසමේතාවීනං උපපජ්ඣන්තානං පටිඤ්ඤා විතැස්ස උපපාදකම්මේ තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. අර්භිසමේතාවීනං උපපජ්ඣන්තානං පටිඤ්ඤා විතැස්ස උපපාදකම්මේ තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති: අර්භිසමේතාවීනං වචන්තානං පටිඤ්ඤා විතැස්ස භව්වකම්මේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකම්මේ තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. අර්භිසමේතාවීනං උපපජ්ඣන්තානං, පටිඤ්ඤා විතැස්ස උපපාදකම්මේ තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.

33. යස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති: ආර්භිසමේතාවීනං තණ්හාය උපපාදකම්මේ තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. අර්භිසමේතාවීනං තණ්හාය උපපාදකම්මේ තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති: අර්භිසමේතාවීනං තණ්හාය භව්වකම්මේ තණ්හාවිජායුත්තවිත්ත වත්තමානෙ, නිරෝධසමාපන්නානං තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. අර්භිසමේතාවීනං තණ්හාය උපපාදකම්මේ තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. (අනුලොමප්පග්ගල)

34. යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමභිකාස)

(යත්තා සද්ධා සංඛේද)

32. යමකුට දූෂිතභාවය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය උපදී ද යත්: චූෂ්‍ය වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කාණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකාණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද උපදී. උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාණයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද උපදී.

යමකුට දූෂිතභාවය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපද්‍යාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ උපද්‍යාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ චූෂ්‍ය වන්නාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කාණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකාණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද උපදී. අභිසමයට පැමිණියා වූ උපද්‍යාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද උපදී.

33. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියාවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්කාණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තවිත්තය පටිත්තා කල්හි ද නිරෝධයට සම්මුද්‍රැණවුනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

34. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය උපදී නම් ... (අනුලොමාවිකාය යි.)

(සියලු යත්තයෝ සමානායන.)

35. යසං යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති: සුඤ්ඤාචාරාමානං උපපත්තිවිනාසං උප්පාදකං තෙසං අසංඝර්ශනං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, ඉතරෙසං චතුචොක්කාරං පඤ්චොචාරාමානං උපපජ්ඣනානං පටිත්තෙ විනාසං උප්පාදකං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. යසං චා පන යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති: චතුචොක්කාරං පඤ්චොචාරාමානං පටිත්තෙ විනාසං භවිකං තෙසං අරුපෙ මහාසං ච ඵලස්ස ච උප්පාදකං තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. චතුචොක්කාරං පඤ්චොචාරාමානං උපපජ්ඣනානං පටිත්තෙ විනාසං උප්පාදකං තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මහාසච්චං උපපජ්ඣති: සුඤ්ඤාචාරාමානං උපපත්තිවිනාසං උප්පාදකං තෙසං අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ඣනානං පටිත්තෙ විනාසං උප්පාදකං තෙසං අසංඝර්ශනං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මහාසච්චං උපපජ්ඣති, අභිසමෙතාවිනං උපපජ්ඣනානං පටිත්තෙ විනාසං උප්පාදකං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, මහාසච්චං උපපජ්ඣති. යසං චා පන යත් මහාසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති: අභිසමෙතාවිනං චතුචොක්කාරං පටිත්තෙ විනාසං භවිකං තෙසං අරුපෙ මහාසං ච ඵලස්ස ච උප්පාදකං තෙසං තත් මහාසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාවිනං උපපජ්ඣනානං පටිත්තෙ විනාසං උප්පාදකං තෙසං තත් මහාසච්චං උපපජ්ඣති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.

36. යසං යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මහාසච්චං උපපජ්ඣති: අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකං තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මහාසච්චං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකං තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, මහාසච්චං උපපජ්ඣති. යසං චා පන යත් මහාසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති: අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය භවිකං තෙසං තණ්හාවිසංසුත්තවිතෙක විනාමානෙ තෙසං තත් මහාසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකං තෙසං තත් මහාසච්චං උපපජ්ඣති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

T - 30

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

37. යසං දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣි තස්ස සමුදයසංවං තුප්පජ්ඣි-
ත්ථාති: උප්පජ්ඣි. යසං වා පන සමුදයසංවං තුප්පජ්ඣි තස්ස
දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣිති: නත්ථි.

යසං දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣි තස්ස මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථාති:
අභිසමෙකාවිතං. වචනානං පටිනෙක වික්කස්ස හබ්බකඛණේ,
අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසංවං
තුප්පජ්ඣි, නො ව තෙසං මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථ. අනභිසමෙකාවිතං
වචනානං, පටිනෙක වික්කස්ස හබ්බකඛණේ තෙසං දුක්ඛසංවං
තුප්පජ්ඣි, මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථ. යසං වා පන මග්ගසංවං
තුප්පජ්ඣිත්ථ, තස්ස දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣිති: අනභිසමෙකාවිතං
උප්පජ්ඣිතානං, පටිනෙක වික්කස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසංවං
තුප්පජ්ඣිත්ථ. නො ව තෙසං දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣි. අනභිසමෙකාවිතං
වචනානං, පටිනෙක වික්කස්ස හබ්බකඛණේ තෙසං මග්ගසංවං
තුප්පජ්ඣිත්ථ, දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථ.

38. යසං සමුදයසංවං තුප්පජ්ඣි තස්ස මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣි-
ත්ථාති: අභිසමෙකාවිතං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුක්ක-
විතෙක වක්කමානෙ නිරෝධසමාපන්නානං තෙසං සමුදයසංවං
තුප්පජ්ඣි, නො ව තෙසං මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථ. අනභිසමෙකා-
විතං තණ්හාය හබ්බකඛණේ තණ්හාවිප්පයුක්කවිතෙක වක්කමානෙ
අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං සමුදයසංවං තුප්පජ්ඣි මග්ගසංවං
තුප්පජ්ඣිත්ථ. යසං වා පන මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථ තස්ස සමුදය-
සංවං තුප්පජ්ඣිති: අනභිසමෙකාවිතං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ
තෙසං මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථ, නො ව තෙසං සමුදයසංවං
තුප්පජ්ඣි. අනභිසමෙකාවිතං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිප්ප-
යුක්කවිතෙක වක්කමානෙ අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං මග්ගසංවං
තුප්පජ්ඣිත්ථ, සමුදයසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථ. (පට්ඨනිකප්පකරණං)

39. යත් දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣි -පෙ- (පට්ඨනිකමිත්තං)

37. යමකුට දූෂිතභාවය තුළදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නො
උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය
නො උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය තුළදී ද යත්: නැති.

යමකුට දූෂිතභාවය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නො
උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණි ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද
ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ග-
යාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය
තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළපන්නේ ය. අභිසමයට
නො පැමිණි ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ
භවකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද
නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ
නම් ඔහුට දූෂිතභාවය තුළදී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණි
උපදානවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද යි
ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය
නො ද තුළදී. අභිසමයට නො පැමිණි ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද
ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද
නො උපන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද තුළදී.

38. යමකුට සමුදය සත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය
නො උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවූනට තෘෂ්ණාවගේ
භවකාරණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද
නිරෝධයට සමවැද්දෙනවූනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුළදී,
ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළපන්නේ ය. අභිසමයට නො
පැමිණියවූනට තෘෂ්ණාවගේ භවකාරණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්ත-
චිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට සමුදය-
සත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද
යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුළපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී
ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාරණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණි-
ය වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට සමුදය-
සත්‍යය නො ද තුළදී. අභිසමයට නො පැමිණියවූනට තෘෂ්ණා-
වගේ භවකාරණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද
අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය,
සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යතිකප්පදගල යි.)

39. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකාපි-
කාය යි.)

40. යසං යත් දුක්ඛසම්මං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් සමුදය-
සම්මං නුප්පජ්ඣන්ති: චතුරොකාරා පඤ්චොකාරා ච චරිතානාං,
පච්ඤා වික්ඛාසං හරිතං, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
උප්පාදකං තෙසං තත් දුක්ඛසම්මං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං
තත් සමුදයසම්මං නුප්පජ්ඣත්. සුඤ්ඤාචාරානාං උප්පත්තිවික්ඛාසං
හරිතං, අසංඝර්ෂණං චරිතං තෙසං තත් දුක්ඛසම්මං
නුප්පජ්ඣති, සමුදයසම්මං නුප්පජ්ඣත්. යසං වා පන යත්
සමුදයසම්මං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් දුක්ඛසම්මං නුප්පජ්ඣති: සුඤ්ඤාචාරානාං
උප්පත්තිවික්ඛාසං උප්පාදකං, අසංඝර්ෂණං උප්පජ්ඣතානාං තෙසං
තත් සමුදයසම්මං නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසම්මං
නුප්පජ්ඣති. සුඤ්ඤාචාරානාං උප්පත්තිවික්ඛාසං හරිතං, අසංඝර්ෂණ-
සංඝර්ෂණං චරිතං තෙසං තත් සමුදයසම්මං නුප්පජ්ඣත්, දුක්ඛ-
සම්මං නුප්පජ්ඣති.

යසං යත් දුක්ඛසම්මං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසම්මං
නුප්පජ්ඣන්ති: අභිසම්මතං චරිතං, පච්ඤා වික්ඛාසං
හරිතං, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකං තෙසං
තත් දුක්ඛසම්මං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසම්මං
නුප්පජ්ඣත්. සුඤ්ඤාචාරානාං උප්පත්තිවික්ඛාසං හරිතං, අනභිස-
ම්මතං චරිතං, පච්ඤා වික්ඛාසං හරිතං, අසංඝර්ෂණ-
සංඝර්ෂණං චරිතං තෙසං තත් දුක්ඛසම්මං නුප්පජ්ඣති, මග්ග-
සම්මං නුප්පජ්ඣත්. යසං වා පන යත් මග්ගසම්මං නුප්පජ්ඣත්
තස්ස තත් දුක්ඛසම්මං නුප්පජ්ඣති: සුඤ්ඤාචාරානාං උප්පත්තිවික්ඛාසං
උප්පාදකං අනභිසම්මතං උප්පජ්ඣතානාං, පච්ඤා වික්ඛාසං
උප්පාදකං, අසංඝර්ෂණං උප්පජ්ඣතානාං තෙසං තත් මග්ග
සම්මං නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසම්මං නුප්පජ්ඣති.
සුඤ්ඤාචාරානාං උප්පත්තිවික්ඛාසං හරිතං, අනභිසම්මතං
චරිතං, පච්ඤා වික්ඛාසං හරිතං, අසංඝර්ෂණං චරිතං
තෙසං තත් මග්ගසම්මං නුප්පජ්ඣත්, දුක්ඛසම්මං නුප්පජ්ඣති.

41. යසං යත් සමුදයසම්මං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් මග්ග
සම්මං නුප්පජ්ඣන්ති: අභිසම්මතං තණ්හාසං හරිතං,
තණ්හාවිප්පය්ඤානං වික්ඛාසං තෙසං තත් සමුදයසම්මං
නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසම්මං නුප්පජ්ඣත්. සුඤ්ඤා-
චාරානාං දුතියං වික්ඛාසං වික්ඛාසං, අනභිසම්මතං තණ්හාසං
හරිතං, තණ්හාවිප්පය්ඤානං වික්ඛාසං, අසංඝර්ෂණානාං
තෙසං තත් සමුදයසම්මං නුප්පජ්ඣති, මග්ගසම්මං නුප්පජ්ඣත්.

40. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: වතුචොක්කාරයෙන් හා පඤ්චොක්කාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. උපපත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඉඬාවාසයනට ද අසංඥසඤ්ඤායෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී ද යත්: උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ඉඬාවාසයනට ද අසංඥසඤ්ඤායෙන් උපද්‍රව්‍යවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නූපදී. උපපත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඉඬාවාසයනට ද අසංඥසඤ්ඤායෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නූපදී.

යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසම්මයට පැමිණියා වූ ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ඉඬාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අභිසම්මයට පැමිණියා වූ ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඥසඤ්ඤායෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී ද යත්: ඉඬාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අභිසම්මයට නො පැමිණියා වූ උපද්‍රව්‍යවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අසංඥසඤ්ඤායෙන් උපද්‍රව්‍යවූනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නූපදී. උපපත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඉඬාවාසයෙහි ද අභිසම්මයට නො පැමිණියා වූ ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඥසඤ්ඤායෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නූපදී.

41. යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසම්මයට පැමිණියාවූනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ග සත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ඉඬාවාසයනට දෙවන විත්තය පවත්නා කල්හි ද අභිසම්මයට නො පැමිණියාවූනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි.

යසං වා පන යත් මග්ගසව්‍යං නුපප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් සමුදය-
සව්‍යං නුපප්පජ්ඣතිති: අනාභිසමෙතාච්ඡාං තණ්හාය උපපාදකඛණේ
තෙසං තත් මග්ගසව්‍යං නුපප්පජ්ඣත්තං, නො ව තෙසං තත් සමුදය-
සව්‍යං නුපප්පජ්ඣති. සුද්ධාචාරානං දුක්ඛයෙ විනො වත්තමානො අනාභි-
සමෙතාච්ඡාං තණ්හාය භවතකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුක්තවිනො වත්ත-
මානො අසංකප්පකානං තෙසං තත් මග්ගසව්‍යඤ්ඤා නුපප්පජ්ඣත්තං,
සමුදයසව්‍යඤ්ඤා නුපප්පජ්ඣති. (පච්චනික සුග්ගලොකාසං)

පච්චුප්පත්තානිකවාරො.

42. යසං දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසව්‍යං උපපජ්ඣ-
ස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ අරභන්තානං විත්තස්ස
උපපාදකඛණේ යසං විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පච්චලභිස්සන්ති
තස්ස විත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣති, නො
ව තෙසං සමුදයසව්‍යං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං උපපජ්ඣන්තානං
පවනො විත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසව්‍යඤ්ඤා උපපජ්ඣති,
සමුදයසව්‍යඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති. යසං වා පන සමුදයසව්‍යං උපපජ්ඣ-
ස්සති තස්ස දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣතිති: සංඛිට්ඨසං වචන්තානං,
පවනො විත්තස්ස භවතකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව
උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසව්‍යං උපපජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං
දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣති. සංඛිට්ඨසං උපපජ්ඣන්තානං පවනො විත්තස්ස
උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසව්‍යඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති, දුක්ඛසව්‍යඤ්ඤා
උපපජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසව්‍යං උපපජ්ඣස්සතිති:
අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ අරභන්තානං විත්තස්ස උපපාදකඛණේ
යෙ ව පුද්දජ්ජන්තා මග්ගං න පච්චලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣන්තානං
පවනො විත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣති,
නො ව තෙසං මග්ගසව්‍යං උපපජ්ඣස්සති. යසං විත්තස්ස අනන්තරා
අග්ගමග්ගං පච්චලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උපපාදකඛණේ, යෙවංකෙඤ්ඤ
මග්ගං පච්චලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣන්තානං පවනො විත්තස්ස
උපපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසව්‍යඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මග්ගසව්‍යඤ්ඤා උප-
පජ්ඣස්සති. යසං වා පන මග්ගසව්‍යං උපපජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛ-
සව්‍යං උපපජ්ඣතිති යසං විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පච්ච-
ලභිස්සන්ති, තස්ස විත්තස්ස භවතකඛණේ, යෙවංකෙඤ්ඤ මග්ගං පච්ච-
ලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, පවනො විත්තස්ස භවතකඛණේ,
අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ තෙසං
මග්ගසව්‍යං උපපජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණිය-
වුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය
නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී.
ඉඛාසයෙහි දෙවන විත්තය පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට නො
පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය
පවත්නා කල්හි ද අසංඥාසත්‍යයට ද සි ඔවුනට එහි
මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, සමුදය සත්‍යය ද තුළදී.
(ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්‍යාකෘතිවාර යි.

42. යමකුට ද්‍රව්‍යසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උප-
දින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්නට
විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරුව අග්‍රමාර්ගය
පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට
ද්‍රව්‍යසත්‍යය උපදී. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය.
සෙසු උපද්‍යාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි
ද සි ඔවුනට ද්‍රව්‍යසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි.
තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට ද්‍රව්‍යසත්‍යය උපදී ද
යත්: චක්‍ර වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ
භවකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාද-
කත්වයෙහි ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට
ද්‍රව්‍යසත්‍යය නො ද උපදී. උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි
විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උප-
දින්නේ ය, ද්‍රව්‍යසත්‍යය ද උපදී.

යමකුට ද්‍රව්‍යසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ
ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්නට විත්ත-
යාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් ද පෘථව්‍ය කෙනෙක් මාර්ගය
නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි
විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට ද්‍රව්‍යසත්‍යය උපදී, ඔවු-
නට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු
වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ විත්තයාගේ උත්-
පාදකත්වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්-
නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්-
පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට ද්‍රව්‍යසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද
උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට
ද්‍රව්‍යසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය
පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද
අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් චක්‍ර
වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද
අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට
මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ද්‍රව්‍යසත්‍යය නො ද උපදී.

යසස වික්කසස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලිභිසසනති තසස වික්කසස උපපාදකඛණේ, යෙ වශෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලිභිසසනති තෙසං උපපජ්ජනානං, පවිනෙත වික්කසස උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති, දුක්ඛසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති.

43. යසස සමුදයසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති තසස මග්ගසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති: යෙ පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලිභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති. යෙ මග්ගං පටිලිභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති, මග්ගසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති. යසස චා පන මග්ගසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති තසස සමුදයසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති: යසස වික්කසස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලිභිසසනති තසස වික්කසස උපපාදකඛණේ යෙවශෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලිභිසසනති තෙසං තණ්හාය භවිකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුක්තවිනෙත වික්කමානෙ නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං මග්ගසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති. යෙ මග්ගං පටිලිභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති, සමුදයසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති. (අනුලොමසුග්ගල)

44. යස සුක්ඛසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති -පෙ- (අනුලොමමනාස)
(යසකමසි යසස යසකසදිසං කාතබ්බං)

45. යසස යස සුක්ඛසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති තසස තස සමුදයසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති: අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණේ, අරහනානං වික්කසස උපපාදකඛණේ, යසස වික්කසස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලිභිසසනති තසස වික්කසස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤසන්නං උපපජ්ජනානං තෙසං තස සුක්ඛසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති, නො ච තෙසං තස සමුදයසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති. ඉතරෙසං චතුචොකාරං පඤ්ඤ චොකාරං උපපජ්ජනානං පවිනෙත වික්කසස උපපාදකඛණේ තෙසං තස සුක්ඛසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති, සමුදයසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති. යසස චා පන යස සමුදයසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති තසස තස සුක්ඛසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති: චතුචොකාරං පඤ්ඤචොකාරං චචනානං, පවිනෙත වික්කසස භවිකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසස ච ඵලසස ච උපපාදකඛණේ තෙසං තස සමුදයසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති, නො ච තෙසං තස සුක්ඛසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති. චතුචොකාරං පඤ්ඤචොකාරං උපපජ්ජනානං, පවිනෙත වික්කසස උපපාදකඛණේ තෙසං තස සමුදයසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති, සුක්ඛසච්චිකඤ්ඤ උපපජ්ජනති.

යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රවය ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දූෂිතත්‍යය ද උපදී.

43. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් පෘථග්වේදක කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්ඤාවනට ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

44. යමකුට දූෂිතත්‍යය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.) (යත්තය ද යසස යත්තය මෙන් කළයුතු යි.)

45. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්වන විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඤ්ඤාවගේ උපද්‍රවයට ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. චතුර්වාරයෙහි හා පඤ්චවාරයෙහි උපද්‍රවය වූ සෙස්සනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය උපදී ද යත්: චතුර්වාරයෙන් හා පඤ්චවාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය නො ද උපදී. චතුර්වාරයෙහි හා පඤ්චවාරයෙහි උපද්‍රවයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, දූෂිතත්‍යය ද උපදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසං යත් දුක්ඛසච්ඡේදං උපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ගසච්ඡේදං උපපජ්ජිමානස්සති: අග්ගමග්ගසං උපාදාකම්මේ, අරහත්භාවා: විතර්කසං උපාදාකම්මේ, ආපායිකානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පටිකේත විතර්කසං උපාදාකම්මේ, අසංකල්පසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡේදං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්ඡේදං උපපජ්ජිමානස්සති. යසං විතර්කසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතර්කසං උපාදාකම්මේ යෙ වශේෂාද මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං පටිකේත විතර්කසං උපාදාකම්මේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡේදං උපපජ්ජති, මග්ගසච්ඡේදං උපපජ්ජිමානස්සති. යසං චා පන යත් මග්ගසච්ඡේදං උපපජ්ජිමානස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසච්ඡේදං උපපජ්ජති: යසං විතර්කසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතර්කසං හබ්බකම්මේ යෙ වශේෂාද මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං පටිකේත විතර්කසං හබ්බකම්මේ අරුපෙ මග්ගසං ච ඵලසං ච උපාදාකම්මේ තෙසං තත් මග්ගසච්ඡේදං උපපජ්ජිමානස්සති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡේදං උපපජ්ජති. යසං විතර්කසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිපටිලභිස්සන්ති තස්ස විතර්කසං උපාදාකම්මේ, යෙ වශේෂාද මග්ගං ලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං පටිකේත විතර්කසං උපාදාකම්මේ තෙසං තත් මග්ගසච්ඡේදං උපපජ්ජිමානස්සති, දුක්ඛසච්ඡේදං උපපජ්ජති.

46. යසං යත් සමුදයසච්ඡේදං උපපජ්ජති තස්ස තත් මග්ගසච්ඡේදං උපපජ්ජිමානස්සති: ආපායිකානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උපාදාකම්මේ තෙසං තත් සමුදයසච්ඡේදං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්ඡේදං උපපජ්ජිමානස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උපාදාකම්මේ තෙසං තත් සමුදයසච්ඡේදං උපපජ්ජති, මග්ගසච්ඡේදං උපපජ්ජිමානස්සති. යසං චා පන යත් මග්ගසච්ඡේදං උපපජ්ජිමානස්සති තස්ස තත් සමුදයසච්ඡේදං උපපජ්ජති: යසං විතර්කසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතර්කසං උපාදාකම්මේ යෙ වශේෂාද මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකම්මේ තණ්හාවිප්ලවනවිකේත විතර්කමානෙ තෙසං තත් මග්ගසච්ඡේදං උපපජ්ජිමානස්සති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්ඡේදං උපපජ්ජති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උපාදාකම්මේ තෙසං තත් මග්ගසච්ඡේදං උපපජ්ජිමානස්සති, සමුදයසච්ඡේදං උපපජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතයාය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද රහස්‍යතාව විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද ආපාදිතයතාව ද යම් ද පෘථග්පත කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අසංඥාසත්‍වයෙහි උපද්‍යා වූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතයාය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරුව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද ඔවුනට එහි දූෂිතයාය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතයාය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතයාය නො ද උපදී. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. දූෂිතයාය ද උපදී.

46. යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදි නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: ආපායිකයාට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදි. ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදි. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදි ද යත්: යම් පිතකට අනතුරු වූ අශ්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදි. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදි. (අනුලොම පුදගලාවකාශ යි.)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

47. යසං දුක්ඛසච්චං නුපප්පති තස්ස සමුදයසච්චං නුපප්පති-
 යසානිති: සංඛිසං වචනානං, පවනෙත වීක්කස්ස හබ්බකඛිණේ,
 අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛිණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං
 නුපප්පති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුපප්පස්සති. අග්ගමග්ගස්ස
 හබ්බකඛිණේ, අරහන්යානං වීක්කස්ස හබ්බකඛිණේ, යසං වීක්කස්ස
 අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වීක්කස්ස හබ්බකඛිණේ,
 අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛිණේ තෙසං දුක්ඛ-
 සච්චිකඛි නුපප්පති, සමුදයසච්චිකඛි නුපප්පස්සති. යසං වා පන
 සමුදයසච්චං නුපප්පස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපප්පතිති: අග්ග-
 මග්ගස්ස උපපාදකඛිණේ, අරහන්යානං වීක්කස්ස උපපාදකඛිණේ,
 යසං වීක්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස
 වීක්කස්ස උපපාදකඛිණේ තෙසං සමුදයසච්චං නුපප්පස්සති, නො ච
 තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපප්පති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛිණේ, අරහන්යානං
 වීක්කස්ස හබ්බකඛිණේ, යසං වීක්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං
 පටිලභිස්සන්ති තස්ස වීක්කස්ස හබ්බකඛිණේ, අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච
 ඵලස්ස ච උපපාදකඛිණේ තෙසං සමුදයසච්චිකඛි නුපප්පස්සති.
 දුක්ඛසච්චිකඛි නුපප්පති.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපප්පති තස්ස මග්ගසච්චං නුපප්පස්සතිති:
 යසං වීක්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වීක්කස්ස
 හබ්බකඛිණේ, යෙ ව සංඛික මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචනානං,
 පවනෙත වීක්කස්ස හබ්බකඛිණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
 උපපාදකඛිණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපප්පති, නො ච තෙසං
 මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛිණේ, අරහන්යානං
 වීක්කස්ස හබ්බකඛිණේ, යෙ ව සුදුස්සනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති
 තෙසං වචනානං, පවනෙත වීක්කස්ස හබ්බකඛිණේ, අරුපෙ
 අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛිණේ තෙසං දුක්ඛසච්චිකඛි
 නුපප්පති, මග්ගසච්චිකඛි නුපප්පස්සති. යසං වා පන මග්ගසච්චං
 නුපප්පස්සති. තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපප්පතිති: අග්ගමග්ගස්ස උපපා-
 දකඛිණේ අරහන්යානං වීක්කස්ස උපපාදකඛිණේ, යෙ ව සුදුස්සනා
 මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපප්පන්තානං, පවනෙත වීක්කස්ස
 උපපාදකඛිණේ තෙසං මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං
 දුක්ඛසච්චං නුපප්පති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛිණේ, අරහන්යානං
 වීක්කස්ස හබ්බකඛිණේ, යෙ ව සුදුස්සනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති
 තෙසං වචනානං, පවනෙත වීක්කස්ස හබ්බකඛිණේ, අරුපෙ අග්ග-
 මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛිණේ තෙසං මග්ගසච්චිකඛි
 නුපප්පස්සති, දුක්ඛසච්චිකඛි නුපප්පති.

47. යමකුට දූෂිතත්වය තුළදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළින්දීන්දීන් ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද, ඔවුනට දූෂිතත්වය තුළදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදීන්දීන් ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද තුළදී, සමුදයසත්‍යය ද තුළදීන්දීන් සි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළදීන්දීන් නම් ඔහුට දූෂිතත්වය තුළදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුළදීන්දීන් ය, ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද තුළදී, අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුළදීන්දීන් ය, දූෂිතත්වය ද තුළදී.

යමකුට දූෂිතත්වය තුළදී නම්, ඔහුට මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්දීන් ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්වය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදීන්දීන් ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් පෘථග්-පන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීන්දීන් සි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්දීන් නම් ඔහුට දූෂිතත්වය තුළදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් පෘථග්පන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රාව වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්දීන් ය. ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද තුළදී, අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් පෘථග්පන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීන්දීන් ය, දූෂිතත්වය ද තුළදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

48. යස්ස සමුදයසච්චං නූපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නූපපජ්ඣස්සතිති: යස්ස විත්තස්ස අනාත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උපපාදකඛණේ, යෙ ව ඥෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපසුක්ඛවිනේන වක්ඛමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසක්කානං තෙසං සමුදයසච්චං නූපපජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං නූපපජ්ඣස්සති. අග්ගමග්ගසමඛිතිනං, අරහත්තානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපසුක්ඛවිනේන වක්ඛමානෙ නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසක්කානං තෙසං සමුදයසච්චං නූපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං නූපපජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නූපපජ්ඣස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නූපපජ්ඣතිති: යෙ පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ, තෙසං මග්ගසච්චං නූපපජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං නූපපජ්ඣති. අග්ගමග්ග සමඛිතිනං, අරහත්තානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපසුක්ඛවිනේන වක්ඛමානෙ නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤසක්කානං තෙසං මග්ගසච්චං නූපපජ්ඣස්සති, සමුදයසච්චං නූපපජ්ඣති. (පච්චතීකපුග්ගඌ)

49. යස්ස දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චතීකමකාස)

50. යස්ස යස්ස දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ඣති තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං නූපපජ්ඣස්සතිති: චතුළොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානාං, පවිනේන විත්තස්ස හබ්බකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නූපපජ්ඣස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ, අරහත්තානං විත්තස්ස හබ්බකඛණේ, යස්ස විත්තස්ස අනාත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තස්ස විත්තස්ස හබ්බකඛණේ, අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤසක්කා වචනානාං තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ඣති, සමුදයසච්චං නූපපජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන යස්ස සමුදයසච්චං නූපපජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, අරහත්තානං විත්තස්ස උපපාදකඛණේ, යස්ස විත්තස්ස අනාත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උපපාදකඛණේ අසඤ්ඤසක්කා උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නූපපජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ අරහත්තානං විත්තස්ස හබ්බකඛණේ, යස්ස විත්තස්ස අනාත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස හබ්බකඛණේ, අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤසක්කා වචනානාං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නූපපජ්ඣස්සති, දුක්ඛසච්චං නූපපජ්ඣති.

48. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්තේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-
ලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍යා වූ ද
යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ
භව්‍යකමයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද
නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට සමුදය-
සත්‍යය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදීන්තේ ය. අග්‍ර-
මාර්ගසමබ්ධිනට ද රහත්නට ද යම් ද පාරම්පරික කෙනෙක්
මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භව්‍ය-
කමයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි නිරෝධයට
සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද
තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීන්තේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය
තුළදීන්තේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: යම් මෑ පාරම්ප-
රික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්-
ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්තේ ය,
ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී. අග්‍රමාර්ගසමබ්ධිනට ද රහත්-
නට ද යම් මෑ පාරම්පරික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු
නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකමයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත-
විත්තය පවත්නා කල්හි නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥ-
සත්‍යයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීන්තේ ය, සමුදය-
සත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යතිකප්පද්ගල යි.)

49. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකාචි-
කාය යි.)

50. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය තුළදී නම් ඔහුට එහි
සමුදයසත්‍යය තුළදීන්තේ ද යත්: වතුමොකාරයෙන් හා පඤ්චො-
කාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍ය-
කමයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්ව-
යෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය තුළදී, ඔවුනට එහි සමුදය-
සත්‍යය නො ද තුළදීන්තේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යකමයෙහි ද
රහත්නට විත්තයාගේ භව්‍යකමයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ
අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භව්‍යකමයෙහි ද
අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද
අසංඥසත්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද
තුළදී, සමුදයසත්‍යය ද තුළදීන්තේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක
සමුදයසත්‍යය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය තුළදී ද
යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ
උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-
ලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්-
යෙහි උපදානාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදීන්තේ ය,
ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද තුළදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යකම-
යෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ භව්‍යකමයෙහි ද යම් සිතකට
අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භව්‍ය-
කමයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්ව-
යෙහි ද අසංඥසත්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි
සමුදයසත්‍යය ද තුළදීන්තේ ය, දූෂිතත්වය ද තුළදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පති තස්ස තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සතිති: යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කස්ස හබ්බකඛ්ඤ, යෙ වංකොද්ධං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානාං, පවිනෙක වික්කස්ස හබ්බකඛ්ඤ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛ්ඤ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛ්ඤ, අරහන්තානාං වික්කස්ස හබ්බකඛ්ඤ, ආපායිකානාං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානාං, පවිනෙක වික්කස්ස හබ්බකඛ්ඤ, අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛ්ඤ, අසංකල්පස්සා වචන්තානාං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පති, මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛ්ඤ, අරහන්තානාං වික්කස්ස උප්පාදකඛ්ඤ, ආපායිකානාං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානාං, පවිනෙක වික්කස්ස උප්පාදකඛ්ඤ, අසංකල්පස්සා උපපජ්ජන්තානාං, තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛ්ඤ අරහන්තානාං වික්කස්ස හබ්බකඛ්ඤ, ආපායිකානාං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානාං, පවිනෙක වික්කස්ස හබ්බකඛ්ඤ අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛ්ඤ, අසංකල්පස්සා වචන්තානාං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති, දුක්ඛසච්චං නුපප්පති.

51. යසං යත් සමුදයසච්චං නුපප්පති තස්ස තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සතිති: යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කස්ස උප්පාදකඛ්ඤ, යෙ වංකොද්ධං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛ්ඤ, තණ්හාවිප්පයුත්තං විනෙක වත්තමානෙ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපප්පති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති. අග්ගමග්ගසමධිනිනාං, අරහන්තානාං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛ්ඤ, තණ්හාවිප්පයුත්තං විනෙක වත්තමානෙ, අසංකල්පස්සානාං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපප්පති, මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති තස්ස තත් සමුදයසච්චං නුපප්පතිති: ආපායිකානාං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛ්ඤ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපප්පති. අග්ගමග්ගසමධිනිනාං, අරහන්තානාං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛ්ඤ, තණ්හාවිප්පයුත්තං විනෙක වත්තමානෙ, අසංකල්පස්සානාං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති, සමුදයසච්චං නුපප්පති. (සච්චන්ද්‍රාය)

පට්ඨපාත්තානාමනිවාරණං.

යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අභ්‍යුමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬාදැණියෙහි ද අත්‍යවූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬාදැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අභ්‍යුමාර්ගයාගේ හඬාදැණියෙහි ද රහත්තම විත්තයාගේ හඬාදැණියෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬාදැණියෙහි ද අරූපයෙහි අභ්‍යුමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥාසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද එහි දූෂිතත්වය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය නූපදී ද යත්: අභ්‍යුමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්තම විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥාසකයෙහි උපද්‍යා වූනට ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද නූපදී. අභ්‍යුමාර්ගයාගේ හඬාදැණියෙහි ද රහත්තම විත්තයාගේ හඬාදැණියෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬාදැණියෙහි ද අරූපයෙහි අභ්‍යුමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥාසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නූපදී.

51. යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්ගේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අගුමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අත්‍යය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදීන්ගේ ය. අගුමාර්ගසමිඛිතට ද රහත්තට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසන්ධියනට ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීන්ගේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්ගේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්ගේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී. අගුමාර්ගසමිඛිතට ද රහත්තට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසන්ධියනට ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීන්ගේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂපුද්ගලාටකාග සි.)

සුඤ්ඤාත්මනාදිපාදානන්තරං ඩි.

T - 31

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

52. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිං අරහත්තානං යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චය්ඤා උපපජ්ඣත්තං, සමුදයසච්චය්ඤා උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තා.

යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිං අරහත්තානං යෙ ච පුට්ඨජ්ඣා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කස්ස උපපාදකඛණං, යෙ චඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චය්ඤා උපපජ්ඣත්තං, මග්ගසච්චය්ඤා උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

53. යසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිං අරහත්තානං යෙ ච පුට්ඨජ්ඣා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති යෙ චඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චය්ඤා උපපජ්ඣත්තං, මග්ගසච්චය්ඤා උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

54. යත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං -පෙ- (අනුලොමඕක්කාස)

55. යසං යත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිං අරහත්තානං යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුරොක්කාරානං පඤ්ඤාචොක්කාරානං තෙසං තත්ත දුක්ඛසච්චය්ඤා උපපජ්ඣත්තං, සමුදයසච්චය්ඤා උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන යත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති: සුඤ්ඤාචාසං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං. ඉතරෙසං චතුරොක්කාරානං පඤ්ඤාචොක්කාරානං තෙසං තත්ත සමුදයසච්චය්ඤා උපපජ්ඣස්සති, දුක්ඛසච්චය්ඤා උපපජ්ඣත්තං.

52. යමකුට දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධර්මිනිව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධර්මිනිව ද රහත්තව ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

53. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධර්මිනිව ද රහත්තව ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමසුද්ධර්ම යි.)

54. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

55. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධර්මිනිව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥාසන්ධිතව ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු චතුරොපාකාරයනට ද පඤ්චොපාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදානා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරොපාකාරයනට ද පඤ්චොපාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිගිතං අරහත්තානං යෙ ච පුටුඤ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති ආපායිකානං අස ස්ඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යස්ස විතැස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතැස්ස උපපාදකච්ඡෙ, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තාති: සුද්ධාචාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං. යස්ස විතැස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතැස්ස උපපාදකච්ඡෙ, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං.

56. යස්ස යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිගිතං අරහත්තානං යෙ ච පුටුඤ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යස්ස විතැස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතැස්ස උපපාදකච්ඡෙ, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තාති: සුද්ධාචාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං. යස්ස විතැස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතැස්ස උපපාදකච්ඡෙ, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

57. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣත්තං තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣස්සතිති: නත්ථි. යස්ස චා පන සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣත්තාති: උපපජ්ඣත්තං.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣස්සතිති: නත්ථි. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣත්තාති: උපපජ්ඣත්තං.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසම්මතයට ද රහස්‍යතාව ද යම් මෑ පෘථග්‍යතා කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥාසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට ද එහි දූෂිතත්‍වය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි දූෂිතත්‍වය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය උපන්නේ ද යත්: ඉඤ්ඤාචාසයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද උපන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද උපන්නේ යි.

56. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසම්මතයට ද රහස්‍යතාව ද යම් ද පෘථග්‍යතා කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නා නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: ඉඤ්ඤාචාසයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. (අනුලොමප්‍රද්ධලාවකාශ යි.)

57. යමකුට දූෂිතත්‍වය නො උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

යමකුට දූෂිතත්‍වය නො උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

58. යස්ස සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං නිත්ති: නත්ති, යස්ස වා පන මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං: උපපජ්ඣත්තං. (පට්ටනිකපුග්ගාල)

59. යත් දුක්ඛසවං තුපපජ්ඣත්තං -ඉප- (පට්ටනිකපුග්ගාල)

60. යස්ස යත් දුක්ඛසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං නිත්ති: උපපජ්ඣත්තං. යස්ස වා පන යත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස දුක්ඛසවං තුපපජ්ඣත්තං: උපපජ්ඣත්තං.

යස්ස යත් දුක්ඛසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං නිත්ති: උපපජ්ඣත්තං. යස්ස වා පන යත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් දුක්ඛසවං තුපපජ්ඣත්තං: උපපජ්ඣත්තං.

61. යස්ස යත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං නිත්ති: සුඤ්චායං උපපජ්ඣත්තං. තෙසං තත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං. අසඤ්ඤාසත්තං තෙසං තත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං, මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං. යස්ස වා පන යත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං: අග්ගමග්ගසමධිත්තං අරහත්තං යෙ ච පුද්ගල්ලා මග්ගං න පටිලභිත්තං තත් ආරාධිත්තං තෙසං තත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං. අසඤ්ඤාසත්තං තෙසං තත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං, සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං. (පට්ටනිකපුග්ගාලාකාශ)

අතිකානාගතවාරො.

උපපාදවාරො නිවසිතො.

58. යමකුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂසුද්ධල යි.)

59. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය නො උපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යක්ෂාවකාශ යි.)

60. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

61. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: දෙබොව්‍යසයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නුපදින්නේ යි. අසංඥසත්‍ය වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නුපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමබ්ධිතව ද රහස්තව ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නුපදින්නේ ය. අසංඥසත්‍ය වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නුපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ-සුද්ධලාවකාශ යි.)

අක්කිත්තාගතවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

නිරෝධවාරෝ

1. යසස දුකඛසවං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසවං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වට්ඨානානං පටිතො තණ්හාච්ඡාද්‍යුත්තවිත්තස්ස හබ්බසබ්බෙණ තෙසං දුකඛසවං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං සමුදයසවං නිරුජ්ඣති. තණ්හාය භව්‍යකඛිණෙණ තෙසං දුකඛසවංනි නිරුජ්ඣති, සමුදයසවංනි නිරුජ්ඣති. යසස වා පන සමුදයසවං නිරුජ්ඣති තස්ස දුකඛසවං නිරුජ්ඣතිති: ආමනායා.

යසස දුකඛසවං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසවං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වට්ඨානානං පටිතො මග්ගවිප්පයුත්තවිත්තස්ස හබ්බසබ්බෙණ තෙසං දුකඛසවං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසවං නිරුජ්ඣති. පඤ්චොක්ඛාසෙර මග්ගස්ස හබ්බකඛිණෙණ තෙසං දුකඛසවංනි නිරුජ්ඣති, මග්ගසවංනි නිරුජ්ඣති. යසස වා පන මග්ගසවං නිරුජ්ඣති තස්ස දුකඛසවං නිරුජ්ඣතිති: අරුපෙ මග්ගස්ස හබ්බකඛිණෙණ තෙසං මග්ගසවං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං දුකඛසවං නිරුජ්ඣති. පඤ්චොක්ඛාසෙර මග්ගස්ස හබ්බකඛිණෙණ තෙසං මග්ගසවංනි නිරුජ්ඣති, දුකඛසවංනි නිරුජ්ඣති.

2. යසස සමුදයසවං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසවං නිරුජ්ඣතිති: අසංකෘදසංතො තස්ස දුකඛසවං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමපුග්ගල)

3. යස්ස දුකඛසවං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසවං නිරුජ්ඣතිති: අසංකෘදසංතො තස්ස දුකඛසවං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමවිකාස)

(යස්සං උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදනිරොධෙපි සද්දිසං. නස්සි නානාකරණං)

4. යසස යස්ස දුකඛසවං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

(යසස යස්සකමි සද්දිසං විජාරෙතබ්බං)

නිරෝධවාරය

1. යම්කුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චූෂක වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තචිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ, ඔවුනට සමුදායකත්වය නො ද නිරුද්ධ වේ. තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණයෙහි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදායකත්වය ද නිරුද්ධ වේ. තවද යම්කුට සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

යම්කුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චූෂක වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්තචිත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ, ඔවුනට මාර්ගසත්වය නො ද නිරුද්ධ වේ. පඤ්චොපාකාරයෙහි මාර්ගයාගේ හඬකැණයෙහි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වෙයි. මාර්ගසත්වය ද නිරුද්ධ වේ. තවද යම්කුට මාර්ගසත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හඬකැණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොපාකාරයෙහි මාර්ගයාගේ හඬකැණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්වය ද නිරුද්ධ වෙයි, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වේ.

2. යම්කුට සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යම්කුට මාර්ගසත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්ගල යි)

3. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් එහි සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එහි අසංඥාසත්වයෙහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වෙයි ... (අනුලොමාවකාශ යි)

(යත්කය උත්පාදයෙහි ද නිරෝධයෙහි ද උත්පාදනිරෝධයෙහි ද සමාන ය. වෙනසක් නැති.)

4. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

(යත්තයත්තය ද සමාන වූ විස්තර කළයුතු.)

5. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තං. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං පවිනේත තණ්හාවිප්පයුක්ඛාසස්ස භව්‍යකම්මේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානාං පවිනේත වික්ඛාසස්ස උප්පාදකම්මේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්‍යකම්මේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛවිසංඝාතං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අරුපෙ මග්ගස්ස භව්‍යකම්මේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානාං පවිනේත වික්ඛාසස්ස උප්පාදකම්මේ අරුපෙ ඵලස්ස භව්‍යකම්මේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං පවිනේත මග්ගවිප්පයුක්ඛාසස්ස භව්‍යකම්මේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, සබ්බෙසං උපපජ්ජනානාං පවිනේත වික්ඛාසස්ස උප්පාදකම්මේ අරුපෙ ඵලස්ස භව්‍යකම්මේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

6. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: මග්ගස්ස භව්‍යකම්මේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං වික්ඛාසස්ස උප්පාදකම්මේ, තණ්හාවිප්පයුක්ඛාසස්ස මග්ගවිප්පයුක්ඛාසස්ස භව්‍යකම්මේ, නිරෝධසමාපන්නානාං, අසංඝාතානාං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: තණ්හාස භව්‍යකම්මේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං වික්ඛාසස්ස උප්පාදකම්මේ, මග්ගවිප්පයුක්ඛාසස්ස මග්ගවිප්පයුක්ඛාසස්ස භව්‍යකම්මේ, නිරෝධසමාපන්නානාං, අසංඝාතානාං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

7. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

5. යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රව වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රව වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසක්තවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රව වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වේ.

6, යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : මාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි සියල්ලන්ට ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත මාර්ගවිප්‍රසක්තවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දෙනුනට ද අසංඝසන්ධයනට ද යි ඔවුනට සමුදය සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි සියල්ලන්ට ද මාර්ගවිප්‍රසක්ත තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දෙනුනට ද අසංඝසන්ධයනට ද යි ඔවුනට මාර්ග-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යතිකාද්වය යි)

7. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකාවකාශ යි)

8. යහ්න යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනික-පුග්ගලොක්කාස)

(යහ්නකම්පි යහ්නසත්තම්පි සද්ධිසං. යහ්නසත්තකම්පි නිරොධ-සමාපත්තානානති චේතං න කාතබ්බං.)

පච්චුප්පනනවාරො.

9. යහ්න දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තාති: ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

(යථා උප්පාද්ධාපරෙ අතිතා පුච්ඡා අනුලොමමිති පච්චනිකම්පි ඒහස්සං ඵලං නිරොධෙපි විහරිතබ්බං, නාස්සි නානාකරණං.)

අතිතවාරො.

10. යහ්න දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තාති: අග්ගමග්ගසමඛිනං අරහන්තානං, යහ්න විත්තස්ස අනන්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උප්පාදකඛණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චයෙ නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චයෙ නිරුජ්ඣති. යහ්න චා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යහ්න දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තාති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වකඛණෙ, අරහන්තානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති. තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණෙ, යහ්න විත්තස්ස අනන්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චයෙ නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චයෙ නිරුජ්ඣති. යහ්න චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

11. යහ්න සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තාති: යෙ පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චයෙ නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චයෙ නිරුජ්ඣති. යහ්න චා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තාති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණෙ, යහ්න විත්තස්ස අනන්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චයෙ නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චයෙ නිරුජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකපුද්ගලාවකාශ යි)

(යසසත්‍යය ද යසසත්‍යත්‍වය ද සමාන ය. යසසත්‍යත්‍වයෙහි ද නිරෝධසමාපනතානං" යන වේදය නො යෙදිය යුතු.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර යි.

9. යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

(යමසේ උත්පාදවාරයෙහි අතීතපුර්ණව පිළිබඳ අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යන්තිකය ද බෙදනලද ද එසේ ම නිරෝධයෙහි ද බෙදිය යුතු ය. වෙනසක් නැති.)

අතීතවාර යි.

10. යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදය සත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධිගීතව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්කත්‍වයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පාරමිජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

11. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පාරමිජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

12. යාපනය දිස්ත්‍රික්කයේ නිරුපකෂීයයන් - 03- (අනුලෝමවිකාස)

13. යාපනය දිස්ත්‍රික්කයේ නිරුපකෂීයයන් තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්: අගමහත්මයාණන්, අර්ථනාමය, යාපනය විනාශය අනතුරු අගමහත්මයාණන්, පරිලිඛණයන්, අසාදනීයත්වය, තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්, නො ව තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්. ඉතරය. වතුකාරයානා පසුබිමක තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්, තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්, සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන් නිරුපකෂීයයන් - 03- (අනුලෝමවිකාස)

(යාපනයේ යාපනයේ සිට.)

14. යාපනය දිස්ත්‍රික්කයේ නිරුපකෂීයයන් තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්: අර්ථනාමය, යාපනය වා පන සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන් නිරුපකෂීයයන් තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්: අගමහත්මයාණන්, අර්ථනාමය, යාපනය විනාශය අනතුරු අගමහත්මයාණන්, පරිලිඛණයන් තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්, නො ව තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්. පරිලිඛණයන් හඳුනාගැනීම තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන් නිරුපකෂීයයන්, දිස්ත්‍රික්කයේ නිරුපකෂීයයන්.

යාපනය දිස්ත්‍රික්කයේ නිරුපකෂීයයන් තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්: අර්ථනාමය, යාපනය වා පන සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන් නිරුපකෂීයයන් තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්: අගමහත්මයාණන් හඳුනාගැනීම, අර්ථනාමය, යාපනය වා පන සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්, නො ව තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්. පරිලිඛණයන් හඳුනාගැනීම තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන් නිරුපකෂීයයන්, දිස්ත්‍රික්කයේ නිරුපකෂීයයන්.

15. යාපනය සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන් නිරුපකෂීයයන් තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්: අගමහත්මයාණන් උපදෙස්, යාපනය විනාශය අනතුරු අගමහත්මයාණන්, පරිලිඛණයන් තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන් නිරුපකෂීයයන්. නො ව තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්. අගමහත්මයාණන් හඳුනාගැනීම, අර්ථනාමය, තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන් නිරුපකෂීයයන්. යාපනය වා පන සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන් තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්: යාපනය වා පන සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්, නො ව තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන්. අගමහත්මයාණන් හඳුනාගැනීම, අර්ථනාමය, තහනම් කළ යුතු සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන් නිරුපකෂීයයන්, සම්ප්‍රදාය සම්බන්ධයෙන් නිරුපකෂීයයන්. (පරිලිඛණයන්)

12. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

13. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමධර්මතාව ද රහත්තාව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අසංඥසක්‍යතාව ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුරොපාකාරයනට ද පක්‍ෂවේෂාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි ... (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

(යසසත්‍යය ද යසසයසත්‍යය ද සමාන යි.)

14. යම්කුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යම්කුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධර්මතාව ද රහත්තාව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යම්කුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යම්කුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තාව ද යම් ද පාරමිත්ත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

15. යම්කුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදකැණියෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තාව ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යම්කුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: යම් පාරමිත්ත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තාව ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි)

16. යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති -෧෪- (පට්ටනිකම්මකාය)

17. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යතිති: ආමන්‍යාං. යස්ස චා පන යත් සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යතිති: අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරහත්‍යානං, යස්ස චිත්තස්ස අනාඤ්ඤා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසංඤ්ඤාසත්‍යානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. පටිඤ්චිත්තස්ස, හම්බකඛණේ, තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, තස්ස තත්ථ මඤ්ඤාසච්චං න නිරුප්පේය්‍යතිති: ආමන්‍යාං.

යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යතිති: අග්ගමග්ගස්ස හම්බකඛණේ, අරහත්‍යානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආසාදිකානං, අසංඤ්ඤාසත්‍යානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, නො ච තෙසං තත්ථ දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. පටිඤ්චිත්තස්ස හම්බකඛණේ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති.

18. යස්ස යත් සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති තස්ස තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනාඤ්ඤා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, නො ච තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. අග්ගමග්ගස්ස හම්බකඛණේ, අරහත්‍යානං, අසංඤ්ඤාසත්‍යානං තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යතිති: ආසාදිකානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. අග්ගමග්ගස්ස හම්බකඛණේ, අරහත්‍යානං තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. (පට්ටනිකපුග්ගප්‍රාකාශ)

අනාගතචාරො.

16. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ...
(ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

17. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයමධිගීනව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අසංඥසන්ධියනව ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමවිත්තයාගේ භව්‍යක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍ර-මාර්ගයාගේ භව්‍යක්‍ෂණයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායිකයනව ද අසංඥසන්ධියනව ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමවිත්තයාගේ භව්‍යක්‍ෂණයෙහි ඔවුනට එහි මාර්ග-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

18. යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍ර-මාර්ගයාගේ උත්පාදකක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍ර-මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යක්‍ෂණයෙහි ද රහත්තව ද අසංඥ-සන්ධියනව ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ආපායිකයනව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යක්‍ෂණයෙහි ද රහත්තව ද අසංඥසන්ධියනව ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

19. යසං දුක්ඛසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තීති: ආමානා. යසං වා පන සමුදයසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස දුක්ඛසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බස්ස උපපජ්ජානානං, පච්ඤා විතර්ක උපපාදකාණං, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවංකාමණං තෙසං සමුදයසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති. සබ්බස්ස චච්ඡානානං, පච්ඤා විතර්ක භවංකාමණං තෙසං සමුදයසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී දුක්ඛසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තීති: අනභිසමේතාවිනං චච්ඡානානං, පච්ඤා විතර්ක භවංකාමණං තෙසං දුක්ඛසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී. අභිසමේතාවිනං චච්ඡානානං, පච්ඤා විතර්ක භවංකාමණං තෙසං දුක්ඛසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී. යසං වා පන මග්ගසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස දුක්ඛසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣතිති: අභිසමේතාවිනං උපපජ්ජානානං පච්ඤා විතර්ක උපපාදකාමණං, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවංකාමණං තෙසං මග්ගසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිනං චච්ඡානානං, පච්ඤා විතර්ක භවංකාමණං තෙසං මග්ගසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී, දුක්ඛසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති.

20. යසං සමුදයසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තීති: අනභිසමේතාවිනං තණ්හාය භවංකාමණං තෙසං සමුදයසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී. අනභිසමේතාවිනං තණ්හාය භවංකාමණං තෙසං සමුදයසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී. යසං වා පන මග්ගසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස සමුදයසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣතිති: අභිසමේතාවිනං තණ්හාය උපපාදකාමණං තණ්හා විපාසනා විතර්කානං, නිරෝධසමාපනානං තෙසං මග්ගසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං සමුදයසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිනං තණ්හාය භවංකාමණං තෙසං මග්ගසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣන්තී, සමුදයසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති. (අනුලොමප්පග්ගල)

21. යද් දුක්ඛසච්ඡේදනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමභිකාස)

19. යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රවය වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපද්‍රවයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වේ.

20. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි අභිසමයට නො පැමිණි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි අභිසමයට පැමිණි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවූනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද, තෘෂ්ණා විප්‍රසූත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සම්චායුත්වයට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි අභිසමයට පැමිණි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමසූද්ධො යි)

21. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

22. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සමුදය-
සච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති: සුද්ධාචායානං උපපත්තිවිත්තස්ස භවකකම්මේ
අසඤ්ඤාසත්තා වචනානාං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච
තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ. ඉතරෙසං චතුචොකාරා
පඤ්චොපායාරා වචනානාං, පටිකේන විත්තස්ස භවකකම්මේ තෙසං
තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ. යස්ස
වා පන යත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං
නිරුජ්ඣත්ති: චතුචොකාරං පඤ්චොපායාරං උපපජ්ජනානාං,
පටිකේන විත්තස්ස උපපාදකම්මේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
භවකකම්මේ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං
තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. චතුචොකාරා පඤ්චොපායාරා වචනානාං
පටිකේන විත්තස්ස භවකකම්මේ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ,
දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං
නිරුජ්ඣත්ථාති: සුද්ධාචායානං උපපත්තිවිත්තස්ස භවකකම්මේ අනභි-
සමේතාවිතං වචනානාං, පටිකේන විත්තස්ස භවකකම්මේ අසඤ්ඤා-
සත්තා වචනානාං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච
තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිතං වචනානාං,
පටිකේන විත්තස්ස භවකකම්මේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති,
මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ. යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං නිරු-
ජ්ඣත්ථ තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣත්ති: අභිසමේතාවිතං,
උපපජ්ජනානාං පටිකේන විත්තස්ස උපපාදකම්මේ, අරූපෙ මග්ගස්ස
ච ඵලස්ස ච භවකකම්මේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ,
නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිතං
වචනානාං, පටිකේන විත්තස්ස භවකකම්මේ තෙසං තත් මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣත්ථ, දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති.

23. යස්ස යත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති: අනභිසමේතාවිතං තණ්හාය භවකකම්මේ
තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣත්ථ. අභිසමේතාවිතං තණ්හාය භවකකම්මේ තෙසං
තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ. යස්ස
වා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ තස්ස තත් සමුදයසච්චං
නිරුජ්ඣත්ති: අභිසමේතාවිතං තණ්හාය උපපාදකම්මේ තණ්හාවිප-
සුකතවිකේන විකාමානේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ. නො
ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිතං තණ්හාය
භවකකම්මේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ, සමුදයසච්චං
නිරුජ්ඣති. (අනුලොමප්පග්ගලාචකාය)

22. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයනට උප-පත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුත්පන්නවන ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. චතුර්වේදිකාරයෙන් හා පඤ්චවේදිකාර-යෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ සෙස්සනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුර්වේදිකාරයෙහි හා පඤ්චවේදිකාරයෙහි උපද්‍රව්‍යවන ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. චතුර්වේදිකාරයෙන් හා පඤ්චවේදිකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූ ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයනට උපපත්ති-විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි ව්‍යුත්පන්නවන ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඥා-සත්‍යයෙන් ව්‍යුත්පන්නවන ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත්පන්නවන ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ග-සත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපද්‍රව්‍යවන ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. අභිසමයට පැමිණි ව්‍යුත්පන්නවන ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වේ.

23. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියාවූනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද තෘෂ්ණාවප්‍රසූත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමසුද්ධලොචකාග සි)

24. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්තාති: නිරුජ්ඣත්තා. යස්ස චා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: නත්ති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තාති: අභිසමෙතාච්චිතං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත චිත්තස්ස උප්පාදකත්වෙන, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකත්වෙන තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා. අනභිසමෙතාච්චිතං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත චිත්තස්ස උප්පාදකත්වෙන තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අනභිසමෙතාච්චිතං චචන්තානං පවනෙත චිත්තස්ස භව්වකත්වෙන තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අනභිසමෙතාච්චිතං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත චිත්තස්ස උප්පාදකත්වෙන තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

25. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තාති: අභිසමෙතාච්චිතං තණ්හාය උප්පාදකත්වෙන, තණ්හා-ච්චසංයුතච්චිතෙත චිත්තමානෙත, නිරෝධසමාපන්නානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා. අනභිසමෙතාච්චිතං තණ්හාය උප්පාදකත්වෙන, තණ්හාච්චසංයුතච්චිතෙත චිත්තමානෙත, අසංසිද්ධසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අනභිසමෙතාච්චිතං තණ්හාය භව්වකත්වෙන තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. අනභිසමෙතාච්චිතං තණ්හාය උප්පාදකත්වෙන තණ්හාච්චසංයුතච්චිතෙත චිත්තමානෙත, අසංසිද්ධසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

26. යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමුක්ඛාස)

24. යමකුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති.

යමකුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නො ද නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ව්‍යුහ වත්තවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද ඔවුනට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

25. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුනවුනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඝසකයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඝසකයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යතිකසුද්ධලෙ යි)

26. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ...
(ප්‍රත්‍යතිකාවකාශ යි)

27. යස්ස යස්ස දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති: චතුරොක්කාරං පඤ්ඤාචොක්කාරං උපපජ්ජන්තානං, පටිනෙක වික්ඛාසස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භබ්බකඛණේ තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවික්ඛාසස්ස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති. යස්ස වා පන යස්ස සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවික්ඛාසස්ස භබ්බකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා වට්ඨන්තානං, තෙසං තස්ස සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවික්ඛාසස්ස උපපාදකඛණේ අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං තස්ස සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති, දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස යස්ස දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති: අභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං, පටිනෙක වික්ඛාසස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භබ්බකඛණේ තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවික්ඛාසස්ස උපපාදකඛණේ අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං, පටිනෙක වික්ඛාසස්ස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති. යස්ස වා පන යස්ස මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවික්ඛාසස්ස භබ්බකඛණේ, අනභිසමෙතාවිනං වට්ඨන්තානං, පටිනෙක වික්ඛාසස්ස භබ්බකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා වට්ඨන්තානං, තෙසං තස්ස මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවික්ඛාසස්ස උපපාදකඛණේ, අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං, පටිනෙක වික්ඛාසස්ස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං තස්ස මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති, දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති.

28. යස්ස යස්ස සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති: අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තණ්හාවිප්පයුත්තාවිනෙක වික්ඛාමානෙ තෙසං තස්ස සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක වික්ඛාමානෙ, අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තාවිනෙක වික්ඛාමානෙ අසඤ්ඤාසත්තානං, තෙසං තස්ස සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති.

27. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: චතුරොපාකාරයෙහි හා පඤ්චොපාකාරයෙහි උපද්‍රව්‍යවිකාරයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී ය. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද, අසංඥාසත්‍යයෙහි උපද්‍රව්‍යවිකාරයට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුත්පන්නවිකාරයට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥාසත්‍යයෙහි උපද්‍රව්‍යවිකාරයට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසම්මයට පැමිණි උපද්‍රව්‍යවිකාරයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අභිසම්මයට නො පැමිණි උපද්‍රව්‍යවිකාරයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥාසත්‍යයෙහි උපද්‍රව්‍යවිකාරයට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අභිසම්මයට නො පැමිණි ව්‍යුත්පන්න වන්නවිකාරයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නවිකාරයට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අභිසම්මයට නො පැමිණි උපද්‍රව්‍යවිකාරයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥාසත්‍යයෙහි උපද්‍රව්‍යවිකාරයට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වේ.

28. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසම්මයට පැමිණියවිකාරයට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්ත-විත්තය පවත්නා කල්හි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට දෙවන සිත් පවත්නා කල්හි ද අභිසම්මයට නො පැමිණියවිකාරයට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්ත-විත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥාසත්‍යයට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී.

යසස් වා පන යත් මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣන්තී
 තස්ස තත් සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣන්තිති : අනභිසමෙතාවිනං
 තණ්හාය භව්‍යකම්මෙණ තෙසං තත් මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣන්තී,
 නො ව තෙසං තත් සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣන්ති. සුද්ධාචාරාසානං
 දුක්ඛයෙ විතො වත්තමානො, අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකම්මෙණ,
 තණ්හාවිප්පයුත්තවිතො වත්තමානො, අසංකෘසකතානං තෙසං තත්
 මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣන්තී, සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣන්ති.
 (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පනානීතවාරො.

29. යසස් දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසව්‍යං
 නිරුජ්ඣන්තීතිති : අග්ගමග්ගස්ස භව්‍යකම්මෙණ, අරහන්‍යානං විත්තස්ස
 භව්‍යකම්මෙණ, යසස් විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති
 තස්ස විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති, නො ව
 තෙසං සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති. ඉතරෙසං වචන්තානං, පවිත්තො
 විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති, සමුදය-
 සව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති. යසස් වා පන සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති
 තස්ස දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තිති : සබ්බෙසං උප්පජ්ජන්තානං, පවිත්තො
 විත්තස්ස උප්පාදකම්මෙණ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව භව්‍යකම්මෙණ
 තෙසං සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති, නො ව තෙසං දුක්ඛසව්‍යං
 නිරුජ්ඣන්ති. සබ්බෙසං වචන්තානං පවිත්තො විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ
 තෙසං සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති, දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති.

යසස් දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති :
 අග්ගමග්ගස්ස භව්‍යකම්මෙණ, අරහන්‍යානං විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ,
 යෙ ව පුද්දජ්ජන්තා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං,
 පවිත්තො විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති,
 නො ව තෙසං මග්ගසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති. යසස් විත්තස්ස අනන්තරා
 අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ, යෙ
 වෙද්දෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං පවිත්තො
 විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති,

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භවකාරණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඤ්‍යායනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තාසිතවාර යි.

29. යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකාරණයෙහි ද රහත්තම විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රවය වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකාරණයෙහි ද රහත්තම විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යම් ද පෘථව්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වෙයි,

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මග්ගසච්චයේ නිරුජ්ඣිත්තං, යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිත්තං තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිත්තං තස්ස වික්කස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිත්තං තෙසං උප-පජ්ජන්තානං, පවතෙති වික්කස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව භවකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිත්තං, නො ව තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ති. යස්ස වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිත්තං තස්ස වික්කස්ස භවකඛණේ, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිත්තං තෙසං වචන්තානං, පවතෙති වික්කස්ස භවකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චයේ නිරුජ්ඣිත්තං, දුක්ඛසච්චයේ නිරුජ්ඣිත්ති.

30. යස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්ති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිත්තං තිති: යෙ පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිත්තං තෙසං තණ්හාය භවකඛණේ, තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්ති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිත්තං, යෙ මග්ගං පටිලභිත්තං තෙසං තණ්හාය භවකඛණේ, තෙසං සමුදයසච්චයේ නිරුජ්ඣිත්ති, මග්ගසච්චයේ නිරුජ්ඣිත්තං. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිත්තං තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්ති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිත්තං තස්ස වික්කස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිත්තං තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිපසංසුත්තවිතෙති වික්කමානෙ, නිරෝධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤස්සන්තානං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිත්තං, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්ති. යෙ මග්ගං පටිලභිත්තං තෙසං තණ්හාය භවකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චයේ නිරුජ්ඣිත්තං, සමුදයසච්චයේ නිරුජ්ඣිත්ති. (අනුලොමසුග්ගල)

31. යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ති -පෙ- (අනුලොමබ්බාස)

32. යස්ස යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ති තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්තං තිති: අග්ගමග්ගස්ස භවකඛණේ, අරහන්තානං වික්කස්ස භවකඛණේ, යස්ස වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිත්තං තස්ස වික්කස්ස භවකඛණේ, අසඤ්ඤස්සන්තා වචන්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ති, නො ව තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්තං. ඉතරෙසං චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචන්තානං පවතෙති වික්කස්ස භවකඛණේ තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චයේ නිරුජ්ඣිත්ති, සමුදයසච්චයේ නිරුජ්ඣිත්තං. යස්ස වා පන යස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිත්තං තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිත්ති:

මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් චූෂ්ණ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වේ.

30. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්‍ය කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්‍ෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්‍ෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්‍ෂණයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි)

31. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවාසය යි)

32. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද රහත්වන විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසන්ධියෙන් චූෂ්ණ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු වතුපොකාරයෙන් හා පඤ්චොපකාරයෙන් චූෂ්ණ වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

චතුර්වේදාකාරං පඤ්චවේදාකාරං උපපජ්ජන්තානං, පටිනේන වික්කාසං උප්පාදකම්භේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකම්භේ තෙසං තස්ස සමුදයස්ථං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛස්ථං නිරුජ්ඣති. චතුර්වේදාකාරා පඤ්චවේදාකාරා චට්ඨන්තානං, පටිනේන වික්කාසං භව්වකම්භේ තෙසං තස්ස සමුදයස්ථංඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති, දුක්ඛස්ථංඤ්ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස යස්ස දුක්ඛස්ථං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගස්ථං නිරුජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වකම්භේ, අරහන්තානං වික්කාසං භව්වකම්භේ, ආපායිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චට්ඨන්තානං, පටිනේන වික්කාසං භව්වකම්භේ, අසඤ්ඤාසත්තා චට්ඨන්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛස්ථං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගස්ථං නිරුජ්ඣස්සති. යස්ස වික්කාසං අනන්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කාසං භව්වකම්භේ, යෙ චඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චට්ඨන්තානං, පටිනේන වික්කාසං භව්වකම්භේ තෙසං තස්ස දුක්ඛස්ථංඤ්ච නිරුජ්ඣති, මග්ගස්ථංඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන යස්ස මග්ගස්ථං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස දුක්ඛස්ථං නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකම්භේ, යස්ස වික්කාසං අනන්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කාසං උප්පාදකම්භේ, යෙ චඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පටිනේන වික්කාසං උප්පාදකම්භේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකම්භේ තෙසං තස්ස මග්ගස්ථං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛස්ථං නිරුජ්ඣති. යස්ස වික්කාසං අනන්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කාසං භව්වකම්භේ, යෙ චඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චට්ඨන්තානං, පටිනේන වික්කාසං භව්වකම්භේ තෙසං තස්ස මග්ගස්ථංඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති, දුක්ඛස්ථංඤ්ච නිරුජ්ඣති.

33. යස්ස යස්ස සමුදයස්ථං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගස්ථං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආපායිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භව්වකම්භේ තෙසං තස්ස සමුදයස්ථං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගස්ථං නිරුජ්ඣස්සති.

චතුර්වේදිකාරයෙහි හා පඤ්චවේදිකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂකත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. චතුර්වේදිකාරයෙන් හා පඤ්චවේදිකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂකත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂකත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙහි ද රහත්වට විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද ආපාදිකයනට ද යම් ද පාරිභාෂිත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි දූෂකත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අත්‍යය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි දූෂකත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂකත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අත්‍යය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂකත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අත්‍යය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂකත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

33. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: ආපාදිකයනට ද යම් ද පාරිභාෂිත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘණයාගේ භවකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භබ්බකඛණේ තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චය්ඤා නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චය්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ ච ෙඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පය්ගතවිතතෙ වතතමානෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භබ්බකඛණේ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චය්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති, සමුදයසච්චය්ඤා නිරුජ්ඣති. (අනුලොම-සුග්ගලොකාය)

34. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති: සංකප්පං උපපජ්ජන්තානං, පවතො විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භබ්බකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, අරහන්තානං විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භබ්බකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චය්ඤා න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චය්ඤා, න නිරුජ්ඣතිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භබ්බකඛණේ අරහන්තානං විතතස්ස භබ්බකඛණේ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස භබ්බකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ අරහන්තානං විතතස්ස උප්පාදකඛණේ යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භබ්බකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චය්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති. දුක්ඛසච්චය්ඤා න නිරුජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ ච ෙඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවතො විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භබ්බකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති,

යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණණයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්ත-යාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණණයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමසුද්ගලාවකාශ යි)

34. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රච්ඡේදයෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ග-යාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද රහත්තව විත්ත-යාගේ උත්පාදකණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණ-යෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬක-ණයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬක-ණයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රච්ඡේදයෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි,

නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරහන්යානං විතක්ඛ උප්පාදකඛණේ, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්යානං, පටිකෙත විතක්ඛ උප්පාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවිතකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චිකේ න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චිකේ න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භවිතකඛණේ, අරහන්යානං විතක්ඛ භවිතකඛණේ, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්යානං, පටිකෙත විතක්ඛ භවිතකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ව තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අරහන්යානං විතක්ඛ උප්පාදකඛණේ, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්යානං, පටිකෙත විතක්ඛ උප්පාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවිතකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චිකේ න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චිකේ න නිරුජ්ඣති.

35. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස විතක්ඛ අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛ උප්පාදකඛණේ, යෙ වශේඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිකෙත වත්තමානෙ, නිරොධසමාපත්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, අග්ගමග්ගස්ස භවිතකඛණේ, අරහන්යානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිකෙත වත්තමානෙ, නිරොධසමාපත්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චිකේ න නිරුජ්ඣති මග්ගසච්චිකේ න, නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: යෙ පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භවිතකඛණේ, තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස භවිතකඛණේ, අරහන්යානං යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිකෙත වත්තමානෙ, නිරොධසමාපත්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චිකේ න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චිකේ න නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ නො වේ.

35. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිත්තට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සම්මුද්‍රැණවූනට ද අසංඝෙසකයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද, තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සම්මුද්‍රැණවූනට ද අසංඝෙසකයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සම්මුද්‍රැණවූනට ද අසංඝෙසකයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂප්‍රදායක යි)

36. යස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකම්මාස)

37. යස්ස යස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සතිති: චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පටිට්ඨො විත්තස්ස උපපාදකච්ඡේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකච්ඡේ තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකච්ඡේ, අරහන්තානං විත්තස්ස උපපාදකච්ඡේ, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උපපාදකච්ඡේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකච්ඡේ, අසඤ්ඤස්සන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන යස් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වකච්ඡේ අරහන්තානං විත්තස්ස භව්වකච්ඡේ, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස භව්වකච්ඡේ, අසඤ්ඤස්සන්තා වචන්තානං තෙසං තස් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකච්ඡේ, අරහන්තානං විත්තස්ස උපපාදකච්ඡේ, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උපපාදකච්ඡේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකච්ඡේ, අසඤ්ඤස්සන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස යස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාරො අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකච්ඡේ, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උපපාදකච්ඡේ, යෙ ව්‍යඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පටිට්ඨො විත්තස්ස උපපාදකච්ඡේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකච්ඡේ තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති. අරහන්තානං විත්තස්ස උපපාදකච්ඡේ, ආපාධිකානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පටිට්ඨො විත්තස්ස උපපාදකච්ඡේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකච්ඡේ, අසඤ්ඤස්සන්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති.

36. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

37. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙහි හා පඤ්චෝකාරයෙහි උපද්‍යානුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අසංඤ්‍යාසත්‍වයෙහි උපද්‍යානුනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අසංඤ්‍යාසත්‍වයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අසංඤ්‍යාසත්‍වයෙහි උපද්‍යානුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යානුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද ආපායිකත්‍වයට ද යම් ද පාරිත්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යානුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අසංඤ්‍යාසත්‍වයෙහි උපද්‍යානුනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසං වා පන යත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසව්වං න නිරුජ්ඣිතිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්‍යකම්මේ අරහත්තානං විත්තස්ස භව්‍යකම්මේ ආපායිකානං යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙසං වචනානං පවිනේන විත්තස්ස භව්‍යකම්මේ අසඤ්ඤසත්තා වචනානං තෙසං තත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසව්වං න නිරුජ්ඣිති. අරහත්තානං විත්තස්ස උප්පාදකම්මේ, ආපායිකානං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවිනේන විත්තස්ස උප්පාදකම්මේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව භව්‍යකම්මේ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසව්වං න නිරුජ්ඣිති.

38. යසං යත් සමුදයසව්වං න නිරුජ්ඣිති තස්ස තත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකම්මේ, යසං විත්තස්ස අනත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උප්පාදකම්මේ, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකම්මේ, තණ්හාවිප්පය්‍යත්තවිනේන වත්තමානෙ තෙසං තත් සමුදයසව්වං න නිරුජ්ඣිති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භව්‍යකම්මේ, අරහත්තානං, ආපායිකානං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකම්මේ, තණ්හාවිප්පය්‍යත්තවිනේන වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් සමුදයසව්වං න නිරුජ්ඣිති, මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිස්සති. යසං වා පන යත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් සමුදයසව්වං න නිරුජ්ඣිතිති: ආපායිකානං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භව්‍යකම්මේ, තෙසං තත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසව්වං න නිරුජ්ඣිති. අග්ගමග්ගස්ස භව්‍යකම්මේ අරහත්තානං, ආපායිකානං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකම්මේ, තණ්හාවිප්පය්‍යත්තවිනේන වත්තමානෙ අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසව්වං න නිරුජ්ඣිති. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

සවුප්පත්තානාගතවාරො.

තව ද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යකෘත්වයෙහි ද රහත්තම විත්තයාගේ භව්‍යකෘත්වයෙහි ද ආපායික-යනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෘත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂි-සත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රහත්තම විත්තයාගේ උත්-පාදකෘත්වයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්-තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෘත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භව්‍යකෘත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙහි උපද්‍රවවූනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. දූෂි-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

38. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෘත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෘත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෘත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවු-නට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්-රමාර්ගයාගේ භව්‍යකෘත්වයෙහි ද රහත්තම ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෘත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ක-විත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණා-වගේ භව්‍යකෘත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යකෘත්වයෙහි ද රහත්තම ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෘත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදය-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යතිකපුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රකාශකවරයාගේ වාර්තා යි.

39. යසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තං තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තස්සාතිති: අග්ගමග්ගසමධිනං, අරහත්ථානං, යසං විතක්ඛණ අනත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තං, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තස්සාති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තං, සමුදයසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තස්සාති. යසං වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තං තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තස්සාතිති: අග්ගමග්ගස්ස හඬකඛණං, අරහත්ථානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තස්සාති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණං, යසං විතක්ඛණ අනත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ වෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තං, මග්ගසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තස්සාති. යසං වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

40. යසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තං තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තස්සාතිති: අග්ගමග්ගස්ස හඬකඛණං, අරහත්ථානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තස්සාති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණං, යසං විතක්ඛණ අනත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ වෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තං. මග්ගසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තස්සාති. යසං වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

41. යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තං -පෙ- (අනුලොමඛික්කාස)

42. යසං යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තං තස්ස තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තස්සාතිති: අග්ගමග්ගසමධිනං, අරහත්ථානං, යසං විතක්ඛණ අනත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තස්සාති, ඉතරෙසං වතුචොකාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තං, සමුදයසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තස්සාති. යසං වා පන යත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තස්සාති තස්ස තත් දුක්ඛසච්ච නිරුජ්ඣන්තාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තස්සාති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තං. ඉතරෙසං වතුචොකාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් සමුදයසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තස්සාති, දුක්ඛසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තං.

39. යම්කුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමිධිතව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යම්කුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යම්කුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්කාණයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පාඨස්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදකාණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යම්කුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

40. යම්කුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මාර්ග සත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්කාණයෙහි ද, රහත්තව ද යම් ද පාඨස්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවු-නට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකාණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යම්කුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමසුද්ධල යි.)

41. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ... (අනු-ලොමාවකාශ යි.)

42. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමිධිතව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අසංඥාසන්ධිතව ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුර්වේදිකාරයනට ද පඤ්චවේදිකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි උපද්‍රව වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වී, සෙසු චතු-ර්වේදිකාරයනට ද පඤ්චවේදිකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වී.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වකඛණේ, අරහත්භාවං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, යසං විතතස්ස අනත්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. යසං චා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, යසං විතතස්ස අනත්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී.

43. යසං යත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වකඛණේ, අරහත්භාවං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, යසං විතතස්ස අනත්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. යසං චා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනේන විතතමානෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, යසං විතතස්ස අනත්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී. (අනුලොමප්පග්ගලොකාස)

44. යසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නත්ථි. යසං චා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නිරුජ්ඣන්තී.

යසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නත්ථි. යසං චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නිරුජ්ඣන්තී.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්ෂණයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්‍යතා කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආසාදිතත්වයට ද අසංඥාත්වයට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපද්‍රව වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද නිරුද්ධ වී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වී.

43. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්ෂණයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්‍යතා කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආසාදිතත්වයට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද, යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාචාස වූ ඔවුනට දේවතා සිත පවත්නා කල්හි එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොමසුද්ධලාවකාශ යි.)

44. යමකුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

යමකුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

45. යසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනීති: නත්ථි. යසං වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තාති: නිරුජ්ඣන්තං. (පච්චනිකපුග්ගල).

46. යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං -පෙ- (පච්චනිකඕකාස)

47. යසං යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනීති: නිරුජ්ඣන්තස්සනී. යසං වා පන යත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තාති: නිරුජ්ඣන්තං.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං තස්ස තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනීති: නිරුජ්ඣන්තස්සනී. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තාති: නිරුජ්ඣන්තං.

48. යසං යත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං තස්ස තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනේන වන්තං මානෙ තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී. අසංකල්පනානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තාති: අග්ගමග්ගස්ස භවිතකඛණේ, අර්හතානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං, අසංකල්පනානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

අතිතානාගතවාරො.

නිරොධවාරො නිට්ඨිතො.

45. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යතිකපුද්ගල ශි.)

46. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකාවකාශ ශි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ ශි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය නිරුද්ධ නොවී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ ශි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

48. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි සමුදය සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඥසත් වූ ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකක්‍ෂණයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායික-යනට ද ශි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අසංඥ-සත් වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යතිකපුද්ගලාවකාශ ශි.)

අභිකානාගතවාර ශි.

නිරෝධවාර නිමි.

උපාදනිරෝධවාරො

1. යසස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣි තසස සමුදයසථං නිරුජ්ඣිතිති: නො. යසස වා පන සමුදයසථං නිරුජ්ඣිති තසස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣිතිති: නො.

යසස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣි තසස මග්ගසථං නිරුජ්ඣිතිති: නො. යසස වා පන මග්ගසථං නිරුජ්ඣිති තසස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣිතිති: නො.

2. යසස සමුදයසථං උපපජ්ඣි තසස මග්ගසථං නිරුජ්ඣිතිති: නො. යසස වා පන මග්ගසථං නිරුජ්ඣිති තසස සමුදයසථං උපපජ්ඣිතිති: නො. (අනුලොමපුග්ගල)

3. යස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣි තස සමුදයසථං නිරුජ්ඣිතිති: අසඤ්ඤසංකප්පා තස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣිති, නො ච තස සමුදයසථං නිරුජ්ඣිති -පෙ- (අනුලොමමිකාස)

(යසකං උපාදවාරොපි නිරෝධවාරොපි උපාදනිරෝධවාරොපි සද්ධං. නාථී නානාකරණං.)

4. යසස යස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣි තසස තස සමුදයසථං නිරුජ්ඣිතිති: නො. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

(යසසකම්පි යසසයසකම්පි සද්ධං.)

5. යසස දුක්ඛසථං නුපපජ්ඣි තසස සමුදයසථං න නිරුජ්ඣිතිති: තණ්හාස හඬකකිණේ තෙසං දුක්ඛසථං නුපපජ්ඣිති, නො ච තෙසං සමුදයසථං න නිරුජ්ඣිති. සබ්බසං වචනානාං, පටිකෙත තණ්හාවිපක්ෂානවිකාසාස හඬකකිණේ, අරුපෙ, මග්ගසස ව ඵලසාස ව උපාදකිණේ තෙසං දුක්ඛසථංඤ්ඤා නුපපජ්ඣිති, සමුදයසථංඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිති. යසස වා පන සමුදයසථං න නිරුජ්ඣිති, තසස දුක්ඛසථං නුපපජ්ඣිති: සබ්බසං උපපජ්ඣනානාං, පටිකෙත විකාසාස උපාදකිණේ තෙසං සමුදයසථං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං දුක්ඛසථං නුපපජ්ඣිති. සබ්බසං වචනානාං, පටිකෙත තණ්හාවිපක්ෂානවිකාසාස හඬකකිණේ, අරුපෙ, මග්ගසස ව ඵලසාස ව උපාදකිණේ තෙසං සමුදයසථංඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිති, දුක්ඛසථංඤ්ඤා නුපපජ්ඣිති.

උත්පාදනීරෝධවාරය

1. යම්කුට දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත. තවද යම්කුට සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපදී ද යත්: නැත.

යම්කුට දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත. තවද යම්කුට මාර්ගසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපදී ද යත්: නැත.

2. යම්කුට සමුදයසත්ත්වය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත. තවද යම්කුට මාර්ගසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්ත්වය උපදී ද යත්: නැත. (අනුලොම පුද්ගලයෙකු)

3. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදී නම් එහි සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඥාසත්ත්වය වූ එහි දූෂිතත්වය උපදී, එහි සමුදයසත්ත්වය නො ද නිරුද්ධ වේ ... (අනුලොමාවකාශයෙකු)

(යක්කයා උත්පාදවාරයෙහි ද නිරෝධවාරයෙහි ද උත්පාදනීරෝධවාරයෙහි ද සමාන යැ. වෙනසක් නැත.)

4. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත, (අනුලොම පුද්ගලාවකාශයෙකු)

(යක්කයා ද යක්කයාසත්ත්වය ද සමාන යැ.)

5. යම්කුට දූෂිතත්වය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘණයෙහි හඬනුයෙහි ඔවුනට දූෂිතත්වය නූපදී, ඔවුනට සමුදයසත්ත්වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. චක්ක වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘණවිප්‍රසුක්ත වික්කයාගේ හඬනුයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි දැයි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නූපදී, සමුදයසත්ත්වය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යම්කුට සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නූපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්කයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද නූපදී. චක්ක වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘණවිප්‍රසුක්ත වික්කයාගේ හඬනුයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්ත්වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූෂිතත්වය ද නූපදී.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: මග්ගස්ස භව්‍යකම්මේන තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං වචනානාං, පච්ඤාන මග්ගවිපාසුකතවිත්තස්ස භව්‍යකම්මේන, අරුපෙ, මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකම්මේන තෙසං දුක්ඛසච්චංඤා නුපාජ්ඣති, මග්ගසච්චංඤා න නිරුජ්ඣති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජනානාං, පච්ඤාන විත්තස්ස උපපාදකම්මේන තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති. සබ්බෙසං වචනානාං, පච්ඤාන මග්ගවිපාසුකතවිත්තස්ස භව්‍යකම්මේන, අරුපෙ, මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකම්මේන තෙසං මග්ගසච්චංඤා න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චංඤා නුපාජ්ඣති.

6. යසං සමුදයසච්චං නුපාජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: මග්ගස්ස භව්‍යකම්මේන තෙසං සමුදයසච්චං නුපාජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. තණ්හාවිපාසුකතවිත්තස්ස උපපාදකම්මේන, මග්ගවිපාසුකතවිත්තස්ස භව්‍යකම්මේන, නිරෝධසමාපනානාං, අසඤ්ඤාසකානාං තෙසං සමුදයසච්චංඤා නුපාජ්ඣති, මග්ගසච්චංඤා න නිරුජ්ඣති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නුපාජ්ඣතිති: තණ්හාය උපපාදකම්මේන තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුපාජ්ඣති. මග්ගවිපාසුකතවිත්තස්ස භව්‍යකම්මේන, තණ්හාවිපාසුකතවිත්තස්ස උපපාදකම්මේන, නිරෝධසමාපනානාං, අසඤ්ඤාසකානාං තෙසං මග්ගසච්චංඤා න නිරුජ්ඣති සමුදයසච්චංඤා නුපාජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

7. යත් දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

8. යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

(යසංකමපි යසං යත්කමපි සද්ධං. යසං යත්කෙ¹ නිරෝධසමාපනානානති න කාතබ්බං.)

පච්චපභ්‍යතචාරො.

9. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිති: ආමනා. යසං චා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමනා. (අනුලොමපුග්ගල)

(අතීතා පුරාණ යථා උපපාදවාරෙ විහත්තා, ඵලං උපපාදතිරොධවාරෙපි අනුලොමපි පච්චනිකමපි විහජිතබ්බං.)

අතීතචාරො.

1. යසංයත්කෙපි - මර්ග.

යමකුට දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ව්‍යුහ වන්තා වූ සියල්ලාට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය තුළදී ද යත්: උපද්‍රව වූ සියල්ලාට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විකායාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද තුළදී. ව්‍යුහ වන්තා වූ සියල්ලාට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූෂිතත්‍වය ද තුළදී.

6. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද නිරෝධයට සම්වැද්දුණවුනට ද අසංඤ්ජනනට ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී. මාර්ගවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද නිරෝධයට සම්වන්තවුනට ද අසංඤ්ජනනට ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගල යි)

7. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

8. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගලාවකාශ යි)

(යක්‍ෂකය ද යක්‍ෂයත්‍වය ද සමාන ය. යක්‍ෂයත්‍වයෙහි "නිරෝධසමාපන්න" යි නො යෙදියයුතු ය.)

ප්‍රත්‍යානිකවාර යි.

9. යමකුට දූෂිතත්‍වය උපන්තේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි අතිපාච්ඡාධ බෙදන ලද්දී ද එසේ ම උත්පාදනිරෝධවාරයෙහි ද අනුලොම ද ප්‍රත්‍යානිකය ද බෙදිය යුතු යි.)

අතිපාච්ඡාධ යි.

T - 34

10. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසච්චං නිරු-
ඡක්ඛන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරහත්තානං, යසං වික්කාසං අනානාරා
අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච
තෙසං සමුදයසච්චං නිරුඡක්ඛන්ති, ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චයො
උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසච්චයො නිරුඡක්ඛන්ති. යසං චා පන සමුදය-
සච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුඡක්ඛන්ති-
තිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්‍යකම්මෙණ, අරහත්තානං, යෙ ච පුද්දජ්ජා
මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච
තෙසං මග්ගසච්චං නිරුඡක්ඛන්ති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකම්මෙණ,
යසං වික්කාසං අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ශ්‍යෙඤ්ඤ
මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චයො උපපජ්ඣන්ති, මග්ග-
සච්චයො නිරුඡක්ඛන්ති. යසං චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

11. යසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසච්චං
නිරුඡක්ඛන්තිති: යෙ පුද්දජ්ජා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං
සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුඡක්ඛන්ති.
යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චයො උපපජ්ඣන්ති,
මග්ගසච්චයො නිරුඡක්ඛන්ති. යසං චා පන මග්ගසච්චං නිරුඡක්ඛ-
න්ති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාද-
කම්මෙණ, යසං වික්කාසං අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තෙසං
මග්ගසච්චං නිරුඡක්ඛන්ති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති.
යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චයො නිරුඡක්ඛන්ති,
සමුදයසච්චයො උපපජ්ඣන්ති. (අනුලොමපුග්ගල)

12. යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති -පෙ- (අනුලොමඛිකාස)

13. යසං යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් සමුදය-
සච්චං නිරුඡක්ඛන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරහත්තානං, යසං
වික්කාසං අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අස ශ්‍යෙඤ්ඤානානං
තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත්
සමුදයසච්චං නිරුඡක්ඛන්ති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චොකා-
රානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චයො උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසච්චයො
නිරුඡක්ඛන්ති. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

(යසංකමපි යසංකමපි සද්දිසං.)

10. යමකුට දූෂිතත්වය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතීන්ට ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද දූෂිතත්වය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුන්ට දූෂිතත්වය ද උපදින්නේ ය, සමුදය සත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්වය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද දූෂිතත්වය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුන්ට දූෂිතත්වය ද උපදින්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

11. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ග සත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය නොද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

12. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාය යි)

13. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතීන්ට ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අසංඥාසන්ධිතව ද යි ඔවුන්ට එහි දූෂිතත්වය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට එහි සමුදයසත්‍යය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු වතුපොකාරයන්ට ද පඤ්චොපොකාරයන්ට ද යි ඔවුන්ට එහි දූෂිතත්වය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම-පුද්ගලාවකාය යි)

(යසසකය ද යසසයන්තය ද සමාන ය)

14. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරු-
ඡක්ඛිසසතිති: අමනා, යස්ස චා පන සමුදයසච්චං න නිරුඡක්ඛි-
සසති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගසමඛිනං අර-
හත්තානං යස්ස වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති
තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුඡක්ඛිසසති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං
නුප්පජ්ඣති, පට්ඨමවිත්තසමඛිනං තෙසං සමුදයසච්චංඤා න
නිරුඡක්ඛිසසති, දුක්ඛසච්චංඤා නුප්පජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරු-
ඡක්ඛිසසතිති අමනා, යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුඡක්ඛිසසති
තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වකඛිණේ, අර-
හත්තානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ඣා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං
මග්ගසච්චං න නිරුඡක්ඛිසසති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්ප-
ජ්ඣති, පට්ඨමවිත්තසමඛිනං තෙසං මග්ගසච්චංඤා න නිරුඡක්ඛි-
සසති, දුක්ඛසච්චංඤා නුප්පජ්ඣති.

15. යස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න
නිරුඡක්ඛිසසතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පත්තිකඛිණේ, යස්ස වික්කස්ස අන-
න්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣති-
ති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුඡක්ඛිසසති. අග්ගමග්ගස්ස
භව්වකඛිණේ, අරහත්තානං තෙසං සමුදයසච්චංඤා නුප්පජ්ඣති,
මග්ගසච්චංඤා න නිරුඡක්ඛිසසති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න
නිරුඡක්ඛිසසති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣතිති: යෙ පුට්ඨජ්ඣා
මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුඡක්ඛිසසති,
නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස භව්ව-
කඛිණේ, අරහත්තානං තෙසං මග්ගසච්චංඤා න නිරුඡක්ඛිසසති,
සමුදයසච්චංඤා නුප්පජ්ඣති. (පට්ඨනීකපුග්ගල)

16. යත් දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති -පෙ- (පට්ඨනීකමිත්තස)

17. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති -පෙ- (පට්ඨනීක-
පුග්ගලොක්කස)

(යස්සකම්පි යස්ස යත්කම්පි සද්දිසං, සමුදයසච්චං මග්ගසච්චං
නානාකරණං අග්ගමග්ගස්ස භව්වකඛිණේ, අරහත්තානං අසද්දි-
සත්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චංඤා න නිරුඡක්ඛිසසති සමුදය-
සච්චංඤා නුප්පජ්ඣති)

අනාගතවාචො.

14. යමකුට දූෂිතභාවය තුපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය තුපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයමගිනිනට ද රහස්තට ද යම් සිතකට ආතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද තුපදින්නේ ය. පශ්-විමචිත්තසමඬ්ඪි වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද තුපදින්නේ යි.

යමකුට දූෂිතභාවය තුපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය තුපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසංඝයෙහි ද රහස්තට ද යම් ද පාඨස්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද තුපදින්නේ ය. පශ්විමචිත්තසමඬ්ඪි වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද තුපදින්නේ යි.

15. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදසංඝයෙහි ද යම් සිතකට ආතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසංඝයෙහි ද රහස්තට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්නේ ය, මාර්ග සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුපදින්නේ ද යත්: යම් පාඨස්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදය-සත්‍යය නො ද තුපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසංඝයෙහි ද රහස්තට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනිකපුද්ගල යි)

16. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය තුපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍ය-නිකාවකාශ යි)

17. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතභාවය තුපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනිකපුද්ගලාවකාශ යි)

(යසසකය ද යසසයස්ථකය ද සමාන ය. සමුදයසත්‍යය ද මාර්ගසත්‍යය ද යෙදීම පමණක් වෙනයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිත-සංඝයෙහි ද රහස්තට ද අසංඥසත්ථයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුප-දින්නේ යි.)

අනාගතවාර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුලත් කර ඇත.

18. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති-
ත්ථාති: ආමන්තා. යසං චා පන -පෙ- (අනුලොමසුගගල)

(පව්වුසායානා අතීතා සුච්ඡා උපපාදවාරොපි උපපාදනිරොධවාරොපි
යසංකමපි යසංකමපි යසංකමපි අනුලොමමපි පච්චනිකමපි
සදිසං. අසංමොභගොත්තන වීභජිතබ්බං.)

පව්වුපපත්තාත්තිතවාරො.

19. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති-
ස්සත්ති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකච්චං, අරහන්තානං විත්තස්ස උපපාද-
කච්චං යසං විත්තස්ස ආනන්දා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස
විත්තස්ස උපපාදකච්චං තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච
තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං උපපජ්ඣන්තානං
පවතො විත්තස්ස උපපාදකච්චං තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.
සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣස්සති. යසං චා පන සමුදයසච්චං නිරු-
ජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති: සබ්බෙසං වචන්තානං
පවතො විත්තස්ස හඛකකච්චං අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
උපපාදකච්චං තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං
දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ඣන්තානං, පවතො විත්තස්ස
උපපාදකච්චං තෙසං. සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣස්සති, දුක්ඛසච්චං
උපපජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣස්සත්ති:
අරහන්තානං, විත්තස්ස උපපාදකච්චං, යෙ ච සුපුජ්ජනා මග්ගං න
පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣන්තානං, පවතො විත්තස්ස උපපාද-
කච්චං තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං
නිරුජ්ඣස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකච්චං, යසං විත්තස්ස ආ-
නන්දා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උපපාදකච්චං,
යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣන්තානං, පවතො
විත්තස්ස උපපාදකච්චං තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ග
සච්චං නිරුජ්ඣස්සති. යසං චා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣස්සති
තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති: අග්ගමග්ගස්ස හඛකකච්චං¹ යසං
විත්තස්ස ආනන්දා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස
හඛකකච්චං, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං
පවතො විත්තස්ස හඛකකච්චං, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
උපපාදකච්චං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං
දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකච්චං, යසං විත්තස්ස
ආනන්දා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උපපාදකච්චං,
යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣන්තානං,
පවතො විත්තස්ස උපපාදකච්චං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣස්සති,
දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.

1. අග්ගමග්ගස්ස හඛකකච්චං මර්මමුච්චයාසච්චං පවතෙ තථි.

18. යමකුට දූෂිතභාවය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට ... (අනුලොම-පුද්ගල යි)

(ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත-අතීතපාවිත උත්පාදවාරයෙහි ද උත්පාදනිරොධ වාරයෙහි ද යක්ෂකය ද යන්ත්‍රිකය ද යක්ෂකයත්‍රය ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යන්තිකය ද සමාන යැ. නො මුළාවන්තහු විසින් බේදිය යුතු යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තාතීතවාර යි.

19. යමකුට දූෂිතභාවය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්තම විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය උපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු උපද්‍රව්‍යවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද උපදී. උපද්‍රව්‍ය වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද උපදී.

යමකුට දූෂිතභාවය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රහත්තම විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුනට දූෂිතභාවය උපදී. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අනා වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකත්වයෙහි ද අනා වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද උපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අනා වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද උපදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

20. යසං සමුදයසච්ඡං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසංචිත නිරුජ්ඣක්ඛණීති: යෙ පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්ඡං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්ඡං නිරුජ්ඣක්ඛණීති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්ඡං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්ඡං නිරුජ්ඣක්ඛණීති. යසං චා පන මග්ගසච්ඡං නිරුජ්ඣක්ඛණීති තස්ස සමුදයසච්ඡං උපපජ්ඣති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යසං විතසස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතසස්ස උප්පාදකඛණේ¹, යෙ ච ඥෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භව්ඤ්ඤාය, තණ්හාවිපාද්ධතවිතො විතමානො, නිරොධසමාපන්නානං, අභ්ඤ්ඤාසන්නානං තෙසං මග්ගසච්ඡං නිරුජ්ඣක්ඛණීති, නො ච තෙසං සමුදයසච්ඡං උපපජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්ඡං නිරුජ්ඣක්ඛණීති, සමුදයසච්ඡං උපපජ්ඣති. (අනුලොමප්‍රග්ගල)

21. යත් දුක්ඛසච්ඡං උපපජ්ඣති -ප- (අනුලොමභික්‍ෂාස)

22. යසං යත් දුක්ඛසච්ඡං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසච්ඡං නිරුජ්ඣක්ඛණීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, අරහත්තානං විතසස්ස උප්පාදකඛණේ, යසං විතසස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තස්ස විතසස්ස උප්පාදකඛණේ, අභ්ඤ්ඤාසන්නං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡං -ප- ඉතරෙසං චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣන්තානං, පටිනෙත විතසස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡං උපපජ්ඣති, සමුදයසච්ඡං නිරුජ්ඣක්ඛණීති. යසං චා පන යත් සමුදයසච්ඡං නිරුජ්ඣක්ඛණීති තස්ස තත් දුක්ඛසච්ඡං උපපජ්ඣති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා චචන්තානං පටිනෙත විතසස්ස භව්ඤ්ඤාය, අරුප මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසච්ඡං නිරුජ්ඣක්ඛණීති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡං උපපජ්ඣති. චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣන්තානං පටිනෙත විතසස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසච්ඡං නිරුජ්ඣක්ඛණීති, දුක්ඛසච්ඡං උපපජ්ඣති.

1. තස්ස විතසස්ස උප්පාදකඛණේ රොමස්සච්ඡං නිරුජ්ඣක්ඛණීති.

20. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිත්කට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දෙනුනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොමසුද්ධල යි.)

21. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය උපදී නම් ... (අනුලොමාවිකාශ යි.)

22. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසත්‍යයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය ... සෙසු වතුචෝකාරයෙහි හා පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය උපදී ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් හා පඤ්චෝකාරයෙන් වසුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය නො ද උපදී. වතුචෝකාරයෙහි හා පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්‍යය ද උපදී.

යසස යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තසස තත් මග්ගසච්චං නිරු-
 ජ්ඣතිසසතිති: අරහන්යානං විතතසස උපපාදකඛණේ, ආපායිකානං, යෙ ව
 පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං උපපජ්ජන්යානං, පවනෙත
 විතතසස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්යානං තෙසං
 තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසච්චං
 නිරුජ්ඣතිසසති. අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණේ යසස විතතසස අනා-
 නාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතතසස උපපාදකඛණේ,
 යෙ වශෙඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං උපපජ්ජන්යානං,
 පවනෙත විතතසස උපපාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උප-
 පජ්ඣති, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති. යසස වා පන යත් මග්ග-
 සච්චං නිරුජ්ඣතිසසති තසස තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගසස
 භව්වකඛණේ, යසස විතතසස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති
 තසස විතතසස භව්වකඛණේ, යෙ වශෙඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසසනති
 තෙසං වචන්යානං, පවනෙත විතතසස භව්වකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසස
 ව ඵලසස ව උපපාදකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසස-
 ති, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසස
 උපපාදකඛණේ, යසස විතතසස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති
 තසස විතතසස උපපාදකඛණේ, යෙ වශෙඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසසනති
 තෙසං උපපජ්ජන්යානං. පවනෙත විතතසස උපපාදකඛණේ තෙසං
 තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.

23. යසස යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තසස තත් මග්ග-
 සච්චං නිරුජ්ඣතිසසතිති: ආපායිකානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න
 පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං තත් සමු-
 දයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති.
 යෙ, මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං
 තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති.
 යසස වා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති තසස තත්
 සමුදයසච්චං උපපජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණේ, යසස විතතසස
 අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතතසස උපපාදකඛණේ,
 යෙ වශෙඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසසනති, තෙසං තණ්හාය භව්වකඛණේ,
 තණ්හාච්චප්පය්ගවිනෙත. විතතමානෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරු-
 ජ්ඣතිසසති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. යෙ
 මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ, තෙසං තත්
 මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. (අනුලොම
 පුග්ගලොකාස)

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රහස්‍යව වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද ආපාතිකත්‍වයට ද යම් ද පෘථග්‍යතා කෙතෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රවය වූ ඔවුනට ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අසංඝට්ඨත්‍වයෙහි උපද්‍රවනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රවය වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්‍ෂකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වික්‍රියාවේ භවික්‍ෂකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍රියාවේ භවික්‍ෂකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද උපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රවය වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද උපදී.

23. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: ආපාතිකත්‍වයට ද යම් ද පෘථග්‍යතා කෙතෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්‍ෂකත්‍වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසන්නවික්‍රියා පවත්නා කල්හි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොමප්‍රග්‍රහලාභකාය යි.)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

24. යසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරු-
 ජ්ඣතිති: සබ්බසං වචනානං, පවනෙත වීතසංසං හඛතකඛණේ,
 අරුපෙ මග්ගසංසං ව ඵලසංසං ව උපපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං
 නුපාජ්ඣති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති. අග්ග-
 මග්ගසංසං හඛතකඛණේ, අරහන්යානං වීතසංසං හඛතකඛණේ, යසං
 වීතසංසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිය්හන්ති තස්ස වීතසංසං
 හඛතකඛණේ, අරුපෙ අග්ගමග්ගසංසං ව ඵලසංසං ව උපපාදකඛණේ
 තෙසං දුක්ඛසච්චය්ඤා නුපාජ්ඣති, සමුදයසච්චය්ඤා න නිරුජ්ඣතිති.
 යසං වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිසංසති තස්ස දුක්ඛසච්චං
 නුපාජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගසංසං උපපාදකඛණේ, අරහන්යානං වීතසංසං
 උපපාදකඛණේ, යසං වීතසංසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිය්හන්ති
 තස්ස වීතසංසං උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිසංසති,
 නො ව තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති. අග්ගමග්ගසංසං හඛතකඛණේ,
 අරහන්යානං වීතසංසං හඛතකඛණේ, යසං වීතසංසං අනන්තරා
 අග්ගමග්ගං පටිලභිය්හන්ති තස්ස වීතසංසං හඛතකඛණේ, අරුපෙ
 අග්ගමග්ගසංසං ව ඵලසංසං ව උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චය්ඤා
 න නිරුජ්ඣතිසංසති, දුක්ඛසච්චය්ඤා නුපාජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිසං-
 සතිති: මග්ගසංසං හඛතකඛණේ, යසං වීතසංසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං
 පටිලභිය්හන්ති තස්ස වීතසංසං හඛතකඛණේ, යෙ ව චෙද්දං මග්ගං
 පටිලභිය්හන්ති තෙසං වචනානං, පවනෙත වීතසංසං හඛතකඛණේ,
 අරුපෙ මග්ගසංසං ව ඵලසංසං ව උපපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං
 නුපාජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිසංසති. අග්ග-
 මග්ගසංසං හඛතකඛණේ, අරහන්යානං වීතසංසං හඛතකඛණේ, යෙ ව
 පුට්ඨජ්ඣනා මග්ගං න පටිලභිය්හන්ති තෙසං වචනානං, පවනෙත
 වීතසංසං හඛතකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසංසං ව ඵලසංසං ව උපපාදකඛණේ
 තෙසං දුක්ඛසච්චය්ඤා නුපාජ්ඣති, මග්ගසච්චය්ඤා න නිරුජ්ඣතිසංසති.
 යසං වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිසංසති තස්ස දුක්ඛසච්චං
 නුපාජ්ඣතිති: අරහන්යානං වීතසංසං උපපාදකඛණේ, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣ-
 නා මග්ගං නං පටිලභිය්හන්ති තෙසං උපපජ්ඣන්යානං, පවනෙත
 වීතසංසං උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිසංසති, නො
 ව තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති. අග්ගමග්ගසංසං හඛතකඛණේ, අර-
 හන්යානං වීතසංසං හඛතකඛණේ, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣනා මග්ගං න
 පටිලභිය්හන්ති තෙසං වචනානං, පවනෙත වීතසංසං හඛතකඛණේ,
 අරුපෙ මග්ගසංසං ව ඵලසංසං ව උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ග-
 සච්චය්ඤා න නිරුජ්ඣතිසංසති, දුක්ඛසච්චය්ඤා නුපාජ්ඣති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

24. යමකුට දූෂිතභාවය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයභාවය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලාට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය නූපදී, ඔවුනට සමුදයභාවය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහස්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය ද නූපදී, සමුදයභාවය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. තවද යමකුට සමුදයභාවය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය නූපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහස්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයභාවය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහස්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයභාවය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද නූපදී.

යමකුට දූෂිතභාවය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගභාවය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: මාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අතර වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගභාවය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහස්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය ද නූපදී, මාර්ගභාවය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගභාවය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය නූපදී ද යත්: රහස්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගභාවය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහස්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගභාවය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද නූපදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

25. යසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, යසං විතතස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උපපාදකඛණේ, යෙ ව ඥාණං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපායුක්තවිතො වතොමානො, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ, අරහත්තානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපායුක්තවිතො වතොමානො, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති. යසං වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති: යෙ පුට්ඨජ්ඣනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ, අරහත්තානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපායුක්තවිතො වතොමානො, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති, සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. (පච්චතීකපුග්ගල)

26. යත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චතීකමකාස)

27. යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානං, පවිතො විතතස්ස හබ්බකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ, අරහත්තානං විතතස්ස හබ්බකඛණේ, යසං විතතස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස හබ්බකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා වචනානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති. යසං වා පන යත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, අරහත්තානං විතතස්ස උපපාදකඛණේ, යසං විතතස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ, අරහත්තානං විතතස්ස හබ්බකඛණේ, යසං විතතස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස හබ්බකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා වචනානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති.

25. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසන්නවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසන්නවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී, අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසන්නවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂසුද්ධල යි.)

26. යම් තැනෙක දූෂ්ණත්වය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යක්ෂසුද්ධල යි.)

27. යමකුට යම් තැනෙක දූෂ්ණත්වය තුළදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: චතුර්වාරයෙන් හා පඤ්චවාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රචක්ෂිතයෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂ්ණත්වය තුළදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂ්ණත්වය ද තුළදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂ්ණත්වය තුළදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙහි උපදින්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂ්ණත්වය නො ද තුළදී, අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂ්ණත්වය ද තුළදී.

යසං යත් දුක්ඛසංචිතං නුපප්පති තස්ස තත් මග්ගසංචිතං න නිරුප්පති¹ තස්ස විනාසස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විනාසස්ස හඬකඛ්ඛණං, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචනානාං, පටිකො විනාසස්ස හඬකඛ්ඛණං, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපාදකඛ්ඛණං තෙසං තත් දුක්ඛසංචිතං නුපප්පති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසංචිතං න නිරුප්පති. අග්ගමග්ගස්ස හඬකඛ්ඛණං, අරහන්තානාං විනාසස්ස හඬකඛ්ඛණං, ආපායිකානාං², යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචනානාං, පටිකො විනාසස්ස හඬකඛ්ඛණං, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපාදකඛ්ඛණං, අසඤ්ඤස්ස වචනානාං තෙසං තත් දුක්ඛසංචිතං නුපප්පති, මග්ගසංචිතං න නිරුප්පති. යසං වා පන යත් මග්ගසංචිතං න නිරුප්පති තස්ස තත් දුක්ඛසංචිතං නුපප්පති: අරහන්තානාං විනාසස්ස උපාදකඛ්ඛණං, ආපායිකානාං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානාං, පටිකො විනාසස්ස උපාදකඛ්ඛණං, අසඤ්ඤස්ස උපපජ්ජන්තානාං තෙසං තත් මග්ගසංචිතං න නිරුප්පති නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසංචිතං නුපප්පති. අග්ගමග්ගස්ස හඬකඛ්ඛණං, අරහන්තානාං විනාසස්ස හඬකඛ්ඛණං, ආපායිකානාං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචනානාං, පටිකො විනාසස්ස හඬකඛ්ඛණං, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපාදකඛ්ඛණං, අසඤ්ඤස්ස වචනානාං තෙසං තත් මග්ගසංචිතං න නිරුප්පති, දුක්ඛසංචිතං නුපප්පති.

28. යසං යත් සමුදයසංචිතං නුපප්පති තස්ස තත් මග්ගසංචිතං න නිරුප්පති: අග්ගමග්ගස්ස උපාදකඛ්ඛණං, යසං විනාසස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විනාසස්ස උපාදකඛ්ඛණං, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හඬකඛ්ඛණං, තණ්හාවිපාද්ධතවිකො වග්ගමානො තෙසං තත් සමුදයසංචිතං නුපප්පති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසංචිතං න නිරුප්පති. අග්ගමග්ගස්ස හඬකඛ්ඛණං, අරහන්තානාං, ආපායිකානාං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හඬකඛ්ඛණං, තණ්හාවිපාද්ධතවිකො වග්ගමානො, අසඤ්ඤස්ස වචනානාං තෙසං තත් සමුදයසංචිතං නුපප්පති, මග්ගසංචිතං න නිරුප්පති.

1. භාෂා සංස්කරණයේ මෙම පටිපාටියට්ටොක න දිසානෙ.

2. ආපායිකානාං අද මුද්ධ සිංහලාසනයෙ න දිසානෙ.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය තුළදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය තුළදී ද යත්: රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙහි උපද්‍රවවූනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද තුළදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද තුළදී.

28. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසන්නවිත්තය පවත්නා කල්හි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්තව ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසන්නවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසස වා පන යත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිසසති තසස තත් සමුදයසව්වං නුපපජ්ඣති: ආපාධිකානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣා මග්ගං න පච්චිලිඤ්ඤානම් තෙසං තණ්හාය උපාදකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිසසති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසව්වං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසස භබ්බකඛණේ, අරහන්යානං, ආපාධිකානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣා මග්ගං න පච්චිලිඤ්ඤානම් තෙසං තණ්හාය භබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපක්ෂකවිතො වත්තමානො, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මග්ගසව්වඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිසසති, සමුදයසව්වඤ්ඤා නුපපජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

පච්චුපපත්තානාගතවාරො.

29, යසස දුක්ඛසව්වං උපාජ්ඣත් තසස සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣිසසති:

(යථා නිරොධවාරෙ අතීතා අනාගතා පුච්ඡා අනුලොමමි පච්චනිකමි විගතා, එවං උපාදනිරොධවාරෙපි අසමේෂානනොත්ත විහරිතබ්බං.)

උපාදනිරොධවාරො නිවසීමො.

පචත්තිවාරො නිවසීමො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: ආසාදිකයනට ද යම් ද පාරම්පරික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි- ලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්- කත්වයෙහි ද රහස්තනට ද ආසාදිකයනට ද යම් ද පාරම්පරික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තවීක්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්වයනට ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂිකපුද්ගලාචකාශ සි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්නාහතවාර සි.

29. යමකුට දූෂිතසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්:

(යම්සේ නිරොධවාරයෙහි අතීත-අනාගතපෘථ්ව පිළිබඳ අනු- ලෝමය ද ප්‍රත්‍යක්ෂිකය ද බෙදනලද ද, එසේ ම උත්පාදනිරොධ- වාරයෙහිද නුමුළා වන්නහු විසින් බෙදියයුතු සි.)

උත්පාදනිරොධවාර නිමි.

ප්‍රවෘත්තිවාර නිමි.

පරික්ෂකවාරය

30. යො දුකඛසව්‍යං පරිජානාති, සො සමුදයසව්‍යං පජහතිති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසව්‍යං පජහති, සො දුකඛ සව්‍යං පරිජානාතිති: ආමනායා.

යො දුකඛසව්‍යං න පරිජානාති සො සමුදයසව්‍යං න පජහතිති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසව්‍යං න පජහති සො දුකඛසව්‍යං න පරිජානාතිති: ආමනායා.

පට්ඨපපනාවාරය.

31. යො දුකඛසව්‍යං පරිජානිත්‍ය සො සමුදයසව්‍යං පජහිත්‍යාති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසව්‍යං පජහිත්‍ය සො දුකඛසව්‍යං පරිජානිත්‍යාති: ආමනායා.

යො දුකඛසව්‍යං න පරිජානිත්‍ය සො සමුදයසව්‍යං න පජහිත්‍යාති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසව්‍යං න පජහිත්‍ය සො දුකඛසව්‍යං න පරිජානිත්‍යාති: ආමනායා.

අතිකවාරය.

32. යො දුකඛසව්‍යං පරිජානික්ඛති සො සමුදයසව්‍යං පජහික්ඛතිති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසව්‍යං පජහික්ඛති සො දුකඛසව්‍යං පරිජානික්ඛතිති: ආමනායා.

යො දුකඛසව්‍යං න පරිජානික්ඛති සො සමුදයසව්‍යං න පජහික්ඛතිති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසව්‍යං න පජහික්ඛති සො දුකඛසව්‍යං න පරිජානික්ඛතිති: ආමනායා.

අනාගතවාරය.

පරිඥාපාරය

30. යමෙක් දූෂිතභාවය පිරිසිදු දැනීම නම් හෙතෙම සමුදය-භාවය දුරු කෙරේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-භාවය දුරු කෙරේ නම් හෙතෙම දූෂිතභාවය පිරිසිදු දැනීම ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දූෂිතභාවය පිරිසිදු නො දැනීම නම් හෙතෙම සමුදය-භාවය දුරු නො කෙරේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-භාවය දුරු නො කෙරේ නම් හෙතෙම දූෂිතභාවය පිරිසිදු නො දැනීම ද යත්: එසේ යි.

ප්‍රකාශනපත්තවාර යි.

31. යමෙක් දූෂිතභාවය පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම සමුදය-භාවය දුරු කෙළේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයභාවය දුරු කෙළේ නම් හෙතෙම දූෂිතභාවය පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දූෂිතභාවය පිරිසිදු නො දක්නේ නම් හෙතෙම සමුදයභාවය දුරු නො කෙළේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයභාවය දුරු නො කෙළේ නම් හෙතෙම දූෂිතභාවය පිරිසිදු නො දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

අභිකවාර යි.

32. යමෙක් දූෂිතභාවය පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම සමුදයභාවය දුරු කරන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-භාවය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතභාවය පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දූෂිතභාවය පිරිසිදු නො දක්නේ නම් හෙතෙම සමුදයභාවය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයභාවය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතභාවය පිරිසිදු නො දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

අනාගතවාර යි.

33. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාති සො සමුදයසච්චං පජ්ඣන්ති:
නො. යො චා පන සමුදයසච්චං පජ්ඣන්ති සො දුක්ඛසච්චං
පරිජානාතිති: නො.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජ්-
ඣන්ති: අරහා දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති, නො ච සමුදයසච්චං න
පජ්ඣන්ති. අග්ගමග්ගසමධිංඤ්ඤා අරහත්තඤ්ඤා යපෙත්වා අවසෙසා
පුග්ගලා දුක්ඛසච්චඤ්ඤා න පරිජානාති, සමුදයසච්චඤ්ඤා න පජ්ඣන්ති.
යො චා පන සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති සො දුක්ඛසච්චං න පරි-
ජානාතිති: අග්ගමග්ගසමධිංඤ්ඤා සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති, නො ච
දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති. අග්ගමග්ගසමධිංඤ්ඤා අරහත්තඤ්ඤා
යපෙත්වා අවසෙසා පුග්ගලා සමුදයසච්චඤ්ඤා න පජ්ඣන්ති, දුක්ඛ-
සච්චඤ්ඤා න පරිජානාති.

පච්චුසන්තනාතිකවාරො.

34. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාති සො සමුදයසච්චං පජ්ඣස්ස-
තිති: නො. යො චා පන සමුදයසච්චං පජ්ඣස්සති සො දුක්ඛ-
සච්චං පරිජානාතිති: නො.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජ්-
ඣස්සතිති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චං න පරිජා-
නාති, නො ච සමුදයසච්චං න පජ්ඣස්සන්ති. අරහා, යෙ ච
පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චඤ්ඤා න පරි-
ජානාති, සමුදයසච්චඤ්ඤා න පජ්ඣස්සන්ති, යො චා පන සමුදය-
සච්චං න පජ්ඣස්සති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාතිති: අග්ගමග්ග-
සමධිංඤ්ඤා සමුදයසච්චං න පජ්ඣස්සති, නො ච දුක්ඛසච්චං න පරි-
ජානාති. අරහා, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ
සමුදයසච්චඤ්ඤා න පජ්ඣස්සන්ති, දුක්ඛසච්චඤ්ඤා න පරිජානාති.

පච්චුසප්පන්තනාතිකවාරො.

33. යමෙක් දූෂිතත්වය පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙළේ ද යත්: නැත. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කෙළේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු දැන ද යත්: නැත.

යමෙක් දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැන නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙළේ ද යත්: අර්භත් තෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැන, සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කෙළේ යි. අග්‍රමාර්ගසම්බන්ධයා ද රහතුන් ද තබා සෙසු පුද්ගලයෝ දූෂිතත්වය ද පිරිසිදු නො දැනත්, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කළාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැන ද යත්: අග්‍රමාර්ගසම්බන්ධ (පුද්ගල) තෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ ය, දූෂිතත්වය නො ද පිරිසිදු නො දැන. අග්‍රමාර්ගසම්බන්ධයා ද රහතුන් ද තබා සෙසු පුද්ගලයෝ සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කළාහු ය, දූෂිතත්වය ද පිරිසිදු නො දැනත්.

ප්‍රත්‍යක්ෂපෝනාතීතවාර යි.

34. යමෙක් දූෂිතත්වය පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු දැන ද යත්: නැත.

යමෙක් දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැන නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනත්, සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කරන්නාහු ය. අර්භත් තෙමේ ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද දූෂිතත්වය ද පිරිසිදු නො දැනත්, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැන ද යත්: අග්‍රමාර්ගසම්බන්ධ තෙමේ සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ය, දූෂිතත්වය නො ද පිරිසිදු නො දැන. අර්භත් තෙමේ ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. දූෂිතත්වය ද පිරිසිදු නො දැනත්.

ප්‍රත්‍යක්ෂපෝනානාගතවාර යි.

35. ඥා දුක්ඛසච්චං පරිජානිත් ඥා සමුදයසච්චං පජ්ඣිස්සන්තිති: නො, ඥා වා පන සමුදයසච්චං පජ්ඣිස්සන්ති ඥා දුක්ඛසච්චං පරිජානිත්තාති: නො.

ඥා දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත් ඥා සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සන්තිති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්, නො ව තෙ සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සන්ති. අග්ගමග්ගසමධිගී, යෙ ව පුටුඤ්ඤා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චස්ථෙ න පරිජානිත්, සමුදයසච්චස්ථෙ න පජ්ඣිස්සන්ති. ඥා වා පන සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සන්ති ඥා දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්තාති, අරහා සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සන්ති, නො ව දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්. අග්ගමග්ගසමධිගී, යෙ ව පුටුඤ්ඤා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සමුදයසච්චස්ථෙ න පජ්ඣිස්සන්ති, දුක්ඛසච්චස්ථෙ න පරිජානිත්.

අභිකානාගතවාචො.

පරිඤ්ඤාවාචො නිට්ඨිකො.

සම්මයමකං නිට්ඨිතං.

35. යමෙක් දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු දත්තේ ද යත්: නැත.

යමෙක් දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු නො දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු නො දත්ත, ඔවුහු සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කරන්නාහු ය. අග්‍රමාර්ගසමධ්‍යයා ද යම් ද පෘථග්‍යත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද දූෂිතත්‍වය ද පිරිසිදු නො දත්ත, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු නො දත්තේ ද යත්: අර්ථය කෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය නො ද පිරිසිදු නො දත්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමධ්‍යයා ද යම් ද පෘථග්‍යත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය, දූෂිතත්‍වය ද පිරිසිදු නො දත්ත.

අතීතානුසංචාර යි.

පරිඥාපාර නිමි.

සම්මයමක නිමි.

විෂයසංදේශානුක්‍රමණිකා

අ	පිට්ඨකා
අකුසලමූලකා	6, 22
අකුසලමූලමූලකා	6, 22
අකුසලමූලමූලා	6, 20
අකුසලමූලා	4, 20
අකුසලමූලාන අඤ්ඤමඤ්ඤ- මූලකා	22
අකුසලමූලාන අඤ්ඤමඤ්ඤ මූලමූලකා	24
අකුසලමූලාන අඤ්ඤමඤ්ඤ- මූලා	20
අකුසලමූලාන එකමූලකා	22
අකුසලමූලාන එකමූලමූලකා	22
අකුසලමූලාන එකමූලමූලා	20
අකුසලමූලානඑකමූලා	20
අකුසලා ධම්මා	6, 32
අග්ගමග්ගසමඛරී	136
අග්ගමග්ගසමඛරීනා	456, 458, 460
අසානකානා	162
අවිතකුකානා	162
අවිකුක්ඛකානා සසානකානා	170
අවිකුක්ඛකානා සචිත්තකානා	170
අවිකුක්ඛකානා සරූපකානා	170
අවිකුක්ඛකානා සමසානකානා	170, 274
අවිත්තකානා	162, 264
අවිත්තකානා සරූපකානා	278
අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා	4, 6
අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා	4, 6, 8
අඤ්ඤමඤ්ඤ මූලමූලා	2, 6
අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා	2, 6, 16
අත්ථරසො	148, 150
අනභිසමෙතාවීනා	452, 462, 466, 468
අබ්‍යාකරමූලකා	8, 26
අබ්‍යාකරමූලමූලකා	10, 26
අබ්‍යාකරමූලමූලා	8, 24
අබ්‍යාකරමූලා	8, 24
අබ්‍යාකරමූලාන අඤ්ඤ- මඤ්ඤමූලකා	26
අබ්‍යාකරමූලාන අඤ්ඤ- මඤ්ඤමූලමූලකා	28

අ	පිට්ඨකා
අබ්‍යාකරමූලාන අඤ්ඤ- මඤ්ඤමූලා	24
අබ්‍යාකරමූලාන අඤ්ඤ- මඤ්ඤමූල මූලා	26
අබ්‍යාකරමූලාන එකමූලකා	26
අබ්‍යාකරමූලාන එකමූලමූලකා	28
අබ්‍යාකරමූලාන එකමූලමූලා	26
අබ්‍යාකරමූලාන එකමූලා	24
අබ්‍යාකරා ධම්මා	8, 32
අභිසමෙතාවීනා	452, 462, 464, 468
අරහත්තානා	456, 458, 466
අරූපකානා	162, 160
අරූපාවචරෙ	164
අරූපෙ	164, 166
අරූපෙ මග්ගසං උපපාදකඛණේ	446, 448
අවසෙසං දුක්ඛසච්චං	438
අවසෙසො නිරොධො	438
අවසෙසො මග්ගො	438
අවසෙසො සමුදයො	438
අස ඤ්ඤිතකානා	450
අසමඤ්ඤිතකානා	164, 166
අසොතකානා සචිකුක්ඛකානා	170
ආ	
ආපාඨිකානා	538, 544
එ	
එකමූලකා	4, 6
එකමූලමූලකා	4, 6
එකමූලමූලා	2
එකමූලා	2, 4, 8, 10, 16
ක	
කාමාවචරෙ	164
කුසලනිදානා	14, 32
කුසලපච්චයා	14, 32

ක	පිටුවක
කුසලසංභවා	14, 32
කුසලමූලකා	4
කුසලමූලමූලකා	4, 18
කුසලමූලමූලා	2, 16
කුසලමූලා	2, 16
කුසලමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤා- මූලකා	18
කුසලමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලා	16
කුසලමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤා- මූලකා	18
කුසලමූලොන එකමූලකා	18
කුසලමූලොන එකමූලමූලා	16
කුසලසම්මුඛකා	14, 32
කුසලසම්මුඛයා	14, 32
කුසලසම්මභවා	14, 32
කුසලසෙතු	14, 22
කුසලා	3
කුසලා ධර්මා	2
කුසලාරම්භණා	14, 32
කුසලාභාරා	14, 32

ච

චතුර්වේදකාරෙ	168
චිත්තසංස්කර භවිතකම්මණේ	448

ක

කණ්ණාය උපපාදකම්මණේ	446, 448
කණ්ණාය උපපාදකම්මණේ	446, 448
කණ්ණායොපායං	148, 150

ද

දිට්ඨිවත්තචු	148, 150, 152
දිට්ඨිසංඝාතං	148, 150
දුක්ඛසම්මා	438
දුක්ඛසම්මා පරිජානාති	548
දොසායසත්තානි	140
ධම්මරොසා	148, 150

න

නාමනිදානා	32
නාමපච්චයා	32

න	පිටුවක
නාමපච්චයා	32
නාමමූලකා	12, 30
නාමමූලමූලකා	12, 32
නාමමූලමූලා	12, 30
නාමමූලා	10, 28

නාමමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤා- මූලකා	30
නාමමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤා- මූලමූලකා	32
නාමමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤා- මූලමූලා	30
නාමමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලා	28
නාමමූලොන එකමූලකා	30
නාමමූලොන එකමූලමූලකා	32
නාමමූලොන එකමූලමූලා	30
නාමමූලොන එකමූලා	28
නාමසම්මුඛකා	32
නාමසම්මුඛයා	32
නාමසම්මභවා	32
නාමසෙතු	32
නාමා ධර්මා	10, 32
නාමාරම්භණා	32
නාමාභාරා	32
නිරොධසම්මා	438
නිරොධසම්මාපනතානං	450

ප

පඤ්ඤාමාරෙ	164, 166, 168
පඤ්ඤාමාරෙ මහාසංඝ	
පඤ්ඤාමාරෙ උපපාදකම්මණේ	446
පඤ්ඤාමාරෙ	148, 150
පඤ්ඤාමාරෙ	148, 150, 152
පුද්ගලානා	456, 458, 460

ම

මහාවිජ්ජාසංඝාත විකාසං	
මහාවිජ්ජාසංඝාත උපපාදකම්මණේ	446
මහාසංඝාතං	438
මහාසංඝාත උපපාදකම්මණේ	448, 450

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ය	පිටුකිකා	ර	පිටුකිකා
යස රූපකඛ්ඤානං චූෂණකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං චූෂණකිකා 64	රූපාවචරෙ		166
යස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා 62	විමුක්තිරසො	ච	148, 150
යස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා 70	ස		
යස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං චිරුජ්ඣකිකා 112	සසානකානං සසානකානං අවිකල්පකානං 160, 268, 430		162
යස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා 74	සසානකානං සවිකල්පකානං සවිකල්පකානං සවිකල්පකානං අසානකානං සවිකල්පකානං අසානකානං 160, 268, 430		160 162 268
යස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා 64	සවිකල්පකානං සසානකානං සවිකල්පකානං සසානකානං 160, 230		430
යස රූපකඛ්ඤානං චූෂණකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං චූෂණකිකා 66	සවිකල්පකානං අසානකානං සවිකල්පකානං අවිකල්පකානං 160, 270, 430		162, 270
යස චේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස සංකල්පකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා 70	සවිකල්පකානං සවිකල්පකානං සවිකල්පකානං සරූපකානං සමාධිගතකානං 148, 150		430 162
යස චේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස සංකල්පකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා 74	සමුදයසවිචං සමුදයසවිචං පජ්ඣති සරූපකානං අසානකානං සරූපකානං අවිකල්පකානං 160, 268, 430		438 548 162, 270
යස රූපකඛ්ඤානං පරිච්ඡානකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං පරිච්ඡානකිකා 134	සරූපකානං අවිකල්පකානං සරූපකානං සවිකල්පකානං සරූපකානං සවිකල්පකානං සසානකානං අවිකල්පකානං 160, 268, 430		272 430 162
යස රූපකඛ්ඤානං පරිච්ඡානකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං පරිච්ඡානකිකා 136	සසානකානං අවිකල්පකානං සසානකානං 148, 150		160
යස රූපකඛ්ඤානං පරිච්ඡානකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං පරිච්ඡානකිකා 134, 136	සසානකානං සවිකල්පකානං සසානකානං 452, 464		160